virtual-project.eu

GERALD MESSADIÉ

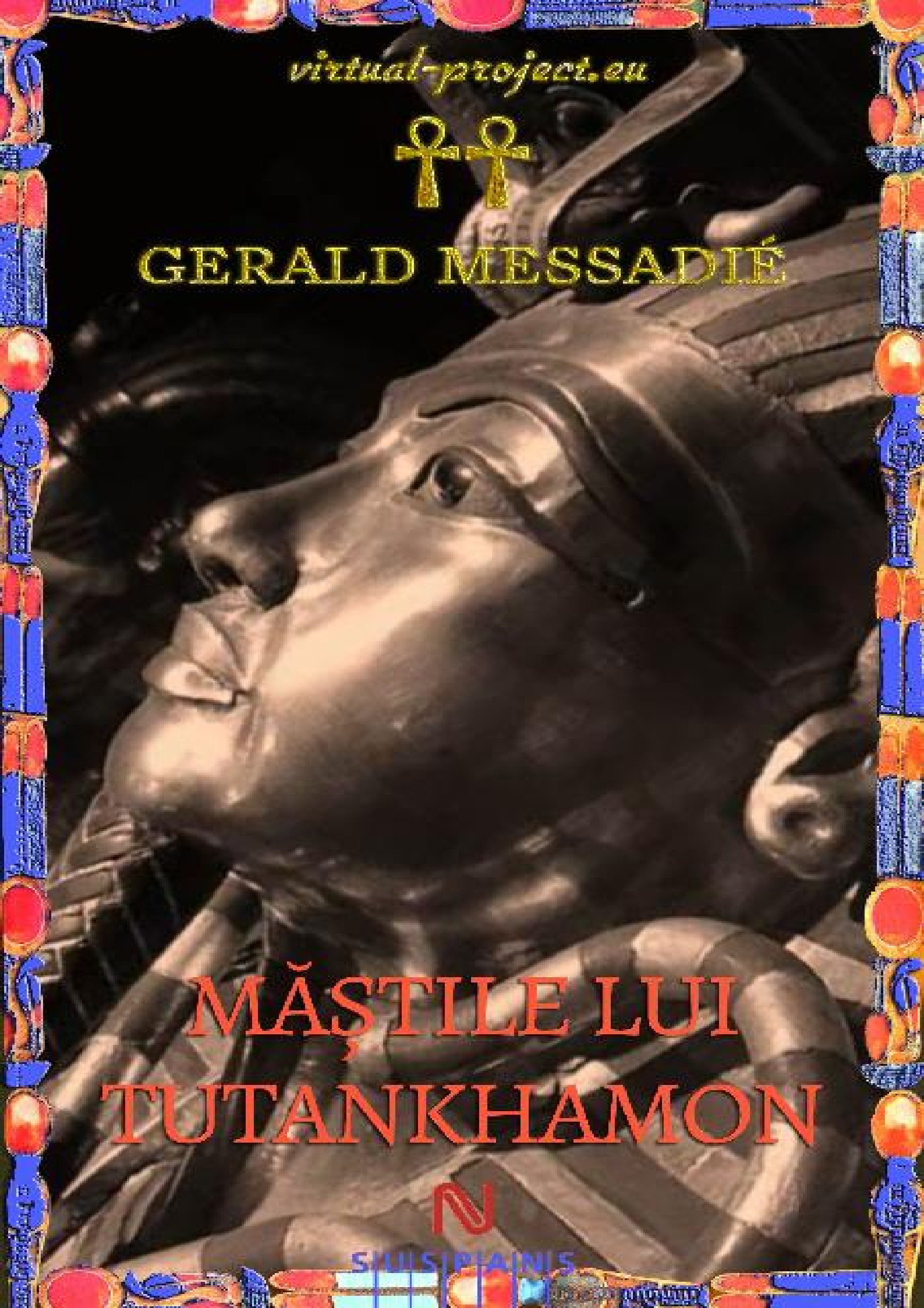

MĂȘTILE LUI TUTANKHAMON

SIUSIPIAINIS

GERALD MESSADIÉ

Seria
Furtuni pe Nil

MĂȘTILE LUI TUTANKHAMON

Original: *Orages sur le Nil, Tome 2*:
Les masques de Toutankhamon (2004)

Traducere din limba franceză:
MIHAELA STAN

virtual-project.eu

NEMIRA

2009

• PRIMA PARTE •

ȚARA AL CĂREI REGE ERA UN COPIL

♀ Capitolul 1

DISPARIȚII MISTERIOASE

Pentru a saluta, ca de obicei, răsăritul soarelui, ibișii albi cuibăriți în sicomorii de pe malurile Marelui Fluviu, în fața Marelui Templu al lui Amon din Karnak, scoaseră țipete guturale și însemnară ici și colo cu găinați solul proaspăt greblat. Cel din ajun fusese adunat cu atenție de către grădinarii marelui preot Humose. Dăruit de pasărea sacră, forma pământeană a zeului tuturor științelor, Thoth, el reprezenta, cu adevărat, un îngrășământ prețios.

Apoi păsările își luară zborul bătând semeț din aripi și porniră în căutarea primei mese a zilei: plevușcă, mormoloci, melci, miriapozi leneși și alte bunătăți.

Un bărbat coborî în grabă de pe corabia ce tocmai acostase la ponton, în dreptul reședinței marelui preot. Cu pas iute, apucă pe drumul pietruit ce ducea spre augusta locuință. Trecu de portalul solidului zid de incintă, străbătu grădina cu trandafiri și ajunse la impozanta galerie exterioară. Un slujitor îl întâmpină cu vădită surprindere, dispăru înăuntrul casei și se întoarse în scurtă vreme. Apoi îl conduse pe oaspete dincolo de umbrarul acoperit de viță-de-vie și iasomie, spre odăile particulare ale marelui preot.

Aflat în sala de baie, Humose își lăsase trupul impunător în seama servitorilor ce se îngrijeau de abluțiunile sale rituale. După ce băieșii îl săpuniseră din cap până-n picioare și-l clătiseră,

bărbierul începu să-l radă pe înaltul demnitar: țeasta, obrajii, torsul, pubisul și părțile intime, subsuorile, brațele și picioarele. Chiar și micile smocuri de păr de pe degetele mari de la picioare erau sacrificate fără milă. Lipsa părului de pe pielea întâiului slujitor al zeului-zeilor era o condiție obligatorie a curățeniei sale rituale.

Scribul postat afară, la ușă, anunță sosirea mesagerului. Humose ridică din sprâncene a mirare. Ce putea să i se aducă la cunoștință atât de devreme? Întoarse capul și uimirea îi spori când îl recunoscu pe oaspete: era fiul lui Uadj Menekh, întâiul șambelan al regelui.

— Preacinstite mare preot, tata a socotit de cuviință să mă trimită degrabă la tine ca să-ți împărtășesc o veste foarte importantă și din cale-afară de tristă: regele a murit.

Humose, scribul care-l condusese pe mesager, cei doi băieși, bărbierul și ucenicul său încremeniră.

— Când? întrebă într-un târziu marele preot.

— Servitorul care-i ducea regelui prima masă a zilei l-a găsit azi-dimineață fără suflare. Alături zăcea mort medicul său, Aâ-Sedjem. M-am urcat imediat pe corabia palatului ca să traversez Marele Fluviu și să vin să-ți spun.

Humose se încruntă: moartea celor doi însemna ucidere prin otrăvire.

Lucru și mai grav, de astă dată nu primise nicio informare. Cineva punea în practică, fără consimțământul său, asemenea planuri primejdioase. Ce-i drept, Humose nu se ferise să rostească vorbe aspre la adresa răposatului rege, Semenkhere. Totuși, n-ar fi încuviințat niciodată înlăturarea atât de brutală a suveranului. Ba chiar s-ar fi împotrivit. În fond, Semenkhere încurajase întoarcerea la vechile culte.

Moartea tânărului rege era cu atât mai supărătoare, cu cât survenea la puțină vreme după dispariția bruscă a predecesorului său, Akhenaton,

și a soției acestuia, Nefertiti, care-și arogase dreptul de a-i urma la tron.

— Așteaptă-mă, voi fi gata imediat, îi spuse el mesagerului. Să i se ofere o gustare fiului șambelanului, îi porunci scribului.

Bărbierul se grăbi să-și isprăvească treaba și trupul lui Humose fu încă o dată spălat în cabina pardosită din vârful căreia un sclav turna, printr-o placă de piatră găurită, apă filtrată prin nisip. Scăpat și de ultimele resturi de păr, marele preot își puse sandalele și-și înfășură în jurul șoldurilor și al pântecului bombat o bucată lată de pânză. Apoi chemă la sine un scrib și pe al doilea preot și se apropie de fiul lui Uadj Menekh care, așezat sub umbrar, termina de mâncat o plăcintă cu miere.

— Haide, îi zise Humose, o să traversăm fluviul împreună.

O oră mai târziu, treceau cu toții de portalul palatului regal. Uadj Menekh, în culmea deznădejdii, îi primi numaidecât. După câteva clipe, înștiințat de prezența marelui preot în incinta palatului, vizirul Thutu se grăbi să li se alăture în sala de audiențe a lui Uadj Menekh.

Cei patru bărbați schimbară între ei cuvenitele formule de salut, cele rostite de fiul lui Uadj Menekh dovedindu-se mult mai elaborate decât ale tatălui său. Lucru firesc, întrucât tânărul aspira la o carieră la Curte. Vizirul, șambelanul și marele preot se priviră câteva clipe. În ochi li se citeau nervozitatea și îngrijorarea. Toți împărtășeau aceeași consternare și furie.

— Bun, zise Humose vorbind fără ocolișuri, așa cum obișnuia, avem de-a face cu o crimă.

Cuvintele lui îl umplură de groază pe Uadj Menekh, care rămase cu gura căscată.

— Nu încape nicio îndoială! continuă marele preot, pe un ton autoritar. Regele și medicul său au fost găsiți morți în patul lor, nu-i așa?

Thutu încuviință din cap.

— Se știe cine a putut să pună la cale asta? întrebă Humose, cu o voce din care răzbăteau, parcă, tunete și fulgere.

Privirea mânioasă pe care o plimbă peste chipurile celor prezenți sporea amenințarea implicită a întrebării.

Nimeni nu răspunse. Neîndoielnic, autorul dublei otrăviri va avea de înfruntat de-acum înainte un dușman redutabil în persoana marelui preot al lui Amon.

Fulgerele din ochii lui Humose se abătură asupra vizirului. Thutu îi susținu cu calm privirea.

— N-am nicio idee, preacinstite mare preot. Moartea suveranului nostru e o nenorocire care-i aruncă pe toți slujitorii săi în ghearele mâhnirii și ale neliniștii. Regatul e în primejdie. Va trebui ca regina să se căsătorească iute cu un succesor care să ia în mâini frâiele puterii. O să întrunesc Consiliul regal ca să discutăm despre asta cu mai-marii armatei.

— Nici comandantul gărzilor nu știe cine ar putea fi vinovatul? întrebă Humose.

Thutu se ridică, se duse la ușă, își strigă secretarul care aștepta afară și-i ceru să meargă să-l cheme de acasă pe Mahu, comandantul gărzilor. Scribul răspunse că acesta tocmai sosise la palat și cerea să-l vadă pe vizir. Câteva clipe mai târziu, Mahu intră în cameră, cu chipul răvășit. Se uită la bărbații adunați acolo și tulburarea lui păru și mai vădită.

Humose luă cuvântul:

— Vrednice comandant al gărzilor, totul duce la ideea că moartea regelui a fost pricinuită de otravă. Ai idee cine a putut săvârși o crimă atât de josnică?

Mahu clătină din cap.

— Ar fi posibil ca regina să-și fi otrăvit soțul pentru a-și numi ibovnicul moștenitor al coroanei?

Absurditatea unei atari presupuneri îl făcu încă o dată pe Uadj Menekh să tresară. Fiul său își

împinse bărbia înainte, uluit de întrebarea marelui preot. Mahu făcu ochii mari. Până și Thutu păru că-ncremenește. Îți trebuia mult cinism ca să-ți închipui că regina Meritaton și-ar fi asasinat soțul pentru a-l ridica pe scribul Nefer Heru, mai-marele parfumurilor și ibovnicul ei, la demnitatea regală. Să-și fi pierdut regina mințile? Sau să fi moștenit ura mamei sale, Nefertiti, față de Semenkhere?

— Cugetul meu respinge o asemenea supoziție, răspunse Mahu.

Expresia de pe chipul lui Humose deveni ironică și chiar ușor îngăduitoare. Aștepta de la comandantul gărzilor altă atitudine, nu considerente morale.

— Unde e regina? întrebă el.

— La Akhetaton. Am trimis un mesager s-o înștiințeze despre moartea soțului ei, pentru ca ea să se întoarcă la Theba în cel mai scurt timp și să asiste la adunarea Consiliului regal, din care face parte.

— Nu, nu cred că regina ar fi putut săvârși o astfel de nelegiuire, repetă Mahu. Știu că o lega de rege o profundă afecțiune. Dar nu-i mai puțin adevărat că avem de-a face cu un complot în toată regula.

Toți își întoarseră privirile spre el, așteptând explicații.

— Mai-marele garderobei, Autib, a fost găsit mort azi-dimineață. Cineva l-a ucis astă-noapte cu o lovitură de cuțit în pântece.

— Și ce înseamnă asta? întrebă Humose.

— Nu știu. Poate că el le-a dat otrava regelui și medicului său, Aâ-Sedjem, răspunse Mahu. Iar cel care-l va fi plătit s-o facă s-a descotorosit apoi de un martor stânjenitor.

Fiecare medită la această posibilitate.

— Autib cunoștea oameni ciudați, cu faimă îndoielnică, adăugă Mahu.

— În orice caz, voi da ordin ca moartea lui Aâ-Sedjem să nu fie pusă în legătură cu cea a regelui,

hotărî Thutu.

Humose încuviință printr-o mișcare a capului.

— Dar Ay unde este? întrebă el.

— La Akhmim, îl lămuri Mahu.

— O să-l chemați la adunarea Consiliului regal?

— Nu mai face parte din el, răspunse Thutu. Numărul membrilor Consiliului regal e cel minim: regina, Maya și cu mine.

— Dar Tutankhaton unde se află? mai vru să știe Humose.

— Aici, la Theba, în palat. Fără îndoială, până la ora asta a primit trista veste.

— Bine, zise Humose ridicându-se, mă întorc la Karnak. V-aș rămâne îndatorat dacă m-ați ține la curent cu ce se mai întâmplă.

— N-o să uităm, zise Thutu, ridicându-se la rândul său pentru a-l conduce pe marele preot la ușă.

Vizirul observă că marele preot nu reiterase acuzațiile la adresa soției regelui și că se abținuse să-l învinuiască pe Ay.

În prag cei doi bărbați se întâlniră cu prințul Tutankhaton care plângea. Humose se uită îngândurat la băiat.

— Cum e posibil? întrebă prințul pe un ton în care se amestecau indignarea și durerea. Cum?… Cine?…

— Asta mă străduiesc și eu să aflu, îi răspunse Thutu, mișcat de tulburarea tânărului prinț.

Rămaseră față în față o clipă nesfârșită, în timp ce marele preot își chemă suita și părăsi palatul. Într-un târziu, Thutu îl pofti în odaia sa de lucru pe fratele regelui mort.

Oare va fi nevoie să explice încă unui prinț că asasinatele politice sunt inevitabile în lupta pentru putere?

♀

Două zile mai târziu, în odaia sa de lucru, Thutu asculta, abătut, raportul mesagerului trimis în

grabă la Akhetaton pentru a o înștiința pe regina Meritaton despre moartea soțului ei.

Vizirul înghiți în sec.

— Cum adică dispărută? întrebă el în cele din urmă.

— Onorate stăpâne, când s-a trezit, doica nu l-a găsit în leagăn pe micul prinț, așa că s-a dus, în culmea agitației, să-i spună reginei. Dar n-a găsit-o nici pe ea. A căutat-o zadarnic în tot palatul. Întâia însoțitoare a reginei, mai-marea peste garderobă și ceilalți servitori i-au sărit în ajutor, scotocind pretutindeni fără niciun rezultat. Atunci prințesa Ankhensepaton a intrat în odaia surorii sale mai mari și, după ce s-a uitat cu luare-aminte, le-a spus că regina plecase, de vreme ce-și luase lucrurile personale.

— Dar mai-marele parfumurilor, Nefer Heru?

— Și el a dispărut. Mai mult, în grădină a fost descoperit trupul neînsuflețit al unui bărbat despre care nimeni n-a putut spune cine e. Avea urme de lovituri la cap.

— Ce-i cu toată povestea asta? izbucni Thutu plesnindu-se peste coapsă. Cum a putut regina să dispară fără urmă? Și cu prințul moștenitor pe deasupra?

— Nimeni nu știe, onorate stăpâne.

Thutu îi ceru secretarului său să meargă să-l caute pe Mahu.

— Dar asta nu-i tot, onorate stăpâne, continuă mesagerul. Când eram acolo, slugile din palatul de nord, înlăcrimate, au venit să-i spună reginei că prințesa Maketaton, sora sa, exilată în acel palat, fusese găsită moartă în patul ei. Cum n-au dat de regină, au înștiințat-o pe prințesa Ankhensepaton…

Chiar atunci Mahu intră în odaie. Vizirul îl rugă pe mesager să-i povestească și lui ce aflase. Comandantul gărzilor rămase cu gura căscată.

— Situația e din cale-afară de gravă! exclamă Mahu. Regele a murit, regina a dispărut! Regatul e

decapitat!

— Trebuie neapărat să împiedicăm răspândirea veștilor, concluzionă Thutu. Nimic din ce-am auzit aici nu trebuie să treacă dincolo de acești pereți. Moartea regelui va fi ținută secretă trei zile, iar dispariția reginei până la o dată pe care o vom hotărî mai târziu.

Îi ceru secretarului să se ducă numaidecât la Humose și să-l roage să-i facă cinstea de a-l vizita, având în vedere împrejurările ieșite din comun.

— Așteaptă, onorate stăpân, zise mesagerul. Cât am stat la Akhetaton am mai aflat că Înălțimea Sa Ay fusese cu câteva ore înainte la palatul de nord și, găsind-o pe prințesa Maketaton moartă, s-a dus apoi la palatul regal s-o vadă pe regină. Dar, spre marea sa surprindere, a aflat că suverana dispăruse. Așa că a avut doar o scurtă discuție cu prințesa Ankhensepaton…

— Se știe ce și-au spus? întrebă Mahu.

— Da, am tras-o de limbă, discret, pe doică. Prințesa Ankhensepaton nu i-a arătat bunicului său respectul cuvenit. I-a spus verde-n față că de la o vreme încoace se moare cam mult în familia ei, apoi i-a întors spatele fără să-și ia rămas-bun.

Thutu își înăbuși râsul.

— Unde se află acum Ay?

— Din câte-am auzit, onorate stăpâne, a plecat îndată spre Akhmim, în culmea nemulțumirii.

Mahu se ridică și anunță că va porni neîntârziat spre Akhetaton ca să încerce să afle mai multe despre dispariția reginei și a prințului moștenitor, fără a o mai pune la socoteală pe cea a lui Nefer Heru.

Toate întâmplările acestea n-aveau nicio noimă.

♀ Capitolul 2

CE ȘTIA PRINȚESA

Briza umfla pânzele bărcilor de pe Marele Fluviu, suflând cu putere. Peștii *tilapia,* bibanii și oxirincii săreau ca de obicei din undele bogate ca să înhațe libelulele și furnicile-leu imprudente care atingeau în treacăt luciul apei.

Pe străzile din Theba, ca și pe cele din Memphis, Heliopolis, Abydos și din alte orașe, zarzavagiii își lăudau cu aceleași litanii dintotdeauna prospețimea castraveților, a lăptucilor, ridichilor, cepelor, pepenilor galbeni și verzi crescuți în grădinile lor. Vânzătorii de vase din argilă și de nisip fin pentru filtrarea apei ridicau în slăvi mărfurile și virtuțile lor.

În schimbul unui inel de aramă, pe lângă prețul papirusului, scribii întocmeau, ca de obicei, în dughenele lor cereri către administrație, scrisori către părinți aflați departe, înțelegeri negustorești și bilete de dragoste către cutare doamnă sau cutare văduvă bogată.

La căderea serii, prin taverne, în sunetul lăutelor, în răpăitul perlelor *minot,* al tamburinelor și al tobelor *kemkem,* dansatoare abia trecute de vârsta copilăriei își răsuceau trupurile zvelte și epilate pentru a le desfăta ochii – și nu numai – mușteriilor ce stăteau pe rogojini, bând bere și vin de palmier.

Dar, în Regatul Celor Două Pământuri, o oarecare neliniște rodea sufletele, asemenea mucegaiului tenace care roade lemnul și nu se lasă biruit decât de flacăra unei torțe. Oamenii de vază din regat, marii stăpâni de pământuri sau marii negustori își făceau griji, iar prefecții cunoșteau influența pe care acești bogătași o aveau asupra bunului mers al țării.

Vestea morții regelui Semenkhere, pe numele său oficial Ankheperure Neferkeheperure, se răspândise de-a lungul văii, de pe malurile Întinderii Verzi până la hotarele Țării Kush, și-i lăsase pe toți înmărmuriți. Nu că regele ar fi fost din cale-afară de iubit. Domnise atât de puțin timp,

nici măcar șaptesprezece luni, încât supușii n-avuseseră vreme să-și facă o părere despre el. Dar era pentru a treia oară în doar trei ani când tronul rămânea brusc gol.

În plus, de astă dată situația era diferită. După moartea regelui Akhenaton, totul părea să-l arate drept moștenitor, cu experiența necesară pentru a prelua frâiele puterii, pe fratele său vitreg, Semenkhere, cu care, de altfel, împărțise tronul timp de trei ani.

Nu încăpea îndoială însă că fusese îndepărtat de la putere de către văduva Nefertiti, capabilă să poarte coroana de rege după ce o purtase pe cea de regină. Nu luase și ea parte la cârmuire pe vremea când soțul ei era la putere?

Dar domnia lui Nefertiti fusese scurtă. O boală misterioasă o răpusese chiar când sosea la înmormântarea soțului ei. Prin urmare, Semenkhere redobândise tronul uzurpat și regalitatea lui devenise legitimă prin căsătoria cu Meritaton, cea mai mare dintre fiicele cuplului regal Akhenaton-Nefertiti. Și, din unirea lor, venise pe lume un băiețel.

Așadar, acum alegerea se impunea de la sine. Fiul cuplului regal era încă un prunc, iar fratele vitreg al regelui, Tutankhaton, avea doar zece ani. Însă o mare parte a preoțimii îl privea cu neîncredere, deoarece fusese crescut în disprețuitul cult al lui Aton. Și majoritatea notabilităților din Theba, din Memphis și din alte orașe mari își făceau griji pentru că pe tron ar putea urca un nou susținător habotnic al Discului solar. De-abia reușiseră să-l convingă pe Semenkhere să se încoroneze la Theba! Vor trebui oare să lupte iarăși ca să recucerească terenul câștigat atât de greu?

Prin urmare, situația era îngrijorătoare. Cine conducea țara? Tulburarea resimțită la palatul din Theba, în dimineața în care fusese descoperit trupul neînsuflețit al lui Semenkhere, încă se

răspândea în Vale, când a apărut un alt motiv de îngrijorare.

La drept vorbind, secretele sunt ca mirosurile: trec de toate ușile. Negreșit, autoritatea lui Thutu și a lui Mahu era suficient de mare în Theba pentru a tăinui câteva zile vestea morții lui Aâ-Sedjem în același pat cu stăpânul său și pe cea a dispariției reginei și a prințului moștenitor, dar ea nu se manifesta și la Akhetaton. Aici, slugile din palat aflaseră totul despre dispariția reginei Meritaton, a pruncului ei și a mai-marelui parfumurilor. Și povestiseră oricui a vrut să asculte. Zvonurile alergau ca niște șoareci care ies în fugă dintr-o casă în flăcări.

În felul acesta, marele preot al lui Ptah din Memphis, Nefertep, află despre dispariția reginei, presupusă a fi rămas un secret pentru întregul regat, și despre moartea misterioasă a prințesei Maketaton. Tulburat, Nefertep se duse la generalul Horemheb ca să-l chestioneze în legătură cu asemenea întâmplări de neînchipuit. Ascultându-l, generalul rămase năuc. Nu fusese înștiințat decât despre moartea regelui, în rest habar n-avea de nimic. Iar acum descoperea dintr-odată că tronul era vacant. Toate astea ridicau numeroase semne de întrebare.

Horemheb se urcă pe corabie împreună cu Nefertep și porni spre Theba ca să ceară lămuriri de la vizirul Thutu. Acesta amuți de uimire. Tot ce credea el că ținuse ascuns de urechile supușilor se spunea fără sfială în locuri publice. Se pomeni în situația soțului, singurul care nu știe că nevasta îl înșală.

Odată depășit primul moment de confuzie, Thutu hotărî să discute cu Humose și cu Maya, în prezența prințului Tutankhaton, îndată ce Mahu se va întoarce de la Akhetaton și vor dispune de suficiente informații ca să poată lua măsurile care se impuneau.

♀

Cu mâinile împreunate pe genunchi, stând pe un jilț sub umbrarul din grădina palatului prințeselor, Ankhensepaton îl privea cu atenție pe oaspetele său, comandantul poliției regatului, care era descumpănit. Ultimele dăți când o văzuse, a treia soție regală era o fetiță zglobie, ce nu conștientiza importanța rangului său și gata oricând să râdă sau să plângă, iar acum se găsea în fața unei prințese ce uitase pentru totdeauna de fericirea copilăriei, din pricina frământărilor ce-i puneau la încercare familia.

Câtă severitate! Câtă trufie! Și câtă amărăciune vădea expresia gurii ei!

Mahu aruncă o privire spre băiatul ce asista la întâlnire, de parcă socotea prezența lui nepotrivită.

— Pasar e un prieten, rosti prințesa cu autoritate. Poate și trebuie să fie de față la toate întrevederile mele.

Mahu fu surprins. Se întrebă în sinea lui ce fel de legături existau între acest tânăr, cu chipul încordat, dar, negreșit, inteligent, și o prințesă regală. Atitudinea lui Pasar trăda o siguranță neobișnuită la un băiat din popor. Apoi comandantul poliției își aminti că un tânăr scrib fusese admis, prin ordin regal, în cercul familiei cârmuitoare. Dar care erau adevăratele motive?

— El a fost primul, adăugă Ankhensepaton, care m-a prevenit cu privire la primejdiile ce-mi amenințau familia. Îmi pare rău că nu am dat mesajului său mai multă atenție.

Tonul pe care vorbise nu îngăduia răspuns. Ca un bun comandant, conștient de importanța informațiilor, Mahu se resemnă cu prezența acelui necunoscut care-l sfredelea cu privirea de parcă ar fi fost de rang princiar.

— Facă-se voia ta, prințesă. Ce știi despre dispariția surorii tale, regina?

Ankhensepaton reflectă o clipă, apoi întrebă:

— Cui vor servi aceste informații?

— Regatului.

— Regatului?

Rostise cuvintele cu atât dispreț, încât comandantul poliției rămase perplex.

— Regatului, prințesă, repetă el.

— Regatul? Ce e regatul?

Se așternu tăcerea. Ankhensepaton privea fluviul.

— Niște oameni avizi de putere, continuă ea, și care nu șovăie să se folosească de otravă ca să-i înlăture pe cei care stau în calea ambițiilor lor?

— Prințesă, regatul este mai presus de pasiunile omenești. E teritoriul divinității pe pământ.

Prințesa cântări o clipă răspunsul, apoi rosti apăsat:

— Ce importanță are pentru mine regatul? Tata a fost otrăvit. Mama a fost otrăvită. Regele a fost otrăvit. Sora mea, Maketaton, a fost otrăvită.

În gura unei fete de unsprezece ani, cuvintele sunau nefiresc. Însă Ankhensepaton nu mai era o fetiță.

— A doua soție regală a fost otrăvită? întrebă Mahu, deși era deja convins de asta.

— Îndată ce servitoarele au venit să-mi spună că a murit, m-am dus la palatul de nord. Pe măsuța de la căpătâiul patului am găsit deschisă lădița cu leacuri ce i-a aparținut mamei noastre. Maketaton scosese din ea sticluța cu pastile de dormit. Lădița era unul dintre obiectele pe care Meritaton le-a ales dintre lucrurile personale ale mamei noastre. Iar Maketaton i-a furat-o în timpul pregătirilor pentru mutarea la Theba.

— De unde știi, prințesă, că i-a furat-o? Nu e posibil ca regina Meritaton să i-o fi trimis?

Ankhensepaton scutură din cap.

— Nu, știu sigur că ea a furat-o. Pasar și cu mine am văzut-o intrând în odaia lui Meritaton și ieșind în scurt timp cu lădița în mâini.

Mahu era uluit.

— Ați văzut-o amândoi furând lădița? stărui el.

Pasar încuviință din cap.

— Concluzia întregii povești, încheie Ankhensepaton, e că sora mea a înghițit din aceleași pastile otrăvite ce i-au fost puse mamei la îndemână. Amândouă au fost ucise de aceeași otravă.

Îl săgetă pe Mahu cu o privire severă, de parcă se adresa unui copilandru prost și curios. Comandantul poliției se simți stânjenit. Înțelegea vorbele îngrozitoare pe care ea le rostise adineauri despre regat. Se socotea înconjurată de ucigași care se foloseau de otravă și lui i-ar fi venit greu s-o contrazică.

Mahu chibzui o vreme. Raționamentul tinerei prințese se dovedea fără cusur. Totuși, mai rămânea de aflat dacă Maketaton înghițise pastilele cu bună știință.

— De ce a doua soție regală a fost exilată în palatul de nord, prințesă?

Într-adevăr, Semenkhere nu elucidase niciodată acest mister.

— Maketaton credea că Semenkhere poruncise otrăvirea mamei. O ceartă aprigă a izbucnit între ea și Meritaton.

— De unde știi, prințesă?

— Pentru că am fost de față, îi răspunse ea cu trufie în glas. Și am încredere în sora mea, Meritaton. Era pe deplin convinsă că Semenkhere n-avea nimic de-a face cu moartea mamei. Dar bunicul Ay i-a băgat în cap lui Maketaton că Semenkhere a poruncit uciderea mamei ca să ajungă pe tron.

Tot mai tulburat de vorbele tinerei prințese, Mahu se foi pe scaun. Imaginea pe care această copilă fermecătoare și-o făcea despre lume era la fel de întunecată precum cea pe care el însuși, un soldat bătrân, o avea. Și doar întâlnise în viața lui atâtea josnicii, crime mârșave și calcule ticăloase!

Totuși, în ciuda explicațiilor pe care tocmai le primise, împrejurările morții lui Maketaton nu i se păreau clare.

— Prințesă, pastilele cu pricina erau menite să-l cufunde în somn pe cel care le lua. Dacă lădița aceea se afla la ea încă din vremea pregătirilor pentru mutarea la Theba, a doua soție regală ar fi trebuit să fie moartă demult. Curtea se îndreptase spre fosta capitală acum mai bine de doi ani. Cum se face că n-a luat pastilele decât în urmă cu patru zile?

Ankhensepaton își îndreptă spre el chipu-i minunat.

— Maketaton n-a întâmpinat niciodată greutăți în a adormi. Cred că a înghițit pastilele acelea într-o seară în care era din cale-afară de tulburată.

— Ce ar fi putut s-o tulbure?

După ce îi aruncă o privire lui Pasar, prințesa răspunse pe un ton ce aducea a sfidare:

— Vestea morții lui Semenkhere.

— Cum? izbucni Mahu, de-a dreptul perplex.

— Cum ai auzit, comandante.

— Când anume?

— A doua zi după moartea regelui.

— Dar asta nu e cu putință! Faraonul a murit la Theba, la o zi de drum cu corabia de aici, dar anunțul oficial nu a fost făcut decât peste două zile. Cum putea afla prințesa Maketaton atât de repede vestea morții regelui?

— A aflat la ora cinei, răspunse calm Ankhensepaton.

— Dar la ora aia moartea suveranului era încă un secret!

— Ei bine, moartea lui a fost plănuită.

Stupoarea îl făcu pe Mahu să rămână tăcut vreme îndelungată.

— Cum de cunoști toate astea, prințesă? întrebă el după ce-și recăpătă sângele rece.

— Am discutat cu slugile despre cele petrecute în ajun. Doica mi-a spus că o sclavă i-a șoptit ceva stăpânei sale și că sora mea părea tulburată. Am cerut să-mi fie arătată sclava cu pricina și am luat-o la întrebări. Mi-a mărturisit că un mesager îi

ceruse s-o anunțe pe sora mea că eliberarea ei se apropia, întrucât regele murise în ajun, iar noul stăpân al regatului, bunicul Ay, va veni el însuși să-i redea libertatea.

Mahu își împinse bărbia înainte, nevenindu-i a crede.

— Așa a spus sclava?

— Chiar așa.

— Trebuie arestată!

— Pasar și cu mine am adus-o aici, sub pază. E prizonieră în acest palat.

Mahu se strădui să pună cap la cap cele petrecute: Semenkhere fusese ucis de Ay și, odată împlinită această treabă, stăpânul de la Akhmim îi dăduse numaidecât de știre nepoatei sale, apoi se dusese la Akhetaton în speranța că o va elibera pe cea de-a doua soție regală. În ce scop? Fără îndoială, nu compasiunea de bunic îl împinsese la o călătorie atât de grabnică și care, ciudat lucru, coincidea cu cele întâmplate la Theba. Cuvintele sclavei răsunau în mintea comandantului poliției. Ay deja se văzuse stăpânul regatului. Ce calcule își făcuse? Că o va lua de soție pe Maketaton și că va urca astfel pe tron? Dar Meritaton era pe atunci în viață… O singură explicație se impunea: Ay plănuise, de asemenea, și uciderea acesteia din urmă, ca să-și netezească drumul spre putere…

Își șterse cu dosul palmei broboanele de sudoare de pe buza de sus.

— Prințesă, unde e regina?

— A plecat.

— A plecat? Unde?

— Nu știu.

— Cum a plecat?

Mahu surprinse un schimb de priviri între Ankhensepaton și Pasar.

— Nu știu.

Comandantul bănui că prințesa știa adevărul, dar nu voia să-l spună.

— Trăiește?

— A plecat cu Nefer Heru și cu băiețelul.

— De ce-a plecat? Se temea pentru viața ei?

— Nu m-a anunțat din vreme. Probabil că totul se hotărâse în pripă.

Mahu se gândi la cadavrul găsit în grădină.

— Prințesă, îmi fac griji în privința siguranței tale. Nu ți-ar fi mai bine la Theba?

— De ce, i-o întoarse ea sfidător, îți închipui că la Theba nu poți fi otrăvit?

Un ibis poposi pe acoperișul umbrarului fără să le dea atenție celor care se adăposteau dedesubt.

Mahu se simți brusc obosit și sătul. Se ridică, își luă rămas-bun de la prințesă și de la misteriosul ei tovarăș și se îndreptă spre corabia ce-l aștepta.

Cum se vor sfârși toate astea? se întrebă el privind cum luntrașul desfăcea parâmele, iar bâtlanii zburau pe deasupra apelor bogate ale Marelui Fluviu.

♀ Capitolul 3

„CUMPĂRĂ-ȚI MAI BINE O MAIMUȚĂ”

Strânși în sala de audiențe a vizirului Thutu, marii preoți Humose și Nefertep, generalii Horemheb, Nakhtmin și Anumes și vistiernicul Maya ascultau raportul comandantului poliției. Informat din timp de către Mahu asupra rezultatelor cercetării făcute la Akhetaton, Thutu socotise că era mai bine să-l țină pe prințul Tutankhaton departe de anumite dezvăluiri ce riscau să-i rănească sensibilitatea.

Pe bună dreptate, întrucât, chiar și după o săptămână de la moartea regelui, tânărul prinț era adâncit într-o nemărginită tristețe.

Strecurându-se prin ferestruicile înalte, mănunchiuri de raze piezișe brăzdau întinderea

sălii. Unul dintre ele cădea pe fața lui Mahu, aflat în picioare, ceea ce făcea ca spusele sale să capete aerul unei revelații divine. După ce-și încheie raportul, cât mai rece și sec cu putință, comandantul poliției se așeză din nou.

O clipă domni tăcerea, fiecare cugetând la cele auzite. Servitorii intrară ca să aducă suc de tamarin și plăcinte micuțe cu stafide, apoi ieșiră având grijă să închidă ușa în urma lor. Adunarea era, într-adevăr, secretă.

Thutu luă cuvântul:

— Ne-am adunat aici ca să rostuim cât mai repede succesiunea regelui Ankheperure. Armata, zise el adresându-se lui Horemheb și lui Nakhtmin, gărzile, continuă privindu-l pe Mahu, și toți înalții demnitari sunt neliniștiți, căci nesiguranța știrbește autoritatea regatului, atât în exteriorul, cât și în interiorul hotarelor sale. Ambasadorul nostru la Ugarit îmi scrie că regii străini se întreabă dacă Cele Două Pământuri mai sunt guvernate de vreun monarh. Această stare de lucruri nu mai poate dura multă vreme. Ne aflăm într-o situație asemănătoare cu cea pomenită în analele noastre, când, acum vreo patru secole, puterea regală a început să se fărâmițeze. Faraonii se succedau atât de repede la tron, încât de-abia era timp să li se consemneze numele, iar imperiul s-a năruit, deoarece s-au ridicat puteri regionale ce și-au proclamat independența. Atunci au pus hicsoșii stăpânire pe țara noastră și și-au numit propriii regi. Își plimbă privirea peste adunare, după care începu iar să vorbească pe același ton solemn: Mi se pare că datoria noastră este nu doar să păstrăm continuitatea dinastiei, chezășia legitimității, ci și să-i redăm regatului stabilitatea. De aceea, propun ca țelul nostru să fie urcarea pe tron a prințului Tutankhaton după căsătoria lui cu prințesa Ankhensepaton, a treia soție regală. Ar mai rămâne atunci să hotărâm cine își va asuma regența. Înainte de a rosti numele la care mă gândesc,

doresc să ascult ce-aveți de zis. Venerate mare preot? întrebă el, adresându-se lui Humose.

— Sunt întrutotul de acord cu spusele tale, cinstite vizir. Dar vreau să adaug două lucruri. Primul: nu-i vorba doar să restabilim situația, așa cum era ea la moartea regelui, ci așa cum se găsea la moartea tatălui său, regretatul Amenhotep al III-lea. Se uită stăruitor la Thutu și continuă: În prezent ne lipsește o temelie solidă. O bună parte din puterea centrală se află la Akhetaton, în special administrația. Ceea ce face ca, având un cap la Theba și un altul la Akhetaton, regatul să semene cu acei monștri bicefali născuți uneori de către femeile asupra cărora s-au aruncat vrăji. În plus, cultul lui Aton n-a fost încă desființat și multe dintre templele, Casele Vieții și cultele noastre sunt lăsate în paragină. Defunctul rege se pregătea să îndrepte lucrurile, dar n-a mai apucat s-o facă. Iar asta slăbește regatul! tună Humose, cu pieptul aplecat înainte.

Thutu asculta cu atenție. Generalii Nakhtmin, Horemheb și Anumes încuviințară, dând energic din cap.

Rotindu-și prin sală ochii scânteietori, Humose își reluă cuvântarea:

— Al doilea lucru pe care vreau să-l scot în evidență este că prințul Tutankhaton și prințesa Ankhensepaton ar asigura continuitatea dinastică, recunosc, însă amândoi au fost crescuți în cultul lui Aton și sunt priviți cu neîncredere nu doar de preoți, ci și de o mare parte din demnitari. M-ai întrebat de regentul pe care-l doresc. O să ți-l descriu. Acest om va trebui să întrunească două cerințe: prima – să inspire încredere țării, a doua – să pecetluiască întoarcerea la cultele tradiționale, astfel încât Tutankhaton, când va împlini vârsta potrivită pentru a domni, să nu poată fi ispitit de rătăcirile dezastruoase ale fratelui său Akhenaton.

O tăcere îndelungată se așternu în sală. Toți se vedeau nevoiți a recunoaște că marele preot al lui

Amon avea bun-simț și idei clare.

— Mare preot Nefertep? întrebă Thutu.

Marele preot al lui Ptah declară că sprijină întrutotul părerile colegului său, dar că voia să le nuanțeze: Theba nu era singurul centru al vechii puteri, de vreme ce și Memphisul adăpostea o parte din administrație, iar influența și bogăția lui sporeau pe zi ce trece încă din vremea domniei regelui Amenhotep al III-lea. Așa se făcea că negoțul pe Marele Fluviu era condus de la Memphis, nu de la Theba.

O problemă deloc lipsită de importanță, susținu el, și de care trebuia să se țină seama atunci când se va hotărî locul încoronării viitorilor regi.

Revendicarea suna cu atât mai nepotrivit și mai surprinzător în gura marelui preot al lui Ptah, zeul cetății, cu cât Nefertep era renumit pentru spiritul său împăciuitor. Or, să așezi pe poziții potrivnice Memphisul și Theba însemna să repui pe tapet vechea rivalitate dintre Pământul de Jos[1], a cărui capitală era Memphis, și Pământul de Sus[2], a cărui capitală era Theba. Totuși, se întâmpla ca Theba să fie, totodată, și capitala regatului. Învrăjbirea celor două orașe amenința unitatea regatului.

În privirile tuturor se citea îngrijorarea.

Humose, marele preot al lui Amon, strâmbă din nas. Cererea lui Nefertep aducea însă în discuție una dintre cele mai neplăcute întrebări cu care un preot din regat s-ar fi putut confrunta vreodată: cine a creat lumea, Ptah sau Amon? Amon, zeul ascuns, domnea singur peste Pământul de Sus, iar splendoarea templului său de la Karnak o dovedea din plin. Dar pentru Pământul de Jos, adevăratul creator al lumii era Ptah.

Să fi fost amândoi întruchipări ale aceleiași divinități? Însă Amon era soțul lui Mut, care îi născuse un fiu, pe zeul lunar Khonsu. Iar Ptah era soțul zeiței-leoaice Sekhmet, care îi dăruise ca fiu pe Khnum, zeul-lotus parfumat. Cei doi zei n-aveau legătură unul cu altul și fiecare dintre cele

două orașe, Theba și Memphis, ținea cu încrâncenare la zeul său demiurg.

Acesta era unul dintre motivele pentru care Akhenaton încercase să impună regatului un zeu unic, Aton. Și tot de aici se trăgea rivalitatea dintre cei doi mari preoți, ascunsă sub aparența unei înțelegeri depline.

În ochii lui Humose, Nefertep săvârșise o greșeală de neiertat deschizând un subiect rezervat doar inițiaților.

Toți participanții la întrunire cunoșteau problema, căci ea dăduse naștere unor nesfârșite discuții teologice. Era de preferat s-o ocolești. Mai degrabă încercai să descâlcești un ghem de vipere! Mai ales acum când preoții voiau să restabilească vechile culte și să dea uitării cultul lui Aton.

Humose spuse pe un ton morocănos că, în împrejurările de față, era mai bine ca vrednicul său coleg să nu pună la îndoială în mod deschis supremația Thebei, căci pe marele preot al lui Amon l-ar mâhni ca locul încoronării să fie mutat la Memphis.

Ceea ce însemna că s-ar retrage de la discuții.

La drept vorbind, regatul avea trei capete, nu două, așa cum arătase, greșit, Humose. De altfel, asta reprezenta încă o problemă de care Thutu era pe deplin conștient, dar nu se cuvenea să stăruie asupra ei înainte ca în regat să existe o cârmuire puternică.

Se întoarse către Nefertep:

— Îți cunosc năzuințele, mare preot, dar nu despre asta discutăm azi.

Mulțumit că-și făcuse auzite convingerile, Nefertep își reluă cuvântarea și deplânse faptul că se irosiseră mai bine de doi ani, cât trecuse de la moartea regelui Akhenaton, fără a se întreprinde vreo reformă adevărată. Ba chiar împinse insolența până acolo încât declară:

— Mă întreb uneori dacă, spre propriul ei interes, puterea tronului n-ar trebui controlată mai

sever și dacă numirile în Consiliul regal trebuie lăsate cu totul la voia monarhilor.

Sugestia era aproape un sacrilegiu. Oare Nefertep voia să stârnească o răzmeriță?

— Căutăm un regent? continuă el. Riscul e să ne limităm la a căuta un om puternic, dar cine ar putea fi? O persoană care a dobândit putere de-a lungul domniilor trecute. Ca atare, a încheiat anumite alianțe rămânând prizonierul lor și a deprins unele obiceiuri ce l-ar împiedica să facă schimbări profunde în regat.

Era condamnarea fără drept de apel a lui Ay. Într-adevăr, puterea lui începuse să se consolideze încă din vremea lui Amenhotep al III-lea. Ca tată al reginei Nefertiti, susținuse cu înfocare cultul unic al lui Aton și era, negreșit, prizonierul alianțelor pe care le încheiase. Cuvintele lui Nefertep dădeau de gândit.

— Generale Horemheb? întrebă Thutu.

Militarul vorbi cu glas ferm:

— Împărtășesc părerile marelui preot Humose și încă și mai mult pe cele ale marelui preot Nefertep.

Faptul nu surprinse pe nimeni, întrucât toți știau că pe general, care locuia la Memphis, îl lega o prietenie îndelungată de marele preot al lui Ptah. După o scurtă pauză, generalul continuă:

— Niciunul, nici altul din marii noștri preoți n-au numit omul pe care-l consideră capabil să fie regent. Însă eu am să adaug că e important nu doar să nu fie un om al trecutului, ci nici să nu se fi dezonorat prin uneltiri criminale, precum cele pe care le-a descris adineaori comandantul poliției.

Toți pricepură aluzia: nici Horemheb nu-l dorea pe socrul său Ay ca regent. Dar asta nu era o surpriză. La fel de ambițioși, ginerele și socrul se aveau ca șoarecele cu pisica.

— Generale Nakhtmin? întrebă Thutu.

Cel numit își drese glasul și rosti:

— Sunt întrutotul de aceeași părere cu vrednicul meu coleg, Horemheb. Însă nici el n-a numit omul

pe care-l dorește ca regent. Vizirul Thutu a arătat că situația impune măsuri grabnice și-mi fac griji că pierdem un timp prețios cântărind harurile unui așa-zis erou salvator. Marele preot Nefertep vrea pe cineva a cărui putere să n-aibă rădăcini în trecut. Cine ar putea fi acest om? Un necunoscut, firește. Și cum să fi dobândit experiență? Nimeni nu știe. Prin urmare, vom încredința regența unui necunoscut? Sau o să mergem să-l căutăm pe cârmuitorul misterios printre hitiți? Tăcu preț de câteva clipe ca să aprecieze efectul raționamentului său. Apoi continuă: Eu aș zice că alegerea e de la sine înțeleasă. Nimeni nu mi se pare mai capabil să inspire încredere poporului decât Înălțimea Sa Ay. Are o experiență îndelungată în privința treburilor dinăuntrul și din afara hotarelor țării, iar armata îl prețuiește sincer, ca mai-mare al carelor de luptă. Ba mai mult, e deprins, și încă în ce măsură!, cu puterea regală, deoarece sora sa a fost marea regină Ty, iar fiica lui – nu mai puțin slăvita regină Nefertiti.

Horemheb se uită la el uimit. Generalul Nakhtmin își bătea joc cumva de toată lumea? Humose părea, de asemenea, zăpăcit. Însă Horemheb fu cel care luă cuvântul:

— Tocmai am ascultat raportul lui Mahu, comandantul gărzilor. Ay a fost găsit direct răspunzător de otrăvirea lui Semenkhere. Nu putem să pretindem că nu s-a dezonorat prin uneltiri criminale.

— Găsit răspunzător? i-o întoarse Nakhtmin pe un ton indignat. Un om se grăbește să-i dea de știre nepoatei sale că va scăpa în curând de o întemnițare nedreaptă și crudă, iar noi considerăm gestul lui drept o uneltire criminală?

Râse prefăcut.

— Dar cum ar fi putut Ay să afle atât de repede că regele a murit? îl contrazise Horemheb. Încă nu se anunțase nimic…

— Asta se explică foarte simplu! își pierdu răbdarea Nakhtmin. Înălțimea Sa Ay călătorește adesea la Theba cu treburi. Știu că s-a dus la Theba chiar în dimineața când și noi am aflat de moartea regelui Semenkhere. Oricine cunoaște legăturile lui cu familia regală. Poate un slujitor din palat i-a spus de nenorocirea ce lovise regatul. Nu vi se pare firesc? Atunci Înălțimea Sa Ay s-a gândit numaidecât să trimită un mesager cu o corabie ca s-o anunțe pe nepoata sa Maketaton că va fi în curând eliberată. De la Theba la Akhetaton se ajunge într-o singură zi. Prin urmare, prințesa a primit vestea seara. Nu văd nimic rău sau de necrezut în toate astea. Mai degrabă mi se pare o crimă să bănuim o persoană ca Ay de nu știu ce lucrături mârșave!

Nefertep râse pe-nfundate și-și goli paharul cu suc de tamarin. Humose își miji ochii și se adânci în jilț.

— Dar a vrut să i se înfățișeze lui Maketaton ca viitorul stăpân al regatului! protestă Horemheb. Și regina Meritaton? Căci pe atunci Ay încă nu știa că ea dispăruse sau, cel puțin, se presupune că nu știa.

— Vrednice general, răspunse Nakhtmin, înțepat, discutăm aici despre treburile regatului. O să dăm crezare spuselor unei sclave, lăsându-le să ne influențeze părerea pe care-o avem de atâția ani despre un om precum Înălțimea Sa Ay? Și toate astea pentru că neghioaba aia și-a închipuit că el va fi stăpânul țării?

Ridică din umeri.

Horemheb căzu pe gânduri, înciudat.

Toată lumea știa că jinduia să preia el însuși regența. Însă nu se bucura nici de faima, nici de influența socrului său.

Nici Thutu, nici Maya, nici Mahu nu se amestecară în dispută și asta din motive temeinice: în primul rând erau convinși de-acum că întreaga discuție îi va fi raportată cuvânt cu cuvânt lui Ay de către omul său de încredere, Nakhtmin, și, dacă

Ay urma să fie ales, era mai bine să nu-și atragă dușmănia lui, și, în al doilea rând, sarcina lor era să asculte părerile celor prezenți și să decidă în consecință. Una peste alta, alegerea lui Ay, n-ar fi, vai, chiar atât de nefericită.

Totuși, situația era revoltătoare.

Pentru Thutu, mai cu seamă, implicarea lui Ay în uciderea lui Semenkhere și a medicului acestuia era dincolo de orice îndoială. Vizirul își amintea de mijloacele folosite de stăpânul din Akhmim ca să pună capăt domniei lui Akhenaton și-l cunoștea prea bine pe Pentju, complicele ce-l ajutase să-și ducă planurile la bun sfârșit.

Fără a mai pune la socoteală că fusese el însuși amestecat în otrăvirea lui Akhenaton și a lui Nefertiti, după cum îi mărturisise lui Semenkhere.

Însă Nakhtmin avea dreptate: Ay era omul pe care totul îl arăta ca fiind potrivit pentru a prelua regența. Sperase s-o poată exercita, chiar dacă nu pe față, cât ținuse scurta domnie a fiicei lui, Nefertiti, la fel cum exercitase o putere ocultă în ultimii ani ai domniei lui Akhenaton. Iar acum, criminale sau nu, sforăriile sale își atinseseră, în sfârșit, ținta: i se va încredința, oficial, regența pe lângă tânărul Tutankhaton.

Mai rămânea de ascultat părerea generalului Anumes, un bărbat cu voce gravă, față arsă de soarele deșertului și gesturi măsurate.

— Ca militar, zise el, mă întristează de mulți ani slăbirea armatei și mă gândesc, cum a spus și vizirul Thutu, că, dacă situația mai durează, riscăm să-i vedem pe dușmanii noștri năvălind în regat. Și asta deoarece ne lipsesc mijloacele materiale și atenția regală. Dacă Ay este omul puternic de care avem nevoie, ei, bine, atunci să-l numim regent. Dar să isprăvim odată cu amânările astea nesfârșite de care ne lovim de ani întregi. Trebuie să acționăm cât mai repede.

Scribul se ridică în picioare și se duse la ușă pentru a cere încă o călimară.

Thutu luă din nou cuvântul:

— Vreau acum să vă aduc la cunoștință o cerere care mi-a fost prezentată chiar azi-dimineață de către o delegație a Pământului de Sus. Nu v-am pomenit de ea mai devreme ca să nu vă influențeze. Șase demnitari au venit să mă îndemne să numim drept regent un om puternic, respectat în toată țara, iar alegerea lor înclina spre Ay.

Horemheb oftă zgomotos. Ay, care în ochii tuturor n-avea nicio șansă de a primi puterea după raportul lui Mahu, se impunea două ore mai târziu drept candidatul de neînlăturat la regență.

Cei doi mari preoți păreau îngânduraţi.

— O ultimă observație, grăi Nefertep. Să zicem că planurile pe care le-am întocmit adineaori sunt bune. Tutankhaton și Ankhensepaton se căsătoresc și tânărul prinț e numit urmașul la tron al fratelui său Semenkhere. Ay ia asupra sa regența. Și iată că Meritaton reapare brusc, împreună cu fiul ei, moștenitorul legitim. Ce facem?

Maya începu să râdă.

— Ar fi, într-adevăr, o problemă, recunoscu Thutu. Dar mă îndoiesc că ne vom confrunta cu ea.

— De ce? întrebă Humose.

— Cred că regina a renunțat pentru totdeauna la putere.

— Nu pricep… murmură Horemheb. Cum poți renunța la putere?

Observația îl făcu pe Nefertep să zâmbească.

— Cred că în familia sa există o aplecare spre visare, arătă Thutu. Iar regina a moștenit-o de la tatăl ei. La urma urmei, pe Akhenaton nu-l interesa puterea. Singura lui pasiune era să scrie imnuri închinate lui Aton. Nu cred că regina Meritaton se va întoarce să pretindă puterea.

Explicația îi tulbură pe cei de față.

— Și, ca să rezolvăm problema pe care a ridicat-o în înțelepciunea sa preavrednicul Nefertep,

adăugă Thutu, mă gândesc să organizăm peste ceva vreme funeraliile reginei Meritaton.

— Funeralii! exclamă Maya.

Thutu încuviință din cap.

— O regină ce părăsește tronul îi știrbește acestuia gloria. Peste trei luni, o vom înmormânta. Vom anunța că durerea a răpus-o, iar copilul a murit de boală.

Hotărârea îi lăsă cu gura căscată pe toți.

— Și sarcofagul va fi gol? întrebă Horemheb.

— Nu așa se cuvine pentru o regină dispărută? răspunse în șoaptă Thutu, schițând un zâmbet.

— Dar Maketaton?

— Funeraliile ei se vor desfășura peste șase luni.

Chiar și moartea, își zise cu tristețe Mahu, aparține statului.

Dar există mai multe feluri de moarte, și comandantul gărzilor nu știa că odată cu cea a lui Semenkhere își îngropa și propriile iluzii. I se dedicase cu mare însuflețire tânărului rege, crezând că-i va merge bine în umbra acestuia. Acum își dădea seama că pentru Ay va rămâne întotdeauna doar un slujbaș.

♀

În același timp, în odăile palatului din Theba, Tutankhaton încerca să mai uite de suferință jucând dame cu intendentul său personal, un tânăr scrib cu față suptă.

— Ce-o să se-ntâmple cu mine? șopti prințul. Semenkhere era singurul prieten pe care-l aveam.

— Prințe, dacă vrei un prieten, cumpără-ți mai bine o maimuță sau un câine. Un prinț n-are prieteni.

Tutankhaton își ridică spre el ochii înroșiți de lacrimi și-l întrebă:

— Dar tu ce ești?

— Maimuța ta, prințe.

Tutankhaton clătină din cap și zâmbi. Acest răspuns lipsit de speranță îi stârni primul zâmbet

după o săptămână întreagă.

♀ Capitolul 4

PENTRU CE ACEASTĂ MASCARADĂ?

Îmbălsămătorii se apucară de lucru.

Thutu comandă sarcofage și mobilier funerar somptuoase, demne de moartea propriilor sale vise. Îl chemă la el pe sculptorul însărcinat să făurească măștile de aur și-i dictă dispozițiile sale:

— Ține minte că cel căruia o să-i faci portretul simbolizează tinerețea distrusă și speranța ucisă. Ca să zicem așa, o să-l înfățișezi pe Osiris, când a înțeles, în lumea de dincolo de Apus, că a fost trădat și omorât de propriul său frate, Seth.

Sculptorul păru surprins. Nu auzise niciodată asemenea cerințe din partea augustelor persoane pentru care lucrase.

— Trebuie să-l înfrumusețez?

— Nu, era frumos. L-ai trăda. Încearcă doar să faci în așa fel încât zeii să-l vadă în lumina de care ți-am vorbit.

Sculptorul încuviință din cap.

— Oare nu trebuie ca destinul tuturor oamenilor, stăpâne, să întruchipeze un vis spulberat?

— Nu, răspunse Thutu. Cei mai mulți dintre ei își urmăresc până la bătrânețe ambițiile smintite.

Artistului îi trecu prin minte o idee nepotrivită, dar n-ar fi îndrăznit să discute cu vizirul probleme atât de elevate, precum scopul existenței.

Dar în sinea lui își îngădui să se întrebe: menirea regilor era, oare, să viseze?

Puse să i se aducă una dintre puținele statui ce-l reprezentau pe Semenkhere, ca s-o studieze. Provenea dintr-una din camerele templului lui Amon din Karnak. Sculptorul o cercetă pe toate

părțile și recunoscu mâna unuia dintre cei mai apreciați colegi ai săi. Remarcă în ce măsură efigia respecta adevărul, înfățișând un tânăr cu chipul trist, torsul slab și pântecul moale.

Nu era deloc imaginea frumuseții divine.

În vreme ce sculptorul cerceta statuia, Thutu părea adâncit în gânduri. Își amintea o discuție lungă pe care-o avusese cu regele dispărut, în cursul căreia îi explicase necesitatea omorului săvârșit din rațiuni de stat: cine era prea slab trebuia înlăturat. Și, ca urmare a acestei discuții, Semenkhere căzuse pradă, timp îndelungat, unei melancolii adânci.

Fără îndoială înțelesese că nu avea să domnească multă vreme și că devotamentul medicului său n-o să-l protejeze la nesfârșit de dușmani.

Într-un târziu, vizirul se trezi din visare și-l conduse pe sculptor spre ușă, cu promisiunea că va fi primul care va vedea schițele.

Generalul Nakhtmin se uită neîncrezător la ghepard. L-ar fi preferat sub formă de blană întinsă pe jos, însă toată lumea știa că trebuie să te porți frumos cu animalele persoanelor de vază. Animalul scoase un mârâit, arătând și el cât de puțin îl plăcea pe oaspete. În cele din urmă, felina se tolăni la picioarele stăpânului său.

Cei doi bărbați stăteau așezați sub umbrarele din marea grădină închisă a casei lui Ay din Akhmim. Sicomori stufoși și arbori banian alcătuiau o boltă înaltă deasupra straturilor de trandafiri. Crengi înflorite de iasomie se cățărau pe umbrare, amestecându-și parfumul cu cel al rozelor.

Era o discuție între patru ochi. Nici măcar nubianului Shabaka, omul de încredere al lui Ay, nu i se îngăduise să asiste.

— Așadar, vești bune, zise Ay către militar, care nu era altul decât un văr de-al său.

Într-adevăr, Nakhtmin venise în cea mai mare grabă să-i dea Înălțimii Sale Ay raportul.

— Prin urmare, oamenii s-au plecat în fața evidenței, adăugă acesta din urmă. E nevoie de un bărbat puternic pentru a cârmui țara și asta cât mai repede, adăugă el cu vehemență.

— Aceeași părere o împărtășea și Horemheb, observă cu finețe Nakhtmin. Se vedea că năzuiește să obțină regența.

— Horemheb n-ar fi putut îndeplini decât pe jumătate sarcinile unui regent, răspunse Ay. E potrivit ca să apere și să lărgească hotarele, dar nu-i deloc omul care să instaureze ordinea în țară.

Nakhtmin se felicită în sinea lui că dejucase planul celui mai redutabil dintre cei doi rivali ai săi din regat, celălalt fiind generalul Anumes, comandantul garnizoanelor din Răsărit. Nakhtmin și Ay sorbiră din vinul rece de palmier cu care un servitor tocmai le umpluse iarăși paharele.

— Carevasăzică îți sunt dator pentru că le-ai deschis ochii lui Thutu și celorlalți, spuse Ay.

— Am pus în lumină influența și experiența ta. Argumentele mele au sfârșit prin a se impune în fața obiecțiilor lui Horemheb.

— Îți mulțumesc. E trist că trebuie să le amintești niște lucruri evidente oamenilor care dețin puterea.

— Vreau să sper, ilustre văr, că vei ști să ții seama de asta când vei ajunge tu însuți la putere.

Pe chipul lui Ay se citea o ușoară ironie. Marfa încă nu-i fusese adusă și deja i se cerea plata!

— Bizuie-te pe mine, răspunse. Totuși, nu văd rostul mascaradei de a urca pe tron doi copii, continuă Ay. L-am întâlnit pe tânărul Tutankhaton de două sau de trei ori. Nu promite deloc. În primul rând, e plăpând ca un fluture de noapte. În al doilea rând, nu-mi pare a avea un caracter puternic și mă îndoiesc că la douăzeci de ani va fi mult diferit de cum e la zece. Și, în plus, a fost crescut în cultul lui Aton și nu le inspiră câtuși de puțin încredere oamenilor importanți din țara asta, punând la socoteală și preoțimea. În sfârșit, e

aproape necunoscut, chiar și la Curte. Ce-o să par eu? O doică! Ba mai rău: o doică de copii părăsiți!

— Desigur, ar fi fost mai bine ca Maketaton să se afle încă în viață, zise Nakhtmin. Te-ai fi căsătorit cu ea și ai fi urcat pe tron.

La auzul numelui prințesei Maketaton, Ay se posomorî.

— Cum de s-a întâmplat să fie otrăvită? întrebă Nakhtmin.

— A înghițit câteva din pastilele otrăvite care au ucis-o pe mama ei.

— Și cine a pregătit aceste pastile?

— Pentju.

— Pentju? Dar el deja…

— Știu, i-o reteză Ay.

— *Ir heru nefer bin tehao*! strigă papagalul.

Ceea ce însemna: Să ai o zi fericită, împuțitule!

Nakhtmin, uimit, ridică din sprâncene, apoi izbucni în râs. Ay de-abia schiță un zâmbet.

— Aș putea, la o adică, să mă căsătoresc cu Baketaton, rosti el, ca și cum ar fi gândit cu voce tare. Dar pare îndărătnică…

Soră uitată a lui Akhenaton, prințesa apăruse la un moment dat în planurile lui Ay. Îi făcuse chiar și o vizită, însă fusese primit precum o pisică de către o rățușcă. Morțile care se succedaseră în familie o tulburaseră mult mai mult decât cerea bunul-simț.

— Tot nu se știe ce s-a întâmplat cu Meritaton? întrebă Nakhtmin.

Ay clătină din cap.

— Mister deplin. Îmi închipui că vipera aia de Ankhensepaton știe, dar n-o să sufle o vorbă.

— Nefertep e îngrijorat că Meritaton s-ar putea întoarce cândva, însă Thutu nu crede că e posibil așa ceva.

— De ce? întrebă Ay, mijindu-și ochii.

— Pretinde că ea a renunțat la putere. Nu mai dorea să fie regină.

Ay cântări o clipă explicația. Să renunțe la putere! Vezi să nu! Probabil că Meritaton stătea

ascunsă undeva, împreună cu copilul și cu ibovnicul ei, Nefer Heru, gata să reapară la timpul potrivit ca să provoace dezordine.

— Ce-i cu leșul descoperit în grădină în dimineața dispariției lui Meritaton? întrebă Nakhtmin.

Ay îi aruncă vărului său o privire sfidătoare, de parcă nu înțelegea ce vrea să spună.

— Mahu a raportat că în grădină s-a descoperit trupul neînsuflețit al unui bărbat, doborât de o lovitură puternică și otrăvit.

— Otrăvit?

— Da, slugile i-au dat lui Mahu o sticluță găsită alături și care conținuse, fără îndoială, ciumăfaie.

Ay se încruntă. Informația, pe care nu o cunoștea, îi stârni un val de furie, dar reuși să se stăpânească. Când se dusese la palatul de nord, blestematele alea de slugi nu-i spuseseră nimic! Carevasăzică, trimisul său fusese nu doar lovit, ci și silit să înghită otrava destinată lui Meritaton! De bună seamă, Nefer Heru nu se lăsase cumpărat și fugise cu prințesa și cu copilul. Iar acest eșec îl costase pe Ay o mie de inele de aur și viața unui slujitor isteț și devotat.

Scrâșni din dinți. Dar, în sfârșit, important era să pună iar mâna pe putere. Își dădu seama că Nakhtmin se uita la el cu atenție.

— Habar n-am de așa ceva, îi răspunse.

Nakhtmin își ținu gura, deși alte gânduri îi treceau prin minte. La palatul din Akhetaton avusese loc o tentativă de otrăvire și totul arăta că ținta fusese regina. Misteriosul trup neînsuflețit aparținea cu siguranță unui ucigaș care dăduse greș. Altminteri, Ay ar fi ieșit de două ori în câștig: ar fi scăpat, în același timp, și de Semenkhere, și de Meritaton, iar calea spre puterea regală ar fi fost, în sfârșit, liberă. Pe când acum era obligat să se mulțumească doar cu un rol secundar. Dar înălțimea Sa Ay nu era unul dintre aceia cărora să-ți îngădui cu ușurință să le oferi sfaturi.

— Va trebui să merg la Theba ca să le arăt cât de greșite sunt planurile lor, murmură Ay.

— Și să te căsătorești tu cu Ankhensepaton?

— Mi se pare soluția cea mai înțeleaptă.

Ar mai trebui însă ca și netoata aia să fie de acord.

O mișcare în ramurile de deasupra, urmată de cârâituri furioase și bătăi din aripi, îi făcu pe cei doi bărbați să-și înalțe ochii. O maimuță din menajeria lui Ay se repezise după papagal care țipa cu înverșunare:

— *Bin tchao*! *Bin tchao*!

Întâmplarea servi drept concluzie. Nakhtmin venise să dea raportul și să-și ceară răsplata. Misiunea lui se încheiase. Se ridică să-și ia rămas-bun și cei doi bărbați se îmbrățișară, ceea ce însemna deja o onoare pentru general, puțini oameni primind o asemenea dovadă de prietenie din partea stăpânului din Akhmim.

☥ Capitolul 5

VRABIA CARE ERA ȘOIM

După ce Mahu părăsi palatul prințeselor din Akhetaton, Ankhensepaton și Pasar rămaseră câteva clipe față în față, fără să-și vorbească. Pândeau păsările, florile și Marele Fluviu de parcă așteptau un răspuns din partea acestora. În cele din urmă, Pasar luă cuvântul:

— Te afli în aceeași situație ca sora ta Meritaton. Prizonieră.

Legătura lor era atât de strânsă, încât cuvintele serveau doar ca simple puncte de reper. Ea îi aruncă o privire stinsă și îmbătrânită, arătându-i că rostea adevăruri neplăcute și că nici măcar nu se ostenea să le confirme.

— Ești condamnată să devii regină. Pentru că ești cea mai mare dintre prințese și pentru că dinastia trebuie să continue, vei fi silită să te căsătorești cu Tutankhaton de care îți pasă cât de-un vas cu apă. Ay avea de gând s-o ia de nevastă pe sora ta Maketaton și să urce pe tron. Acum, însă, se va vedea nevoit să fie regentul vostru, al tău și al lui Tutankhaton, iar voi vă veți supune voinței sale.

— Mă enervezi! exclamă ea. Mahu e obligat să-i raporteze lui Thutu tot ce i-am povestit. Nu vor putea să-l numească pe ucigașul de Ay regent!

Pasar ridică din umeri.

— Nu mă crezi? întrebă Ankhensepaton, pe un ton provocator.

— Nu.

— De ce?

— Pentru că n-ai nicio putere. Prin urmare, ce spui tu nu atârnă prea greu. Îți dai seama că ei cunosc deja destule unii despre alții, nu? Iar asta n-a împiedicat niciuna dintre grozăvii. I-au ucis pe tatăl, pe mama ta, apoi pe Semenkhere.

Ankhensepaton reflectă o clipă.

— Și ce vrei să fac? Să fug cu tine? Ăsta-i visul tău, nu?

El ridică iar din umeri.

— N-am decât doisprezece ani, n-am bani, n-am corabie și nici tu n-ai bani. Cel puțin deocamdată. Te sfătuiesc doar să nu ți-l faci dușman pe șacalul ăsta bătrân de Ay. Tata zicea că el și Horemheb sunt cei mai puternici oameni din regat. Cu el trebuie să-ți folosești viclenia.

— Adică vrei să stau la discuții cu ucigașul ăsta? strigă ea, indignată.

— Nu-i singurul ucigaș, Ankhen, o dovedește faptul că și mama, și sora ta Maket au murit, dar nu de mâna lui. N-ai nicio armă. Tocmește-te cu el până în clipa în care vei putea să-i ții piept.

Ea îl privi lung pe băiat.

— Sau să-l otrăvești, adăugă el.

Prințesa căzu pe gânduri.

— Poate că ai dreptate, recunoscu ea în cele din urmă.

De zile întregi, săptămâni chiar, nu mai pescuiau și nu mai înălțau zmeie, distracțiile lor preferate de până atunci. Îmbătrâniseră. Singura lor plăcere era să stea singuri pe pajiștile neîngrijite aflate la nord de palat și să se rostogolească goi, lipiți unul de altul, obișnuindu-se cu desfătările iubirii timpurii.

Ankhensepaton se ridică și se îndreptă agale către capătul grădinii, spre fluviu, acolo unde stuful și papirusul colcăiau de taine sălbatice, cuiburi de păsări, șoareci și crocodili tineri.

Pasar o luă de mână.

— Nu vor întârzia să vină, îi zise el. Crede-mă.

Ea se întoarse spre el și încuviință din cap. Nu încăpea îndoială. Vor veni în curând.

Grădinile răsunară brusc de strigăte pițigăiate. Scăpând de lecțiile profesorilor, cele trei prințese mai mici ieșiseră valvârtej din palat supravegheate de doici.

♀

Într-adevăr, peste cinci zile sosiră. Pânzele roșii ale *Gloriei lui Amon* sclipeau pe cerul de argint și vechea corabie a plimbărilor regale, redenumită și așezată sub auspiciile altui zeu, acostă la debarcaderul palatului din Akhetaton.

Din înaltul terasei, Ankhensepaton, Pasar și cele trei prințese mai mici priveau spectacolul.

Fosta doică a lui Meritaton, Sati, îl urmărea și ea.

Rămasă fără slujbă și mai nefericită ca o văduvă de la dispariția reginei și a copilului acesteia, Sati își îndreptase spre Ankhensepaton grija-i vigilentă, geloasă chiar, dacă nu de-a dreptul răzbunătoare.

Primul pasager care coborî fu tânărul prinț Tutankhaton. Se poticni pe pasarelă și doar iuțeala unui marinar și a intendentului său personal îl opri să cadă în apă. Străbătu restul drumului cu pas

șovăitor, urmat îndeaproape de intendent și de un tânăr pe care Ankhensepaton nu-l recunoscu.

În spatele lor venea o femeie tânără pe care prințesa o privi surprinsă. Baketaton! Mătușa ei din partea tatălui! Sora lui Akhenaton, a lui Semenkhere și a lui Tutankhaton! O femeie lipsită de strălucire, ce părea suferindă. De altfel, mergea sprijinindu-se de mâna unei însoțitoare. Trăia retrasă în vila sa din Pământul de Jos și nu mai ieșea aproape deloc în lume. Oare ce-o făcuse să renunțe la însingurarea ei? Și de ce?

După Baketaton, coborî Humose, urmat de secretarul său. Și Panesy, dihorul bătrân, ce rezistase atunci când vântul își schimbase direcția. Cei doi mari preoți ofereau o priveliște oarecum ciudată, întrucât ți-i închipuiai mai degrabă sfâșiindu-se între ei și mâncându-se de vii! După ei se înșirau Thutu și doi scribi. Apoi Maya și încă doi scribi. Cortegiul străbătu grădina și se îndreptă spre palat. Câteva clipe mai târziu, al doilea șambelan, rămas aici de la ultimul popas al lui Semenkhere în Akhetaton, o anunță pe cea de-a treia soție regală că prințul, prințesa, vizirul, vistiernicul și marii preoți ai lui Amon și Aton solicitau onoarea de a fi primiți.

Ankhensepaton îl căută din ochi pe Pasar. Băiatul dispăruse. Doar Sati stătea în spatele ei, încordată, ca un animal de pază, un vultur sau un șoim.

Tutankhaton făcu trei pași și, zâmbind timid, îi înmână logodnicei sale trei lotuși legați frumos. Ea îi întoarse zâmbetul, luă florile și le întinse doicii, care i le dădu unei servitoare. Fata alergă să caute o vază, o umplu cu apă, aranjă florile și se întoarse cu ea.

— Mă bucur să te revăd, zise prințul.

— Și eu, răspunse prințesa.

Ce altceva își puteau spune sub privirile acestor oameni mari care-i pândeau cu fețe lacome, ca

niște stăpâni de câini ce-și împerechează animalele?

Baketaton se aplecă spre nepoata ei și o îmbrățișă. Câteva lacrimi picurară pe umărul lui Ankhensepaton care o privi drept în ochi pe prințesa regală și descoperi un chip ofilit înainte de vreme. Oare de ce anume suferea?

— Atâta durere… prea multă durere… șopti ea. Doliul acesta nesfârșit…

Se strădui să zâmbească printre lacrimi și, întorcându-se spre însoțitoarea ei, luă un săculeț de piele și i-l întinse nepoatei. Ankhensepaton îl deschise. Înăuntru se afla o brățară din aur incrustată cu pietre albastre, atât de grea, încât tânăra prințesă ar fi putut ridica anevoie la gură un pahar cu mâna pe care i-ar fi împodobit-o.

— Un dar primit de mama ta, zise Baketaton. I-a fost oferită de Tushratta… Acum e a ta.

Tutankhaton și însoțitorul lui necunoscut urmăreau scena. Surprinzând privirea nedumerită pe care Ankhensepaton i-o aruncase acestuia, prințul i-l prezentă: îl chema Rekhmire, descindea din faimosul vizir cu același nume și, ca fiu al mai-marelui peste lucrările regelui, fusese unul dintre tovarășii de învățătură ai prințului, îndulcindu-i acum singurătatea.

Prințul se uită în jur, de parcă ar fi căutat pe cineva și Ankhensepaton înțelese că era vorba de Pasar.

Thutu porunci să se aducă scaune pe terasă și, după ce toată lumea se așeză, doar doica rămânând în picioare, puțin mai în spate, vizirul începu să vorbească pe un ton trist și solemn. De bună seamă, rostea o cuvântare pregătită cu grijă:

— Prințesă, întâmplările dureroase din ultimele zile fac ca tronul părinților și strămoșilor tăi să fie vacant. Neliniștea cuprinde regatul, întrucât un tron gol e un tron părăsit de zei. Am venit să te rugăm să îndrepți lucrurile și să-i acorzi mâna ta fratelui regelui defunct, care a venit aici să ți-o

ceară. Fericirea voastră va fi o chezășie pentru cea a poporului, care va vedea într-un cuplu regal tânăr semnul că zeii se arată iarăși binevoitori.

Humose încuviință din cap. Semănând ca întotdeauna cu un bâtlan căzut pe gânduri, Panesy își luă un aer aprobator, însoțit de un zâmbet prostesc. Tutankhaton se aplecă ușor înainte. Thutu și Maya așteptau, într-o atitudine părintească, bâiguiala sfielnică și grațioasă care, în atari împrejurări, va ieși de pe buzele unei tinere de sânge regal.

Dar lucrurile nu se petrecură așa. Ankhensepaton își dădu seama că tot ce-i dezvăluise ea comandantului gărzilor fusese trecut cu vederea, după cum prevăzuse Pasar. Îi arătase deja lui Mahu disprețul față de argumentele pompoase sub care acești oameni își ascundeau calculele. N-o s-o ia de la capăt, pentru că n-ar avea niciun rost. În tot ce îndrugase Thutu exista un singur adevăr: țara se afla în primejdie, iar tronul era gol. Își privi ascultătorii prefăcându-se resemnată.

— Ay va fi regent, nu-i așa? replică ea.

Întrebarea răsună ca o palmă. Încremeniră cu toții. Doica se îmbățoșă, mândră și provocatoare. Humose o țintui cu privirea pe tânăra fată cum ar fi făcut-o, pesemne, însuși Amon dacă i s-ar fi spus că are o muscă pe nas. Mica prințesă avea cu cine să semene.

Comedia se sfârșise.

Dacă veniseră să ademenească prin vorbe dulci o gâsculiță neștiutoare ca s-o ducă la bucătărie, trebuiau să înțeleagă că-și făcuseră socoteli greșite.

Thutu intui numaidecât starea de spirit a tovarășilor săi, deși se gândea la alte zburătoare: ei o crezuseră pe prințesă o vrabie orfană, dar descopereau acum un șoim tânăr. De altfel, Mahu îl prevenise de transformarea lui Ankhensepaton. Așa că Thutu rupse tăcerea:

— E nevoie de un regent, prințesă. Amândoi sunteți prea tineri ca să luați asupra voastră cârmuirea regatului.

Ea își aminti la timp de povața dată de Pasar: *Te sfătuiesc doar să nu ți-l faci dușman pe șacalul ăsta bătrân de Ay.*

— Vasăzică aveți deja consimțământul lui Ay, se mărgini ea să observe.

Thutu se pomeni încă o dată luat prin surprindere. Hotărât lucru, fetișcana asta cântărise situația cu precizia unui obișnuit al cancelariilor. Mai bine să nu piardă vremea făcând pe șmecherul cu ea.

— Întocmai, prințesă. Consiliul regal a vrut să-i afle părerea privind acordarea regenței. A răspuns că o va primi îndată ce se va oficia căsătoria ta cu prințul Tutankhaton.

Ea încuviință cu un gest, apoi zări undeva departe un detaliu neobișnuit. Își ridică ușor ochii și mai mult îl ghici decât îl văzu pe Pasar la fereastra etajului al doilea. Băiatul urmărea de acolo discuția.

— De ce n-a venit cu voi?

— Se pare că primirea pe care i-ai făcut-o la ultima lui vizită s-a dovedit mai curând rece, răspunse Thutu.

Ea scutură din cap precum un cal îndărătnic. Leit maică-sa, își zise Maya. Humose nu reușea să-și depășească uimirea. Se uita stăruitor la Ankhensepaton de parcă cerceta misterele tinereții și ale feminității.

Cât timp avusese loc acest schimb de cuvinte, uitaseră cu toții de Tutankhaton. El îi urmărise cu ochii mari și triști și ar fi trebuit să-l crezi sărac cu duhul ca să te mire observația pe care o rosti cu glas stins, aproape îndurerat.

— Totul depinde de tine, Ankhen.

Ankhen. Numele de alint cu care el o striga în timpul plimbărilor cu *Gloria lui Aton,* pe vremea

când n-aveau nicio grijă. La fel o strigau surorile ei și Semenkhere. O cuprinse duioșia amintindu-și.

Erau doi orfani obligați să joace niște roluri mai presus de forțele lor.

— Scumpa mea nepoată, intră în vorbă Baketaton, pe umerii tăi stă dinastia noastră. Aton să-ți dea putere!

În mintea lui Ankhensepaton se făcu brusc lumină. Baketaton fusese chemată pentru a-i aminti că exista o alternativă la căsătoria ei cu Tutankhaton: Ay putea foarte bine s-o ia de soție pe această prințesă regală și să capete tronul. Dar, fără îndoială, Baketaton, deja fată bătrână, bolnavă și copleșită de amărăciunea pe care cei din dinastia Tuthmosis știau atât de bine s-o arate, refuza groaznica povară a regalității.

Privirea tinerei prințese o întâlni pe cea a lui Tutankhaton. Iar el i se păru, o dată în plus, demn de milă. Că i-l hărăzeau ca soț, mai treacă-meargă. Dar rege? Erau pe cale să facă rege din acest băiat firav ca o trestie? Păi atunci Pasar ar fi regele regilor! Își spuse că se găsea în aceeași situație ca sora ei Meritaton când fusese nevoită să-l ia de bărbat pe Semenkhere: nu simțea nicio atracție pentru mult prea delicatul prinț. Ankhensepaton înțelegea de ce: tânărul plăpând care fusese regele n-ar fi putut în veci să rivalizeze cu farmecele viguroase ale lui Nefer Heru. Iar acum, acest băiat ce nu reușea să străbată o pasarelă fără să se poticnească nu putea nici el să rivalizeze vreo clipă cu forța tinerească a lui Pasar.

Totul se repeta.

Însă ea n-avea de gând să se lase încolțită și împinsă la măsuri drastice la fel ca Meritaton. N-o să ajungă să fie obligată să fugă.

— Totul depinde de tine, repetă el.

— Știi bine că vom domni abia peste câțiva ani, îi răspunse ea.

— Știu, recunoscu el.

Prințul juca îndeajuns de bine dame ca să-și dea seama care va fi condiția lor.

La urma urmei, erau doi tineri șoimi captivi.

Tăcerea deveni apăsătoare.

— Accept să mă căsătoresc cu Tutankhaton, zise prințesa. Dar cu o condiție.

Thutu, Maya, Humose, Panesy, tânărul prinț și însoțitorul său se aplecară ușor în față. Baketaton clipi iute de câteva ori.

— Vreau un document scris, semnat de Consiliul regal și de viitorul regent, bunicul meu Ay, potrivit căruia nicio hotărâre privind statutul cuplului regal și al cercului său nu va fi luată fără consimțământul meu scris.

Humose nu înceta să se minuneze. Mai-mai să cască gura de uimire.

Thutu se trezi luat încă o dată prin surprindere. Chibzui la cele auzite. Nu putea trece peste cererea prințesei. Ankhensepaton stăpânea jocul și se vedea că era în stare, dacă nu i se satisfăceau pretențiile, să zădărnicească planul pe care ei îl puseseră anevoie la punct.

— Mă învoiesc, continuă ea, ca regentul să conducă treburile țării, dinăuntrul și din afara hotarelor ei, după cum crede de cuviință, dar nu și pe cele ale palatului.

— Și dacă veți ajunge la neînțelegeri grave? întrebă Humose, luând cuvântul pentru prima dată.

— N-am putea ajunge la neînțelegeri decât dacă e vorba de cuplul regal sau de palat. Și în atare situație, repet, părerea mea are întâietate. În plus, vreau să fac parte, împreună cu soțul meu, din Consiliul regal.

— Se înțelege de la sine, prințesă, admise Thutu.

— Nicio întrunire a consiliului nu se va ține fără ca măcar unul din noi să fie prezent.

— Și asta se înțelege de la sine.

Apoi Thutu adăugă:

— Voi pune să se întocmească numaidecât documentul, prințesă.

Ea încuviință din cap. Tutankhaton se aplecă și-i luă mâinile. Ea îi întoarse gestul de față cu toată lumea, cuprinzând mâinile prințului în palmele sale.

— Chem de pe acum asupra voastră binecuvântarea lui Amon, zise Humose.

Se ridicară de pe scaune. Prințul sărută ușor obrazul prințesei. La drept vorbind, îi era unchi, însă avea doi ani mai puțin decât ea.

Ankhensepaton îl lăsă pe al doilea șambelan să-i conducă pe oaspeți spre ușă și, după ce ei plecară, o privi întrebător pe doică. Sati zâmbi:

— Ai procedat bine. Recunosc sângele mamei tale.

Pasar dispăruse de la fereastră. Fără îndoială nu va întârzia să vină la soția lui secretă.

Ceva mai devreme îi spusese:

— Zeii încheie căsătoriile, nu oamenii.

♀ Capitolul 6

NOAPTEA VULPILOR ȘI CEA A LUI ASTARTE

O singură privire aruncată spre chipul generalului Horemheb, când acesta, întors din călătorie, intră în locuința sa din Memphis, îi fu de ajuns lui Menei, piticul soției sale, ca să-și dea seama că stăpânul lui era în cea mai proastă dispoziție cu putință.

Se repezi cu mersul său clătinat de babirusa[3], spre odăile doamnei Mutnejmet, stăpâna casei, strigând cu vocea lui nazală:

— Zeii s-au bășit azi!

Mutnejmet cunoștea de multă vreme limbajul de soldăți și mirosul ascuțit, ca de șobolan, al

piticului. Îi sfredelea pe toți cu ochii lui bulbucați, apoi rostea în gura mare secrete pe care le credeai adânc îngropate. Creatura era întruchiparea, cu picioare scurte și crăcănate, a scandalului.

Mutnejmet își întoarse profilul trufaș spre stârpitură.

— Ce tot spui?

— Că e într-o dispoziție de șacal. Sunt sigur că n-a primit regența. Vulpoiul lui domestic îl însoțește.

Ea se încruntă și porni spre odăile soțului său. Îl găsi în tovărășia locotenentului favorit, Khnumose, pe care Menei îl poreclise „vulpoi domestic". Mutnejmet știa că locotenentul răspundea de iscoadele armatei și că făcea, în folosul mai-marelui său, anumite cercetări ce nu țineau neapărat de slujba lui. Fără umbră de îndoială, Khnumose împărtășea dezamăgirea lui Horemheb. Dacă acesta din urmă ar fi obținut regența, el ar fi fost numit comandantul poliției regatului.

Cei doi bărbați stăteau ghemuiți față în față aplecați peste o tablă de *zenet* cu treizeci de căsuțe[4], cu un urcior de bere la îndemână. Mutnejmet auzi de la depărtare pocnetul pionilor și, ca întotdeauna, înjurăturile de rigoare. Paharele cu bere erau pe jumătate goale. Jucătorii ridicară ochii și locotenentul, la drept vorbind, un bărbat frumos, se ridică pentru a face o plecăciune înaintea primei soții a șefului său.

— Cina e gata. Vine și locotenentul?

Khnumose nu se putea simți decât măgulit. Horemheb se uită cu atenție la tabla de joc părăsită și se ridică și el.

— Fie ca Mut să reverse asupra ta numai binefaceri, îi zise el soției sale.

Tonul era lipsit de căldură. Ea îl privi cercetător.

— N-a fost o zi fericită, rosti femeia.

— Nu, răspunse el, cu bărbia-n piept și voce aspră, pășind în urma ei spre sala principală.

— Tata a fost ales regent?

— Da, replică bărbatul, ghemuindu-se lângă măsuța joasă unde avea să fie servită cina.

Piticul mânca singur la o masă din apropiere, fără să piardă nicio frântură din discuție.

Locotenentul îi slujea drept confident mai-marelui său, așa că ascultase deja aproape jumătate din poveste. Mutnejmet îl privi întrebător, în timp ce se aduceau salata de castraveți cu lapte prins, cepele macerate în ulei și oțet și fiertura de bob cu grăsime. Mesele din casa lui Horemheb nu erau renumite pentru finețea bucatelor.

— Marele preot Nefertep s-a opus numirii înălțimii Sale Ay, o lămuri locotenentul, însă generalul Nakhtmin a atras atenția că tatăl vostru e singurul om cu suficientă experiență și autoritate în ochii egiptenilor și ai străinilor pentru a prelua regența.

Mutnejmet ronțăi câteva felii de castravete și răspunse:

— Soțul meu are treizeci și șase de ani, tata, cincizeci și șase. Trebuie doar să aibă răbdare.

— Răbdare înseamnă să visezi la pâinea de mâine! strigă piticul, de la masa lui.

— O să-ți tăbăcesc bucile chiar în seara asta! se răsti la el Horemheb, prefăcându-se furios.

— Iar răzbunarea înseamnă să savurezi pâinea pe care n-ai avut-o ieri!

Ca și cum se pregătea să treacă la fapte, Horemheb se întoarse spre Menei, care țipă ca din gură de șarpe.

— Ce nu pricep eu, începu iar Mutnejmet, e de ce tata n-a luat-o de soție pe Baketaton, sora lui Semenkhere. E prințesă regală. Tata ar fi ajuns direct pe tron, în loc să fie regent.

Horemheb se uită întrebător la Khnumose. Generalul însuși își imaginase un asemenea plan și nu renunțase de tot la el.

— Ay n-a nesocotit această posibilitate, răspunse locotenentul. A vizitat-o de curând pe prințesă, în locuința ei din Țara de Jos.

— Și?

— Firește, nu se știe ce au discutat, însă intendentul prințesei i-a mărturisit unuia dintre oamenii mei că morțile succesive ale celor doi frați ai ei și a lui Nefertiti au pus-o la grea încercare. Suferă de inimă și nu-i pregătită să devină regină. Susține că o astfel de povară ar ucide-o.

— Încă una care, chipurile, renunță la putere! lăsă Horemheb să-i scape.

— Oricum, tata ar fi mult mai periculos dacă n-ar ajunge la putere, observă Mutnejmet, gustând din mâncarea de bob. Visează de prea mult timp la ea.

Horemheb îi aruncă o privire gânditoare.

— Poate că e adevărat, zise el. Negustorii de otrăvuri vor duce lipsă o vreme de clienți.

Pe chipul lui Mutnejmet se așternu o expresie dojenitoare. Asemenea vorbe în prezența unui străin! Horemheb îi observă indignarea, dar stărui:

— Khnumose îmi raportează că, în ultimul timp, la Theba și la Memphis au fost văzuți mulți negustori de otrăvuri care susțin că vând leacuri și parfumuri. A existat chiar unul care s-a dus la palatul regal cu puțin înaintea morții lui Semenkhere.

Mutnejmet făcu ochii mari. Simpla rostire a cuvântului „otravă” îi dădea coșmaruri. Chiar și numai să vorbești de asta atrăgea nenorocirea, dovadă că atunci când îi pomenise lui Meritaton despre bănuielile privind amestecul lui Semenkhere în otrăvirea lui Nefertiti, stârnise o ceartă crâncenă între prințesă și sora sa Maketaton, iar exilul acesteia din urmă culminase cu otrăvirea ei. Mutnejmet nu cunoștea prea bine rolul otrăvirilor în istoria recentă a familiei sale.

— Încă nu s-a aflat ce s-a întâmplat cu nepoata mea, regina? întrebă ea, ca să schimbe subiectul.

— Se pare că a plecat împreună cu ibovnicul și cu fiul ei.

— A plecat? Încotro?

— Nimeni nu știe, în afară de scorpia de nepoată-ta, Ankhensepaton. Mahu și Thutu pretind că Meritaton a renunțat la putere. Hai să fim serioși!

Mutnejmet părea îngrijorată.

— Vreau să sper că n-a pățit nimic, murmură ea.

— Dacă a pățit ceva, n-a fost din vina tatălui tău, i-o întoarse Horemheb. Se pare că Ay s-a înfuriat cumplit când a aflat de dispariția ei. Însă Meritaton n-avea alt dușman în afară de el.

Mutnejmet bătu în retragere. Hotărât lucru, în seara asta ploua cu adevăruri care mai de care mai apăsătoare.

Locotenentul isprăvi ce mai rămăsese din mâncarea de bob, iar Horemheb – urciorul cu vin. Cina se încheie într-o atmosferă posomorâtă.

Mutnejmet se gândea la sora și la nepoata moarte, precum și la o altă nepoată, dispărută, promițându-și în sinea ei să o descoasă pe Ankhensepaton.

Generalul Horemheb se gândea cum să-i dea de furcă victoriosului său rival.

Locotenentul Khnumose se gândea prin ce mijloace să sporească puterile iscoadelor militare ca să-i facă rău generalului Nakhtmin.

Piticul Menei rosti:

— Vulpile vânează noaptea!

Se întoarseră cu toții spre el, surprinși. Vorbele li se potriveau perfect.

Puterea se proclamă ziua, dar se cucerește noaptea.

♀

Ajutat de al doilea slujitor al templului, preotul Isma ațâță jăraticul sub ofrandele depuse pe marele altar al zeiței Astarte din Memphis: o ciozvârtă de berbec, o figurină din seu și bere. Se răspândi un miros înțepător, aproape sufocant, și Isma se trase îndărăt din pricina unui val de fum pe care o adiere mai puternică îl abătea înspre el.

Cei doi preoți coborâră cele cinci trepte ale altarului și se îndreptară către credinciosul ce adusese jertfa. Acesta dădu fiecăruia dintre ei trei inele de aramă, plata convenită, apoi tustrei priviră flăcările ce înghițeau, în sfârșit, ofrandele.

În spatele altarului, la o distanță de doi coți, pentru ca fumul să n-o afecteze, se înălța triumfal o statuie de trei ori mai mare decât un stat de om, ce-o înfățișa pe zeiță, goală din cap până-n picioare, cu pubisul bombat și gura arcuită într-un zâmbet. Lumina amurgului îi aurea sânii obraznici. În mâna dreaptă ținea un arc și o săgeată, pe care le sprijinea de șold, iar în stânga, un trandafir.

Într-adevăr, dimineața Astarte era zeița războiului, iar seara, cea a dragostei.

De-o parte și de alta, stăteau cele două slujitoare muzicante ale sale, Ninatta și Kulitta, având jumătate din înălțimea zeiței, potrivit obiceiului și ținând, una – lira, iar cealaltă – tamburina.

— Uite, focul s-a întețit, zeița ți-a acceptat ofrandele, zise Isma.

— E mai generoasă decât Hathor, îi răspunse bărbatul.

Cei doi preoți se feriră să facă vreo comparație între puterile zeițelor. Ar fi însemnat o mare lipsă de curtoazie față de cetatea Memphisului care le oferea găzduire. Iar dacă marele preot al lui Ptah, Nefertep, afla că își îngăduiseră să rostească un cuvânt disprețuitor despre zeii țării, l-ar fi pus pe comandantul gărzii cultelor să-i dojenească aspru.

— I-am adus trei jertfe, dar în zadar. Nu mi-am recăpătat vigoarea.

Isma trase cu ochiul la bărbatul necunoscut: era, totuși, tânăr și vânjos. Dar, în sfârșit, și șalele își aveau misterele lor.

— Zeii noștri nu vor să se mai îngrijească de noi, continuă bărbatul. Sunt nemulțumiți. Dezordinea a pus stăpânire pe tron și pe Cele Două Pământuri.

Preoții nu suflară o vorbă. Ce-i drept, ca mulți alți locuitori ai Memphisului, auziseră și ei spunându-se că barca regală se clătina primejdios.

— Curând, zise Isma, soarele va asfinți și vei putea să te încredințezi de harul lui Astarte.

— Cum anume?

— Întoarce-te la noapte, templul e deschis.

Preoții se înclinară și dispărură în sălile din spate.

Credinciosul o luă din loc și ieși în stradă unde răsunau strigătele vânzătorilor ambulanți care îi îmbiau cu bere sau cu pepeni pe cei cărora arșița după-amiezii le uscase gâtlejurile.

După ce căpătă, pentru scurtă vreme, o culoare vineție, cerul deveni negru.

Steaua lui Astarte răsări.

Templul zeiței se golise de mulțimea de peste zi. Însă nu era nici pe departe pustiu. Flăcările a două torțe, pe care briza serii le agita în piața din fața templului, răsucindu-le ca pe niște suflete pradă dezmățului, lăsau să se zărească siluete. Ici și colo, în licărul lor, se vedeau furișându-se umbre. Bărbați și femei. În orice caz, credincioși care cunoșteau legea lui Astarte: cel puțin o dată în viață, orice supusă a zeiței trebuia să meargă noaptea la templu și să aștepte ca un străin să vină să-i arunce bani și să-i spună:

— Te cer în numele zeiței.

Atunci ea trebuia să i se dăruiască.

Unii dintre preoții lui Ptah condamnau această practică, însă bunul-simț al demnitarilor din Cele Două Pământuri susținea că nu condamnând un asemenea obicei vor face să dispară dorința fetelor de a se vinde și nici pe cea a bărbaților de a gusta iubirea de-o noapte.

Unul dintre bărbații ce dădeau târcoale prin preajmă se opri în fața unei umbre așezate pe soclul statuii zeiței. Se aplecă pentru a-i desluși trăsăturile feței și rotunjimile trupului și scoase un strigăt de surpriză:

— Ce tânără ești!

— Dacă umbli după babe înseamnă că ești tu însuți de vânzare.

Bărbatul izbucni în râs.

— Și ai limba ascuțită!

— Nu-mi vorbi de rău limba, că și ea o să-ți vorbească de rău mădularul.

Răsună încă un hohot de râs.

— Iubitul tău e sărac, de vii aici?

— Nu, l-a părăsit vigoarea.

Bărbatul căzu pe gânduri. Apoi, după o clipă, rosti formula rituală:

— În numele zeiței Astarte…

Fata încuviință din cap și se uită la inelele de aramă ce zornăiră pe piatră. Le luă și le strecură pe degetul mare. Apoi se ridică.

Întunericul unei camere aflate în apropiere îi înghiți.

Răsuflări sacadate, strigăte înăbușite, ciudat de asemănătoare cu niște suspine, gâfâieli și exclamații tulburară liniștea nopții.

— Pe numele zeiței, un măgar! șopti un glas de femeie.

— Pe numele zeiței, măgarul s-a trezit, în sfârșit!

Un hohot de râs înfundat sluji drept răspuns acestor vorbe.

— Am să vin și mâine, să mai aduc o jertfă, zise bărbatul ieșind din umbră și prinzându-și pânza în jurul șoldurilor.

— Mai bine vino poimâine, grăi fata. Lasă-mi un răgaz ca să mai prind puteri, că m-ai secătuit de vlagă.

♀ Capitolul 7

COBRA

Oare e posibil să urăști pe cineva de același sânge cu tine? se întrebă Ankhensepaton.

După ce luă loc pe terasa palatului prințeselor, însoțit de slujitorul său credincios, Shabaka, Ay se uită fără pic de bunăvoință la doica Sati și la Pasar, care stăteau în spatele jilțului lui Ankhensepaton.

— Ce anume îndreptățește prezența acestor oameni aici? întrebă el, cu autoritate și trufie.

Atitudinea lui Ay fu de-ajuns pentru ca Ankhensepaton să dea uitării toate sfaturile, ce-o îndemnau spre împăcare, primite de la Pasar.

— Propria mea voință, rosti ea, sec.

Răspunsul îl surprinse, apoi îl supără pe bătrân. Se confruntase deja cu obrăznicia nepoatei data trecută când venise la Akhetaton, însă acum vedea că se transformase într-o trăsătură de caracter.

— Avem de discutat lucruri de cea mai mare importanță, ripostă el. Nu trebuie auzite de urechi străine.

Mai ales pe Sati o măsură Ay din cap până-n picioare, mirându-se că, pe o asemenea căldură, ea era înfășurată toată într-un văl negru din care nu i se vedeau nici mâinile. Apoi privirea îi alunecă spre Pasar, de a cărui existență îl înștiințaseră deja iscoadele sale.

— Lucrurile cu pricina mă privesc și, de vreme ce tu l-ai adus cu tine pe acest bărbat pe care nu-l cunosc, vreau și eu să-i am alături pe Sati și pe Pasar, i-o întoarse ea. Amintește-ți că ai semnat protocolul întocmit de Consiliul regal, potrivit căruia am drept absolut asupra cercului meu și a personalului din palat, iar voința mea e mai presus de a ta.

— Încă nu ești regină, observă el. Protocolul nu se aplică deocamdată.

— Nici tu nu ești încă regent, ripostă ea. N-ai niciun drept în acest palat și în nicio altă parte. Nici la Akhetaton, nici la Theba, nici la Memphis.

Îl sfida. Uimit de siguranța de sine a nepoatei, Ay se aplecă înainte și o țintui cu ochii săi

întunecați și scânteietori. Dacă-și închipuia că o intimidează, se înșela. Neclintită, înfruntă provocarea bătrânului cu o răceală ce putea să scoată din minți pe oricine.

Din spatele ei, Sati și Pasar îl săgetau amândoi cu privirea.

Ay se îndreptă de spate, cu fălcile strânse.

— Deja ai dovedit lipsă de curtoazie, zise ea, întrucât nu mi-ai adresat niciun cuvânt de compasiune pentru moartea surorii mele, Maketaton, și dispariția surorii mele, Meritaton, pricinuită de anumite întâmplări pe care le cunoști. Dacă așa înțelegi tu să-ți pregătești regența, săvârșești o mare greșeală, părinte Ay. Dacă nu-ți schimbi purtarea n-o să mă căsătoresc cu Tutankhaton și tu n-o să devii regent. Va trebui să recurgi la alte șiretlicuri și mijloace, ca să obții puterea la care aspiri de atât timp.

Ay rămase cu gura căscată. Nimeni nu-i mai vorbise pe un asemenea ton în cei cincizeci și șase de ani de viață. Ba mai mult: o copilă ce avea să împlinească curând doisprezece ani încerca să-i năruiască planurile. Și chiar putea s-o facă.

Ay era un uneltitor prea viclean ca să nu-și dea seama. Iar ea o știa și știa totodată că și el o știe.

Dar afrontul era, oricum, greu de îndurat. Singura putere reală din regat se afla în clipa de față în mâinile acestei făpturi plăpânde ca o floare de măceș. Banii, alianțele, oamenii devotați nu erau de niciun folos. Tot ce putea face Ay era s-o ucidă și să se însoare cu Baketaton sau cu cea mai mare din celelalte trei prințese.

Însă, dacă ar fi putut s-o ia de nevastă pe Baketaton, ar fi făcut-o până acum. O piedică misterioasă îi stătea în cale. Cât despre Setepenre, ea avea șapte ani și o căsătorie dinastică era posibilă. Dar grotescul acestei uniri i-ar dezgusta pe mulți.

Iar Ankhensepaton știa prea bine: Ay fusese bănuit de prea multe crime în ultima vreme.

Consiliul regal l-ar respinge, iar Horemheb ar obține regența, dacă nu chiar tronul. Ay risca, poate, să sfârșească în temniță.

Și Shabaka asista la această umilință supremă.

Strigătul papagalului îi veni în minte: *Bin tchao*!

Chibzui o clipă. Și schimbă tactica.

Își ridică spre cer ochii, care până adineauri păreau că aruncă fulgere către Ankhensepaton și exclamă:

— Ah, ești, într-adevăr, fiica mamei tale!

Apoi începu să râdă și Shabaka izbucni și el în hohote stridente.

Pe chipurile lui Sati și Pasar nu se clinti niciun mușchi. Însă Ankhensepaton catadicsi să strâmbe din nas.

— Aceeași fire de cobră.

— E animalul nostru tutelar.

— Înțelegi doar că nu din lipsă de afecțiune nu ți-am scris. Cunoști bine durerea pe care mi-a pricinuit-o moartea lui Maketaton și tulburarea iscată în sufletul meu de dispariția lui Meritaton.

Șacalul își vântura cu neastâmpăr coada.

— Toate aceste întâmplări au pus regatul în pericol, continuă el. Sunt fratele bunicii tale Ty, tatăl mamei tale, Nefertiti. Cum să nu-mi dau seama de primejdiile ce decurg dintr-o atare situație?

Ea îl asculta cu un aer mohorât.

— Nu, încheie el, nu am în niciun caz de gând să fac din regență un câmp de luptă pe care să-mi măsor forțele cu tine. Credeam că vorbesc cu nepoata mea, uitasem că discut cu a treia soție regală.

— Atunci, totul e în regulă, rosti ea fără pic de emoție.

După care se întoarse spre doică și porunci să se servească băuturi răcoritoare. Se stârni agitație printre slugile ce așteptau la ușa terasei. Una dintre ele aduse o măsuță înaltă.

— Ce s-a întâmplat cu Meritaton? întrebă Ay.

Ea lăsă un timp neobișnuit de lung să treacă înainte de a răspunde:

— Habar n-am.

— Toată lumea îmi spune că erați foarte apropiate. Trebuie să ai o idee.

Slugile serviră sirop de curmale. Ankhensepaton lăsă iarăși să treacă un timp până să răspundă:

— A venit un ucigaș, zise ea.

Cei prezenți încremeniră.

— Al lui e cadavrul găsit în grădină, adăugă ea. Cred că Nefer Heru l-a doborât. Nu știu ce s-a întâmplat după aceea. Meritaton s-a dus să ia copilul și a fugit cu Nefer Heru.

— A fugit? Cum a fugit în plină noapte?! exclamă Ay.

Ankhensepaton îi răspunse cu aceeași privire posomorâtă.

— Habar n-am.

— Habar n-ai? Meritaton nu și-a luat rămas-bun de la tine?

— Habar n-am, repetă ea, uitându-se drept în ochii lui Ay. Nu, nu și-a luat rămas-bun de la mine.

— Atunci cum de știi că a fugit?

— Presupun că i-a fost frică, răspunse scurt Ankhensepaton, cu o undă de furie în glas, care-l înspăimântă pe Ay.

Cu siguranță știa mai multe decât spunea. Însă Ay nu voia ca ea să mărturisească de față cu toți. Se feri să-i mai pună și alte întrebări, fără să bănuiască însă că tocmai discreția pe care o dovedea brusc era mai elocventă decât credea el.

— A existat acel cadavru în grădină, rosti apoi Ankhensepaton.

Grădina ce fusese odinioară locul unde se jucase cu un băiat de rând, pe nume Pasar, și care acum devenise un pământ disprețuit de unde o prințesă îngrozită fugise și unde fusese descoperit un bărbat mort, cu ochii dați peste cap și gura plină de otravă.

— Știu.

Briza după-amiezii tulbură liniștea. Pasar își bău siropul de curmale.

— Așadar, te vei căsători cu Tutankhaton, reînnodă Ay discuția.

Chiar urma să se mărite cu el? Încă o dată se gândi că, dacă ar fi putut să fugă cu Pasar, precum sora ei cu Nefer Heru, n-ar fi șovăit nicio clipă.

— Da. Iar tu vei fi regent.

Ay, Înălțimea Sa Ay, care văzuse și urzise atâtea mârșăvii în viața lui, își zise că, neîndoielnic, nu exista dușman mai de temut decât o copilă care tocmai a deschis ochii spre lume.

— Regatul va fi, prin urmare, apărat, grăi el. Amon e binevoitor.

Amon! *se* gândi prințesa. Dar l-ai adorat toată viața pe Aton, câtă vreme asta a slujit ambițiile tale!

El se ridică, Shabaka făcu la fel, iar prințesa îi imită, ușurată să-l vadă pe acest bătrân sac plin cu ambiții părăsind, în sfârșit, palatul. Ay o cuprinse pe Ankhensepaton în brațe, o strânse la piept și-și scoase de la încheietura mâinii o brățară grea din aur, pe care era gravat ochiul lui Horus.

— Primește, fiica mea, o dovadă a afecțiunii pe care ți-o port.

Când se apropiase de ușa terasei, Sati se îndreptă spre el.

— Înălțimea Ta, zise ea, am pierdut o fiică, pe Meritaton, și de-acum sunt păzitoarea celei aici de față.

El încuviință, mieros, din cap.

— Am văzut multe nenorociri abătându-se asupra acestei familii.

Ay o privi țintă pe doică, surprins de tonul viclean și, totodată, grav al vorbelor ei.

— Dacă i se întâmplă vreodată ceva rău lui Ankhensepaton, dușmanii ei îmi vor da socoteală.

Ay scoase un strigăt, la fel ca și Shabaka. De sub veșmântul negru, Sati dădu la iveală o cobră.

Vasăzică de asta își ținuse mâinile ascunse.

Șarpele își repezi capul oval spre Ay, provocându-i spaimă.

— Cobra, stăpâne Ay, e păzitoarea coroanei, știi bine. Iar eu sunt una dintre slujitoarele cobrei.

Slujitoarele cobrei! Ay deschise gura a uimire. Cunoștea respectiva tagmă de vrăjitori și vrăjitoare ce făcuseră jurământ solemn să apere onoarea și credința. Li se pierduse socoteala celor ce le căzuseră victime, oameni puternici sau modești, ce săvârșiseră crima de a încălca legea tăcută a moralei. Nicio strajă, nicio gardă, niciun aliat nu reușise vreodată să apere pe cineva de slujitorii cobrei, iar unul dintre negustorii lui Ay avusese mari necazuri cu ei când aceștia descoperiseră că respectivul vindea și otrăvuri.

— Sati! murmură Ankhensepaton, speriată.

— Cobra, stăpâne Ay, îi va găsi oriunde pe dușmanii celei de-a treia soții regale, rosti cu glas răgușit doica.

Ay răsufla greu. Shabaka înlemnise.

— Mă amenințI? strigă bătrânul.

— Eu? Niciodată! Cine sunt eu ca să amenință un bărbat de vază ca tine? Cobra te amenință, adăugă Sati, legănând capul târâtoarei aproape de fața înaltului demnitar.

Toată lumea știa că doar cei care stăpâneau fluidul vieții puteau să mânuiască astfel cobrele fără teamă de urmări. Reptilele îi respectau, supunându-li-se, și chiar îi apărau de hoți și de ucigași. Sati nu-și atribuia puteri închipuite, ci se număra, cu adevărat, printre membrii acelei confrerii.

— Dormi în pace, dacă sufletul ți-e curat, continuă ea, dar mergi și spune tuturor: Ankhensepaton se află sub protecția cobrei.

Șarpele privi în dreapta și-n stânga. Sati îl băgă la loc sub mantie. Ay se holbă îngrozit și plecă în grabă, urmat de Shabaka.

Pasar râdea cu gura până la urechi.

♀ Capitolul 8

UN ȘORICEL, REGE PESTE LEI

Șezând, gol, în iarbă, Pasar privea cu atenție la puful de păpădie ce săltă abia simțit pe genunchiul său, coborî grațios de-a lungul tibiei, șovăi să poposească pe laba piciorului, apoi, dintr-o toană, se duse să se așeze pe firele de păr lucioase ce începuseră să crească pe pubisul lui Ankhensepaton, întinsă, goală pușcă, lângă el. În dispoziția sa încăpățânată, dar nestatornică, sămânța zburătoare păru să tremure o clipă, după care se înălță din nou în aer, urmărită de un bondar.

Steluța pufoasă și hoinară îi trezi băiatului gânduri melancolice.

Și sămânța lui avea aceeași soartă, își spuse. Niciodată nu mergea drept la țintă.

Se răsuci spre Ankhensepaton, o acoperi cu trupul lui și o copleși cu sărutări înfocate. Ea se zbătu, râzând.

— Nu de două ori la rând! Ești nebun!

— De ce nu? Îmi aparții.

— Însă îmi aparțin și mie! ripostă ea, împingându-l cu putere. Dacă te-aș lăsa s-o faci, aș rămâne însărcinată.

— Și ce?

— Ți-ai pierdut de tot mințile!

Fata se îmbrăcă și-și puse sandalele. Fără tragere de inimă, Pasar își prinse pânza în jurul șalelor și porni în spatele ei pe drumul de întoarcere.

Zece zile trecuseră de la vizita lui Ay și nouăsprezece de la moartea lui Semenkhere. De șaisprezece zile, îmbălsămătorii se îngrijeau de trupul acestuia din urmă. Nicio căsătorie nu se putea celebra în răstimpul unui doliu regal, adică în decursul celor șaptezeci de zile ale îmbălsămării și al săptămânii funeraliilor. Asta însemna că nu putea fi celebrată nunta regală decât peste cel puțin două luni, la începutul anotimpului inundației.

Însă multe evenimente puteau să strice planurile ce păreau atât de bine puse la punct. Un om ca Ay găsea întotdeauna noi vicleșuguri.

— Și dacă se căsătorește cu Baketaton? zise ea într-o doară când ajunseră în grădină.

— Am fi, în sfârșit, liberi! exclamă el.

Oare i s-ar îngădui atunci să-l ia de bărbat pe Pasar? se întrebă Ankhensepaton.

Doica îi aștepta, profund îndurerată.

— A sosit un mesager, îi anunță ea.

Era intendentul lui Baketaton. Prințesa murise.

Simțindu-și sfârșitul aproape, îi trimisese nepoatei o diademă de aur, ornată cu pietre prețioase neobișnuite, al căror luciu își schimba necontenit culoarea.

Ankhensepaton izbucni în lacrimi.

— Morțile nu mai contenesc în familia asta! se jelui ea. Și nicio naștere!

Trei zile mai târziu, un alt mesager veni la Theba pentru a-i înmâna celei de-a treia soții regale actul Consiliului regal potrivit căruia nunta sa cu prințul Tutankhaton va avea loc în cea de-a șaptea zi din luna a doua a inundației.

Mașinăria se pusese în mișcare.

♀

Peste vreo două luni, trimisul la Theba al regelui Asiriei, Ashur-Ubalit, întocmea pentru monarhul său, în fapt, propriul cumnat, o lungă misivă, impusă de împrejurări, ca să-i aducă la cunoștință evenimentele recente din Regatul Celor Două Pământuri.

Într-adevăr, împrejurările o impuneau, deoarece Asiria tocmai își dobândise independența. Profitând că vecinul ei, împăratul hitit Suppiluliuma I, era ocupat să supună un alt vecin, pe regele Matiwaza din Mitanni, fiul ilustrului Tushratta, vechi aliat al faraonilor, Asiria, vasală cândva lui Suppiluliuma, se eliberase. Ca urmare a acestui fapt, împăratul verificase, fără să vrea,

temeinicia vechiului dicton potrivit căruia nu poți fi în același timp și la cuptor, și la moară.

Emisarul Asiriei venea astfel în întâmpinarea unei dorințe arzătoare a regelui său, întrucât Ashur-Ubalit ținea să fie înștiințat despre situația din țările vecine și mai cu seamă din Misr[5], ca să-și plănuiască alianțele și să-și calibreze ambițiile.

Prea Strălucite Monarh, Iubit de Ishtar, Glorie Ție Acum și Veșnic, în Palatul Tău, pe Pământurile Tale și în Ceruri.

Misr, unde Bunăvoința Ta m-a trimis să Te reprezint, tocmai a avut parte de două mari ceremonii care, în alte vremuri, ar fi fost ieșite din comun, dar care pentru popor, nobili și curteni aproape că au devenit acum ceva obișnuit: *înmormântarea unui rege și înscăunarea altuia.*

În cele patruzeci de luni scurse de când regele Akhenaton s-a stins, Misr a cunoscut, într-adevăr, trei înmormântări regale și două încoronări. După ce a fost îngropat Akhenaton, acest rege care, continuând cu habotnicie reforma începută de tatăl său, Amenhotep al III-lea, sperase să înlocuiască toți zeii egipteni printr-unul singur, discul solar, țara a asistat la funeraliile soției sale Nefertiti, apoi la cele ale fratelui său vitreg și regent, Ankheperure, cunoscut și sub numele de Semenkhere.

Deoarece locuitorii ţării nu consimt să aşeze în mormânt un trup fără a-l goli de măruntaie, a-l usca şi a-l înfăşură cu feşe îmbibate cu mirodenii, ca să-l păstreze întreg pentru Lumea de Dincolo, situată, susţin ei, la Apus, îmbălsămătorii au avut mult de lucru în ultimul timp. Şi nu mai vorbesc de prinţesele din familia Tuthmosis, ce se prăpădesc adesea, în mod liniştit ori misterios.

Curtea fierbe de zvonuri tulburătoare privind misterioasa dispariţie a văduvei regelui Ankheperure. Declarată de către întâiul şambelan moartă în acelaşi timp cu fiul ei, din pricini neştiute şi fără să i se fi organizat funeralii, regina Meritaton, susţin unele voci, ar fi fugit împreună nu doar cu fiul său, ci şi cu mai-marele parfumurilor.

Îngropăciunea regelui Ankheperure, care n-a domnit decât şaptesprezece luni, a vădit un fast pe atât de mare, pe cât de mică i-a fost faima. Ce-i drept, puţini oameni de rând îşi amintesc fie doar şi numele lui, iar unii nobili din provincii pretind că el murise cu mult înainte şi că n-ar fi reprezentat decât o fantoşă care să ascundă lipsa unui

adevărat cârmuitor. A trebuit ca eu însumi, un străin, să-i asigur că-l văzusem la Theba cu opt zile înainte ca moartea lui să fie anunțată. E adevărat, n-am găsit că se bucura de o sănătate înfloritoare. Mai degrabă plăpând, aidoma celor mai mulți dintre ultimii urmași ai dinastiei Tuthmosis, mi s-a părut trist și îngândurat.

Toată lumea știe că n-a organizat decât o singură vânătoare în răstimpul domniei lui și a ucis doar câteva rațe prăpădite!

Îngăduie-mi, Prea Strălucite Monarh, a mărturisi că am văzut în asta nu doar un contrast izbitor cu viguroasa ta persoană, imagine vie a legendarului Ghilgameș, ci, mai ales, un simbol bătător la ochi al forței tot mai slabe pe care o dovedește Misr. Regatul seamănă cu o corabie zdruncinată de furtună și lipsită de căpitan. Nu mai este aliatul sigur de odinioară, după cum știam încă din ultimii ani ai domniei regelui Amenhotep al III-lea.

Totuși, vizirul Thutu a înconjurat moartea lui Semenkhere cu un fast pe măsura unui mare monarh care, în răstimpul unei lungi domnii, și-ar fi purtat regatul pe culmile puterii. A pus să i

se meștereascâ patru sarcofage, potrivite unul în altul, dintre care trei purtau o mascâ din aur de o splendoare orbitoare, al patrulea sarcofag, din lemn aurit, fiind demn de cel al unui zeu decâzut. Întreaga suflare a Thebei a fost scutită de muncâ în ziua funeraliilor, deși oamenii n-au putut să ia parte la ceremonia de rămas-bun, întrucât aceasta s-a desfășurat în templul lui Amon, pe malul celălalt. Apoi sarcofagul cel mare a fost așezat într-o barcâ de ceremonie care a coborât până la hotarele Pământului de Sus, la locul mormintelor regale, pe care oamenii din Misr îl numesc Lăcașul lui Maât. Ce a rămas din familia lui Akhenaton călătorea într-o altă barcâ, la fel de magnificâ, cu numele de Gloria lui Amon. *De-a lungul drumului, pe care eu l-am străbătut doar în parte, într-o barcâ închiriatâ de către demnitarii Curții, vizirul Thutu rânduise bocitoare, ce umpleau vâzduhul cu jelaniile lor.*

Nu știu de ce vizirul a părut atât de îndurerat de moartea monarhului. Unii demnitari, care au fâcut toată călătoria și pe care i-am vâzut la întoarcere, mi-au spus că Thutu a vârsat lacrimi în clipa

când s-a închis și s-a pecetluit mormântul.

Decăderea Regatului Misr mi s-a înfățișat într-un mod și mai izbitor zece zile mai târziu, la ceremonia căsătoriei urmașului lui Semenkhere și la cea a înscăunării lui, desfășurate tot în templul lui Amon din Karnak. Prea Strălucite Monarh, nu ți-ai fi crezut ochilor văzând ce rege și-a găsit o țară cândva puternică, precum Misr, sau Tuy, cum îșI spun ei înșiși, care i-a împins pe hicsoși dincolo de hotarele sale și care-i făcea pe hitiți să tremure.

Închipuie-ți un băiețandru firav, ce pare că de-abia se ține pe picioare și al cărui chip temător te duce cu gândul mai degrabă la o fată decât la un băiat și încă și mai puțin la un viitor rege. Oficial, se spune că are zece ani, însă oricare dintre fiii noștri la vârsta aceasta se vădește bărbat în devenire. E cel mai mic fiu al lui Amenhotep al III-lea și al unei concubine, așadar frate vitreg al răposaților Akhenaton și Semenkhere. Asta-i tot ce-au găsit cârmuitorii de acum ai țării pentru a duce mai departe dinastia Thutmosis.

Îl cheamă Tutankhaton, adică „Grațios este Aton”, însă, printr-un decret, i-a fost

schimbat numele în Tutankhamon, pentru a se șterge amintirile neplăcute legate de cultul discului solar. Unii demnitari de la Curte povestesc în taină că, pe când trăia Akhenaton, micul prinț n-a apărut niciodată la ceremoniile oficiale și că existența sa nu era cunoscută decât de câțiva apropiați ai familiei. Ca și cum, în Țara Leilor, nu s-a putut găsi nimic altceva decât un șoricel drept monarh.

La sfârșitul înscăunării, noul suveran se cuvine să înconjoare templul, ceea ce simbolizează luarea în stăpânire a regatului său, escortat de preoți ce poartă măștile zeilor. O ceremonie pe care ți-o închipui splendidă când monarhul e un voinic plin de energie. Însă care a devenit jalnică atunci când s-a văzut că regele nu putea susține greutatea dublei coroane, una roșie, alta albă, a Celor Două Pământuri și că trebuia întreruptă ceremonia pentru ca un scrib să-l ajute și să vegheze să nu cadă pe jos coroana, ceea ce ar fi reprezentat cel mai funest semn prevestitor. Câtă diferență față de vitejii săi strămoși, precum Amenhotep al II-lea, care se lăuda că nimeni n-ar fi avut forță în

braţe ca să încordeze arcul pe care-l folosea el.

Chiar dacă persoanele de faţă, în mare parte preoţi, demnitari şi nobili, s-au ferit să scape vreo exclamaţie necuviincioasă, privirile lor spuneau multe.

A doua zi după ceremonie, vizirul Thutu a organizat o mare defilare la Theba. Regele, într-un car placat cu electrum[6], *trebuia să conducă un detaşament de o mie de militari, pedestraşi, călăreţi şi arcaşi. Mă aflam pe terasa palatului, alături de înalţi demnitari ai Curţii, când băieţandrul a trecut pe dinaintea mulţimii ce se îngrămădea de-a lungul străzii celei mari a oraşului. Oricine putea să vadă că, deşi Tutankhamon ţinea bine frâiele celor patru cai înhămaţi la car, intendentul lui trebuia să-i asigure echilibrul, ţinându-l de mijloc, din pricina hurducăturilor. Şi l-am auzit pe un emisar şoptind în barbă*:

— O astfel de imagine înţeleg ei să ofere despre un zeu viu?

Prea Strălucite Monarh, te întrebi, fără îndoială, care sunt motivele unei atât de îngrijorătoare decăderi fizice în dinastia Tuthmosis. Din atare decădere poţi trage

învățăminte pentru folosul Nemuritorului Tău Imperiu, prin urmare, supun atenției Tale cauzele: *nenumăratele căsătorii între rude distrug încetul cu încetul această dinastie de mai multe generații. Bărbații se căsătoresc, fără a se sinchisi, cu mătușile, surorile, fiicele și nepoatele lor, întrucât își închipuie că virtutea regală nu-și are obârșia în inteligență, curaj, autoritate și forța trupului, ci provine doar de la femei. Pentru a-și asigura legitimitatea se dedau, așadar, de-a lungul vieții la toate incesturile cu putință.*

De aceea Akhenaton s-a căsătorit cu trei dintre fiicele sale, ca să le confere statutul de soție regală, fratele său vitreg Semenkhere, ce i-a urmat la tron, a luat-o de soție pe propria nepoată, la fel cum a făcut de curând și noul rege Tutankhamon, care s-a unit cu o altă nepoată, și mai mare decât el, pe deasupra. Or, după cum se știe, cele două lichide prețioase ale trupului, sângele și sămânța, își pierd vigoarea în vasele închise ale unirilor din sânul aceleiași familii.

Prea Strălucite Monarh, nu pot să-mi împiedic gândul că incestul e ruina dinastiilor și te rog, cu toată umilința, să ții

seama de părerea mea. Să interzici incestul[7].

Soția regelui, a patra fiică a lui Akhenaton și a lui Nefertiti, e cam cu doi ani mai vârstnică decât el. Pare mai vioaie ca regele, dar cu siguranță nu prin iscusința ei într-ale cârmuirii ar putea Misr să spere că-și va recăpăta puterea. Ca atare, Consiliul regal, alcătuit de fapt din înalți demnitari ai trecutei domnii, printre care și vizirul Thutu, i-a încredințat regența unui bărbat de cincizeci și șase de ani, Înălțimea Sa Ay, frate al răposatei regine Ty, tată al răposatei regine Nefertiti, deprins, se presupune, cu arta cârmuirii. De altfel, Akhenaton l-a numit comandantul carelor de luptă. Se sprijină pe alianțe în rândul armatei și pe faptul că unul dintre cei mai puternici generali ai țării, Horemheb, îi este ginere, iar un altul, Nakhtmin îi este văr. Toată lumea mă asigură că, grație autorității sale, țara va cunoaște bunăstarea și gloria.

Prea Strălucite Monarh, e de datoria mea să-ți spun că pot crede, nu fără oarecari rețineri, în bunăstarea făgăduită, dar că încerc cele mai mari îndoieli în privința forței lui Ay de a reface puterea militară a Regatului

Misr. Şi asta dintr-un motiv simplu: în ciuda influenţei ce i se atribuie, acest bărbat n-a putut opri decăderea armatei. De peste zece ani influenţa Regatului Misr în Siria şi Palestina slăbeşte văzând cu ochii.

După cum Prea Slăvită Ta înţelepciune a fost înştiinţată, hitiţii şi-au întins cuceririle, încă din ultimii ani ai domniei lui Amenhotep al III-lea, asupra mai multor cetăţi egiptene fortificate din Siria de Nord şi Palestina. În lipsa protecţiei regale, cetăţile au căzut în mâinile lor, cu atât mai lesne cu cât prinţii din partea locului, văzându-se lăsaţi de izbelişte de Misr, au început să se certe între ei şi să încheie noi alianţe, cel mai adesea chiar cu hitiţii. Alţii, în culmea deznădejdii, şi-au părăsit pământurile, împreună cu ofiţerii regali, cuprinşi de amărăciune şi ei, şi au fugit în Misr.

Or, pe atunci, Ay era în graţiile lui Akhenaton şi, ca pe o dovadă a acestui fapt, arată bucuros o pereche de mănuşi roşii pe care i le-a dăruit regele.

Apoi, în timpul scurtei domnii a fiicei sale Nefertiti n-a mişcat un deget pentru a îndrepta lucrurile.

În ceea ce privește situația din țară, nu e niciun secret că aici domnește o mare dezordine și că stăpânii provinciilor și slujbașii necinstiți îi apasă din greu pe țărani. În afară de cei a căror existență depinde de cârmuire, poporul se sinchisește prea puțin de regii săi și adesea nici nu le cunoaște numele. Mă îndoiesc că, prins în tot soiul de alianțe cum e, regentul Ay ar fi gata să schimbe ceva și, cu atât mai puțin, că-i stă în putere.

Aceasta este, Prea Strălucite Monarh, situația în Regatul Misr, pe care Slujitorul și Emisarul Tău credincios o înfățișează Prea Slăvitei Tale Înțelepciuni.

A șaptesprezecea zi a celei de-a douăzeci și doua luni din Cel De-al Doilea An fericit al domniei Prea Puternicului și Prea Cinstitului Rege Ashur-Ubalit…

Emisarul alătură misivei câteva daruri specifice Regatului Misr, o statuetă din aur emailat, un pectoral[8] decorat cu pastă de sticlă și cornalină, o brățară având gravat ochiul lui Horus…

♀ Capitolul 9

ORFANII

Privirile lui Ay și Thutu se încrucișară, una coborând, cealaltă ridicându-se, deoarece regentul

stătea pe tronul aflat pe un podium, iar vizirul era așezat într-un jilț la baza acestuia. Îi rugaseră pe purtătorii de evantaie să aștepte afară, la ușă.

Pe bună dreptate, căci cererea ce tocmai le fusese prezentată presupunea păstrarea secretului și multă chibzuință. Era chiar ciudată. Iar cel care o formulase nu era altul decât marele preot al lui Amon, Humose însuși, așezat pe un jilț în fața lor, după cum se cuvenea rangului său.

Marele preot îi rugase pe regent și pe vizir să binevoiască a lua în considerație îndepărtarea regelui. El, care cu doar câteva luni în urmă tunase și fulgerase că predecesorul lui Tutankhamon, Semenkhere, petrecea prea mult timp la Akhetaton, și nu destul în capitală, făcea acum o cerere exact pe dos.

Și, culmea, regentul și vizirul nu erau departe de a-i împărtăși părerea.

Și nu doar ei. Mulți demnitari de la Curte gândeau la fel. Fără a mai vorbi de popor.

Impresia lăsată de ceremoniile de încoronare și, mai ales, de parada desfășurată în ziua următoare înscăunării se dovedise dezastruoasă.

— Înțelegeți, zise Humose, nu pot să susțin cu convingere că băiatul ăsta e zeul viu.

— E cam plăpând, într-adevăr, recunoscu Ay, căruia situația îi provoca unele neliniști.

— Nu se ține pe picioare, vrei să spui, îl corectă Humose.

Thutu se feri să pomenească de raportul medicului Seferhor, încă și mai îngrijorător decât observația marelui preot. Cel care se apropie de trupul regelui fusese chemat în seara paradei pentru că tânărul monarh suferea de dureri groaznice de spate și căzuse la pat. O baie caldă urmată de masaje cu un unguent cu mac și altele cu ulei de camfor îi redase întrucâtva regelui vigoarea a doua zi.

Însă, neîndoielnic, exista o problemă.

Grație științei și experienței sale, Seferhor era unul dintre cei mai faimoși medici din regat, dorit în numeroase Case ale Vieții pentru învățătura lui. Diagnosticul său se dovedise sumbru: Tutankhamon suferea de o slăbiciune la șira spinării și de o deformație a șoldului. Durerile apăreau pentru că uneori aceste neajunsuri supuneau mușchii la adevărate cazne. Pe deasupra, întrucât tânărul rege făcuse prea puțină mișcare în anii trecuți, picioarele nu i se dezvoltaseră îndeajuns: două bețe ce se țineau mai curând prin tendoane și aponevroze[9] decât prin mușchi, în mod clar prea slabi.

Tratamentul lui Seferhor presupunea multe exerciții alese anume și odihnă. Or, un asemenea mod de viață nu se potrivea deloc cu treburile ce-i reveneau unui monarh, chiar dacă sarcina sa cea mai grea era îndeplinită de un regent.

În plus, în raportul său, întocmit doar pentru ochii lui Thutu, Seferhor dezvăluise că, judecând după cele mai intime părți ale trupului, regele nu se va bucura de o descendență numeroasă. „Are organele unui copil de cinci ani”, scrisese medicul.

— Nu și-a încheiat creșterea, zise Thutu către Ay și Humose.

— Atunci, până o face, îndepărtați-l, vă rog, din ochii oamenilor!

— E o hotărâre importantă, observă Ay. O să stârnească tot atât de multe vorbe răuvoitoare ca și aceea de a-l ține în continuare la Theba.

— Ascultați, spuse Humose, în timpul ceremoniei de înscăunare, scribii mei au auzit deja, mai ales din partea emisarilor străini, vorbe lipsite de orice urmă de bunăvoință. Vreți să-i chem să vi le repete?

— Nu, răspunse Ay.

— Dacă regele nu și-a încheiat creșterea, ascundeți-l undeva până când mai câștigă puțin în înălțime și greutate. Că deocamdată nu-i decât un

învățăcel, asta mai treacă-meargă. Dar un învățăcel pirpiriu!

Ascundeți-l! Ce-i drept, felul în care marele preot al lui Amon vorbea despre zeul viu era aproape jignitor! gândi Thutu.

— Doar nu vrei să-l instalăm iar la Akhetaton? întrebă el.

— N-ai susținut tu de atâtea ori că atmosfera de acolo e cea mai bună? ripostă Humose, ușor zeflemitor.

— Adică ai accepta să se întoarcă acolo?

— Aș accepta orice doar ca să nu mai trec prin încercări precum cele de la înscăunare și de la paradă! strigă Humose, scos din răbdări. Cum de n-ați simțit și voi doi ce-am simțit eu?

— Pricep ce vrei să spui, răspunse Ay. N-a fost primit cu căldură. Însă parcă m-aș gândi mai degrabă la Memphis.

— Memphisul e mai mare decât Theba, se împotrivi Humose. Va fi și mai greu să-l izolăm pe rege.

Ay și-i imagină fără greutate pe toți nobilii ce s-ar perinda să-l vadă pe tânărul monarh, ca pe un animal ciudat dintr-o menajerie.

— Atunci, rămâne hotărât, o să-l mutăm pe rege la Akhetaton. Cunoaște locurile și, în plus, puțini mai locuiesc acolo.

Marele preot se ridică și-și luă rămas-bun.

Ay și Thutu făcură din nou un schimb de priviri.

Sarcinile lor erau pe cale să se complice.

Regentului îi reveniră temerile de dinaintea încoronării: devenise doica a doi copii, dintre care unul era un biet învățăcel pricăjit.

La rândul său, vizirul se adânci în tristețea pe care i-o pricinuise moartea lui Semenkhere.

♀

Lui Seferhor îi reveni misiunea de a-l pregăti sufletește pe Tutankhamon pentru ceea ce nu era altceva decât un exil determinat de fizicul lui plăpând. Începu prin a-i spune tânărului rege, pe

ocolite, că atmosfera din Theba era prea greu de suportat pentru el și că viitoarele îndatoriri de rege cer să-și refacă forțele într-un loc mai prielnic.

Tutankhamon îl ascultă cu atenție.

— Crezi că aerul poate să-mi vindece beteșugurile?

Seferhor clipi nedumerit.

— Am spatele prost alcătuit, știu, adăugă băiatul.

— Maiestate, aceasta e o altă problemă despre care voiam să-ți vorbesc. S-ar cuveni să-ți pui la lucru mușchii trupului ca să se întărească. Prin îndatoririle sale, un rege e nevoit să stea timp îndelungat în picioare și să străbată distanțe mari pe jos sau să meargă mult în car. Ar fi de dorit, prin urmare, să-ți întărești picioarele. În armată avem destui ofițeri cu experiență în această privință, care s-ar socoti onorați din cale afară să te îndrume.

— Și crezi cu adevărat că o climă mai blândă m-ar întrema și m-ar face mai rezistent la oboseală? stărui tânărul rege.

— Când trupul e sprinten și sufletul bine-dispus, maiestate, prinzi puteri mai repede.

— Unde crezi că trebuie să merg? întrebă Tutankhamon, după ce chibzui la spusele medicului.

— Firește, maiestate, că ar trebui ales un loc pe placul tău și înzestrat cu cele necesare rangului unui rege.

— Nu văd alt loc decât Akhetaton. Însă, după cum, fără îndoială, cunoști, preoții și mulți oameni din regat nu privesc cu ochi buni acest oraș.

— Maiestate, sunt sigur că regentul Ay ar ști să-i convingă pe toți că șederea ta la Akhetaton, singurul oraș potrivit pentru tine, e determinată doar de mici probleme trecătoare de sănătate.

Tutankhamon își aminti de afronturile pe care fusese nevoit să le înghită Semenkhere când se retrăsese la Akhetaton pentru că îl deranjau odăile

prea mici ale palatului din Theba și căldurile din capitală. Se miră că, dintr-odată, toate motivele pentru care era disprețuit Akhetatonul dispăreau ca prin farmec.

— Și cât timp ar trebui să stau acolo? întrebă el, cuprins brusc de bănuieli.

— Se-înțelege de la sine, Maiestate, că nu-s suficiente doar câteva zile pentru a se obține rezultatele scontate. După experiența mea, durata se măsoară mai degrabă în săptămâni, luni chiar, decât în zile.

Tutankhamon scrută chipul medicului, încercând să descifreze ce se ascundea în spatele vorbelor sale. Seferhor îndură anevoie privirea pătrunzătoare și, totodată, înduioșătoare a tânărului monarh.

— Îmi va fi foarte greu să renunț la toate sarcinile mele. Sărbătorile religioase… Trebuie să iau parte la ele. Ce vor zice oamenii de la Curte? Preoțimea…

— Maiestate, sunt convins că ei țin mult la sănătatea persoanei tale și că-ți vor înțelege lipsa, rugându-se pentru bunăstarea ta deplină.

Tutankhamon nu era nici pe departe atât de convins.

— Ai vorbit despre asta cu regentul?

— Îl îngrijora oboseala pe care ai arătat-o după ceremoniile încoronării și m-a întrebat care e pricina. Așadar, voi discuta cu el ca să ia măsurile cele mai potrivite pentru sănătatea Maiestății Tale.

Regele rămase pe gânduri o clipă, apoi îi spuse medicului că poate să plece și porni spre odăile reginei.

În tovărășia primei sale doamne, Ankhensepaton se ocupa cu aranjarea bijuteriilor mamei sale, ce-i fuseseră încredințate spre păstrare lui Ay și pe care acesta i le înmânase acum ei. După îngrijorarea ce se citea pe chipul soțului său, înțelese că el voia să-i vorbească între patru ochi și-i făcu semn însoțitoarei sale să iasă.

Bijuteriile erau întinse pe o masă, rânduite după felul lor: pectorali, diademe, brățări, coliere, inele, broșe de umăr și ace de păr.

Tutankhamon îi povesti pe scurt discuția cu Seferhor. Ankhensepaton căzu pe gânduri.

— Știi că nimic nu se hotărăște fără încuviințarea lui Ay. El i-a spus lui Seferhor să-ți dea aceste sfaturi.

— Dar de ce?

Ea îl privi drept în ochi, neîndrăznind să rostească adevărul pe care-l cunoștea, riscând astfel să-l rănească pe acest băiat pe care sfârșise prin a-l îndrăgi.

— Cred că într-adevăr Ay și Thutu își fac griji pentru tine, răspunse ea.

— Întreb încă o dată: de ce?

— Eforturile fizice implicate de cele două ceremonii, încoronarea, dar mai ales parada, au fost mult prea mari pentru tine…

— Deci pricina e oboseala mea?

— Nu numai.

O clipă, în încăpere se așternu tăcerea.

— Nu numai, repetă el.

— Ascultă, ai dat impresia că ești puțin cam plăpând pentru menirea de rege.

El înghiți cuvintele ca pe o poțiune amară.

— Nu m-am ridicat la înălțimea cerută?

— Fizic vorbind, nu, dacă e să spunem lucrurilor pe nume. Însă ai doar zece ani, creșterea ta nu s-a încheiat. Seferhor a vrut, de fapt, să spună că peste un an sau doi vei fi mai pregătit pentru ceea ce ești chemat să întruchipezi în ochii poporului și ai preoților, adică un zeu viu. Trebuie să-ți întărești trupul.

— Un an sau doi! strigă el. De ce nu trei?

— Chiar așa, de ce nu trei?

Tutankhamon părea copleșit.

— Trei ani? repetă el neîncrezător și, totodată, indignat.

— Știi bine că statura unui om nu se desăvârșește înaintea vârstei de cincisprezece ani.

— Dar e vorba de un exil! se împotrivi el.

— Există locuri de exil mai rele decât palatul din Akhetaton.

— Vasăzică mă îndepărtează de tron!

Ea înălță din umeri.

— Cu siguranță că nu. Ay o să te cheme în capitală pentru unele ceremonii. Oricum, sarcinile tale la Theba nu sunt prea numeroase.

— Și tu? O să mă lași singur acolo, la Akhetaton?

Mila o cuprinse încă o dată.

— Nu, voi merge cu tine.

Chipul lui Tutankhamon se înseninã. Apoi se posomorî.

— O să-l iei pe Pasar?

— Da, răspunse ea.

El păru să chibzuiască.

— O să ne țină tovărășie.

Ea nu-i întări spusele, dar nici nu le contrazise.

— Nu vrei să-l inviți și pe camaradul cu care ai venit la Akhetaton?

— Pe Rekhmire? O să-l întreb. Dar vom avea nevoie de un profesor.

Ankhensepaton nu mai era atât de convinsă că-i va face plăcere să se întoarcă la Akhetaton. Prea multe amintiri bântuiau prin palate…

— Atunci ia-le și pe surorile tale, zise el.

Ea încuviință din cap. El se ridică și o îmbrățișă, apoi începu să hohotească.

— N-a mai rămas nimeni! Nimeni! rosti el. Toți au plecat… Au plecat…

Ea îi mângâie capul și umerii. Un rege, o regină, dar, mai ales, doi orfani. Și-l aminti în ziua funeraliilor lui Semenkhere, plângând în brațele lui Thutu, el însuși înlăcrimat. Strângându-l acum la piept, Ankhensepaton nu se putu abține să observe că soțul ei era îngrozitor de slab. Zări, peste umărul lui, bijuteriile întinse pe masă și, brusc,

crezu că vede în locul lor niște oseminte, cornalina îi apăru precum sângele închegat, iar electrumul ca acele membrane transparente ca sticla pe care le zărești în carcasele animalelor hăcuite.

Tutankhamon se desprinse din brațele ei și strănută.

♀ Capitolul 10

TREZIREA DEMONULUI APOPIS

Mutarea se desfășură aproape în secret. Tutankhamon, Ankhensepaton, Sati și Pasar porniră în zori spre portul din Theba, însoțiți de servitorii lor personali, în frunte cu medicul Seferhor. Cele trei prințese mai mici aveau să rămână la Theba, oricât de rău i-ar fi părut lui Ankhensepaton, vegheate de doicile lor. Ay socotise că era de preferat să evite o deplasare prea numeroasă care, în capitală, ar fi dat încă o dată impresia că familia regală intenționează să se mute în întregime în vechiul oraș regal, pricina atâtor discordii, iar la Akhetaton ar fi stârnit o curiozitate nelalocul ei.

Ay, Thutu și Uadj Menekh îi așteptau la debarcader. Bagajul încărcat pe *Gloria lui Amon* însemna doar câteva cufere. Din fericire, la Akhetaton rămăsese destul mobilier ca să se evite mutările costisitoare ce tulburaseră primele luni ale domniei lui Semenkhere.

Ay le trimise călătorilor un coș cu fructe, garnisit cu flori, iar Thutu, douăsprezece urcioare cu vin.

De parcă ar fi fost vorba de-o călătorie ce avea să țină numai o zi.

În ochii tebanilor, plecarea, și-așa lipsită de tam-tam, fu pusă în umbră de o întâmplare ieșită din comun.

Într-o zi, un bărbat de vreo cincizeci de ani, înalt și bărbos, cu o înfățișare impunătoare, dacă nu chiar trufașă, se prezentă la palat și, prin mijlocirea lui Uadj Menekh, ceru audiență la regent. Îl chema Sosenbal și era însoțit de fiul său. Uadj Menekh îl cunoștea pentru că-i înmânase lui Thutu, cu câteva săptămâni în urmă, o altă cerere de audiență din partea acestui bărbat. Era un prinț sirian care, cu trei ani mai devreme, căutase adăpost prima oară la Akhetaton, apoi la Theba, după ce pământurile sale fuseseră cucerite de hitiți, în lipsa unui ajutor din partea garnizoanelor din Palestina.

Ay îl cunoștea și el pe vizitator, care îi mustrase aspru pe generalii Anumes și Nakhtmin, socotindu-i vinovați de a-l fi lăsat de izbeliște în fața năvălitorilor hitiți, care îi luaseră tot avutul.

Ay îi primi pe Sosenbal și pe fiul său. După obișnuitele saluturi, vizitatorii se așezară pe scaunele împinse în dreptul lor de către servitori. Purtătorul de evantai stătea aproape de tron, iar secretarul, ghemuit la stânga lui. Nubianul Shabaka se îndeletnicea cu treburi mai puțin importante, punând în ordine niște documente. Doi scribi se tot foiau de colo-colo. Servitorii aduseră băuturi oaspeților.

— Regentule, începu Sosenbal, e a patra mea vizită în acest palat.

— Dar prima pe care mi-o faci mie, prințe.

— Adevărat. Prima dată am fost primit de vizirul Thutu. A doua oară, de rege. A treia oară, iarăși de Thutu.

— Care era pricina vizitelor tale, prințe?

— Nu se poate să n-o știi, regentule, întrucât ești văr cu generalul Nakhtmin. Mi-am pierdut pământurile pentru că Misr n-a răspuns cererilor mele grabnice de ajutor. Trei mii de oameni ar fi fost de-ajuns să apere fortăreața Akschich, care-mi proteja hotarele. Aveați peste zece mii de soldați în garnizoanele voastre din Sinai. N-am primit niciunul. Am reușit, grație ocrotirii lui Baal, să

scăpăm cu viață, eu și-ai mei, printre care și fiul meu aici de față, și am fugit pe mare în țara care-mi făgăduise sprijin printr-un tratat semnat de mâna regelui vostru Akhenaton.

— Răspunderea îi aparține acestui rege.

Sosenbal ridică tonul.

— Regalitatea este, așadar, un soi de comerț în care datoriile se sting atunci când negustorul moare? ripostă el tot mai aprins. Vizirul lui Akhenaton e acum vizirul tău. Lui i-am adresat cererile mele grabnice de ajutor. Nu mi-a răspuns. Socot că răspunderea lui e aceeași.

— Nu putem merge să le declarăm război hitiților ca să-ți înapoiem pământurile, prințe, răspunse Ay, ignorând aparent vorbele necuviincioase ale lui Sosenbal.

Chiar așa? Să compari regalitatea cu un soi de comerț!

— Nu asta cer. Nu v-ați respectat cuvântul, vreau despăgubiri.

— De ce nu discuți cu vizirul, prințe? Eu nu mi-am călcat niciun cuvânt și n-am semnat tratatul despre care vorbești. Prin urmare nu sunt dator să-ți ofer despăgubiri.

— Am discutat deja cu Thutu, regentule! exclamă Sosenbal, ridicând tot mai mult tonul. Mi-a răspuns că nu-i vina lui că Akhenaton a uitat să-mi trimită ajutoare și că numai regele Ankheperure poate lua o hotărâre în privința cererii mele. Am fost primit de suveran. Mi-a explicat că nu cunoaște motivele pentru care fostul rege, fratele său vitreg, a scăpat din vedere să-mi trimită trupe ca să apere Akschich și că vizirul de atunci a primit cererea mea. Potrivit părerii sale, Thutu ar fi trebuit să hotărască dacă mi se oferă despăgubiri și, în caz că da, el, ca rege, urma să-mi facă dreptate.

— Și?

— Thutu m-a asigurat că-mi va studia cererea și că-i va prezenta regelui hotărârea sa, continuă

Sosenbal, înfuriindu-se. Apoi suveranul a murit pe neașteptate. De atunci, n-am primit niciun cuvânt din partea voastră! Trei ani m-ați tratat cu dispreț! Niciun gest de prețuire sau de mângâiere! Nici cea mai mică răsplată pentru jertfele pe care eu și familia mea le-am făcut ori pentru pierderea pământurilor și a titlurilor mele! Nu mi-a mai rămas nimic! Cei de la care m-am împrumutat până acum au venit ieri să-mi ia cele câteva mobile pe care le mai aveam! Am ajuns în mizerie pentru că Misr nu și-a respectat cuvântul! De luni întregi alerg din audiență în audiență și sunt respins cu aceleași răspunsuri amăgitoare și aceleași șiretlicuri! Situația asta nu mai poate să dureze, regentule! tună Sosenbal ridicându-se de pe scaun.

Ay se neliniști, la fel și secretarul său, și scribul ce consemna discuția.

— Prințe, zise răspicat regentul, regatul nu poate să ofere despăgubiri tuturor celor care n-au știut să-și apere pământurile!

— Vasăzică sunteți niște oameni fără cuvânt! strigă Sosenbal îndreptându-se spre tron.

— Despăgubirile erau prevăzute în tratat?

— Aceeași întrebare mi-a pus-o și Ankheperure! E un șiretlic! E o trădare!

— Prințe, nu putem continua discuția pe acest ton. Așază-te la loc, te rog.

— Pretind aici și acum, regentule, să-mi oferi despăgubiri! Nu accept să continuăm discuția în alte condiții.

Fiul lui Sosenbal se ridicase și se apropiase de tatăl său.

— Eu nu pot, prințe, să ascult o cerere prezentată pe un asemenea ton! Întrevederea s-a încheiat.

— S-a încheiat pentru tine, hienă ce ești! urlă sirianul, aruncându-se spre Ay cu mâna pe pumnal. Fiul său se repezi odată cu el.

Secretarul apucă evantaiul și-l izbi pe Sosenbal, care-și pierdu echilibrul. Shabaka alergă în

ajutorul stăpânului său. Fiul sirianului se aruncă asupra secretarului. Prea târziu! Shabaka își smulsese stăpânul de pe tron și amândoi, urlând în gura mare, chemară străjile în ajutor. Secretarul primi o lovitură de pumnal în umăr, iar Sosenbal fugi după Ay. Chiar atunci ușile se deschiseră și șase străji se năpustiră în sala de audiențe. Întrucât Sosenbal și fiul său se luptau din răsputeri, cu armele în mâini, una dintre străji îl străpunse cu lancea pe prințul sirian. Fiul scoase un răcnet de disperare și sări asupra ucigașului. Însă o altă strajă îi înfipse lancea în gât, aproape retezându-i capul.

Două trupuri se prăbușiră pe pardoseala plină de sânge. Sosenbal rămase nemișcat după ce picioarele îi zvâcniră pentru ultima dată. Fiul său fusese ucis pe loc. Uadj Menekh, ce venise în goană împreună cu străjile, se albi la față. În acea clipă sosi și Thutu.

— Un adevărat război! exclamă el.

— Chemați degrabă medicul! strigă Ay, aplecat deasupra secretarului său, care sângera puternic.

Câțiva servitori veniră să târască afară leșurile, iar alții aduseră găleți cu apă și șomoioage ca să spele pe jos.

— Iată roadele felului în care înțelegea Akhenaton să cârmuiască! rosti apăsat Ay, tremurând de mânie și de groaza ce-l încerca abia acum.

Shabaka se întoarse cu medicul ce-și căra trusa cu instrumente. După ce-l întinseră pe secretar pe jos, îi așezară sub cap o rezemătoare. Rana era adâncă, spuse medicul, dar, întrucât pumnalul nu atinsese decât umărul, niciun organ nu fusese afectat.

— Nu trebuie să lăsăm să se ducă vestea despre această întâmplare, fu de părere Thutu. Altminteri, toți fugarii din Palestina și Siria vor da buzna aici, încercând să ducă până la capăt crima pe care sirianul n-a reușit s-o săvârșească.

Osteneală zadarnică deoarece mai bine de douăzeci de persoane din palat aflaseră despre atacul celor doi sirieni împotriva regentului. Printre ei se numărau și trei demnitari ce așteptau o audiență, care, firește, se amână pentru ziua următoare.

Seara, în întregul oraș se aflase despre nefericita întâmplare. Mai mult, zvonurile o și înfloriseră: cică regentul ar fi fost grav rănit de doi oaspeți, ba chiar murise. Câteva minți mai înfierbântate merseră până la a susține că Thutu își asumase regența. Ce-i drept, palatul se transformase brusc într-o fortăreață din care scăpau foarte puține informații, așa că misterul ațâța imaginația locuitorilor capitalei.

Vestea ajunse la urechile lui Humose abia seara. Ea îl îngrijoră cu atât mai mult cu cât tocmai ce primise alte informații, mult mai amănunțite și, ca atare, demne de crezare, despre o situație încă și mai gravă. A doua zi dimineață, traversă Marele Fluviu ca să afle ce se petrecuse. Întâmplarea făcu să sosească la palat chiar când Ay și Thutu se îndreptau spre sala de audiențe, urmați de însoțitorii lor obișnuiți.

Cei doi bărbați se opriră o clipă în fața lui Humose și surpriza zugrăvită pe chipul acestuia îi făcu să priceapă care era motivul vizitei sale. Îl primiră pe marele preot numaidecât.

— Ți s-a spus, fără îndoială, că sunt mort, rosti Ay pe un ton glumeț, așezându-se pe tron.

Apoi îi povesti marelui preot cele petrecute.

Dar neliniștea lui Humose nu dispăru.

— Voi pune să i se aducă o jertfă lui Amon, pentru a-i mulțumi că a îndepărtat pumnalul acelor sirieni, zise el. Însă eu am venit aici, regentule, ca să-ți vorbesc despre un lucru care nu e deloc la fel de îmbucurător.

Îi privi atent pe Ay și pe Thutu, așezați comod în jilțurile lor, amândoi părând a crede că scăpaseră dintr-o furtună, nimic mai mult.

— Îl cunoașteți pe Înălțimea Sa Api-hetep, nu?

— Bineînțeles, exclamă Ay, e cel mai bogat om din Pământul de Jos. La invitația mea, a fost prezent la ceremoniile de încoronare.

Humose încuviință din cap.

— I-a făcut regelui un dar somptuos, arătă Ay, un colier cu trei șiraguri, din electrum incrustat cu pietre albastre, cum rar am văzut altele și niciodată atât de multe laolaltă.

— Api-hetep, continuă Humose, intenționează să cucerească Memphisul și să se proclame rege al Pământului de Jos.

Ay clipi nedumerit. Thutu se aplecă înainte.

— Nu-l știam pe Api-hetep atât de nebun. Cu cele câteva zeci de oameni pe care-i are nu va putea să-și îndeplinească dorința, observă regentul.

— Câteva zeci de oameni? i-o întoarse Humose, înălțându-și sprâncenele. Api-hetep dispune de o mie două sute de militari.

— Ce?

Ay rămase cu gura căscată de uimire.

— Așteaptă, te rog, o să trimit după Mahu, zise Thutu, făcându-i semn secretarului său să se ducă să-l cheme pe comandantul gărzilor.

Când acesta sosi, Ay îl întrebă fără ocolișuri:

— Știai că Api-hetep dispune de trupe ce numără o mie două sute de oameni?

— Eu însumi i-am pus câteva întrebări Înălțimii Sale Api-hetep, pentru că auzisem, într-adevăr, unele zvonuri despre această armată particulară. Mi-a spus că ține pentru propria siguranță o gardă personală de nouăzeci de oameni. Bănuiam că are de două ori pe-atât. Dar o mie două sute? întrebă Mahu, ridicând sprâncenele, neîncrezător. Mi se pare mult prea mult. De unde provine această cifră?

— Scribii noștri care trăiesc acolo, zise Humose, sunt, după cum se pare, mai bine informați decât iscoadele voastre. Ieri am primit vizita a doi dintre ei, care lucrează în micile temple

ale lui Amon, la Pachn-Amon și Metenis. Pământurile lui Api-hetep se află în șase nome. A strâns câte două sute de oameni în fiecare regiune. Sunt bine înarmați și organizați. Au chiar și șase care.

— Șase care! exclamă Mahu. Cu neputință! De unde să le fi luat?

— De unde le luați și voi, răspunse calm Humose. Din Siria. Au fost aduse direct cu corabia, fără ca santinelele de la hotare sau vameșii să prindă de veste. Api-hetep are pedestrași, lăncieri și călăreți care se antrenează temeinic.

— Dar primarii nomelor nu ne-au dat de știre! strigă Mahu.

— Nici nu-i de mirare, îl lămuri Humose. Sunt vânduți trup și suflet lui Api-hetep.

O tăcere încordată se instală în sală. Până și scribii îndrăzneau să-și arate uimirea pe față.

— Și asta nu-i tot, continuă Humose. Știți câți evrei locuiesc în Pământul de Jos?

— Aproape șase mii, răspunse Thutu.

— De când datează ultimul tău recensământ, vizire? ripostă marele preot, cu oarecare obrăznicie. De pe vremea domniei lui Semenkhere? Au trecut aproape opt ani de atunci. Evreii sunt acum peste douăzeci de mii. De când strămoșii noștri i-au alungat pe hicsoși, evreii s-au înmulțit.

— Evreii n-au privit niciodată cu ochi buni recensământul, interveni Mahu. Spun că zeul lor se împotrivește deoarece doar el are dreptul să-și numere făpturile. În plus, știm că la ultimul recensământ evreii nu i-au pus la socoteală pe cei bătrâni sau neputincioși.

Humose dădu din umeri, pierzându-și răbdarea.

— Pe deasupra, an de an, un număr necunoscut de evrei vin din Palestina, cerând gărzilor de la hotar drept de trecere ca să-și ducă la păscut turmele. Stau acolo vreo două luni, apoi pleacă în

deșert, dincolo de Întinderea Neagră și pe celălalt mal al Mării Trestiilor, în fața hotarelor Țării Punt.

Ay îl asculta atent pe marele preot, surprins de bogăția și precizia informațiilor pe care le avea. Omul ăsta singur făcea cât o administrație întreagă!

— Dar nu pleacă toți, adăugă Humose. Mulți dintre ei, care caută să-și facă un rost, rămân pe ascuns în Pământul de Jos, cuceriți de belșugul de verdeață și apă ce există acolo. Înălțimea Sa Api-hetep a făgăduit că le va da simbrie de mercenari dacă se alătură gărzilor sale. Și când spun „gărzi" dau dovadă de blândețe, căci în realitate e vorba despre trupe în toată regula. Api-hetep poate să strângă în total vreo două mii cinci sute de oameni. Așa că intenționează, după cum mi-au spus scribii, să atace în zori, prin surprindere, Memphisul. Cu forțele de care dispune, e convins că poate cuceri orașul înainte de prânz. Apoi s-ar proclama rege și ar separa de regat întreg Pământul de Jos.

— Cum de știi toate astea, mare preot? întrebă Mahu.

— De la cei doi scribi: unul este fratele unui ofițer de-ai lui Api-hetep, celălalt, ginerele altuia. Vinul dezleagă limbile. Primul scrib a crezut la început că fratele său aiurează, însă, când al doilea i-a dezvăluit aproape aceleași informații, s-au speriat amândoi și au hotărât să vină să-mi dea de știre, întrucât sunt slujitori ai lui Amon.

— Nefertep cunoaște planul lui Api-hetep? întrebă Ay.

— Nu știu. Nu mi-a vorbit despre asta.

— Și când plănuiește Api-hetep să ia cu asalt Memphisul?

— La Sărbătoarea Semănăturilor, mi-au spus scribii. Însă poate să se răzgândească și să pornească atacul mai devreme.

Sărbătoarea Semănăturilor urma să se desfășoare peste douăzeci și trei de zile. Era mult și, totodată, puțin timp până atunci.

Thutu căzu pe gânduri: îndrăzneala lui Apihetep fusese încurajată, neîndoielnic, de șovăiala dovedită de domniile ce s-au succedat după moartea lui Akhenaton, precum și de impresia dezastruoasă lăsată de înscăunarea și încoronarea lui Tutankhamon. Micul rege era imaginea vie a șubrezirii dinastiei și regatului, își zise Thutu, fără să știe că folosea aproape aceleași cuvinte ca și emisarul regelui Siriei. Dar ce putea el să facă? Ce-ar fi putut face? Își pusese toată nădejdea în domnia lui Semenkhere și, la moartea acestuia, speranțele i se năruiseră.

Și-acum, ce-o să se întâmple? Șiretenia, dârzenia și forța de caracter ale lui Ay erau de-ajuns ca să salveze regatul?

— Îți mulțumesc din suflet, mare preot, rosti Ay.

— Mă bucur că recunoști importanța faptului că-ți sunt aliat, răspunse Humose. Totuși, regentule, orice osteneală merită răsplată și cea mai potrivită cred că ar fi un ajutor pentru repararea nu doar a templului din Karnak, ci și a celor din alte provincii.

— Îl vei primi, mare preot, îl asigură Ay. Chiar azi am să discut cu Maya, vistiernicul, și înainte de sfârșitul săptămânii vom ține o adunare. Îți cer doar un răgaz ca să înlăturăm pericolul pe care ni l-ai adus la cunoștință.

Humose încuviință din cap și se ridică. Ay, Thutu și Mahu se ridicară și ei ca să-l însoțească până la ușă.

Acum trebuiau să pună la punct neîntârziat un plan împotriva ambițiilor de mărire ale lui Apihetep.

O încercare de asasinat și o amenințare cu răzvrătirea! Hotărât lucru, demonul Apopis se zvârcolea.

♀ Capitolul 11

UN SOȚ DOAR CU NUMELE ȘI UN SOȚ PLIN DE CIUDĂ

Am un soț sau un frate mai mic? Un fiu, chiar? se întrebă Ankhensepaton, cu melancolie, a doua zi după sosirea la Akhetaton.

Decorul familiar al copilăriei nu trezi în Tutankhamon decât demonul tristeții. Pretutindeni regăsea imaginea lui Semenkhere: printre straturile de trandafiri din grădină, în galeriile palatului și pe terasă unde, odinioară, jucau dame.

Tovarășul de studiu pe care-l adusese cu el îi intui numaidecât dispoziția și se strădui să născocească fel de fel de distracții. Din fericire, medicul Seferhor, pe care Thutu, cu încuviințarea lui Ay, îl însărcinase anume să se îngrijească de persoana regelui, găsi fără greutate antrenorii potriviți. Amândoi, foști membri ai gărzii personale a lui Akhenaton, unul arcaș, celălalt călăreț, posedau unele cunoștințe despre alcătuirea trupului omenesc, așa că Seferhor avea pe ce să-și întemeieze sfaturile.

O sală întreagă de la parter fusese pregătită pentru antrenamentul fizic al regelui.

Prilejuri pentru îndeletniciri mai plăcute nu se prea iveau. Din ordinele lui Ay și Thutu, la palat nu se primeau vizite, iar, dacă erau întrebați, al doilea intendent, servitorii și străjile erau obligați să răspundă că nimeni nu locuia acolo în permanență. Astfel, puținii membri ai înaltei societăți de odinioară, rămași în fosta capitală, nu aveau să se lase împinși de curiozitate să viziteze, sub un motiv sau altul, palatul și să descopere încă o dată adevărata imagine a zeului viu. Doar Panesy cunoștea secretul, însă îi asigura pe cei din jurul său că vechile clădiri regale nu mai serveau decât, uneori, drept loc de odihnă pentru nepoții regentului. Chiar și la bucătării și magazii, majoritatea servitorilor credeau că ocupanții palatului erau doar persoane de rangul al doilea.

Prin urmare, Seferhor avea răgazul de a-și îndeplini sarcina. După lecțiile de dimineață, despre istoria zeilor și a regatului, pe care le asculta împreună cu tovarășul său, Tutankhamon începea pe mâinile celor ce sperau să-i călească trupul.

— Trebuie dezvoltate picioarele, brațele și spatele, prescrisese medicul.

Așa că băiatului i se impuseseră arcuiri, ridicări de greutăți și alte felurite exerciții. Însă primele antrenamente trebuiră scurtate deoarece îl epuizau pe gimnastul începător. Întăreau mai degrabă răbdarea profesorilor decât mușchii tânărului, în ciuda faptului că el se supunea bucuros la aceste cazne.

Socotind că înotul ar fi un mijloc mai plăcut pentru dezvoltarea întregului trup, Seferhor puse să se construiască un bazin mare, care măsura patru coți regali[{10}] în adâncime și douăzeci în lungime. Medicul și ajutoarele sale intrau în bazin dându-și silința să-l învețe pe elev mișcările potrivite și arta de a-și ține capul deasupra apei, ca să poată respira. Însă pieptul îngust al băiatului nu îngăduia plămânilor un efort care să depășească zece minute, la capătul cărora înotătorul speriat trebuia scos din apă, cu atât mai mult cu cât trupul său, aproape lipsit de grăsime, plutea anevoie. Se ducea la fund ca un sac de grâu.

Călăria, propusă de ofițeri ca mijloc de întărire a coapselor, nu avu rezultate convingătoare. Ea îl umplu pe tânărul călăreț de temeri, iar trapul, socotit de ofițer drept cea mai simplă încercare, îi trezi iarăși durerile de spate. Trebui, așadar, să se mărginească la a merge la pas. Dar încălecatul și descălecatul erau adevărate provocări[{11}]. După ce se urca anevoie în spinarea calului, Tutankhamon stătea să alunece într-o parte sau alta și, departe de a reuși să-l învețe a călări fără șa, cum sperase, instructorul trebui să pună să i se mestereasă o șa pe măsură, care să-i prindă strâns fesele.

În sfârșit, în vreme ce arcașii săi se străduiau să apere regatul împotriva răzvrătiților, regele își încercă dibăcia la trasul cu arcul. Dar nu reuși să încordeze arcul de trei coți. Prin urmare, i se făcu un arc de doi coți și un sfert, dintr-un lemn mai moale, ceea ce presupuse confecționarea unor săgeți pe potriva acestuia, mai scurte și mai ușoare.

Seferhor discută între patru ochi cu Ankhensepaton despre rezultatele antrenamentelor.

— Nu vom obține nimic în câteva zile, știu, zise medicul, silindu-se să pară calm. Maiestatea Sa v-a mărturisit sentimentele sale în această privință?

— Regele cunoaște virtuțile răbdării, răspunse ea.

În realitate, Tutankhamon se simțea când plin de avânt, când descurajat, iar regina trebuia să-i domolească elanurile cum se pricepea mai bine. Într-adevăr, prea multe speranțe riscau să-i sporească dezamăgirea.

— Uite, îi zise el într-o zi, oprindu-se desculț în fața ei la ieșirea din bazin, mă țin mai bine, nu-i așa?

Ce-i drept, se ținea mai ferm pe picioare, dar anevoie puteai trece cu vederea că umărul stâng era, în mod clar, mai jos decât cel drept. Ankhensepaton încercă să îndrepte cusurul apăsând cu mâna, însă echilibrul devenea atunci nesigur. Cumva piciorul stâng era mai scurt? Sau întreaga parte stângă a trupului? Ankhensepaton nu știa ce să creadă. Îl întrebă pe Seferhor.

— Maiestatea Ta are ochiul ager. Există, ce-i drept, o nepotrivire din naștere între piciorul stâng și cel drept, menținută prin puterea obișnuinței și pe care mă străduiesc s-o îndrept.

Ankhensepaton nu putea decât să se încreadă în știința celui care se apropie de trupul regelui.

Între timp, începuse să facă iar dragoste cu Pasar. Deoarece paza în jurul palatului fusese întărită, celor doi iubiți le era greu să ajungă în locurile pustii aflate la nord de palate. Așa că se

întâlneau într-o odaie din aripa unde locuiseră slugile, părăsită de ani buni, aidoma aproape întregului palat, de altfel. Întâlnirile lor erau mai rare, dar mai înflăcărate ca oricând. Totuși, de fiecare dată Pasar se vedea nevoit s-o ferească de sămânța lui și, de fiecare dată, acest lucru îl nemulțumea pe băiat.

— Dacă ai aduce pe lume un copil, acum ai putea să spui că e al regelui, susținea Pasar.

— Glumești? Oricine vede în ce stare e el.

La lecțiile de înot, Tutankhamon nu purta niciun fel de veșmânt, iar soția lui, ca și iubitul ei, puteau să verifice lucrul de care pomenise Seferhor în raportul secret către Thutu.

Nu era mai puțin adevărat că pe Pasar îl scotea din răbdări dependența de neputința sexuală a altuia, chiar dacă era vorba de rege.

— N-o să poată niciodată să facă un copil! strigă Pasar.

— Taci! Mai are timp să crească. Vom vedea. Oricum, în prezent nu pot avea grijă de un copil, nu pot nici măcar să zămislesc unul. Căci ar trebui să-l las aici și să mă întorc la Theba, sub autoritatea lui Ay.

Dar, cu cât chibzuia mai mult, înțelegea care erau responsabilitățile regentului, conștientizând faptul că el ar fi recurs la crimă pentru a apăra regatul.

♀

Având în vedere așezarea sa, tribunalul templului lui Ptah din Memphis se bucura de un renume egal cu cel al unei Case Mari, adică un tribunal civil obișnuit. În principiu, tribunalele templelor nu judecau decât pricini mărunte, însă, datorită faptului că nouă judecători din zece erau scribi permanenți ai templului, unii chiar învățați de elită, formați sub atenta supraveghere a faimosului mare preot Nefertep, o audiență numeroasă asista întotdeauna la procesele de la templul lui Ptah. Oamenii veneau ca la spectacol,

pentru a urmări înfruntările caracterizate de elocință, sancționate prin lecțiile de înțelepciune ale judecătorilor.

De data aceasta publicul era încă și mai numeros. O anume plângere fusese depusă la tribunal cu opt zile în urmă și, datorită unor slujbași mai slobozi la gură, vestea se răspândise, așa că oamenii se așteptau acum la un proces care să fie o adevărată încântare.

Pricina era un adulter: negustorul Hem-Toth, un bărbat de vreo cincizeci de ani, înstărit, făcuse plângere împotriva soției sale, Hat-Satit, dar și a vecinului său Sekhem-Ka, vinovați de adulter. Voia să divorțeze și să primească o despăgubire din partea ibovnicului. Treabă caraghioasă în unele privințe, dar gravă în altele, căci adulterul putea, după legea Celor Două Pământuri, s-o ducă pe soția necredincioasă pe rug.

Sosiră împricinații. Mai întâi Hem-Toth, un om scund, îndesat și ursuz, care, ajuns în marea sală, se uită pe rând la cei zece judecători, pe care credea că îi cunoaște dinainte – întrucât toți oamenii de bine din Memphis aveau legături apropiate cu judecătorii templului –, convins că aceștia îi vor ține partea. Judecătorii se aflau pe un podium, având-u-i la dreapta lor pe grefier și doi scribi, iar la stânga – pe avocatul care analizase plângerea.

Spre uimirea sa, Hem-Toth îl văzu pe marele preot al lui Ptah, Nefertep însuși, în mijlocul podiumului. Nefertep la tribunalul templului? Nicicând nu se pomenise așa ceva. Și pentru ce? Pentru un adulter? Hem-Toth se simți încurcat. Cu atât mai mult cu cât la dreapta lui Nefertep stătea o persoană tratată cu mult respect.

De altfel, paza la intrare fusese triplată. Cumva în onoarea acestui judecător misterios? Hem-Toth se uită cu atenție la necunoscut, dar nu reuși să alăture un nume chipului său. Nefertep îl rugă să prezinte motivul plângerii.

— Acum nouă zile, m-am trezit în toiul nopții, căci mă simțeam cam rău. Am strigat-o pe nevasta mea Hat-Satit. Nu mi-a răspuns. Am descoperit că patul ei era gol. Am căutat-o prin casă, dar în zadar. Tot mai îngrijorat, am observat, la lumina lămpii, că zăvorul de la ușa casei era tras. Așa că am ieșit în stradă. Mi-am strigat nevasta cu voce tare. După câteva clipe, am văzut-o părăsind locuința vecinului meu, negustorul Sekhem-Ka. Am întrebat-o ce făcea acolo. Mi-a răspuns: „El îmi dă ce nu-mi dai tu.” Iar asta e chiar mărturia adulterului. Nu mai pot trăi alături de o femeie care mă înșală cu vecinul meu. Și cer ca Sekhem-Ka să-mi ofere o despăgubire. Las în seama Curții să hotărască suma.

— Ce vârstă are soția ta? întrebă judecătorul necunoscut.

— Douăzeci și trei de ani.

— Aveți copii?

— Trei.

— Câți ani au?

— Unul șase, altul patru, iar ultimul doi ani.

Nefertep se aplecă pentru a-i șopti ceva la ureche judecătorului necunoscut care încuviință din cap. Bărbatul care făcuse plângerea merse să se așeze pe una din băncile aranjate în fața judecătorilor. Grefierul ceru să fie adusă Hat-Satit.

Era o femeie drăguță, cu trăsături armonioase și forme zvelte, în ciuda celor trei sarcini pe care le purtase.

— Cunoști plângerea făcută de bărbatul tău. Lucrurile stau întocmai cum le-a înfățișat el?

— Da, răspunse femeia. De la nașterea ultimului copil, soțul meu mă tratează ca pe o doică și ca pe o servitoare. Negustorul Sekhem-Ka s-a oferit să mă ia ca a doua nevastă, însă n-am vrut să-mi părăsesc bărbatul pentru că n-ar ști să vadă de copii.

Nefertep și judecătorul necunoscut schimbară din nou câteva cuvinte în șoaptă.

— Știi de ce nu te mai cinstește soțul tău?

— Habar n-am. Mi-a spus deseori că la vârsta lui e obosit seara. Însă niște vecini mi-au zis că se duce adesea la tavernă.

— Un bărbat are dreptul să petreacă! strigă în gura mare soțul.

Nefertep îl rugă să tacă și o întrebă pe femeie:

— Unde locuiești acum?

— La mama, împreună cu copiii.

Judecătorii dădură din cap în semn de încuviințare și femeia merse să se așeze în celălalt capăt al băncii. Fu chemat ibovnicul, Sekhem-Ka. Nu avea mult peste treizeci de ani și era un bărbat frumos și voinic, la prima vedere înstărit, judecând după brățara din aur masiv emailat pe care-o purta la încheietura mâinii.

— Cunoști istorisirea lui Hem-Toth și pe cea a soției lui, i se adresă Nefertep. Ai vreo îndreptare de făcut?

— Nu cunosc decât plângerea lui Hem-Toth, nu ce-a povestit aici. Cât despre Hat-Satit, sunt sigur că povestea ei nu este completă. Am întâlnit-o la piață și am găsit-o pe placul meu. Am intrat în vorbă cu ea. I-am mărturisit că o consider atrăgătoare. Mi-a spus că și ea mă socoate un bărbat frumos. Am întrebat-o dacă e măritată. Mi-a răspuns că da. Am recunoscut că mi-ar fi greu să am încredere într-o femeie ce doarme cu alți bărbați. Mi-a explicat că, de doi ani, nu mai e decât servitoarea soțului ei. Atunci i-am propus s-o iau la mine, ca a doua soție, însă ea s-a împotrivit, zicând că nu vrea să-l părăsească pentru că îi este milă de el și ar fi nefericit dacă ea ar pleca de acasă. Însă, deoarece simțeam o mare atracție unul față de altul, ea s-a învoit să ne întâlnim noaptea, fără știrea soțului, care doarme într-o altă odaie, ca să-l ferească de umilința de a se ști înșelat.

— Și copiii?

— Aș fi tare fericit să-i primesc la mine pe cei trei copii, dacă tatăl lor nu se poate îngriji de ei. Eu

nu mai am decât o fiică. Ceilalți trei copii ai mei au murit de boală. Socot că un număr mare de copii e o binecuvântare.

— Soția ta ce crede despre toate astea?

— Nu mai poate avea copii, după ultima naștere, și-i pare rău că ne-a rămas doar o fiică. E de acord să primească o a doua soție în casa noastră.

Judecătorii încuviințară iarăși din cap și Sekhem-Ka merse să ia loc pe bancă, lângă ibovnica lui. Soțul le aruncă o privire dușmănoasă, apoi își înălță sfidător bărbia, privind drept înainte și sperând, în mod vădit, că tribunalul îl va răzbuna.

Judecătorii se retraseră într-o altă sală ca să ia o hotărâre. Deliberările durau de obicei atât timp cât îi trebuia nisipului dintr-o clepsidră de treizeci de minute să se scurgă. După care se întoarseră, se așezară, iar Nefertep citi sentința.

— Noi, judecătorii tribunalului din templul lui Ptah de la Memphis, am hotărât în privința plângerii lui Hem-Toth, negustor, împotriva soției sale Hat-Satit și a lui Sekhem-Ka, negustor, că această căsătorie trebuie să se încheie printr-un divorț.

Hem-Toth își ridică triumfător capul și-i aruncă o privire crâncenă soției lui, ce stătea descumpănită.

— Totuși, adăugă Nefertep, nicio despăgubire nu-i revine lui Hem-Toth din partea lui Sekhem-Ka, ținând seama de nepăsarea cu care și-a tratat soția și de respectul dovedit de aceasta, care a refuzat să-și umilească bărbatul și, din milă, nu l-a părăsit.

Hem-Toth era înmărmurit.

— E o nedreptate! strigă el.

Nefertep îi porunci să tacă și continuă:

— Îi poruncim lui Sekhem-Ka s-o ia pe Hat-Satit ca a doua soție, cu consimțământul primei sale neveste, întrucât copiii lui Hem-Toth și Hat-

Satit sunt foarte mici, vor merge cu mama lor și vor putea, la vârsta de șapte ani, să se întoarcă la tatăl lor, dacă doresc.

Își plimbă ochii peste întreaga adunare și adăugă:

— Această judecată e menită să-i facă pe cei ce au de gând să depună plângere pentru pricini asemănătoare să chibzuiască mai bine, în spiritul dreptății la care ne îndeamnă Ptah. Justiția zeului nu trebuie invocată în van, iar judecătorii săi nu trebuie împovărați cu tot soiul de certuri mărunte. Tribunalul și-a încheiat lucrul. Vizire, zise el întorcându-se către judecătorul necunoscut, conducând această judecată ne-ați făcut o cinste pe care n-o vom uita niciodată.

Abia atunci oamenii aflară că acesta era Thutu.

♀ Capitolul 12

PULBEREA TRECUTULUI

Un vizir avea dreptul să facă parte din orice tribunal al regatului, dar era clar că Thutu nu bătuse drumul până la Memphis ca să judece o plângere privind un adulter.

După vizita lui Humose, în sala de audiențe se ținuse un adevărat consiliu de război, la care participaseră Ay, Thutu și comandantul poliției, Mahu, privind mijloacele de a zădărnici planul lui Api-hetep, înainte ca acesta să înceapă pregătirile pentru cucerirea Memphisului. Chiar dacă erau oarecum siguri că armatele din Nord și din Sud îi vor înfrânge pe răzvrătiți, cei trei bărbați își dădeau în aceeași măsură seama că asedierea orașului, chiar dacă Api-hetep nu va reuși să-l cucerească, se va încheia cu numeroase victime și va pricinui un puternic seism politic.

Un asemenea dezastru trebuia prevenit cu orice preț.

Îl chemară pe generalul Nakhtmin și trimiseră în grabă un mesager călare la generalul Anumes, care tocmai pornise spre hotarele de miazăzi, unde atacurile beduinilor împotriva garnizoanelor provocau îngrijorare, ordonându-i să înroleze fără întârziere două mii de mercenari și să-i țină pregătiți să coboare spre delta Marelui Fluviu.

După Ay, singura soluție era să trimită soldați în Pământul de Jos, în cele șase nome unde Api-hetep avea trupe, apoi să-i atace și să-i nimicească pe tâlhari. Dar Thutu își impuse punctul de vedere: mai bine să aștepte ca Api-hetep și ofițerii săi să se adune într-un loc, să atace, să-i aresteze și să-i ducă la Theba unde să fie judecați pentru înaltă trădare și osândiți la moarte.

— Să judeci o astfel de secătură, mormăi Ay, e o adevărată pierdere de timp.

Însă reușita unui asemenea plan presupunea informații precise despre o regiune pe care oamenii din Theba o cunoșteau prea puțin și care, de altfel, se bucurase întotdeauna de o supărătoare independență față de puterea centrală. Ca să afle, de pildă, unde se strângeau Api-hetep și statul său major era nevoie de localnici pricepuți, dacă nu de iscoade. Informațiile oferite de Humose erau prețioase și Mahu își notă cu grijă numele scribilor ce-l înștiințaseră pe marele preot, deoarece fără îndoială aceștia vor afla și alte lucruri folositoare. Dar, îi asigură Nakhtmin pe cei de față, nu se puteau bizui doar pe cele ce le știau și unul dintre oamenii cu care trebuiau să stea de vorbă cât mai repede era marele preot al lui Ptah din Memphis, Nefertep. Într-adevăr, cultul lui Ptah avea temple și în Pământul de Jos și, mai mult ca sigur, preoții și scribii de acolo trebuie să fi remarcat forfota neobișnuită din ținut. De altfel, Thutu se miră că Nefertep nu trimisese deja un mesager la Theba, ba chiar că nu venise el însuși.

Pentru Thutu, discuția cu Nefertep reprezenta o misiune prea importantă pentru a-i fi încredințată doar comandantului poliției. Socoti că autoritatea sa de vizir i-ar îngădui să obțină sprijinul deplin al marelui preot. Ca atare, se sui pe corabie și porni spre Memphis împreună cu Mahu și doisprezece oameni de încredere, aleși în taină dintre gărzi, sub supravegherea sa. Urma să meargă în așezările unde Api-hetep punea la cale sumbra lui aventură și, odată ajunși acolo, aveau sarcina să se strecoare printre localnici fără să atragă atenția.

Vizirul sosi la marele templu al lui Ptah tocmai când Nefertep se pregătea să țină locul unuia dintre judecătorii de la tribunalul templului, care se îmbolnăvise. Fără a-i mărturisi imediat motivul vizitei sale, Thutu se miră că marele preot făcea parte dintr-un tribunal al templului.

— Tribunalul e sufocat de plângeri împotriva soțiilor necredincioase, răspunse Nefertep. Ținta mea e să pun capăt situației. Orice soț înșelat vede în asta un prilej nu doar să se descotorosească de nevastă pentru a-și lua alta, ci mai ales să-l stoarcă legal pe ibovnic de niște sume uriașe. În zilele noastre, vizire, nu-l mai ucizi pe amant, îl ruinezi. Întrucât judecătorii sunt bărbați și, pe deasupra, preoți, chezași ai bunei-cuviințe, reclamantul e sigur de sprijinul lor și, într-adevăr, în mare parte, soții înșelați obțin câștig de cauză. Iar asta mi se pare un lucru primejdios, pentru că judecătorii, fiind cei care hotărăsc la cât se ridică despăgubirea, reclamanții reușesc să cadă la învoială cu unii dintre ei și își împart apoi suma plătită de ibovnic. Mai multe prăvălii din oraș au fost cât pe ce să se închidă pentru că stăpânii lor au păcătuit întâmplător cu o femeie măritată.

Deși avea alte griji pe cap, pe Thutu îl cuceriseră argumentele lui Nefertep.

— De vreme ce te afli la Memphis, vizire, haide cu mine. Vei conduce chiar tu tribunalul. N-o să-ți

răpească mai mult de-o oră și apoi vom merge să luăm prânzul.

Așa se face că vizirul Thutu salvă o femeie necredincioasă de la rușine și un negustor îndrăgostit de la ruină.

La ieșirea din tribunal îi zise marelui preot:

— Există o problemă de cea mai mare importanță despre care vreau să discut cu tine cât mai repede.

— Nu mă îndoiesc, de vreme ce ai venit până la Memphis ca să mă vezi. Și eu am câteva lucruri să-ți spun.

Abia se așezară în fața mesei pentru prânz, în casa lui Nefertep, că acesta din urmă întrebă:

— Mesagerul meu a ajuns la tine?

— Nu. Ce mesager?

— Acum cinci zile ți-am trimis un scrib care să te prevină în legătură cu un sirian pe nume Sosenbal.

Thutu arăta atât de uluit, încât Nefertep se îngrijoră:

— Ce se petrece?

— O să-ți spun după ce termini de povestit. De ce țineai să mă previi în legătură cu acest sirian?

— Pentru că se află în cârdășie cu un preferat de-ai lui Ay. Eu îl consider un aventurier de temut. Omul cel mai bogat din Pământul de Jos, Api-hetep…

La auzul numelui, Thutu, care sorbea din bere, se înecă. Scuipă băutura și se strădui să tragă aer în piept.

— Ce se petrece, vizire?! exclamă marele preot.

Recăpătându-și, în sfârșit, răsuflarea, Thutu rosti cu greu:

— Cu trei zile în urmă, acest Sosenbal și fiul său au încercat să-l ucidă pe Ay în sala de audiențe a palatului.

— Cum? strigă Nefertep căruia îi venise rândul să rămână uluit, deși nu obișnuia deloc să-și piardă

calmul. Se aplecă spre vizir, de-ai fi zis c-o să-i iasă ochii din cap.

— Regentul a scăpat ca prin minune. Străjile i-au răpus pe sirian și pe fiul său. Secretarul regentului a fost rănit la umăr.

Lui Nefertep îi pieri glasul. Căzu pe gânduri câteva clipe. De data asta Thutu fu cel care întrebă ce se petrece.

— Lucrurile stau mult mai rău decât mă temeam, răspunse marele preot într-un târziu. Vasăzică, Api-hetep l-a trimis pe Sosenbal să elibereze calea.

Thutu pricepu acum legătura dintre cele două probleme.

— Să elibereze calea?

— Să-l ucidă pe Ay ca să semene dezordinea în țară, iar el să pună mâna pe tron…

— Ce știi despre Api-hetep? El e motivul vizitei mele.

— În mesajul meu, te rugam să mi-l trimiți pe Mahu ca să-l înștiințez despre unele descoperiri făcute de scribii mei.

— Mahu e în Memphis.

— De ce n-a venit cu tine?

— E la prefectură, ocupat să pună la punct strategia împotriva planurilor lui Api-hetep.

— Așadar, ați aflat?

— Grație lui Humose, el însuși alarmat de către scribii din Deltă ai cultului său.

— Acum vă bizuiți pe preoțime? îi aruncă Nefertep, zeflemitor.

Thutu se mulțumi să zâmbească și întrebă:

— Oare ce s-a ales de scribul tău?

— Asta mă întreb și eu, grăi Nefertep, îngrijorat. În clipa de față mă văd silit să recunosc că asculta de ordinele lui Api-hetep. Va fi înțeles, firește, că mesajul risca să zădărnicească planurile noului său stăpân. Așadar, Api-hetep are oameni până și în templul meu.

Celor doi bărbați aproape că le pierise pofta de mâncare. Thutu mestecă, privind în gol, o frigăruie de miel tăiată mărunt și goli paharul cu bere. Nefertep ronțăi, dus pe gânduri, o ceapă. Vizirul își întrerupse meditația tristă în care se adâncise:

— Mare preot, știi unde se adună ofițerii lui Api-hetep?

— Nu. Știu că vila lui se găsește la Sais și cred că-i servește drept fortăreață. Însă poate că ține altundeva adunările. Oricum, e neapărat nevoie să trimiteți cât mai repede oameni în templele pe care am să ți le enumăr. Să se dea drept rude și câteva zile să petreacă alături de scribii mei, care poate au mai aflat câte ceva între timp. Îndată ce veți ști unde se adună Ay și ofițerii săi, puneți să-i aresteze.

Marele preot urzise exact același plan de bătaie ca Thutu și Mahu. Însă continua să stea posomorât. Vizirul se uită la el iscoditor întrebându-l din priviri ce are.

— Toate astea sunt grave, foarte grave, murmură marele preot.

Însă nu era clipa potrivită pentru cugetări adânci și Thutu se ridică pentru a-și chema secretarul și a-l ruga să dea fuga la prefectură după Mahu. Apoi se întoarse și se așeză.

— Ay, zise Nefertep, n-a știut să stopeze ruinarea țării. Încă de la moartea lui Akhenaton trebuia pus pe tron un bărbat puternic. În loc de asta, am văzut niște ambiții personale aruncate în lupta pentru un tron ce-și pierdea cu fiecare zi faima și puterea. Iar Ay s-a implicat în aceste uneltiri nesfârșite, pretinzând să conducă el jocul.

Goli paharul cu bere și-și turnă singur încă unul.

— Ce bărbat puternic ai fi vrut să vezi pe tron? întrebă Thutu.

— Nu știu… Pe cineva ca Horemheb, poate. E nevoie de un militar, de un bărbat străin de certurile de la Curte în care toți acești oameni,

inclusiv Ay, s-au încurcat asemenea unor copii jucându-se cu sforicele.

Thutu mușcă dintr-o plăcintă cu susan și sorbi câteva guri de bere. Nu mâncase aproape nimic până atunci.

— Ay s-a purtat ca un om al trecutului, continuă Nefertep. Și el era un adorator al lui Aton, victimă a vrăjii pe care Akhenaton a aruncat-o peste toți cei din jurul său. Inițial, Ay a încercat să domnească în umbra fiicei lui, fără să-și dea seama că ea nu era capabilă să facă vreo schimbare, oricât de măruntă. Femeia aia trufașă și autoritară nu urmărea decât să mențină situația nefericită, creată de soțul ei. Când Humose și cu mine i-am cerut să ne primească pentru a discuta despre problema vechilor culte, a refuzat. Apoi Ay și-a irosit vremea cu uneltiri împotriva lui Semenkhere. În cele din urmă l-a impus pe acest băiat pricăjit, pe care vrea să-l transforme în marioneta lui! Ca și ginerele său Akhenaton, Ay a pierdut din vedere interesele țării. Iar noi am irosit trei ani. Și-acum ne-am pomenit cu acest complot. Poate că n-ar fi un lucru atât de rău dacă Api-hetep ar cuceri tronul.

Thutu, copleșit până atunci de cele auzite, se cutremură.

— Cum poți spune asta, mare preot?

— Dacă va avea îndrăzneala să ia tronul, o va avea, poate, și pe aceea de a face schimbările de care e nevoie.

Vizirul își dădu seama în acea clipă de neliniștea ce cuprinsese toate sufletele din regat. Dacă până și marele preot al lui Ptah se arăta de partea uneltitorilor!

— Cel mai rău lucru a fost încoronarea lui Tutankhamon, adăugă Nefertep. Chiar așa? Să înfățișezi poporului un băiat care nu se poate ține pe picioare?

— Nu pari să-l admiri pe Ay, observă Thutu. Atunci de ce ne mai ajuți?

Nefertep îl privi pe Thutu drept în ochi și vizirul descoperi același bărbat cu mintea limpede și purtări reținute pe care-l cunoștea.

— Pentru că mă tem că Api-hetep se va arunca în luptă și va da greș. Și-atunci dezordinea ar fi cumplită. Așa că prefer să încerc să păstrez ordinea, împiedicându-l să dezlănțuie atacul.

Răspunsul îl impresionă neplăcut pe interlocutorul său.

♀

Mahu sosi asudat și gâfâind. Nefertep îi oferi bere, iar Thutu îi povesti pe scurt, din discuția cu marele preot, doar acele informații care-l priveau.

Se întocmi numaidecât un plan: câte trei gărzi vor fi trimise în taină în fiecare dintre nomele unde Api-hetep avea trupe, iar alte trei grupuri, purtând scrisori de recomandare de la Nefertep, se vor grăbi să se alăture scribilor din templele lui Ptah din regiune. Îndată ce vor avea convingerea că răzvrătiții se pregătesc să treacă la fapte, îl vor înștiința printr-un mesaj pe Nakhtmin, care aștepta la Sais, gata să-și arunce cei trei mii de oameni asupra nomelor ca să împiedice trupele lui Api-hetep să se grupeze. Dar strategia și reușita ei se bazau pe prinderea lui Api-hetep și a statului său major, astfel încât trupele sale să rămână fără comandanți.

Mai erau nouăsprezece zile până la Sărbătoarea Semănăturilor, ce încheia anotimpul inundației și pe care Api-hetep o alesese drept zi a cuceririi Memphisului.

Întorși în oraș, Thutu și Mahu fură surprinși să vadă că viața continua aici de parcă nimic nu se întâmpla. Vânzătorii își lăudau mărfurile în gura mare pe străzi, iar căruțele trase de măgari cărau ca-ntotdeauna ciozvârte de vită și urcioare cu vin spre prăvălii.

Îngândurat, vizirul ajunse în odăile ce-i fuseseră date spre folosință în palatul regal din Memphis. Chibzuia la cele spuse de Nefertep. Da, toți cei pe

care-i slujise erau oameni ai trecutului. Chiar și Semenkhere. Chiar și Ay.

Chiar și el însuși.

Avu impresia că pulberea trecutului i se așterne pe umeri. Încercă un sentiment de suferință cumplită, gândindu-se la soția sa și la cei patru copii ai lor. Erau oare pe cale de a fi îngropați odată cu el?

♀ Capitolul 13

AL PATRUZECI ȘI DOILEA CRIMINAL

Când mai rămăseseră doar paisprezece nopți până la Sărbătoarea Semănăturilor, una dintre iscoadele postate de Mahu în preajma vilei lui Api-hetep, la nord de Sais, auzi câinii urlând. Lătrăturile lor se amestecau cu gâgâitul gâștelor.

Îmbătrânit în meserie, bărbatul, locotenent al gărzilor, era considerat un maestru în arta de a-și schimba înfățișarea. Rând pe rând, putea să se dea drept scrib ce lucrează într-un templu, vânzător de pepeni galbeni și castraveți sau militar sastisit. Acum trecea drept un sclav eliberat care, în schimbul a câtorva inele din aur, dorea, împreună cu fiul său, respectiv un coleg mai tânăr, să cumpere niște pământuri bune pentru cultivarea zarzavaturilor, ca să se stabilească în ținut. Locuiau în satul Ibișii Albi, la mai puțin de un *khet*[12] de vila lui Api-hetep, în casa celui de-al doilea preot din templul lui Ptah de la Sais.

Informațiile scribilor susțineau același lucru: acolo se adunau uneltitorii. Problema era acum să afle când se va ține următoarea adunare pentru ca armata să se năpustească asupra lor cu toată forța.

Peste zi, cei doi bărbați se plimbau mult încoace și-ncolo, prefăcându-se a avea o slăbiciune pentru băutură și făcând glume deșănțate. În realitate, cercetau împrejurimile vilei și ce se petrecea în

vecinătatea ei. Noaptea, dormeau cu schimbul ca să nu scape nicio clipă din vedere locul cu pricina.

Îndată ce unul sau altul avea să observe semnele unei agitații neobișnuite în clădire, îl va trimite degrabă pe tovarășul său la avanpostul uneia dintre taberele lui Nakhtmin, aflat la o distanță de trei *khet* spre răsărit.

Cel care stătea la pândă acum, pe numele său Nefer-beka, „Dimineață frumoasă", știa că animalele, spre deosebire de oameni, nu glăsuiau fără rost. După socoteala lui, era aproape miezul nopții. Ce putea oare să-i facă pe câini să latre și pe gâște să gâgâie la o asemenea oră? Tot felul de mișcări și zgomote ajungeau până la el aduse de vânt. Bărbatul își umezi degetul în gură și-l ridică în aer: vântul bătea dinspre nord-vest. Privi spre vest, întrucât nu putea să zărească drumurile din nordul vilei, el aflându-se la sud. Dar era o noapte fără lună și nu văzu nimic. Înaintă până lângă viile ce se întindeau de-a lungul canalului, la o sută de pași de casa preotului unde locuia. Nici pe el n-avea cum să-l zărească cineva.

Merse așa vreo douăzeci de minute, mijindu-și ochii. În felul acesta, vila i se arătă mai clar, dar și strălucirea unor lumini. Multe lumini. În toiul nopții? Câinii și gâștele își continuau larma. Nefer-beka înaintă încă puțin. În sfârșit, deslușI, dincolo de vița-de-vie, niște siluete care se mișcau. Siluetele unor oameni. Se ghemui la pământ și le observă. Se îndreptau spre vilă. Încercă să le numere. La o privire rapidă, păreau să fie vreo treizeci. Atâți oameni să intre noaptea într-o casă? Nici chiar în tavernele din Theba nu exista un asemenea aflux de vizitatori. Nefer-beka dădu din cap mulțumit și o porni înapoi.

Cineva reușise să-i facă pe câini să amuțească, dar nu și pe gâște. Animalul sacru al lui Amon nu se lăsa păcălit.

Nefer-beka se întoarse și-și trezi colegul.

— Treizeci de oameni venind dinspre vest tocmai au sosit la vilă, unde s-au aprins o mulțime de lumini. Dă fuga acolo unde știi. Eu te aștept aici.

Celălalt sări în picioare, își potrivi pânza în jurul șoldurilor, își trase sandalele, scoase din traistă câteva tulpini de *kât* și ieși.

Nefer-beka scoase și el din traistă o tulpină *kât,* de care nu te puteai lipsi când trebuia să stai la pândă, rupse trei frunze, le îndesă în gură și le mestecă, apoi se ghemui ca să savureze sucul aspru care avea să-i țină atenția trează.

Spera că generalul Nakhtmin va reuși să dea lovitura. Altminteri s-ar isca o mare harababură. O harababură dintre cele mai rele. Într-adevăr, cârmuirea trebuia să se fi șubrezit din cale-afară dacă un stăpân de pământuri visa să pună mâna pe tron.

♀

Pe jos, un om singur, înaintând cu pas sprinten, putea să străbată patru *khet* într-o oră. Doi oameni izbuteau mult mai greu pentru că se luau cu flecăreala și majoritatea făpturilor cu două picioare nu știau să facă bine două lucruri în același timp, și să meargă, și să vorbească. Iar un corp de armată… ce să mai discutăm! Dacă nu mergea pe un drum liber, cu sergenți și tobe care să impună ritmul, arăta ca un miriapod la plimbare.

Ca atare, cei o mie două sute de pedestrași și arcași ai lui Nakhtmin avură nevoie de trei ore ca să acopere cei trei *khet* ce despărțeau Saisul de vila lui Api-hetep. Călăreții nu participau la acțiune. Tropotul copitelor și nechezatul cu neputință de împiedicat riscau să-i alarmeze pe uneltitori.

Mai întâi, soldații trebuiră treziți, apoi lăsați să-și facă nevoile, să-și ude gâtlejurile, să se echipeze și să se rânduiască în formație. Pe deasupra, mărșăluiau pe întuneric și se temeau să nu deranjeze viperele.

Nefer-beka și colegul lui fierbeau de nerăbdare.

— Ești sigur că au pornit la drum?

— Bineînțeles. Locotenentul s-a repezit să-l scoale din somn pe Nakhtmin, căruia eu însumi i-am explicat ce și cum. Generalul a ordonat ca oamenii să fie treziți și să pornească la drum.

— Tot nu pricep… Tu te-ai dus și te-ai întors într-o oră și ceva, iar ei încă n-au ajuns. Crezi că au greșit drumul?

— I-am dat toate amănuntele și Nakhtmin a înțeles unde se află vila.

Din când în când, unul din cei doi bărbați ieșea să vadă ce se mai petrece afară. Amândoi trăgeau cu urechea la lătrături și gâgâituri, dar brusc Neferbeka își dădu seama că vântul sufla din direcția opusă celei din care soseau trupele și, ca atare, animalele nu simțiseră nimic. Ce zăpăcit era! Refăcu drumul de mai devreme și, acum, zări clar mișcările unei mulțimi de oameni în câmpurile din apropiere. Ici și colo observă vârfurile unor arcuri. Atacul era pe punctul de a începe.

Se întoarse să-și prevină colegul și merseră să se posteze la mică distanță de trupe. Primiseră ordin de la Mahu să intre în vilă și să vegheze ca Apihetep să fie prins viu.

Cu puțin înaintea zorilor, când cerul se lumină îndeajuns cât să nu se iște învălmășeală, pe câmp răsună un ordin. Pornise atacul. În câteva minute, aproximativ opt sute de pedestrași și arcași încercuiră vila. Erau suficienți, deoarece în clădire nu puteau să se afle prea mulți adepți ai lui Apihetep. Restul soldaților rămaseră în spate, ca întăriri. Totodată, Nakhtmin trimise în grabă detașamente în celelalte cinci nome, cu ordin să ocupe prefecturile și să-i aresteze pe toți primarii.

Șase străji înarmate păzeau poarta. La vederea pedestrașilor ce înaintau în rânduri strânse spre clădire, țipară speriați și se retraseră înăuntru. Poarta fusese anume construită să reziste la asalturi, însă câteva lovituri cu berbecele îi veniră de hac. De sus, de pe metereze, căci într-adevăr

meritau acest nume, arcașii traseră asupra soldaților. Doi oameni căzură, dar o ploaie de săgeți îi copleși pe apărători, neutralizându-i rapid.

De bună seamă, Api-hetep nu se așteptase la mișcări de trupe de o asemenea anvergură, ci cel mult la un atac slab al gărzilor, pe care l-ar fi întors fără prea mare greutate în favoarea lui.

Pedestrași, arcași și lăncieri năvăliră în curtea largă și se repeziră spre clădirea principală. Alți arcași ai lui Api-hetep se străduiră să le țină piept, dar fură doborâți și ei.

Nefer-beka și colegul său încercară să se strecoare în odăile locuite, în căutarea lui Api-hetep. Pretutindeni se vedeau trupuri înghesuindu-se unele în altele, căci anevoie te puteai bate altfel în holuri și în camere, iar luptele, ce aduceau față-n față trei sau patru împotriva unuia singur, nu erau, cu siguranță, niște înfruntări drepte. Nefer-beka îl zări pe Nakhtmin care, sărind câte patru trepte o dată, suia scara ce ducea spre primul etaj. Îl căuta pe Api-hetep. Nefer-beka se luă după el. Generalul dădu peste o ușă zăvorâtă, însă, cu ajutorul unui locotenent, o sparse, izbind în ea cu umărul.

Acolo se ascunsese Api-hetep împreună cu doi dintre ofițerii săi. Tustrei țineau pumnale în mâini.

— Chemați lăncierii! strigă Nakhtmin.

— Generale, izbuti să se facă auzit Nefer-beka, oamenii ăștia trebuie prinși vii! Ordinul comandantului poliției.

— Tu cine ești?

— Sunt locotenent al gărzilor, Nefer-beka.

— Ești un șarlatan și o iscoadă. Arestați-l!

Odată cu lăncierii, sosi și colegul lui Nefer-beka și-l văzu pe acesta din urmă îmbrâncit de soldați.

— Generale… eu sunt cel care v-a prevenit mai devreme! Omul acesta e locotenentul meu!

— Nu te cunosc! Arestați-l și pe el!

Apoi le porunci lăncierilor, arătându-i pe Api-hetep și pe complicii săi:

— Omorâți-i!

O mișcare se făcu simțită în spatele lăncierilor, ce stăteau gata să-i spintece pe uneltitori. Și un ordin răsună în odaia pe care zorii o luminau acum pe de-a-ntregul.

— Generale Nakhtmin, vă ordon să-i cruțați pe acești oameni.

Nakhtmin se holbă, nedumerit. Dintre lăncieri apăru vizirul Thutu în persoană. Îndărătul lui se profila chipul lui Mahu.

— Am ordin de la regent să-i ucid, răspunse Nakhtmin.

— Generale Nakhtmin, dacă nu-mi dați ascultare, sunteți demis, zise, cu răceală, Thutu.

Locotenentul lăncierilor asista, zăpăcit, la confruntarea celor doi.

— Retrage lăncierii! îi porunci Thutu.

— Nu! răcni Nakhtmin.

Însă locotenentul se supusese deja ordinului rostit de vizir.

— Dați-le drumul acestor oameni, porunci Mahu, arătând spre Nefer-beka și colegul său.

Soldații îi eliberară pe amândoi.

Urletele femeilor continuau să se audă în toată casa. Copiii plângeau.

— Gărzile! strigă o voce.

Un locotenent al gărzilor se ivi în ușă. Mahu îl recunoscu și aruncă o privire în spatele lui. Treizeci de gărzi înarmate sosiseră chiar atunci. Nici nu se punea problema unei ciocniri între gărzi și soldați. Thutu făcu un semn din cap spre Mahu.

— Comandante, vă ordon să-l arestați pe generalul Nakhtmin.

— Nu! gâfâi generalul, buimăcit. Nu, nu puteți să m-arestați! Sunt vărul regentului! Soldați, ajutați-mă!

Numai că soldații erau învățați să respecte ierarhia și știau cine deține adevărata putere. Nici nu se clintiră.

— Dezarmați-l pe fostul general Nakhtmin și legați-i mâinile, ordonă Thutu.

Nakhtmin încercă să se zbată. Trei oameni îl apucară zdravăn, împiedicându-l să se mai miște și unul dintre ei îi răsuci brațul la spate. Nakhtmin urlă de durere. Pumnalul cu care spera să le taie gâtul lui Api-hetep și ofițerilor săi căzu la pământ.

Oare de ce ținuse cu tot dinadinsul să-i ucidă pe loc pe cei trei prizonieri?

În pragul delirului, Api-hetep observa întreaga scenă.

— Tu și ofițerii tăi, îi ordonă Mahu, aruncați pumnalele.

Însă cel care râvnise până mai adineauri la tronul celor Două Pământuri părea să nu înțeleagă.

— Vrei să chem lăncierii? O să ducem, atunci, la Theba niște răniți.

— Nu! zbieră Api-hetep cu glas răgușit.

Azvârli pumnalul. Oamenii săi șovăiră o clipă, apoi făcură la fel.

— Legați-i! porunci Mahu.

Thutu coborî scara și toți îl urmară.

Șase ofițeri de-ai lui Api-hetep, plus o cohortă de alți luptători, fuseseră luați prizonieri la parter. În total, nu erau treizeci, ci patruzeci și unu de uneltitori, prinși grație atacului condus de Nakhtmin. Nefer-beka lucrase bine. Acești oameni se pregăteau să atace Memphisul în zori.

— Duceți-i acum în temnița din Memphis, ordonă Thutu. O să am grijă să fie mutați la Theba.

La drept vorbind, erau patruzeci și doi de uneltitori, dacă-l puneai la socoteală și pe generalul Nakhtmin.

♀ Capitolul 14

UN ELEFANT PE POST DE ARMĂSAR

— Cum de ți-a trecut prin minte să mergem și să supervizăm noi înșine atacul? întrebă Mahu.

Înțelepciunea lui Horus, corabia viziratului, urca, prudentă, Marele Fluviu, uriașa sa pânză galbenă umflându-se deasupra copastiei albe.

Cei doi bărbați beau bere și se uitau la ibișii care îi priveau, la rândul lor, zeflemitori și înțelepți. Mahu, așezat cu spatele la proră, nu scăpa din ochi cele două bărci ce veneau în urma lor, pe fiecare aflându-se câte douăzeci de prizonieri, păziți de tot atâtea gărzi înarmate.

Thutu șovăia să-i mărturisească lui Mahu toate motivele ce-l îndemnaseră să urmărească atacul și, pentru asta, să îndure neplăcerile unei odăi ca un cuptor din casa unui locuitor înstărit din Sais, rugat, se înțelege, să-și țină gura. Ca un comandant iscusit al gărzilor, care n-avea încredere nici măcar în armată, Mahu strecurase o iscoadă în tabăra lui Nakhtmin, cu ordin să-i dea de veste numaidecât despre orice alarmă în rândul militarilor, la orice oră din noapte. Îndată ce omul său îl înștiințase, Mahu îl trezise pe Thutu, după cum îi ordonase acesta, apoi amândoi încălecară și se îndreptară în galop spre vila lui Api-hetep. Treizeci de gărzi porniră valvârtej după ei, la câteva minute distanță.

Sosiseră la scurtă vreme după ce soldații lui Nakhtmin spărseseră porțile vilei. Și exact la timp pentru a salva viețile uneltitorilor.

Și pentru a afla secretul acestui complot și legătura dintre el și tentativa de asasinat asupra lui Ay.

— Mahu, răspunse Thutu, poate că nici eu însumi nu cunosc toate motivele hotărârii mele. Dar, cu siguranță, m-a pus pe gânduri Nefertep, care mi-a arătat că există o legătură între Api-hetep și încercarea lui Sosenbal de a-l ucide pe regent. Mi-am amintit că Api-hetep l-a cunoscut bine pe Ay, de vreme ce acesta l-a invitat la sărbătorile încoronării. După spusele lui Nefertep, era chiar

unul dintre preferații lui Ay. Prin urmare, am socotit că Api-hetep are niște dezvăluiri de făcut.

— Dar ce fel de dezvăluiri? De ce ținea cu atâta înverșunare Nakhtmin să-l reducă la tăcere pe Api-hetep? De ce-i dăduse Ay un asemenea ordin?

Thutu îi aruncă o privire lungă și ușor ironică.

— Ești un om cu mintea ageră, Mahu. De ce-mi pui întrebări la care pari să cunoști răspunsul?

Mahu râse scurt.

— Pentru că dezvăluirile lui Api-hetep ar putea fi compromițătoare pentru Ay, nu-i așa?

Thutu oftă.

— Vizire, adăugă Mahu, cer să fiu de față când Api-hetep și locotenenții săi vor răspunde la întrebări. Căci tu o să conduci tribunalul care îi va judeca, nu-i așa?

Vizirul încuviință din cap.

— Ay are puterea de a împiedica acest proces?

— Vom vedea, răspunse Thutu.

— Are puterea să conducă judecata?

— Nu, cu excepția cazului în care Consiliul regal hotărăște altfel.

— Capul meu e în joc, pentru că eu l-am arestat pe Nakhtmin, observă comandantul gărzilor.

Thutu zâmbi:

— Mahu, câtă vreme ne aflăm la putere, capetele noastre sunt, tot timpul, în joc.

Mahu se gândi că-l înșelase deja pe Ay când acesta căuta să afle cu orice preț cine era ibovnicul reginei Meritaton. Însă l-ar înșela încă o dată, și încă o dată, cu bunăvoința lui Amon, pe șacalul ăla bătrân!

♀

Debarcarea prizonierilor în portul din Memphis iscă îmbulzeală pe chei. Majoritatea n-aveau înfățișarea obișnuită a unor nelegiuiți, ba doi dintre ei păreau bărbați cu ținută impunătoare, chiar și-așa, cu mâinile legate la spate. Gărzile care-i păzeau fură asaltate de aceeași întrebare:

— Cine sunt? Cine sunt?

Dar nu scoaseră o vorbă, după cum primiseră ordin.

Convoiul se îndreptă spre temnița din Memphis.

Thutu porni spre cazarma orașului, unde locuia Horemheb.

Generalul îl primi cu dovezi de prețuire ieșite din comun.

Îi aduse el însuși un scaun și, la un semn al lui Thutu, le porunci locotenentului și scribului care se găseau în sală să iasă. Vizirul se așeză.

— L-am arestat de dimineață pe generalul Nakhtmin, grăi el, nelăsând să i se citească nimic pe față. La ora asta a și ajuns în temnița din Memphis.

Iuțeala cu care își schimbă expresia chipul lui Horemheb ar fi stârnit hazul în alte împrejurări. Câteva clipe, generalul rămase cu gura căscată și privirea fixă.

— Ce-a făcut? reuși într-un târziu să rostească.

Thutu îi povesti ce se petrecuse.

Horemheb era din ce în ce mai surprins.

— Nu știai de planul lui Api-hetep? îl întrebă oaspetele.

— Câtuși de puțin. Dar nu mă miră. Regatul s-a șubrezit într-atât, încât aventurierii se simt ispitiți să cucerească tronul. Cine-l ocupă acum? Niște copii! Dintre care unul e îngrozitor de plăpând. Și, de cârmuit, cine cârmuiește? Un bătrân mult prea legat de domniile anterioare ca să poată stopa decăderea țării și să pună stavilă puterii nefiresc de mari a stăpânilor din provincii, printre care se numără el însuși sau acest Api-hetep.

— Vasăzică Ay era legat de Api-hetep?

— Îndeaproape. În cele câteva luni ale domniei lui Semenkhere, au plănuit amândoi să pună stăpânire pe toată țara. Și știu de la o persoană de încredere, adăugă Horemheb, fără a pomeni numele acesteia, care nu era nimeni altcineva decât Khnumose, că Ay i-a promis lui Api-hetep slujba de vizir dacă ar fi ajuns la putere.

Thutu primi informația ca pe un pumn în plină față. Păli, dar nu spuse nimic.

— Nu știai? întrebă generalul, observând emoția interlocutorului său.

— Nu.

Înghiți în sec și continuă:

— Lucrurile sunt clare. Probabil că Ay s-a prefăcut că a uitat de promisiune, iar Api-hetep a vrut să se răzbune. A încercat să-l ucidă pe regent cu ajutorul unui complice devotat și curajos căruia i-o fi promis tot slujba de vizir. Odată instalat la Memphis, l-ar fi obligat pe Nefertep să-l proclame rege.

— Oare marele preot ar fi făcut-o?

— Nefertep ar încorona orice bărbat care ar pune ordine în țară.

Thutu își aminti cuvintele marelui preot: „Mă tem că Api-hetep se va arunca în luptă și va da greș. Și-atunci dezordinea ar fi cumplită. Așa că prefer să încerc să păstrez ordinea, împiedicându-l să dezlănțuie atacul.”

— Am nevoie de sprijinul tău, zise Thutu.

— Nu mă îndoiesc. Ay o să ceară eliberarea vărului său Nakhtmin. N-are încotro. Nakhtmin e cel care v-a smuls în Consiliu numirea lui Ay ca regent și i-a înlesnit întoarcerea din Akhmim. Dacă o să-l supui pe Api-hetep unui proces, Ay va încerca să te înlăture din slujba de vizir. Ai nevoie de cineva puternic, care să te susțină împotriva lui. Și l-ai găsit. Poți să-l amenințI pe regent cu arestarea pentru că împiedică bunul mers al justiției și pentru complicitate la otrăvirea lui Akhenaton. Iar eu aș pune numaidecât armata să încercuiască palatul.

Pe Thutu îl înfricoșară dârzenia și gândirea limpede ale lui Horemheb. Era un general și un strateg adevărat.

— Ai merge până acolo?

— Da, răspunse Horemheb.

— Și ai lua asupra ta regența?

— Da.

Thutu încuviință printr-o mișcare scurtă din cap.

— Atunci, ar trebui să mă însoțești la Theba ca să-i spui asta lui Ay.

— Am s-o fac bucuros, răspunse Horemheb, mulțumit să-și ia revanșa în fața socrului său. Când vrei să pleci?

Thutu se gândi că trebuia să se întoarcă neîntârziat la Theba, pe care o părăsise de trei zile.

— Poți veni cu mine chiar acum?

— Da. Dă-mi o oră să mă pregătesc și să dau poruncile cuvenite pentru perioada în care voi lipsi.

— Ne întâlnim pe corabia *Înțelepciunea lui Horus.*

Thutu se ridică. Vizirul și generalul își strânseră mâna.

— Nu te lăsa speriat de socrul meu, zise Horemheb. Are mult mai puțină forță ca înainte. Iar otrava nu l-ar duce prea departe, o știe și el. S-a închis într-o cușcă din care nu mai poate ieși. Dar ascultă-mă, eliberează-l pe Nakhtmin! Nu pot, în ochii armatei, să aprob arestarea unui coleg cu un grad atât de înalt, chiar dacă mi-ar fi rival. Limitează-te la a-l îndepărta. Cere să fie pus cu totul sub controlul tău. Trimite-l în garnizoanele de la hotare.

— Bine.

În timp ce cobora scara cazărmii, Thutu își zise că, pentru prima oară după multă vreme, avea un aliat cu greutate. Avea un elefant pe post de armăsar.

Îl găsi pe Mahu la prefectură. Împreună îl scoaseră pe Nakhtmin din temniță și-l luară cu ei pe *Înțelepciunea lui Horus.* Apoi se așezară să-l aștepte pe Horemheb. Un paravan îi ascundea de privirea oricui pe prizonierul de la pupa și pe cele două străji care-l păzeau.

♀ Capitolul 15

ZEII INFERIORI ȘI DEMONII SUPERIORI

Pe alocuri, vălul nopții prinse a se destrăma și țesătura întunericului continuă să se rărească până când se sfâșie brusc.

Ankhensepaton se trezi și se săltă în capul oaselor. Nu visase. La etaj răsunau, într-adevăr, voci. O recunoscu pe cea a lui Sati. Se ridică din pat cu inima bătându-i cu putere.

Pasar, care dormea alături de ea, se trezi și el.

— Ce se întâmplă?

Ea se întoarse și duse un deget la buze.

— Sunt niște oameni în palat, îi șopti.

După care deschise cu băgare de seamă ușa și aruncă o privire pe holul luminat de lămpile cu ulei așezate din loc în loc. Vocile se auzeau limpede, dinspre odăile lui Tutankhamon și a lui Sati. Pasar vru s-o urmeze.

— Nu, rămâi în spate, murmură Ankhensepaton. Nu se știe niciodată…

Apoi înaintă pe hol, desculță, cu inima bătând să-i spargă pieptul. Glasurile trădau mânie. Ankhensepaton își înăbuși un țipăt. Trupul unei străji zăcea pe lespezi, scăldat în sânge. Nu dădea niciun semn de viață. Jos la parter zări un alt trup. Așadar, străjile fuseseră ucise. Ankhensepaton începu să tremure toată. Ajunse la odaia lui Tutankhamon. Ușa era deschisă, însă nu se afla nimeni înăuntru. Glasurile veneau din odaia lui Sati, a cărei ușă era, de asemenea, deschisă. Priveliștea îi îngheță tinerei sângele în vene. Opt bărbați, cu pumnale în mâini, se postaseră în dreptul ușii, iar Sati și Tutankhamon, palid, stăteau în fața ferestrei.

— Dă-ni-l pe rege! zise unul dintre bărbați.

— Nu, răspunse Sati.

— N-aveam ordin să te ucidem, însă o vom face dacă e nevoie, grăi bărbatul apropiindu-se de doică.

Femeia se răsuci, smulse capacul unui coș pântecos de lângă fereastră și slobozi un urlet ca un răget.

— Atacați!

Bărbatul scoase un țipăt și se opri.

Două cobre își înălțară capetele din coș. Brusc, gâturile li se umflară de furie. Săriră afară și începură să se târască, agere, îndreptându-se spre necunoscuți. Măsurau peste două brațe lungime și întreceau în grosime unul.

— Ce-i asta? țipă un alt bărbat.

Alți doi se dădură câțiva pași înapoi și o văzură pe Ankhensepaton.

— Uite-o pe regină! Am pus mâna pe ea! răcniră.

— Așteptați…

O cobră se năpusti asupra unuia dintre necunoscuți și-l mușcă întărâtată. Omul zbieră și încercă să smulgă șarpele de pe braț, însă aceasta se încolăci ca un bici. După câteva clipe, bărbatul se prăbuși, reptila dădu drumul prăzii și se îndreptă spre un alt atacator ce se repezi afară din odaie, îngrozit, îmbrâncindu-i pe cei doi bărbați care o țineau pe Ankhensepaton.

Tânăra simți o mișcare în apropiere și-l zări pe medicul Seferhor, lipit în umbră de perete, cu un pumnal ridicat în dreptul buzelor, îndemnând-o să tacă. Era singur împotriva a opt oameni și n-avea niciun sens să-și riște viața zadarnic. Așa că aștepta un prilej ca să intervină. Lângă el, tot lipit de perete, Ankhensepaton îl recunoscu pe tovarășul de studiu al lui Tutankhamon.

A doua cobră sări asupra celui care părea a fi comandantul atacatorilor. Îl prinse de față, izbindu-i violent trupul cu coada.

— Nu, urlă bărbatul, și căzu luptându-se la rândul său din răsputeri să scape de șarpele ce-și înfipsese colții în obrazul lui. Izbuti să-l smulgă, însă cu tot cu piele.

Pumnalul îi alunecă din mână. Sati se aplecă, îl înhăță fulgerător și-l aținti spre cei patru bărbați rămași.

Trei pui de cobră își ițiră capetele din coș.

— Atacați! răcni Sati.

Cobra cea mare, care-l omorâse pe primul bărbat, îl înhăță pe un altul de gleznă. Puii se încolăceau pe lespezi, umflându-și deja gâturile și căutându-și prada.

Curând nu se mai auziră decât urlete. Unul dintre atacatori, ce nu fusese încă mușcat, se răsuci pe călcâie și se repezi spre ușă. Cu o lovitură disperată, Sati îi împlântă pumnalul în spinare. Omul se prăvăli peste ceilalți, încercă să se târască, apoi se prăbuși la pământ.

În odaie nu se mai aflau decât doi atacatori, cu ochii ieșiți din orbite de groază. Unul dintre ei, turbat de furie, se aruncă asupra lui Sati. Tutankhamon, aflat lângă doică, pusese mâna și el pe un pumnal. Îl îndreptă înainte și-l înfipse în pântecele bărbatului. Acesta îl privi fix, nevenindu-i a crede, deschise gura și-și apucă măruntaiele ce-i ieșiseră din pântec.

Celălalt tocmai fusese mușcat de pulpa piciorului de un pui de cobră. Își dădu ochii peste cap. Cu brațele bătând aerul, urlă și căzu, încercând și el să-și desprindă șarpele de pe pulpă cu ajutorul cuțitului.

Paznicii lui Ankhensepaton o eliberară brusc. Seferhor îl înjunghie pe unul dintre ei cu o forță sălbatică. Celălalt o luă la goană. Sandalele lui lipăiau pe pardoseala holului. Se împiedică și le pierdu, dar continuă să fugă desculț.

Cinci cobre se târau încet pe dalele acoperite de sânge și de trupuri ce zvâcneau și horcăiau. Gâturile reptilelor se dezumflau puțin câte puțin. Sati puse jos coșul și le vorbi, legănând înaintea lor un obiect mic de aur.

Cu mințile pe jumătate rătăcite, Ankhensepaton îl căută din ochi pe Pasar. Apoi îl strigă.

Îl auzi în grădină. Dar și alte glasuri mânioase răsunau acolo jos, amestecându-se cu zăngănit de arme, înjurături, urlete de durere. Păși peste trupurile întinse pe podea și peste cobre și alergă pe terasă.

O învălmășeală de nestăpânit domina grădinile. Garnizoana, alertată de către Pasar, era pe cale să se încaiere cu alți necunoscuți. Alții? Dar câți erau oare cu totul? La lumina torțelor, Ankhensepaton văzu cum străjile tăiau beregatele atacatorilor sau îi spintecau cu lovituri de spadă. Vomită și se întoarse în odaie.

Tocmai atunci sosi și Pasar. Ea i se aruncă la piept, hohotind, scuturată de fiorii groazei. Tutankhamon tremura și el. Tânărul său tovarăș de lecții și Sati îl înconjurară cu brațele și încercară să-l liniștească. Doica îl duse în sala de baie, apoi îl însoți în odaia lui, departe de muribunzii ce se preschimbau rapid în leșuri.

Pasar o trase pe Ankhensepaton afară din încăpere, spre sala cea mare de la etaj.

Sati reveni pășind agale. Mângâie cobrele și le așeză, una câte una, în coș. După care îl acoperi cu capacul și se întoarse lângă Tutankhamon.

Strigătele din grădină deveneau tot mai slabe. Curând locotenentul străjilor urcă să cerceteze palatul.

— Cine i-a ucis pe toți oamenii ăștia? întrebă el, uluit, la vederea celor șase cadavre din odaia doicii.

— Regele a ucis unul, eu unul și Uadjit a făcut restul, răspunse Sati.

Uadjit, zeița-cobră. Locotenentul se uită la femeie ca la o nebună.

— Erau vreo treizeci în grădini! exclamă militarul. I-am căsăpit. Ceilalți au fugit. Au omorât patru străji de la etaj. Ce voiau?

— Să-l răpească pe rege sau să-l ucidă, răspunse doica, vlăguită.

— Dar cine erau acești asasini? întrebă Pasar.

Locotenentul scutură din cap.

— Nu știu. Chiar nu știu. Dar bine c-ai venit să ne dai de știre.

La porunca lui Seferhor, locotenentul ieși pe terasă și chemă câțiva oameni să ridice leșurile. Slugile, trezite de zarvă, puseră lapte la încălzit. După care, când se crăpă de ziuă, se apucară să curețe încăperea unde se desfășurase măcelul.

Tutankhamon continua să zacă în pat. Ankhensepaton și Pasar merseră să-l vadă. Avea fierbințeli. La căpătâiul lui, Seferhor părea îngrijorat și scotocea în lădița cu leacuri. Băiatul rostea cuvinte fără noimă.

Ankhensepaton, Pasar, Rekhmere, tovarășul de lecții al regelui, și Sati ieșiră să aștepte în sala de la etaj. Regina se așeză pe marginea bazinului de piatră unde, în curând, lotușii aveau să se deschidă spre lumină. Lotușii care, i se spusese cândva, se închideau când trecea Anubis.

Priviră toți patru răsăritul, în timp ce beau lapte cald. În cea mai desăvârșită liniște.

După un timp Seferhor ieși din odaia regelui și veni să vorbească cu regina:

— Emoțiile atâtor omoruri și cea de a fi ucis el însuși un om i-au pricinuit fierbințeli. I-am dat o licoare ca să se liniștească. Înșiră cuvinte pe care nu le prea înțeleg despre Fiica lui Amon și cred că s-ar putea să nu-și mai amintească mare lucru din cele întâmplate.

— Cu atât mai bine, răspunse Ankhensepaton.

Când se lumină de tot, Sati își umplu castronul cu lapte și se îndreptă spre odaia sa, acum curată.

Nu era nevoie s-o spună: îl ducea cobrelor.

Zeilor inferiori.

♀

Dar oare chiar erau zei inferiori?

Ankhensepaton înțelese ce legătură se ivise în mintea soțului ei între cobre și Fiica lui Amon. Nu încăpea nicio îndoială.

În timpul încoronării, preoții ce purtau măștile zeilor Nekabit, Buto, Neith, Isis, Nephthys, Horus și Seth, dar și ea îl priviseră pe prinț intrând, așa cum cerea ritualul, în Marea Casă *per-ur,* capela de sud.

Acolo, într-adevăr, îl aștepta Fiica lui Amon, Doamna Magiei, zeița-șarpe, printre slujitoarele căreia se număra și Sati. Având înălțată deasupra capului o cobră mare de aur, cu gâtul umflat, zeița tutelară a regalității se apropiase de rege și-l îmbrățișase, cuprinzându-i capul cu brațele.

Mai târziu, Tutankhamon îi mărturisise lui Ankhensepaton că acela fusese pentru el momentul cel mai impresionant al ceremoniilor. Crezuse c-o să leșine. Apoi își dăduse seama că era un gest binevoitor. Amon își împuternicise fiica să-l asigure pe prinț de protecția sa.

Tot potrivit ritualului, în acea clipă prințul devenea rege. Și, ca atare, preotul Inmutef și ajutoarele lui se apropiaseră la rândul lor de prinț și-i așezaseră pe frunte dubla coroană a celor Două Pământuri, Tauy: mitra albă și toca roșie.

Însă regele avea să rămână pentru totdeauna marcat de emoția pe care-o resimțise când îl îmbrățișase cobra.

Ankhensepaton merse la căpătâiul tânărului rege.

— Fiică a lui Amon…, murmură el, cu o mână tremurându-i pe așternutul alb, așadar m-ai ocrotit… Mamă…

În delirul febrei, amesteca imagini ale zeiței-șarpe și ale propriei lui mame, dispărută când el avea patru ani.

— Da, te-a ocrotit, zise Ankhensepaton cu lacrimi în ochi, punându-și mâna pe fruntea nefiresc de caldă a băiatului.

Sati, în picioare lângă pat, o văzu cum plânge. Îl plângea pe rege, își plângea sora dispărută, se plângea pe ea însăși, dar asta doica n-o știa.

— Nu te neliniști, îi zise ea fetei. Uadjit o să-l scape și de febră.

Ankhensepaton părăsi odaia, își șterse lacrimile și se întrebă oare de ce, din moment ce era atotputernică, zeița nu făcea din soțul ei o făptură splendidă?

♀

La Theba, regentul nu știa nimic despre aceste întâmplări. Însă începea să-și piardă răbdarea. Vizirul și comandantul poliției plecaseră de trei zile. Ar fi putut măcar să-i trimită un mesager.

Când îi văzu sosind, în dimineața celei de-a patra zile, însoțiți de Horemheb, se încruntă. Ce căuta aici ginerele și rivalul său?

— Ce vești îmi aduceți? întrebă Ay pe un ton maiestuos.

Scrută chipurile celor trei bărbați, în timp ce aceștia se așezau pe scaune. Shabaka îi privi și el cercetător și deslușI în atitudinea lui Thutu o siguranță de sine care îl făcu să fie prudent.

— Complotul a fost înăbușit în față, anunță Thutu. L-am arestat pe Api-hetep împreună cu opt dintre locotenenții săi în vila de la Sais. Alți treizeci de oameni aflați sub comanda acestora au fost, de asemenea, arestați.

— Așadar, Nakhtmin a condus cu măiestrie atacul, zise Ay. Unde e?

— În arest, în cazarma principală din Theba, răspunse Thutu, privindu-l pe Ay drept în ochi.

Surprins, regentul clipi iute de câteva ori și se aplecă înainte.

— N-am înțeles. Am întrebat unde este generalul Nakhtmin.

— Ți-am spus, regentule. Generalul Nakhtmin a fost demis, arestat de gărzi, iar acum este închis la cazarma principală din Theba.

— Sub ce acuzație?

— A încălcat ordinele pe care i le-am dat de a cruța viețile lui Api-hetep și ale locotenenților săi, pentru a-i putea judeca. Ba mai mult, a cerut să fie

arestați cei doi ofițeri ai gărzilor care îi dăduseră de știre că uneltitorii se adunau. A pretins că aceștia erau niște șarlatani.

Ay își dădu seama că lucrurile luau o întorsătură neplăcută pentru el. Sperând să dea dovadă de autoritate, izbi cu latul palmei în brațul tronului și strigă:

— De neînchipuit! Să-l arestezi pe generalul Nakhtmin, eroul întregii acțiuni! Amândoi v-ați pierdut mințile de tot!

Să strigi e o dovadă de slăbiciune. Thutu și Mahu nici nu se clintiră.

— Când un general cere să fie arestați chiar ofițerii ce i-au înlesnit izbânda săvârșește o crimă, o trădare, răspunse calm Mahu.

Ay nu-și mai putu stăpâni furia:

— Ce trădare? Trădătorii sunteți voi! Voi ați cruțat viețile unor oameni care voiau să zdruncine tronul! Voi…

— Am cruțat viața omului căruia tu i-ai făgăduit rangul de vizir, regentule, îi tăie vorba Thutu.

Ay făcu ochii mari și se îndreptă de spate. Shabaka părea lovit de dambla. O clipă se așternu liniștea.

— Și, în plus, continuă Thutu, fiindcă nu ți-ai ținut făgăduiala, Api-hetep l-a trimis pe complicele său, sirianul Sosenbal, să te ucidă.

Ay spumega.

— Ce? răcni el.

— Acestea sunt faptele, regentule. Și motivele pentru care am vrut cu tot dinadinsul ca Api-hetep să fie judecat. Căci va exista un proces sub tutela coroanei.

— Api-hetep e un mincinos, o lepădătură! tună Ay. Pentru el procesul va însemna un prilej să îndruge verzi și uscate. Și n-o să îngădui una ca asta.

— Procesul va avea loc, regentule. Sarcina mea ca vizir e să asigur respectarea legilor.

— Te înlătur din slujba de vizir! zise Ay, strângând din buze cu o ură sălbatică.

— Atunci, interveni pentru prima dată în discuție Horemheb, am să-i cer lui Mahu să te aresteze imediat pentru otrăvirea regelui Akhenaton și a regentului Semenkhere. Într-o oră, garnizoana va înconjura palatul. Vizirul Thutu va avea grijă să fii judecat într-un proces sub tutela coroanei. Ți se va tăia capul, regentule.

— E o nebunie! strigă Ay, îngrozit. O răzvrătire în toată regula! Acuzațiile unor ticăloși! N-am otrăvit niciodată pe nimeni. Cum îndrăzniți?…

— Avem mărturia lui Pentju în privința lui Semenkhere, regentule, iar eu, unul, am și declarația negustorului tău de otrăvuri, micul maimuțoi Kobe – și Horemheb își întoarse capul spre Shabaka, ce se holba înspăimântat –, cumnatul omului tău de încredere aici de față.

Mahu era uimit: nu cunoștea această informație, însă, pe de altă parte, știa că armata are propriile ei iscoade. Fiecare se descurca după cum putea.

Ay se lăsă să cadă sau, mai bine zis, se prăbuși în jilțul său.

— Vremea otrăvurilor s-a încheiat, tată socrule, adaugă Horemheb. Ar trebui să otrăvești prea multă lume și îți asumi tu însuți prea multe riscuri. Prin urmare, procesul va avea loc.

— Ce vreți? rosti Ay cu glas răgușit. Ce vreți voi toți?

— Nu vrem nimic altceva decât să apărăm regatul, răspunse Thutu. Însă asta nu e cu putință cată vreme tu îi favorizezi decăderea. Tu și Apihetep voiați să împărțiți regatul între voi, nu-i așa?

Ay înclină capul, de parcă se simțea rău. Shabaka se apropie repede de el. Regentul ceru ca medicul său să-i aducă un întăritor. Shabaka alergă să-l cheme.

— Vreți să mă ucideți, zise Ay, cu voce pierdută. Vreți tronul amândoi…

— Nu, regentule, nu râvnesc la tronul tău. L-ai murdărit, i-o întoarse Thutu, pe care spectacolul jalnic oferit de Ay nu-l impresiona. Dacă vrei să ți-l păstrezi, lasă-mă pe mine să cârmuiesc. Altminteri, propriile tale sforării te vor duce la pierzanie și vor ruina Cele Două Pământuri.

Medicul sosi aducând un pahar și o fiolă. Vărsă fiola în pahar și i-l întinse regentului.

— De-ar fi fost otravă! oftă Ay după ce bău poțiunea.

Thutu dădu din umeri și se ridică.

— Să-l lăsăm pe regent să se odihnească, rosti el și ieși pe ușă, urmat de Mahu și Horemheb, în timp ce, pe podiumul unde se afla tronul, Shabaka și medicul își copleșeau stăpânul cu dovezi de atenție.

Atotputernicia lui Ay luase sfârșit.

Demonul superior fusese îmblânzit. Cel puțin, deocamdată.

♀ Capitolul 16

ȘOIMUL BINEVOITOR

Nici pentru Ay, nici pentru Thutu nu se sfârșiseră încă necazurile și, de la sine înțeles, pentru ajutoarele și oamenii lor de încredere, nici atât.

A doua zi după discuția furtunoasă cu Ay, Thutu îl primi pe marele preot Humose, care aflase de întoarcerea vizirului de la una dintre iscoadele sale și venise să se intereseze cum se încheiase atacul împotriva lui Api-hetep. Firește, era o discuție între patru ochi la care nu asistau secretarii sau scribii. Vizirul poruncise să nu fie tulburat sub niciun motiv.

Thutu tocmai îi repeta lui Humose informațiile pe care i le oferise colegul acestuia, Nefertep, când se auzi un ciocănit în ușă. Vizirul aruncă o privire nemulțumită într-acolo și continuă să vorbească:

— Nefertep mi-a dezvăluit un lucru foarte important: ce legătură există între Sosenbal și Api-hetep…

Ciocăniturile se întețiră. Humose părea nedumerit, iar Thutu se ridică, supărat, și merse să deschidă ușa. Dădu peste secretarul său, speriat din cale-afară.

— Am poruncit să nu fiu deranjat!

— Înălțimea Ta…

Secretarul se aplecă și-i șopti ceva la ureche. Vizirul rămase perplex.

— Adu-l aici numaidecât.

Câteva clipe mai târziu, un tânăr călăreț, încă acoperit de colb, intră în încăpere. Era un băiețandru, spătos ca un țăran. Cu un aer rătăcit, se uita când la dreapta, când la stânga, neștiind care dintre cei doi, Thutu sau Humose, era vizirul.

— Iată-l pe vizir, i-l arătă secretarul. Vorbește!

— Generale, spuse băiatul, care, în mod vădit, nu cunoștea altă formulă de politețe, fac parte din trupa de călăreți a garnizoanei palatului din Akhetaton. Comandantul m-a trimis aseară să-ți aduc la cunoștință că o ceată înarmată a încercat ieri să-l ucidă pe rege.

Dacă venise călare, băiatul trebuie să fi galopat mâncând pământul. Thutu și Humose încremeniră.

— Regele a pățit ceva? izbucni Thutu.

— Nu, generale. Un scrib ne-a prevenit că niște necunoscuți îi țineau ostatici la etaj, în palat, pe rege, pe regină și pe doica lor. Când generalul Henektu ne-a ordonat să atacăm, am mai găsit vreo treizeci de oameni în grădini. I-am omorât pe toți, în afară de doi, pe care i-am luat prizonieri.

Thutu își înghiți cu greu saliva.

— Bine, rosti, adresându-se apoi secretarului său: du-l pe acest tânăr să se răcorească și să se întremeze, dă-i o răsplată și trimite-l înapoi la Akhetaton. După aceea du-te și înștiințează-l pe regent.

— În scris, Înălțimea Ta?

— Nu, prin viu grai. Apoi trimite un scrib să-l cheme la mine pe Mahu.

Rămași singuri, Thutu și Humose păstrară tăcerea câteva clipe.

— Regatul e cu adevărat în primejdie, grăi marele preot. Părerea pe care ți-o împărtășeam mai deunăzi se adevărește în chipul cel mai nefericit.

— E și părerea lui Nefertep, zise Thutu. De aceea am nevoie de ajutorul tău.

— Nu tu conduci jocul.

— Începând de ieri, regentul nu mai este atotputernic. Iar Horemheb mă sprijină.

— Dar Nakhtmin?

Thutu șovăi o clipă înainte de a răspunde:

— E la arest în cazarma principală.

— La arest? Nakhtmin? Vărul lui Ay? întrebă Humose, nevenindu-i a crede.

— O să-l eliberez și o să-l îndepărtez de palat. Nakhtmin nu mai este un pion important. Și mă îndoiesc să redevină unul prea curând.

— Dacă vrei ca preoțimea să te susțină, trebuie să faci ceva răsunător care să arate întregului popor că vechile culte au fost repuse în drepturi. În această privință firimiturile pe care tu și cu Ay le-ați împrăștiat până acum n-au dovedit mare lucru.

Thutu încuviință din cap. Se auzi din nou un ciocănit în ușă.

— Ce s-a mai întâmplat? În curând o să mi se aducă vestea că zeul Amon s-a pogorât la Theba! exclamă Thutu, la capătul răbdării.

Merse să deschidă și se pomeni nas în nas cu generalul Horemheb, însoțit de o strajă. Vizirul deschide ușa larg și generalul păși înăuntru. Se uită cu luare-aminte la Humose și-l salută folosind cuvenitele formule de respect.

— Am venit să-mi iau rămas-bun de la tine, îi spuse apoi lui Thutu, pentru că, firește, nu pot rămâne o veșnicie la Theba.

— Generale, tocmai îi povesteam pe scurt marelui preot despre Api-hetep, când a sosit un mesager trimis în grabă de comandantul garnizoanei din Akhetaton ca să mă înștiințeze că o ceată înarmată a încercat, alaltăieri noapte, să-i răpească sau să-i ucidă pe rege și pe regină.

Horemheb părea copleșit de cele auzite. Ridică ochii spre Thutu.

— Cum o să reușești să susții tu singur acest regat care se năruie?

— Am ajutorul tău. L-am cerut și pe al marelui preot.

— Și ai nevoie și de cel al armatei. Ca să te asigur de el, am venit, înainte de-a pleca, să-ți cer să-l scoți numaidecât din închisoare pe Nakhtmin.

O cerere stranie. Pentru a păstra unitatea armatei, Horemheb cerea să fie iertat cel mai mare dușman al său.

— Și îți cer s-o faci chiar acum, ca să pot merge eu însumi să-l eliberez pe general.

Thutu chibzui puțin. Poate că, la urma urmei, nu era o soluție atât de proastă. Dovedindu-i bunătate, Horemheb îi închidea gura dușmanului. Vizirul ieși să cheme un scrib și-i dictă ordinul de eliberare a generalului Nakhtmin, apoi un alt ordin prin care același Nakhtmin era mutat la garnizoanele de la hotare și, în sfârșit, ordinul de numire a generalului Anumes la comanda garnizoanelor din Theba, conduse până atunci de Nakhtmin. Cele trei documente fură marcate cu sigiliile vizirului.

Tocmai atunci sosi și Mahu. Thutu îi povesti iute despre încercarea de asasinare a regelui și-l însărcină să-l însoțească pe generalul Horemheb la cazarma principală. Primul document avea să fie înmânat de către Mahu comandantului cazărmii, iar al doilea de către generalul Horemheb generalului Nakhtmin. Al treilea va fi trimis lui Anumes prin grija viziratului. Odată treaba încheiată, Mahu trebuia să pornească fără întârziere spre Akhetaton.

Horemheb își luă rămas-bun și plecă împreună cu Mahu. Vlăguit, Thutu se așeză pe scaun, în fața marelui preot.

— Puroiul trebuie stors, zise Humose. Ai dreptate. Procesul se va ține. Cu ușile închise. Mă rog, aproape închise, adăugă el zâmbind ușor.

Adică în prezența marilor preoți.

Se făcuse aproape amiază. Humose își luă și el rămas-bun de la vizir. În clipa când părăsea odaia de lucru a lui Thutu, secretarul acestuia intră și-și anunță stăpânul că regentul Ay căzuse la pat și că nu va putea să-și îndeplinească îndatoririle de peste zi.

Humose și Thutu își reținură un zâmbet. Nu era deloc ușor să te trezești dintr-odată că ți s-a pus căpăstru tocmai când credeai că ai dobândit o putere fără margini.

În sfârșit, Thutu rămase singur, zdruncinat de atâtea evenimente.

Dar o întâmplare curioasă, mai degrabă un fleac, se petrecu atunci.

Un șoim poposi pe balustrada ce se întindea de-a lungul terasei odăii sale de lucru. Își răsuci capul într-o parte și-ntr-alta, apoi se uită la vizir cu o privire pătrunzătoare. Păsările răpitoare se fereau, de obicei, de oameni, însă aceasta nu părea deloc speriată de bărbatul din odaie.

Zeul Horus venise să-i ofere un semn al prezenței sale. Prin urmare, zeul se arăta binevoitor cu el.

♀

Abia întors de la închisoare, Mahu porni spre Akhetaton ca să întărească garnizoana de acolo și să-i dovedească monarhului grija pe care i-o purta administrația.

De cum ajunse, merse la comandantul garnizoanei care îl liniști: potrivit ordinelor pe care le dăduse, în oraș nu se aflase nimic despre nemaipomenitul atac nocturn. Iar asta era cel mai important. Nici măcar Panesy nu aflase de întâmplarea ce fusese cât pe ce să-l coste viața pe tânărul rege. Apoi comandantul poliției regatului ascultă povestea, mai bine zis poveștile tuturor martorilor.

Tutankhamon reuși cu greu să lege câteva propoziții.

— Dormeam cu Sati, doica. Și au venit ei. I-au cerut doicii să mă dea în mâinile lor. Ea a refuzat. Nu știu ce s-a petrecut după aceea. Am văzut cobre. Ele i-au ucis pe atacatori. Am omorât un om. Apoi au sosit străjile. Se terminase.

Uitase să spună că în următoarele două zile suferise de fierbințeală însoțită de accese de delir și că medicul Seferhor izbutise doar după mari strădanii să-l pună pe picioare, mulțumită celor mai puternice leacuri pe care le avea. Mahu rămase uluit. Cobre?

Întâlnirea cu Ankhensepaton îl impresionă pe comandantul poliției. Când păși în încăperea unde ea îl primi, regina stătea pe o bancă joasă și citea *Înțelepciunea lui Ani,* o scriere pe care el n-o socotea potrivită pentru o tânără. Își ținea picioarele încrucișate și papirusul desfășurat deasupra lor. La intrarea oaspetelui, lăsă papirusul deoparte, își apropie picioarele și ridică spre Mahu o privire plictisită. Ai fi zis că-i o femeie matură ce-și primește intendentul. Schiță un zâmbet scurt și, la întrebările lui Mahu, oferi o poveste mai demnă de crezare și mai închegată decât cea a soțului ei:

— M-au trezit niște glasuri. Am ieșit pe hol și am văzut că două dintre străji fuseseră omorâte. M-am dus în odaia doicii. Sati îl apăra pe soțul meu împotriva a opt bărbați ce stăteau cu pumnalele în mâini în fața ei și cereau să le fie dat regele. Sati stăpânește arta îmblânzirii cobrelor. A eliberat cinci, care i-au atacat pe necunoscuți și i-au doborât. Regele și Sati au luat pumnalele scăpate de ei. Doica a ucis un bărbat și regele încă unul. În acest timp, eu eram ținută de alți doi bărbați care au strigat că au prins-o pe regină, dar n-au avut vreme să-mi facă vreun rău. După ce cobrele le-au venit de hac atacatorilor, am auzit zarvă în grădini și, de pe terasă, am văzut și alți tâlhari pe care străjile erau pe cale să-i căsăpească. Bănuiesc că nu vom ști niciodată cine i-a trimis pe ucigași, încheie ea pe un ton furios.

— Greșiți, maiestate. Vizirul e hotărât să afle numele celor care i-au trimis. Vor fi pedepsiți după cum merită.

Mahu nu mințea. Cei doi atacatori ce supraviețuiseră măcelului fuseseră interogați cu toată asprimea de către generalul garnizoanei și Mahu hotărâse să-i ducă la Theba ca să continue cercetările. Începea deja să refacă firul evenimentelor nebunești din ultimele zile. Dar nu se socotea liber să-și exprime părerile.

— Fără îndoială, adăugă ea, oamenii aceia au fost trimiși să-l omoare pe rege, nu pe regină.

Mahu recunoscu felul de a vorbi și intonația lui Nefertiti. Ankhensepaton se numea pe ea însăși „regină”.

— Ascultau de ordinele cuiva ce râvnea la tron și care plănuia să mă forțeze să-l iau de bărbat, zise Ankhensepaton.

Și îl săgetă cu o privire posomorâtă pe Mahu.

Oare la cine se referea? La bunicul ei Ay?

În sfârșit, Seferhor, Sati, Pasar și tovarășul de lecții al regelui adeveriră ceea ce Mahu aflase deja.

Dar pe comandantul gărzilor cel mai mult îl nedumerea amestecul cobrelor în toată povestea asta. Mahu se simțea încurcat. Cum să-i raporteze vizirului așa ceva fără să treacă drept un om cu mintea tulburată? Și, totuși, reptilele jucaseră un rol hotărâtor, zăpăcindu-i pe cei opt atacatori.

Ceru să vadă șerpii și tresări când Sati deschise coșul. Se sili să se stăpânească atunci când doica luă în mâini una dintre cobre, o mângâie și-i îndreptă capul spre el.

Să vegheze la siguranța unui regat era și-așa o sarcină anevoioasă, iar acum trebuia să țină seama și de vrăjitorie.

Totuși, hotărî să ceară pentru doică o răsplată pe măsură, deoarece ea salvase viața regelui.

♀

Veni și Sărbătoarea Semănăturilor, dar nimeni, nici la Theba, nici la Memphis, nici în altă parte, nu bănui ce evenimente tragice ar fi putut-o însângera. Niciunul dintre slujbașii viziratului sau ai palatului nu puse vreo întrebare, cât de neînsemnată. Secretul fusese atât de bine păstrat, că părea să fi dispărut pur și simplu. Cei care știau ce se întâmplase fuseseră rugați să le spună oamenilor o poveste mult îndulcită, până într-atât încât să pară lipsită de importanță. Care poveste suna cam așa: câțiva hoți fuseseră zăriți în preajma palatelor din Akhetaton, iar în Pământul de Jos i se

venise de hac unei alte cete de tâlhari. Așa că nu existau motive de neliniște. Documentele gărzilor și ale armatei erau puține și păstrate toate într-o ladă din odaia de lucru a vizirului. Rudelor celor acuzați li se ceruse cu fermitate să-și țină gura. De altfel, aveau tot interesul s-o facă, pentru a nu-și asocia numele cu cele ale unor „tâlhari”.

Nimic, niciodată, nu trebuia să provoace îngrijorare sau să zdruncine temelia Regatului celor Două Pământuri. Zeii vegheau, nu-i așa?, asupra lor.

De-a lungul văii, de sus până jos, oamenii sărbătoriră și petrecură o săptămână încheiată. Templele nu se goliră, căci se celebrau totodată și zeii aducători de rodnicie, printre aceștia numărându-se în primul rând Min, cu membrul veșnic în erecție, dar și atotputernicul Amon-Ra, fără de care nimic nu exista.

Uciderea mârșavului Apopis, uriașul șarpe din adâncurile pământului a cărui răutate amenința regatul, era înfățișată în secvențe lungi de pantomimă, într-un cilindru de pânză în care se zbuciumau niște figuranți.

Ce s-ar fi întâmplat, se întrebă Thutu, dacă Api-hetep ar fi preluat puterea? Ay ar fi fost, fără îndoială, asasinat. Și Tutankhamon. Și mulți alții. El însuși ar mai fi fost, oare, în viață? Se cutremură. Însă nu era omul care să piardă vremea cu meditații sumbre. Avea lucruri mai grabnice de făcut.

Înțelepciunea popoarelor spune că trebuie să bați fierul cât e cald. Recunoscut, după tron, drept cel mai important protector al justiției, Thutu îl însărcină pe Sehedj-Re, mai-mare al tribunalelor regatului, să organizeze procesul lui Api-hetep. Întocmi el însuși lista cu cei zece judecători și, în afară de numele său, le trecu pe ea și pe cel al marelui preot Humose și pe cel al generalului Horemheb. Morocănos, Ay refuzase să prezideze tribunalul, iar Thutu văzu în acest refuz un semn

că regentul nu va asista la proces. Însă negreșit o să-și trimită unul dintre câinii lui credincioși.

Închisoarea din Theba, unde Api-hetep se plictisea singur într-o carceră, primi un val de nelegiuiți dintr-un soi ce risca să devină ceva obișnuit în regat. Pe lângă cei opt locotenenți arestați la Sais, cinci comandanți de trupe din nomele din Pământul de Jos și paisprezece complici de-ai lor, se mai găseau aici cei șase primari ai acelorași nome și cei doi ucigași scăpați cu viață din măcelul de la Akhetaton. Cu totul, treizeci și șase de învinuiți.

După ce chibzui mai bine, Thutu socoti că se cuvenea să-l poftească pe marele preot Nefertep să ia loc, alături de colegul său, pe banca judecătorilor.

Ay nu se înșela deloc: avea să fie judecat felul în care cârmuia regatul. Ca să nu asiste la proces, invocă drept motiv faptul că era nevoit, în zilele cu pricina, să conducă frumoasa Sărbătoare a Văii. Catadicsi doar să ceară ca Shabaka să fie primit în sala de judecată, lucru pe care-l obținu fără greutate. Mai bine să cunoască învinuirile ce i se aduceau. Asta l-ar îndemna, o dată în plus, la prudență.

Din cei treizeci și șase de împricinați, treizeci și cinci se înfățișară judecătorilor înaintea lui Api-hetep, principalul acuzat, iar, dintre ei, primii interogați fură cei doi participanți la atacul palatului din Akhetaton. Unul era un țăran de vreo șaptesprezece-optsprezece ani, pe care ți-l puteai lesne închipui într-o încăierare de beți, iar al doilea, spre surpriza tuturor, unul dintre evreii din Pământul de Jos, pe care nu i-ai fi bănuit că se amestecă în treburile țării. Era doar un pic mai răsărit ca vârstă decât celălalt. Pe primul îl chema Neser-Ptah, „Focul lui Ptah”, nume foarte ambițios, iar pe al doilea, Jephunneh.

Încadrat de cei doi mari preoți, Horemheb stătea la dreapta lui Nefertep. Thutu îl întrebă pe primul

învinuit cine era stăpânul său. Api-hetep, răspunse tânărul fără șovăire. Cât îi dăduse acesta ca să intre în trupele sale? Zece inele din aramă și promisiunea că va primi doi sclavi dacă misiunea reușea. Ce țintă avea misiunea? Să pună mâna pe rege, să-l ucidă și să-i ducă trupul neînsuflețit la Sais.

Curtea se înfioră. Nu existau alți martori în sală, în afară de Mahu, Shabaka și doi scribi drept grefieri.

— Și regina?

— Aveam ordin s-o ducem, teafără și nevătămată, tot la Sais.

— Știați de ce?

— Api-hetep nu ne-a spus, însă se știe că el plănuia s-o ia de nevastă ca să urce pe tron.

Un val de indignare străbătu banca judecătorilor. Bărbile false tremurară sub bărbii.

Jephunneh se arătă ceva mai vorbăreț. Mărturisirile lui concordară cu ale complicelui său; el adăugă că Api-hetep îi asigurase că îndeplineau o misiune divină, întrucât cei care dețineau tronul și puterea erau niște oameni plini de cruzime. „Trebuie să apărăm țara de aceste lipitori demonice care-i sfidează pe zei și disprețuiesc poporul”, repetă el.

— Ne-am încredințat de adevărul spuselor sale, căci tocmai niște șerpi, creaturi demonice, ne-au împiedicat să ne atingem țelul.

Mai mulți judecători încuviințară din cap. Mărturisirile dovedeau din plin legătura dintre cele trei acțiuni puse la cale de Api-hetep: tentativa de asasinare a regentului, cea de cucerire a Memphisului și cea de eliminarea regelui. Cât despre șerpi, Thutu preferă să le explice judecătorilor că târâtoarele scăpaseră chiar în clipa potrivită din menajeria palatului, răvășită în urma atacului. Doar nu era să se apuce să înșire povești de magie.

Judecătorii căzură cu toții de acord asupra sentinței: tăierea capului. Hotărârea trebuia dusă la îndeplinire îndată ce prizonierii se întorceau la închisoare.

Apoi fură aduși, unul după altul, cei opt locotenenți ai lui Api-hetep, arestați în fortăreața acestuia. Declarațiile lor fură aproape identice: luarea Memphisului ar fi însemnat primul pas spre cucerirea țării de către popor și ar fi dus, fără putință de tăgadă, la prăbușirea unei cârmuiri putrede, a unui regent nedrept, ce-i disprețuia pe zei și-l renegase pe Aton, și a unor marionete jalnice precum vizirul Thutu, vistiernicul Maya, mai-marele tribunalelor Sehedj-Re, comandantul poliției Mahu, toți niște oameni ticăloșiți, ce meritau trecuți fără milă prin tăișul săbiilor.

Vorbele se înlănțuiau în niște propoziții învățate, în chip vădit, pe de rost. Thutu înghiți în sec. Apărea și el pe lista celor cărora trebuia să li se curme viața.

Unul dintre locotenenți era fiul lui Api-hetep. Ca atare, revărsă asupra judecătorilor o tiradă plină de ură:

— Știm că n-o să ne arătați îndurare și, chiar dacă ne-ați oferi libertatea, am refuza-o, căci nu există rușine mai mare decât să fii grațiat de niște putregaiuri ca voi.

Judecătorii încremeniră, însă doar pentru scurtă vreme. Îl osândiră la moarte, sentință ce avea să fie executată numaidecât.

Ziua era pe sfârșite. Judecătorii amânară pentru a doua zi mărturiile celorlalți acuzați. Thutu dădu un banchet în clădirea viziratului. Mesenii se arătară cumpătați, petrecând cu măsură. Cunoșteau bine motivele procesului, însă amploarea complotului, dârzenia și înverșunarea acuzaților, precum și importanța țintelor alese, în primul rând viața regelui, îi adânciră într-o neliniște ce nu voia să se risipească.

Dimineața următoare începu cu mărturiile celor paisprezece complici.

Thutu se gândise să dea dovadă de îngăduință. Erau niște oameni de rând atrași într-o aventură josnică de ispita unui câștig și de vorbele mincinoase ale căpeteniilor lor. O bătaie zdravănă cu nuiaua va fi de-ajuns ca să-i aducă pe drumul cel bun.

— Așteptați întâi să-i ascultați, îl sfătui Nefertep.

Marele preot știa cu cine are de-a face.

Și, într-adevăr, unul dintre uneltitori, un zarzavagiu, începu să strige în gura mare:

— Cine sunteți voi ca să ne judecați? Noi trăim în Pământul de Jos, iar voi în Pământul de Sus. Niciunul din voi n-a pus vreodată piciorul în Sais. Strângătorii de dări pe care ni-i trimiteți vin să ne ia o parte din grâne ca să vă îmbogățiți voi. Și, când încercăm să ne apărăm și să ne recăpătăm stăpânirea asupra pământurilor noastre, ne arestați și ne azvârliți în temniță. O să ne osândiți la moarte, fără îndoială! Fie ca Apopis să vă înghită! Sunteți niște cotropitori! Ne înțelegem mai bine cu evreii, cu străinii, decât cu voi!

Thutu se îngrozi. Îl văzu pe Shabaka aruncând priviri speriate în stânga și-n dreapta. Oamenii ăștia puneau la îndoială însăși unitatea Regatului celor Două Pământuri!

Condamnarea la moarte se impunea de la sine.

Mărturiile celor șase primari nu sunară nici ele mai liniștitor. Erau slujbași ai regatului. Te puteai gândi să-i salvezi. Însă cuvântările lor despre libertate nu se deosebiră prea mult de cele dinainte:

— Ce rău e, în ochii zeilor, să vrei să-ți cârmuiești singur propria țară? zise unul dintre ei, primarul din Seben.

— Ați primit aur de la Api-hetep, încercă să-l lămurească Thutu. V-a cumpărat tăcerea. V-ați

vândut unui aventurier și vă pregăteați să răsturnați tronul sacru.

— Ha! rânji primarul. Api-hetep n-a făcut decât să ne crească pe bună dreptate simbriile mizerabile, lucru pe care prefectul vostru ni l-a refuzat. Și nu-i însă un aventurier mai mare decât regii care i-au alungat pe hicsoși! Căci sunteți asemenea hicsoșilor: ne ocupați pe nedrept pământurile.

Să condamne, oare, șase primari la moarte? Dar, dacă nu se-ntâmpla așa, obiectă Horemheb, ei ar continua să răspândească aceleași îndemnuri la răzvrătire și ideile lor ar câștiga noi susținători.

Pe măsură ce șirul pedepselor cu moartea se lungea, vizirul se simți descurajat.

Nu le mai rămânea decât să-l judece pe însuși Api-hetep.

Șoimul ce poposise pe terasă îi arăta, oare, bunăvoință? Sau îl sfida?

Thutu repetă în sinea lui sfatul regelui Kheti al III-lea, de care aflase pe când învăța ca să devină scrib de rang înalt: „Împlinește dreptatea câtă vreme vei vieții pe acest pământ”…

Făcea dreptate? Ori îl apăra pe rege? Exista vreo deosebire între aceste două sarcini?…

♀ Capitolul 17

JUDECĂTORII INCULPAȚI

După-amiaza zilei a doua fu consacrată lui Api-hetep, capul tuturor relelor.

Temnița nu-i zdruncinase siguranța de sine. În vârstă de vreo patruzeci de ani, vânjos, cu un început de burtă, desculț și având drept singur veșmânt o pânză în jurul șoldurilor, stătea drept și hotărât înaintea judecătorilor cu bărbi false. Peruca îi dispăruse, se-nțelege, în învălmășeală, ca și

bijuteriile pe care le purta când fusese arestat. Soldații lui Nakhtmin nu se feriseră să i le smulgă și să-i jefuiască locuința pe care o luaseră cu asalt. Bărbatul își ridică mândru capul, dând la iveală fața pătrățoasă cu nas lat și puternic și buzele subțiri. Apoi făcu ochii roată.

— Vă salut pe voi, cei din această sală, voi care sunteți prin firea lucrurilor la adăpost de minciună și care trăiți întru nepărtinire! rosti el pe un ton afectat.

Era începutul unei străvechi rugăciuni a morților.

— Iată-mă venind spre voi fără de păcate, fără de vină, fără mârșăvie…

— Destul! i-o reteză Thutu. N-ai murit încă și rugăciunea ta insultă zeii!

Api-hetep zâmbi.

— Vasăzică e un proces cu ușile închise, rânji el. Vă temeți ca adevărul să nu se răspândească.

Potrivit obiceiului din regat, acuzatul se apăra singur, așa că n-aveau de ales și trebuia să-l lase să vorbească. Încă de la această primă ironie mușcătoare, toți putură să-și dea seama de diferența dintre Api-hetep și acuzații de dinainte. Api-hetep se exprima cu ușurință, limpede și convingător.

— Obrăznicia nu-i o formă de pledoarie, i-o întoarse Thutu. Spune-ne mai bine ce te-a împins la o faptă atât de nelegiuită ca planul de a ataca Memphisul și de a-l ucide pe rege.

— Ce rege?

Nimeni nu catadicsi să răspundă.

— Îl numiți pe Tutankhamon rege? Mințile voastre încețoșate nu mai știu nici măcar ce e acela un rege? E un om ce-și conduce poporul spre fericire și bunăstare, care îl apără împotriva vrăjmașilor și-l îndrumă să-i respecte pe zei. Însă acest biet băiat n-ar fi în stare nici să tragă o săgeată și, chiar de-ar putea, n-ar ști încotro să

țintească. Dușmanii sunt la fel de numeroși în interior ca și în exterior.

— Lipsește-ne de vorbăria ta și spune-ne ce aveai de gând să faci dacă nenorocirea ar fi vrut ca asasinii tăi să-l omoare pe slăvitul vostru suveran.

— Să mă căsătoresc cu regina. Aș fi pus stăpânire pe Memphis și aș fi fost proclamat rege al Pământului de Jos.

— Cine te-ar fi încoronat?

— Nefertep ar fi avut, fără îndoială, destulă judecată ca să mă înscăuneze. El recunoaște un conducător adevărat atunci când vede unul.

Îl țintui cu privirea pe marele preot, pe al cărui chip nu tresări niciun mușchi. Ce spunea Api-hetep era aproape de adevăr. Nefertep însuși o recunoscuse față de Thutu.

— Și de ce-ai încercat să-l asasinezi pe regent, folosindu-te de complicii tăi, sirianul Sosenbal și fiul lui?

— Cum să nu fi încercat să-l asasinez? Care dintre voi, aici prezenți, n-a visat să pună capăt zilelor acestui șacal bătrân? Mai întâi m-a vrăjit, în timpul domniei nevolnicului de Semenkhere, cu vorbele lui despre nevoia unei schimbări profunde în regat. Mi-a făgăduit să mă numească vizir îndată ce va scăpa de păpușa aia de harem și va lua puterea, căsătorindu-se, mă asigura el, cu sora reginei, a doua soție regală, Maketaton. Nu-i așa, Shabaka? îi aruncă el nubianului pe care-l zărise, firește, în sală. Ai asistat la aceste discuții. Bineînțeles că ți le amintești, nu?

Shabaka rămăsese stană de piatră. Glota îi urca și-i cobora cu o iuțeală îngrijorătoare, într-atât se străduia să-și înghită saliva. Nimeni nu îndrăzni să-i ceară să adeverească spusele acuzatului.

Cei doi scribi grefieri clătinară din cap.

Mahu asuda din greu și-și ștergea pe furiș fruntea cu o bucată de pânză.

— Nu știu ce s-a întâmplat, continuă Api-hetep, însă planul nu i-a reușit. L-a urcat pe tron pe

Tutankhamon. Și și-a uitat cu totul promisiunile. Nici vorbă de schimbări profunde.

Întocmai cum își închipuise și Thutu.

Judecătorii se uitau fix la Api-hetep de parcă sperau să-i impună tăcerea doar prin puterea privirilor. Adevărul poate fi greu de îndurat chiar și pentru cei care-l cunosc. Însă, apărat ca de o armură nevăzută, pe acuzat păreau să nu-l atingă săgețile ce țâșneau din orbitele lor.

— De ce părintele divin Ay nu se află printre voi? întrebă Api-hetep în batjocură. Îi e frică să mă asculte?

Tăcu preț de câteva clipe.

— E-adevărat, reîncepu să vorbească Api-hetep, că nici eu n-ar fi trebuit să mă găsesc aici. Le datorez viața numai vizirului – și îndreptă degetul spre Thutu – și comandantului gărzilor – și-l arătă cu o mișcare scurtă din cap pe Mahu – care m-au ferit, în ultima clipă, să fiu spintecat de lăncierii generalului Nakhtmin.

Mai mulți judecători nu aflaseră nimic despre asta și-l iscodiră din priviri pe Thutu.

— De ce ținea atât de mult generalul Nakhtmin, vărul regentului, să mă dea cât mai repede în grija lui Anubis? Am să vă lămuresc, judecătorilor: tocmai pentru ca dezvăluirile mele să nu se facă auzite! Nu mărturisirile, ci dezvăluirile mele!

Felul în care împricinatul conducea discuția îl scotea din răbdări pe Thutu.

— Api-hetep, ai fost adus aici învinuit fiind de cumplite nelegiuiri! Nu tu trebuie să pui întrebări și să aduci acuzații. Continuă.

Omul care visase să fie rege se uită lung la Thutu și continuă:

— Atunci am priceput că Ay e un nemernic și-un mizerabil, una dintre acele fiare sângeroase pe care țăranii le vânează pentru că le măcelăresc turmele. Nu se pusese în slujba regatului, ci în slujba interesului său și numai al său! Împărțea făgăduieli și otravă după cum o cereau propriile-i

uneltiri! A câștigat ceea ce-și dorea cel mai mult pe lume, puterea, iar voi, voi sunteți în slujba acestui șacal și acuzați păstorul!

Judecătorii rămaseră stane de piatră. Simțindu-se umiliți – căci ce alt cuvânt se potrivea propriei lor puneri sub acuzare? –, ardeau de nerăbdare să-l trimită numaidecât la moarte. L-ar fi ucis chiar acolo, în sala tribunalului. Nu mai puteau îndura să asculte o condamnare atât de fățișă și crudă a cârmuirii la care și ei luau parte.

O știau prea bine: erau cu toții complici. Fuseseră însărcinați să-l judece pe cel mai crâncen dușman al regatului și, printr-o răsturnare nebunească a situației, se pomeniseră ei înșiși învinuiți.

Shabaka părea că așteaptă ca tavanul să se prăbușească peste el. Mahu se întrebă ce-ar putea nubianul să-i raporteze regentului.

— Așa că am hotărât, continuă Api-hetep, să împlinesc eu planul pe care Ay mi-l descrisese cu atâta nesăbuință. Să-i înlătur pe cei care dețineau puterea, pe cea reală și pe cea simbolică, adică pe el însuși și pe Tutankhamon, și s-o preiau eu, inițial în Pământul de Jos. N-o luam pentru mine, ci pentru că năzuiam să fac această țară cu adevărat înfloritoare, stârpind ticăloșia care-o macină. Nu mi-ar fi trebuit mult timp ca să cuceresc și Pământul de Sus. Cine v-ar fi apărat? Armata voastră? E înjosită de ani întregi și vede prea bine în ce fel se împart tributurile plătite de ținuturile cucerite în trecut. Căci noi cuceriri nu prea se mai fac, adăugă Api-hetep, privindu-l sfidător pe Horemheb.

Marele stăpân de provincie îl cunoștea într-adevăr pe militar. Se întâlniseră la multe ceremonii și sărbători. Schimbaseră, fără îndoială, vorbe curtenitoare și băuseră același vin, veselindu-se împreună. Iar acum tocmai îl învinuise și pe el. Horemheb nu se clinti.

— Dar zeii? întrebă Humose. Ce-ai fi făcut cu străvechile noastre culte?

— Știi bine, mare preot, că le-aș fi respectat. Ele sunt chezașul spiritului nostru de dreptate. Nu numai că le-aș fi respectat, ci le-aș fi și întărit. Crezi că n-am văzut, în Pământul de Jos, paragina în care au căzut templele? Nu mai stau în picioare decât datorită evlaviei și dărniciei credincioșilor. Printre care mă număr și eu, grăi el, adresându-se lui Nefertep. Mare preot, ai uitat daniile pe care le-am făcut pentru repararea templelor lui Ptah?

Da, gândi Thutu, preoții ar fi încuviințat acțiunea lui Api-hetep dacă aceasta ar fi izbândit. Nu erau aliații vizirului decât vremelnic. Și ei fuseseră implicați în comploturile ce duseseră la moartea lui Akhenaton și în cele care urmaseră.

— Știu, încheie Api-hetep, că nu trebuie să sper la îndurare din partea voastră. O să mă trimiteți la moarte. Însă moartea mea n-o să vă ușureze cugetul, judecătorilor. Știți doar foarte bine că moartea mea nu va fi hotărâtă din spirit de dreptate, ci din frică și răzbunare. Însă îmi veți auzi glasul încă multă vreme de-acum încolo. O să-l auziți până la sfârșitul mizerabilelor voastre vieți. O să vă aduceți aminte de vorbele mâniei lui Ra: „I-am oprit pe oameni de la săvârșirea nedreptății. Însă inimile lor au trecut peste porunca vorbelor mele.” Nu mai am nimic de spus.

Își încrucișă brațele la piept. Însetați, grefierii goliră vasul cu apă. Thutu le ordonă străjilor să-l scoată pe prizonier din sală. Mahu ceru să se aducă vreo douăsprezece vase cu apă. Deși nu rostiseră niciun cuvânt, judecătorii aveau și ei gâtlejurile uscate. Puterea și onoarea le fuseseră puse la grea încercare. Băură cu sete.

— Să discutăm și să hotărâm pedeapsa, zise Thutu.

O tăcere apăsătoare se așternu în sală.

— Avem oare ce discuta? întrebă unul dintre judecătorii de la tribunalul cel mare din Theba.

După lege, acest om a săvârșit două crime ce reprezintă sacrilegiul suprem: a încercat să ucidă cele mai importante două persoane din regat: regentul și regele. Dar…

Nu-și încheie fraza, însă toți pricepură ceea ce nu spusese: în spiritul dreptății, trebuia numit rege.

Horemheb oftă.

— Moartea, zise el.

Și toți, până la ultimul, încuviințară pedeapsa.

Lui Api-hetep i se tăie capul în curtea închisorii principale din Theba, înainte de asfințitul soarelui.

Nimănui însă nu-i dădea inima ghes să petreacă. Din curtoazie, Thutu îi invită totuși pe judecători la cină. După cum se obișnuia, la ospețele oficiale, câteva cântărețe din liră înviorau atmosfera cu acordurile lor. Însă, la un moment dat, diferența dintre aceste acorduri grațioase și vorbele pe care judecătorii le auziseră cu puțin timp în urmă și care încă le răsunau în urechi deveni prea izbitoare. Doi judecători, unul fiind Humose, îl rugară pe vizir să binevoiască a pune capăt muzicii.

Pe scurt, cina fu aproape una de doliu.

♀ Capitolul 18

O SEARĂ CÂT SE POATE DE PROASTĂ PENTRU SHABAKA

Doamna Nes-Hathor purta un nume predestinat ori poate îl născocise ea însăși, întrucât însemna „Limba lui Hathor”, Hathor fiind în același timp zeița dragostei și cea a dansului. Ținea la Theba, la mică depărtare de marea stradă a lui Amon, un stabiliment renumit printre oamenii cu dare de mână: Casa Primitoare. Unele soții îl socoteau cu dispreț o tavernă, cei care n-aveau mijloace pentru a merge acolo îl considerau un lupanar, iar muștériii săi – o casă a dansului.

Ceea ce, întâmplător, amintea de finețurile limbii vorbite în regat, asupra cărora învățații dezbăteau cu aprindere în Casele Vieții. Un obiect se definea prin întrebuințarea pe care i-o dădea omul? Sau era înzestrat cu o esență universală? De pildă, un baston poate să arate, grație umbrei sale, ce oră din zi este dacă-l înfigi în pământ, poate să sprijine mersul unui schilod sau al unui bătrân, dar poate și să doboare un dușman. Așadar e o unealtă a cunoașterii, un picior în plus sau o armă?

Încă frumoasă, deși se apropia de patruzeci de ani și farmecele sale începuseră în mod vădit să pălească, Nes-Hathor se pregătea în dimineața aceasta pentru două evenimente, unul legat de meseria ei, celălalt mult mai intim. Primul era sosirea a trei noi dansatoare, o nubiană și două siriene, cu care încheiase înțelegeri în ajun. Tocmai la timp, căci ele aveau să înlocuiască trei fete ce lucraseră pentru Nes-Hathor, dar care acum o părăseau pentru că nu știuseră într-o altă îndeletnicire de-a lor să folosească leacul ce te ferea de sarcini nedorite. Și, totuși, nu era mare lucru: se îmbiba un tampon cu rășină de acacia, cu pastă de curmale și miere, apoi se introducea în învelișul delicat. Făcea minuni de când e lumea. Însă nepriceputele alea rămăseseră însărcinate.

Nes-Hathor tresări enervată: doar nu era să le îndese chiar ea proastelor ăstora tamponul între picioare!

De altfel, poate că nici nu era vorba de prostie. Nes-Hathor alungă bănuielile care o necăjiseră destul: toantele se aleseseră cu niște căsătorii pe cinste. Una se măritase cu fiul unei familii înstărite, alta fusese luată ca a doua nevastă de către un moș pe cât de bogat, pe atât de scârbos, iar a treia se căsătorise, țineți-vă bine, cu nimeni altcineva decât cu al doilea scrib al viziratului! Un slujbaș al regelui! Bineînțeles că uitaseră să-și pună tamponul cu rășină de acacia!

Prin urmare, Casa Primitoare pierduse trei mușterii foarte darnici, adevărați *aou djeret.*

O femeie intră în cameră. Nes-Hathor o aștepta goală din cap până-n picioare.

— Iată-mă, îi zise, sunt pregătită.

Femeia așeză pe un trepied un vas de pământ sub care împinse o lampă cu ulei. Câteva clipe mai târziu, din vas începu să se răspândească un fum cu o aromă tot mai puternică. Femeia cercetă atentă conținutul, îl amestecă delicat cu o lopățică lungă, apoi luă o cantitate mică din substanța maronie, aproape lichidă, și o întinse cu multă îndemânare pe unul dintre picioarele clientei sale.

— Au! strigă Nes-Hathor, e prea fierbinte!

— Trebuie să fie fierbinte pentru ca uleiul din ceară să pătrundă în păr și să-l înmoaie.

— Păr blestemat!

O altă fâșie, apoi a treia și a patra, întinse până la genunchi, stârniră din partea lui Nes-Hathor aceleași gemete și bombăneli. După care epilatoarea, pentru că asta era femeia, smulse brusc o fâșie din substanța care se întărise. Nes-Hathor țipă în asemenea hal, încât servitoarea ce stătea afară la ușă intră să vadă ce se petrecea.

— După ce m-ai ars, acum mă jupoi de vie! Ce-ai pus de data asta în fiertura ta nesuferită?

— Am adăugat ceară de albine, care pătrunde mai bine, și am micșorat cantitatea de rășină de acacia, răspunse epilatoarea, netulburată, smulgând încă o fâșie.

— Au! Și părul n-o să mai crească la fel ca data trecută?

— De crescut, crește oricum, însă din ce în ce mai subțire și mai rar.

— La cincisprezece zile după ce m-ai epilat ultima oară, aveam picioarele ca niște mături!

— Probabil că le-ai ras. Nu trebuie să le razi niciodată. Asta întărește părul.

Nes-Hathor nu răspunse. Însă era adevărat, se răsese. Ba, pe deasupra, se și rănise.

După ce isprăvi cu picioarele, epilatoarea trecu la pubis, unde părul fusese mai întâi scurtat cu briciul. Clienta scoase niște țipete de-a dreptul înfiorătoare. Însă când, odată treaba încheiată, se aplecă spre muntele lui Hathor, ce căpătase, firește, o culoare roșu aprins, și-și trecu degetele pe deasupra, se declară mulțumită.

— Neted ca fildeșul, zise epilatoarea, trecând și ea un deget priceput peste pielea dintre picioarele clientei sale. Încearcă să găsești la Theba o epilatoare care să lucreze la fel de bine ca mine.

La sfârșit, femeia se ocupă de subsuori, unde Nes-Hathor avea smocuri stufoase de păr.

În cele din urmă, doamna Nes-Hathor fu gata să se îmbăieze. Apoi, parfumată cu esențe de santal și iasomie, se lăsă pe mâinile coafezei sale. Ar fi putut să poarte perucă, așa cum obișnuiau atâtea femei elegante, însă natura o înzestrase cu niște plete dese și lucioase, de care era tare mândră. Singurul necaz erau firele albe presărate ici și colo.

Când apăruseră primele fire argintii, Nes-Hathor o însărcinase pe mai-marea slujnicelor să i le smulgă unul câte unul. Dar pentru că se tot înmulțeau, se văzuse nevoită să ceară ajutorul coafezei.

Akh-chen, „Păr strălucitor”, mai degrabă un nume de prăvălie – de fapt, o chema Di-Thueris, „Harul lui Thueris”, zeița moașă –, era cea mai renumită și, ca atare, cea mai scumpă coafeză din Theba. Cunoștea un secret neprețuit: cum să ascundă firele albe. Nu cu henna, ale cărei reflexe arămii sporite de lumina soarelui trădau șiretlicul, ci printr-o metodă pe care, firește, refuza s-o împărtășească: îmbiba îndelung părul cu cerneală de sepie și, după ce se usca, îl freca folosind un amestec a cărui alcătuire binevoia, totuși, s-o dezvăluie: ulei de ienupăr și grăsime de șarpe, care protejau culoarea și făceau părul lucios.

La capătul unei ore întregi de trudă, o rugă însă mai întâi pe slujnică să aprecieze rezultatul. Fata

nu mai contenea cu vorbele de laudă. Nes-Hathor îi verifică spusele privindu-se într-o oglindă de argint și recunoscu că, într-adevăr, tratamentul lui Akh-chen dăduse roadele scontate.

În felul acesta Nes-Hathor se pregăti pentru cel de-al doilea dintre evenimentele pomenite mai sus: sosirea unui logodnic. Tot ce știa despre bărbatul cu pricina, care o vizitase cu o lună în urmă, se mărginea la faptul că locuia în Pământul de Jos și că era bogat. Foarte bogat. Și că nu se lăsase vrăjit peste măsură de farmecele delicate ale dansatoarelor. Spre deosebire de tovarășul său, un băiat mai tânăr și deci cu mai puțină experiență, el nu se dădea în vânt, așa cum mărturisi, după fructe necoapte. Începuse s-o curteze chiar pe stăpâna casei. Cum era pe cât de generos, pe atât de înfocat, cu adevărat regele acelor *aou djeret,* și vădea purtări fără cusur, Nes-Hathor cedase, în cele din urmă, elanurilor sale înflăcărate.

Și bine făcuse. Petrecuseră o noapte fierbinte, iar îmbrățișările neîncetat reînnoite o lăsaseră în zori aproape fără suflare. Era un ibovnic grozav! Lacom pe de-o parte și cuceritor pe de alta, nesătul și meșter într-ale dragostei, Apis în persoană!

Refuzase să-și spună numele.

— Așteaptă-mă, îi zisese la plecare. Mă întorc luna viitoare. Vei fi soția mea. Nu știi cine sunt și nu-ți poți închipui ce te așteaptă. O să-i mulțumești în fiecare zi zeiței Hathor că a vrut să ne întâlnim.

Și îi lăsase pe pat un colier din discuri mici de aur pentru care și prima dintre concubinele regale, dacă ar mai fi existat, ar fi invidiat-o.

Așadar, acum îl aștepta, cu sufletul la gură, pe ibovnicul și viitorul ei soț.

Seara cobora și încordarea spori.

Trupa de muzicanți apăru și bătrânul harpist orb, condus de colegii săi, sui primul pe podium. Apoi o fostă dansatoare devenită muzicantă se ghemui lângă el și-și puse flautul dublu alături. În partea din față, la stânga, se postă cântărețul din perle

minot sau țiteră, care ținea ritmul fără oprire, iar colegul său, ce bătea în toba *kemkem,* la dreapta.

Nes-Hathor porunci să li se aducă bere. Apoi verifică dacă urcioarele cu bere și vin, astupate bine, sunt puse la rece în fundul fântânilor, dacă bolurile cu sâmburi prăjiți de pepene verde sunt pline și dacă există suficiente plăcinte cu susan pentru cazul în care mușteriii ar dori să rontăie ceva.

După care merse să discute cu noile dansatoare.

Era îmbulzeală mare în seara aceasta. Imediat după cină, la vreo oră de la lăsarea amurgului, clienții începură să sosească.

Umplură sala de ambele părți, înșirându-se pe bănci, așezându-se câte doi sau trei la mese sau tolănindu-se pe banchetele învelite cu piei de animale, ca să bea vin rece sau bere, ori, dacă se mai găsea, vin fermentat de două ori, făcut de evreii din Pământul de Jos.

Nu peste mult, sosi și Shabaka, pe care cele două zile de proces îl puseseră la o încercare cu neputință de redat în cuvinte. Așteptând ca stăpânul său să se întoarcă la sfârșitul săptămânii, se simțea fără rost și descurajat.

De când venise la Theba, odată cu bagajele regentului, și până acum, nubianul nu reușise să-și alunge un sentiment ciudat, acela că a fost smuls din locul unde își avea rădăcinile. Ofta după traiul dulce din Akhmim și liniștea trândăvelii din vila cea mare a lui Ay, după siestele voluptuoase alături de una dintre sclave, după serile înmiresmate petrecute ascultându-i pe muzicanți și, mai ales, după siguranța pe care i-o dădea atotputernicia stăpânului său. Și cine-ar putea crede că până și strigătele de *Bin tchao* ale papagalului îi lipseau. Theba era doar fierbere și arțag.

Așa pățesc cei deprinși cu întinderi nemărginite și lenețe. De cum ajung în orașe și forfota celorlalți le îngustează orizontul, îi cuprinde ciuda că nu mai sunt regi.

Nes-Hathor, care îl mai văzuse pe-acolo, îl salută binevoitoare, fără să știe altceva despre el decât că lucra la palat. Nubianul comandă un pahar cu vin dublu fermentat, care era mai scump, dar pe care-l putea sorbi în voie.

Nes-Hathor merse apoi să dea bineț altor *aou djeret,* oameni care plăteau întotdeauna unul sau două inele de aramă în plus.

Freamătul țiterelor și bătăile tobei *kemkem* anunțară începerea spectacolului. Una dintre siriene avea să danseze prima. Cu sânii goi, sfârcurile roșu-carmin și șoldurile înfășurate într-o fâșie de pânză stacojie, ce slujea mai mult ca podoabă decât ca acoperământ, fata își făcu apariția cu mâinile împreunate deasupra capului și-și undui ușor trupul.

Era întâia dată când obișnuiții localului o vedeau. Toți o cântăriră cu ochi de cunoscători. Trupul sirienei se deosebea de cel al egiptencelor. Avea pielea mai palidă, sânii mai rotunzi și fesele mai cărnoase. Cât privește restul, Shabaka auzi vorbele deocheate, înecate în hohote de râs, despre piersicuțe pufoase.

În sală intră un nou mușteriu, un străin, după cum o dovedea barba-i cenușie, iar Nes-Hathor se lumină la față.

Era tovarășul logodnicului său, prin urmare nici acesta nu se afla departe.

Shabaka prinse frânturi din discuția ce se înfiripă între stăpâna casei și străin.

— Ești mulțumită de artistele mele? întrebă acesta din urmă.

— Două perle!

Bărbatul se așeză nu departe de Shabaka. Chiar atunci dansatoarea execută figura pe care toată lumea o aștepta: marele arc. Se înclină pe spate, făcu un salt și rămase sprijinită în mâini. Apoi ridică în cadență când un picior, când pe celălalt, reușind să se învârtească de parcă arcul era fixat pe

un ax nevăzut, pentru ca fiecare să-i poată admira din toate unghiurile „giuvaierul”.

Într-adevăr, era diferit.

— Aha, piersicuța! strigă un mușteriu.

Râsetele se dezlănțuiră. Apoi, cu o mișcare la fel de iute ca a unui scorpion ce-și îndoaie coada, dansatoarea se încordă și se ridică, făcând să-i tremure tot trupul și perlele *minot* de la încheieturile mâinilor și picioarelor.

Izbucniră aplauze și peste artistă plouă cu inele de aramă. Shabaka aruncă și el două. Printre ele erau chiar și unele din aur. Dansatoarea le recunoscu numaidecât, le apucă între degetul mare și arătător și le ridică deasupra capului triumfătoare, fluturându-le cu un zâmbet încântător.

Nes-Hathor se folosi de pauza muzicală care urmă pentru a merge să se așeze la masa străinului. Shabaka, neatent, nu auzea prea bine ce-și spuneau. Se părea că Nes-Hathor îi pusese o întrebare bărbatului. Shabaka întoarse capul și-i descoperi chipul încordat și trist:

— Nu va veni, zise străinul.

— De ce? Îl oprește ceva?

— Nu va veni.

— Dar de ce? aproape că strigă femeia.

— S-a căsătorit cu Astarte.

— Astarte? repetă ea, aplecându-se spre bărbat.

— A murit, răspunse străinul, făcând un gest grăitor cu mâna de-a curmezișul gâtului.

Ochii lui Nes-Hathor se umplură de lacrimi și femeia se retrase degrabă. Shabaka rămase nedumerit, apoi simți o îngrijorare surdă. Cine era bărbatul pe care ea îl aștepta și al cărui cap fusese tăiat? Era posibil să fi fost unul dintre răzvrătiții ce pieriseră de tăișul spadei?…

Străinul îi prinse privirea și i-o susținu fără căldură, dar cu încăpățânare.

— Mi se pare că te-am văzut cu regentul, zise el.

Nubianul, cu simțurile brusc în alertă, nu răspunse. Într-o clipă, se gândi că dansatoarea era siriană, că acest străin o adusese la Casa Primitoare, că prin urmare și el era sirian și că… Un prieten al lui Sosenbal? Al lui Api-hetep? Al amândurora?

— Tocmai ai privit-o pe una dintre sclavele lui Sosenbal, continuă străinul. Una dintre cele pe care a trebuit să le vândă. Sosenbal, nu cunoști numele ăsta? stărui el pe un ton glumeț și jignitor deopotrivă.

— Ce vrei de la mine?

— Ce-aș putea să vreau de la tine, față de babuin?

Și îl scuipă în ochi pe Shabaka. Cearta atrase atenția celor din jur. Nubianul se ridică de pe scaun, pus pe harță. Înșfăcă paharul de pe masă și-i aruncă sirianului în față vinul rămas în el. Străinul se ridică la rândul său și încercă să-i tragă un pumn. Dar Shabaka era sprinten. Se feri și-și lovi adversarul în piept.

Lăutele și tamburinele cântau tot mai puternic ca să acopere larma încăierării.

Sirianul scoase un pumnal. Se auziră țipete și mușteriii săriră să-i despartă pe bătăuși. Nes-Hathor veni și ea într-un suflet. Până la urmă reușiră să-i despartă. Sirianul încă strângea în mână pumnalul. Cineva încercă să i-l ia, însă bărbatul se zbătu și-l scuipă iarăși pe Shabaka. Acesta îl izbi cu piciorul în vintre, smulgându-i sirianului un urlet de durere și făcându-l să se îndoaie de mijloc.

Fără îndoială un muștеriu le dăduse de știre gărzilor care patrulau ca întotdeauna prin împrejurimi, acolo unde se iscau adesea scandaluri. Doi zdrahoni apărură în ușă. Muzicanții amuțiră.

— Sunt secretarul regentului, le strigă Shabaka tare ca să răzbată prin hărmălaie. Vă ordon să-l

arestați pe acest om și să-l azvârliți în temniță până când comandantul gărzilor îi va hotărî soarta.

Bărbatul răcnea de furie. Fu dat pe mâna gărzilor care-l legară cu rapiditate.

Shabaka plecă. Nu le văzuse pe celelalte dansatoare. La urma urmei, fusese o seară proastă pentru toată lumea.

♀ Capitolul 19

MASCA REGELUI

Ankensepaton voia să stea de vorbă cu Thutu. „Ce vrei să-i spui?”, o întrebară în același timp Tutankhamon și Pasar.

Însoțitorul regelui, Itchan, „O mie de frumuseți”, asculta cu seriozitatea zugrăvită pe chip. Acceptat în cercul de apropiați ai cuplului regal, știa că urechile sunt mai de folos decât gura.

Soarele asfințea însoțit de ciripitul păsărilor. În grădină, roiuri de musculițe ca niște nori irizați pluteau în voia brizei. Cei trei tineri stăteau pe terasă, bucurându-se de răcoarea serii și sorbind vin de palmier îndoit cu apă, al cărui gust ușor înțepător potolea și cea mai stăruitoare sete. În scurtă vreme, cina avea să fie servită. Seferhor și Sati li se vor alătura la masă și, după aceea, Tutankhamon va juca dame cu medicul, Rekhmere sau Itchan, în timp ce Ankhensepaton o să joace împreună cu Pasar ori Sati jocul câinelui și al șacalului, care presupunea să înfigi bețigașe într-un hipopotam din faianță albastră.

— Stăm aici ca niște animale de sacrificiu. Nu ni se spune nimic, adăugă ea. Nu știm dacă făptașii au fost pedepsiți.

După atacul nocturn, iluzia unei șederi nevinovate și lipsite de primejdii la Akhetaton se spulberase. Vizita lui Mahu nu arătase altceva

decât importanța pe care puterea de la Theba o dădea întâmplării cu pricina. Dar cine pusese la cale acea tentativă de asasinat? Și de ce? Să fii rege, să fii regină și să nu știi nimic!

— Da, ar trebui să avem o discuție cu Thutu, recunoscu Tutankhamon cu convingere. Dar cum să mergem la Theba? N-avem corabie.

Într-adevăr, *Gloria lui Amon* se întorsese la Theba după ce-i adusese la Akhetaton.

Cuvântul „corabie” trezi în Ankhensepaton amintirea dureroasă a ambarcațiunii pe care-o aveau sora sa și Nefer Heru și care le îngăduise să scape din infern.

Pasar reveni la propunerea unei călătorii pe apă.

— Am putea lua corabia Vistieriei, care pleacă din cincisprezece în cincisprezece zile.

Ankhensepaton se gândi că, odată ajunsă la Theba, va fi silită să se întâlnească și cu Ay, despre care credea cu tărie că se afla în spatele tentativei de asasinat. Și o atare perspectivă i se părea cumplită.

„Văd totul limpede!” îi zisese ea lui Pasar, a doua zi după cumplita noapte a cobrelor. „Voia să-l ucidă pe Tutankhamon ca să se căsătorească apoi cu mine.”

— Nu, răspunse Ankhensepaton. N-am avea pază aproape deloc.

Se întoarse spre soțul ei:

— Scrie-i lui Thutu și cheamă-l aici. Vizirul e un om bun. Cred că vom putea discuta cu el. Un curier merge în fiecare săptămână la Theba.

Tutankhamon încuviință din cap. Seferhor veni să li se alăture. Cinară cu toții și, după cum obișnuiau, își petrecură timpul cu jocuri până se făcu ora de culcare.

Întocmiră scrisoarea în ziua următoare și o pecetluiră migălos cu sigiliul regal, apoi o înmânară generalului garnizoanei, care fu surprins, căci era prima misivă de acest fel ce i se încredința.

Thutu rămase ca trăsnit când deschise scrisoarea. Și pentru el era prima de acest fel. Se simți vinovat. Cum de nu-i trecuse prin minte, după groaznica noapte pe care trebuie s-o fi trăit cei de acolo, să meargă la Akhetaton ca să-i liniștească și să-i îmbărbăteze pe tinerii monarhi? Își aminti însă că fusese prins cu totul de atacul împotriva vilei lui Api-hetep, de înfruntarea cu Ay și de procesele care urmaseră. Oftă. În afară de Mahu, n-avea alt om de încredere, iar el nu se dusese la Akhetaton decât ca să cerceteze cele întâmplate.

Ay tocmai se înapoiase de la frumoasa Sărbătoare a Văii și se închisese în odăile lui cu Shabaka, fără îndoială ca să afle cum se desfășuraseră procesele. Thutu renunță să-l mai înștiințeze că va lipsi și porunci ca *Înțelepciunea lui Horus* să fie pregătită neîntârziat de drum. O oră mai târziu, se afla deja la bord, împreună cu secretarul său și cu un scrib.

♀

Mahu îi raportase cât de mult se schimbase sufletește Ankhensepaton. Dar nici transformarea prin care trecuse regele nu era mai puțin izbitoare. Thutu fu de-a dreptul surprins.

Îl cântări pe rege din priviri. Cu siguranță, nu mai arăta la fel de plăpând ca la ceremoniile de încoronare. Picioarele prinseseră ceva carne pe ele, iar brațele îi erau mai musculoase. Pe de altă parte însă, nu încăpea îndoială că șchiopătatul, până atunci pus pe seama mușchilor slabi de la picioare, se accentuase. Oricine putea să observe mersul șontâcăit al băiatului.

Tutankhamon hotărâse ca întrunirea să se țină în sala de audiențe din Akhetaton, pe care n-o mai folosise nimeni de aproape patru ani. Nu se așeză pe tronul care rămăsese acolo în tot acest timp și care era plin de praf și chiar jerpelit.

Thutu avu senzația unei întruniri de pe lumea cealaltă. Nu se vedea niciun purtător de evantai, ci

doar un al doilea șambelan neatent, un singur scrib, ce aștepta să i se poruncească să noteze cele discutate, și trei jilțuri de ceremonie.

În fața lui stăteau doi copii gravi și triști. Divinități supreme, se gândi vizirul, aceștia sunt stăpânii Regatului Tauy?

Compară în minte sumedenia de uneltiri, trădări și omoruri ce alcătuiseră mare parte din cariera sa cu imaginea acestui cuplu regal, demn de milă și lipsit de orice arme. Așadar, întreaga lui osteneală aici dusese?

Deodată, chipul regelui îi atrase atenția. Un chip? Mai degrabă o mască, înăsprită de suferință lăuntrică, ai cărei ochi păreau să adreseze întrebări, nu oamenilor, ci puterilor divine ce le vegheau destinele.

Totuși, Tutankhamon îl întrebă fără ocolișuri pe vizir:

— Vizire, ce-i cu atacul groaznic ale cărui victime am fost în acest palat? Comandantul poliției ne-a asigurat că vei încerca să-i găsești pe vinovați. Ai reușit? Cine sunt? Au fost pedepsiți? De ce nu ni s-a dat și nouă de știre?

Lui Thutu i se păru că-l aude pe Semenkhere. Regele defunct fusese un model pentru fratele lui mai mic. Iar Tutankhamon îi împrumutase intonațiile. Vizirul se simți cuprins de emoție.

Ankhensepaton se mulțumea să asculte, ținându-și mâinile împreunate pe genunchi.

— Maiestate, planul nelegiuit căruia era să-i cazi victimă a fost mai întins și mai smintit decât și-ar putea închipui mintea cea mai bolnavă. N-am avut onoarea să-ți vorbesc despre el, întrucât procesele pentru pedepsirea făptașilor s-au încheiat abia acum câteva zile.

Și povesti pe scurt despre încercarea lui Api-hetep de a prelua puterea și despre hotărârile tribunalului, ferindu-se, totuși, să pomenească de complicitatea vremelnică dintre Ay și conspirator, ca și de dizgrația generalului Nakhtmin. De bună

seamă, îi era silă să atâțe dușmăniile ce înveninau deja cele mai înalte sfere ale puterii.

Regele și regina îl ascultară gravi.

— Prin urmare, autoritatea tronului e primejduită în regat, observă Tutankhamon.

— Vigilența noastră a biruit răzvrătirea, Maiestate.

— Lucrurile stau așa încă din vremea domniei lui Semenkhere, adăugă regele.

Cum de știa? Avea doar opt ani pe atunci.

— Ca orice lucru pământesc, un regat nu e lipsit de cusururi, maiestate. Ambiția și lăcomia își bagă adesea colții în el și-l pârjolesc.

— Regentul Ay a fost prezent la procese? întrebă Ankhensepaton.

Întrebarea era ciudat de nimerită.

— Nu.

— De ce?

— În zilele cu pricina trebuia să conducă frumoasa Sărbătoare a Văii.

— Și-acum de ce n-a venit cu tine?

— Abia s-a întors la Theba și scaunul puterii nu putea fi lăsat gol.

Minciuni respectuoase! Thutu considera că nu are dreptul să împărtășească tânărului cuplu povara trădărilor, a compromisurilor și a josniciilor ce apăsa asupra lui de câteva săptămâni încoace. Însă minciunile nu risipiră convingerea tinerei regine. Expresia ei neîncrezătoare arăta destul de limpede că-l socotea pe Ay răspunzător, într-un fel sau altul, de cumplitul atac din noaptea cobrelor. Și vizirul se văzu nevoit să recunoască, în sinea sa, că absența lui Ay era neinspirată, dacă nu de-a dreptul suspectă. Thutu se hotărî ca, îndată ce se va înapoia la Theba, să-i explice asta regentului.

După ce chibzui o vreme în tăcere, Tutankhamon întrebă:

— Nu eu trebuia să conduc frumoasa Sărbătoare a Văii?

— Ba da, maiestate. Însă am socotit că ar fi însemnat pentru tine o încercare la fel de grea precum cea a încoronării. Am preferat să te cruțăm.

— Cât timp aveți de gând, tu și Ay, să ne țineți aici?

— Atât cât e nevoie, maiestate, pentru ca divina ta persoană să-și poată asuma pe deplin corvezile coroanei. Prezența ta la Akhetaton nu schimbă cu nimic situația.

— Cu mica diferență că eu și soția mea suntem ținuți departe de privirile poporului, nu-i așa?

Thutu avu de înfruntat și întrebarea, și căutătura pătrunzătoare a monarhului.

— E mai bine, maiestate, ca ochii supușilor tăi să se îndrepte spre tine doar atunci când persoana ta va fi în culmea splendorii ei. Rog divina ta înțelepciune să binevoiască a privi această măsură drept una dictată de interesul tău și al regatului, pe care îl slujim eu și regentul.

La auzul vorbelor vizirului, regele consimți posomorât, încuviințând printr-o mișcare din cap și coborându-și cu resemnare pleoapele. Se obișnuise, fără îndoială, cu condiția sa. Însă chipu-i ca o mască i se înăspri și mai tare.

— Dar, reîncepu Thutu, s-ar putea să fii chemat să conduci o altă ceremonie de o importanță fără pereche.

Tocmai dăduse glas unui plan pe care-l tot cântărea de câteva zile.

— Ce fel de ceremonie?

— O proclamație, maiestate. Cea a respectării tuturor cultelor străvechi în regat.

Regele încuviință iarăși din cap.

— Cum am putea să vă facem mai plăcută șederea aici, maiestate, ție și divinei tale soții? întrebă Thutu.

Tutankhamon chibzui.

— Stăm aici ca niște prizonieri, zise brusc Ankhensepaton. Cer să ne fie pusă la dispoziție

Gloria lui Amon. Așa, vom putea să ne plimbăm, măcar. Și, la nevoie, să mergem la Theba.

Thutu se cutremură la gândul unei sosiri neanunțate a cuplului regal în capitală. De altfel, prezența corăbiei regale la debarcaderul palatului din Akhetaton ar da naștere, negreșit, unor zvonuri legate de prezența cuplului regal în palat. În sfârșit, Ay își însușise corabia, pe care călătorise la frumoasa Sărbătoare a Văii. Însă vizirul nu le putea refuza monarhilor modestul privilegiu al unei ambarcațiuni.

O luă pe ocolite.

— Mi s-a spus, divină regină, că *Gloria lui Amon* are nevoie de reparații numeroase. E veche de treisprezece ani. Mă ofer să vă pun la dispoziție una dintre corăbiile noi ale viziratului.

Regina acceptă. Audiența se încheiase. Ocolind cu înțelepciune câteva adevăruri, Thutu apărase liniștea cuplului regal.

La drept vorbind, doar asta ar mai fi lipsit: situația să devină și mai încurcată din pricina temerilor, a răzbunărilor și a pornirilor nestăpânite ale celor doi tineri!

Odată suit la bordul *Înțelepciunii lui Horus,* vizirului îi păru rău că n-o văzuse și pe ciudata Sati, despre care Mahu îi făcuse un raport ce trezea curiozitatea. La urma urmelor, doar datorită ei și cobrelor sale viața regelui fusese cruțată. Desigur, femeia primise drept răsplată un Colier al Favorii regale, din discuri groase de aur.

Însă vizirul rămase pe gânduri. Odinioară, viața familiei și a Curții fusese tulburată de otrăvuri. Oare acum le lua locul veninul cobrelor?

♀

Vizirul și regentul se întâlneau pentru prima oară de când se înfruntaseră în forță de față cu Horemheb și Mahu. Thutu se temea de tot ce-i mai rău.

Însă îl găsi pe Ay aproape curtenitor. Fastul ce înconjurase frumoasa Sărbătoare a Văii, onorurile

ce-i fuseseră prezentate de nobilii din provincii, darurile și dovezile de respect aduse slăvitei sale persoane îi gâdilaseră, fără îndoială, orgoliul. Liniștit în privința gloriei personale, își spusese pesemne că înfruntarea violentă pe care o avusese cu Thutu și cu Horemheb nu fusese decât o furtună trecătoare.

Totuși, vizirul observă că Shabaka, așezat ca de obicei într-un colț al sălii, îl privea cu răceală.

— Ei, bine, vizirule, au trecut multe zile de când nu ne-am văzut. Ce s-a întâmplat în lipsa mea? Mi s-a spus că te-ai dus la Akhetaton. Vizita a decurs sub bune auspicii?

Câtă siguranță de sine și câtă fățărnicie!

— Se cuvine să ne interesăm de starea regelui și a reginei după cumplita încercare ce urmărea să curme viața suveranului nostru.

În felul acesta, vizirul amintea de buna-cuviință și de manierele de la Curte.

— Ai făcut bine, zise Ay.

— S-ar cuveni, regentule, să-i vizitezi și tu din același motiv.

Sugestia nu păru să-l încânte pe Ay.

— Cum se simte regele? reluă el discuția.

— Mi s-a părut mai viguros și neașteptat de matur în gândire.

— Ce vrea să-nsemne asta?

— Că vede mai clar mizele cârmuirii noastre. I-am istorisit întâmplările ce-au avut legătură cu atacul împotriva persoanei sale. A înțeles că forțe dușmănoase tulbură regatul. Și, cu siguranță, începe să-și dea seama despre pricina șederii sale cam singuratice la Akhetaton și de importanța autorității fizice a regelui divin.

Povestea vizirului fusese cu bună știință atât de scurtă. Thutu trecuse peste faptul că-l găsise pe rege ciudat de țeapăn și, la fel de ciudat, lipsit de vioiciunea pe care-o presupune tinerețea.

— Bun. Iată că băiatul pare isteț.

Aerul de superioritate al acestor vorbe îl enervă pe Thutu.

— Dar tu ce-ai aflat din procesele la care țineai atât? Shabaka mi-a spus în mare cum s-au desfășurat, continuă Ay, ușor zeflemitor.

— Exact ce-ți închipui și tu c-am aflat, regentule, răspunse vizirul pe un ton firesc.

Ay căuta oare să-l înfrunte iarăși?

— Și mai ce?

— Că te-ai gândit la toate mijloacele cu putință pentru a pune mâna pe putere, răspunse Thutu cu dezgust, și că le-ai dat și altora idei. Însă aceștia au pierdut din vedere că e greu să urnești lumea din loc. Ca toate grupurile constituite, preoților și armatei le e groază de schimbări prea bruște.

Era cel mai politicos mod de a descrie situația.

Ay clătină îndelung din cap.

— Acum, încheie vizirul, va trebui să le dăm satisfacție într-un mod cât mai răsunător.

— Adică să recunoaștem oficial întoarcerea la vechile culte. Da, încuviință Ay.

— Va trebui s-o facem repede. Negreșit, Apihetep nu-i singurul om ambițios din regat.

— De la sine înțeles. Întocmește un plan și adu-mi-l.

Thutu își luă rămas-bun. Întorcându-se în odaia sa de lucru, își dădu seama că masca de pe chipul lui Tutankhamon îl urmărea. Ce ascundea oare această indiferență cu totul nefirească la un băiat de vârsta lui? Culmea înțelepciunii? Sau o nerozie trufașă? În primul caz, cum să fi dobândit băiatul o deplină liniște sufletească? În al doilea, cum se putea ca nimeni să nu-și fi dat seama că slăbiciunea trupului, ce-i caracteriza neamul, se întinsese și asupra minții?

Și pentru gloria acestei musculițe de aur zădărnicea el atâtea uneltiri?

♀ Capitolul 20

GRĂDINARUL DIN CASA VIEȚII

Strângând trunchiul palmierului cu picioarele-i zvelte, dar puternice, băiatul azvârli în sus, ca pe un bici, sfoara ce-i slujea la cățărat și după ce aceasta se prinse de un lemn ieșit mai în afară – cu siguranță, ciotul unei ramuri căzute sau tăiate –, apucă celălalt capăt și urcă spre vârf cam un cot, prin forța tălpilor, fiecare deget agățându-se încordat de scoarța aspră.

La poalele palmierului, un scrib mai mare cu câțiva ani decât băiatul îl urmărea cu un aer amuzat, dar, fără îndoială, și cu oarecare neliniște.

Băiatul ajunse curând în vârful copacului. Luă cuțitul uriaș ce-i atârna la gât de o curea și tăie de la rădăcină un ciorchine de curmale ce-i sfida pe pofticioși. Apoi îl aruncă scribului, care îl prinse din zbor.

Băiatul coborî, firește, mai iute decât urcase, ajutându-se din când în când de sfoară.

Gâfâia, însă chipul îi radia de încântare.

— Nu-i o treabă de scrib, îi zise tovarășul lui mai mare. Pentru așa ceva există grădinar.

Acesta îi observa de la depărtare.

— Știu, răspunse băiatul, frecându-și palmele, dar aș avea sentimentul că sunt mai prejos decât grădinarul dacă nu m-aș descurca la fel de bine ca el.

— Uite, ți-ai zdrelit mâinile. Un scrib trebuie să aibă mâini fine.

— Prefer să le am mai puțin fine, dar mai puternice.

Rupse o curmală din ciorchine, o mestecă și scuipă sâmburele cât putu de departe.

— Trei coți pe puțin! exclamă băiatul.

Celălalt scrib începu să râdă, amuzat, și smulse și el o curmală din ciorchine.

— Ai s-o faci și pe dulgherul?

— De ce nu? Îmi place să-mi călesc trupul. Deja sunt mai puternic decât tine!

Îl lovi cu cotul pe celălalt, care îi vântură ciorchinele de curmale în față.

Râseră iar amândoi și intrară într-o casă de lângă templul lui Amon din Karnak, aflată într-o imensă grădină, învecinată cu o plantație de palmieri.

Era o Casă a Vieții.

♀

Pe lângă toate templele mari existau Case ale Vieții.

Școli de scribi la prima vedere, ele erau, întâi de toate, locuri ale spiritului. Aici nu doar se copiau textele religioase, ci se și creau. Aici se găseau oameni cu minți agere, capabili să călăuzească inimile celor lipsiți de învățătură, cărora sudoarea frunții le curgea în ochi și-i orbea. Aici nu se șlefuiau doar cuvinte, ci și aurul nevăzut al gândirii, care era sângele zeilor.

La Karnak se copia mai cu seamă versiunea thebană a Cărții Morților. Era o mare reușită negustorească pentru Casele Vieților. Chiar și cei mai puțin educați cumpărau astfel de copii ca să le aibă printre obiectele funerare, pentru viața din lumea de dincolo, când nu le vor mai putea citi cu ochii lor de oameni vii. Cei mai bogați puneau să le fie citite de către scribi, pe care-i plăteau pentru asta. Cât despre știutorii de carte, aproape toți scribi, ei o știau pe de rost.

În Casa din Karnak se desăvârșeau, de asemenea, inscripțiile întrebuințate de pictori și sculptori, căci ce folos de veșnicia pietrei dacă vorbele înscrise pe ea erau stângace? Cu același prilej se hotărau reprezentările ce urmau să împodobească templele, capelele și mormintele. Nu i-ar fi trecut nimănui prin minte să-și construiască lăcașul veșnic fără a supune mai întâi atenției scribilor din cea mai apropiată Casă a Vieții desenele și hieroglifele ce aveau să-i împodobească pereții.

Ca să trasezi ultimele imagini și cuvinte ale unui om, ca să întocmești cel de pe urmă capitol al vieții sale, singurul demn de încredere, cel pe care Anubis îl va descifra în mormânt atunci când va veni acolo cu pasul său maiestuos, era nevoie de multă știință și de tot atâta modestie.

Pentru asta, aveai nevoie de cunoștințe temeinice despre cer și pământ, adică despre teologie, mama tuturor științelor, care nu erau altceva decât legi pe care zeii le-au dat, fiecare după voia proprie, sub supravegherea Marelui stăpân al Învățăturilor, Amon-Osiris. Dar aveai nevoie și de cunoștințe de astronomie, matematică, arhitectură, metalurgie, chimie.

Firește, Casele Vieții erau și păstrătoare ale științei medicale. Cele mai prospere dintre ele, aflate în orașe mari, adăposteau cataloage cu tot ce se știa despre fiecare parte a trupului și despre bolile ce-o puteau vătăma, precum și despre mijloacele de tămăduire prin plante, pudre minerale, substanțe animale și descântece.

De altfel, chiar în Casa Vieții din Karnak, Seferhor, medicul lui Tutankhamon, își făcuse primele studii, apoi le împărtășise și altora învățătura sa.

Dar, mai presus de orice, în Casele Vieții de la Theba, minunatul Imhotep, acum divinizat, aprofundase odinioară, atât cât îi era îngăduit unui muritor, cunoașterea matematicii, forma cea mai pură a limbajului divin. Imhotep, modelul tuturor scribilor din regat, de generații întregi.

În Casa de aici exista un scrib aparte. Chipul lui blând și zâmbitor îi contrazicea numele războinic, Udj-Buto, „Bâta lui Buto”. Avea optsprezece ani. Se deosebea de ceilalți prin îndeletnicirile sale. În toate cele trei anotimpuri observa plantele și muncea în grădina cu ierburi de leac.

La ora cinei, atunci când bătrânul Ra învăpăia orizontul asfințitului, băiatul care se cățăra în copaci veni să se așeze lângă el. Îl privi stăruitor,

cu îndrăzneala tinereții, și în ochii lui veseli se vedea că vrea să-i vorbească.

— Te ascult, îi zise Udj-Buto, amuzat, luând o plăcintă cu grâu și presărând deasupra fărâme de carne de rață.

— Ce faci în grădină? Lucrezi acolo de când am intrat eu în această Casă a Vieții, ba chiar mai dinainte, după cum mi s-a spus.

— Studiez bărbații și femeile.

— În grădină?

Udj-Buto izbucni în râs.

— Toate cele vii au același comportament și se supun acelorași legi, doar că plantele nu merg și nu mint, pentru că n-au darul vorbirii.

Băiatul rămase nedumerit.

— Studiezi bărbații și femeile privind plantele? Povestește-mi!

— O să-ți arăt mâine.

Ucenicul scrib nu putea să uite promisiunea.

— Privește, îi zise Udj-Buto a doua zi, arătându-i un ricin înalt de peste zece coți. Vezi frunzele galbene, gata să cadă? Știi de ce s-au îngălbenit? Deoarece grădinarul l-a udat prea mult.

— Și ce legătură are asta cu oamenii?

— Cu plantele se întâmplă la fel ca și cu oamenii. Toate au nevoie de apă, însă, dacă le dai prea multă, se prăpădesc. Până la urmă rădăcinile lor putrezesc. La fel, oamenii prea răsfățați sfârșesc prin a se stinge, iar aceia care beau vin prea mult își pierd forțele. O plantă pe care o uzi cu măsură va fi mai viguroasă, la fel cum un om crescut cu asprime își călește caracterul.

Băiatul căzu pe gânduri.

— Uită-te acum la această pasiflora, îi zise Udj-Buto arătându-i o liană cu flori rozalii. Natura a făcut-o în așa fel încât să nu aibă trunchi și să poată crește doar agățându-se cu cârceii de un arbore sau de orice obiect înalt și trainic. E precum femeile ce au nevoie de un bărbat puternic lângă ele sau precum acei bărbați ce nu știu să trăiască

fără o autoritate care să le asigure traiul, slujbașii, de pildă.

Băiatul izbucni în râs.

— Dacă privești cu luare-aminte plantele, continuă Udj-Buto, o să-ți dai seama că, printre arborii mari, puțini se străduiesc să dea flori frumoase și parfumate. Țelul lor e să câștige în înălțime și să facă lemn și mulți dintre ei trăiesc zeci și zeci de ani, în vreme ce plantele cu flori din belșug au nevoie de îngrijiri statornice, cad pradă ușor insectelor vătămătoare și trăiesc mult mai puțin.

— Și cum trebuie să înțelegem asta?

— Gândește-te puțin. Ce învățătură desprindem de aici?

— Că nimic din ceea ce este plăcut ochiului nu dăinuie?

Fu rândul scribului să râdă.

— Cam așa ceva. Oamenii care își dau silința să strălucească lasă puține urme trainice, pe când aceia care-și continuă drumul fără a se lăsa furați de trufie înfăptuiesc lucrări folositoare și nepieritoare.

— Dar crezi că plantele cunosc disciplina și virtutea?

— Sunt cuvinte pe care le întrebuințăm ca să descriem anumite purtări. Vino! Uită-te la acești cactuși-smochin[13]. Dau fructe zemoase, nu-i așa? Sunt o binecuvântare pentru călători, căci se găsesc până și în cele mai sterpe pustiuri. N-au nevoie de îngrijire, spinii lor resping orice vietate ce încearcă să-i distrugă și se înmulțesc fără ajutorul omului.

— Au vreo virtute?

— Da, dacă vrei s-o numești așa. Chivernisesc de minune apa. Păstrează și cea mai mică picătură și n-o lasă să se evapore. Așa pot să îndure secetele ce-l sleiesc de puteri chiar și pe omul cel mai călit. Și știi ceva? Harul de a rezista arșiței se regăsește în sucul lor. Dacă reușești să tai una dintre frunzele

lor groase, fără ca spinii să te rănească, și-ți ungi pielea înroșită de văpaia soarelui, îți alini numaidecât arsurile.

Băiatul rămase gânditor, aproape fermecat. Udj-Buto îl conduse spre o altă parte a grădinii.

— Privește răsadurile astea de maci, din care scoatem leacuri pentru liniștirea sufletelor tulburate. Ce observi?

Ucenicul scrib scrută o clipă puzderia de flori stacojii și zise în cele din urmă:

— Mi se pare că unele plante sunt mai înalte decât altele și că unele cresc strâmb.

— Ai văzut bine. Plantele nu răsar la fel. Unele s-au ivit din semințe viguroase, altele din semințe ce încolțesc cu greu și nu dau naștere decât la mlădițe plăpânde.

— Nu pot fi întărite prin îngrășăminte?

— Ba da, dar îngrășămintele nu folosesc decât la întărirea celor deja puternice, iar pe celelalte le vor ajuta doar să supraviețuiască. De aceea un grădinar priceput alege mlădițele învingătoare, pentru că semințele lor vor da roade mai bune.

— Asta înseamnă că nu se poate face nimic pentru a le îndrepta pe cele plăpânde?

— S-ar putea, fără îndoială, însă când pui la socoteală timpul pe care ar trebui să li-l dedic îți dai seama că le-ai lipsi pe celelalte de îngrijirile ce le-ar fi sporit harurile.

Băiatul devenea tot mai îngândurat.

— Udj-Buto, dar noi nu suntem plante. Nu crezi că ne-am putea schimba firea prin învățătură?

— Bineînțeles, răspunse scribul, smulgând în trecere frunzele moarte ale unui arbore de papaia, învățătura e întotdeauna folositoare. Însă ea nu va face decât să le adeverească oamenilor slabi convingerea slăbiciunii lor, iar celor tari pe cea a forței lor. E aidoma îngrășămintelor și se cuvine întrebuințată cu bună-credință.

— Adică nu ne stă în putere să înfăptuim nimic împotriva firii noastre? întrebă ucenicul scrib de

parcă vorbea despre o soartă implacabilă.

— Lucrurile nu trebuie luate așa. E mult mai înțelept să-ți cultivi propriile haruri. Zadarnic ar spera trandafirul să crească înalt cât un baobab sau ar năzui sicomorul să dobândească grația iasomiei.

— Și când vezi un om poți să spui dacă e un baobab sau un trandafir?

— Dacă-i cercetez purtările, pot să ghicesc uneori, însă nu pot să jur că am dreptate.

— De ce?

Udj-Buto cugetă o vreme. Apoi, schițând un zâmbet, răspunse:

— Pentru că uneori făpturile omenești își fac despre sine o idee care nu se potrivește cu însușirile lor. Există oameni-trandafir care se cred oameni-baobab.

Băiatul îl privi, dus pe gânduri.

— Dar eu, Udj-Buto, ce sunt? Un om-trandafir sau un om-baobab?

Scribul râse în tăcere.

— Poate mă înșel, însă nu ești niciuna, nici alta. Mai degrabă îmi pari a fi un viitor om-palmier, precum cel pe care te-am văzut cățărându-te ieri. Ești zvelt, dârz și puternic. Va trebui, totuși, să lași să-ți cadă multe ramuri înainte să rodești un ciorchine de curmale.

Ucenicul scrib râse din toată inima, apucă brațul lui Udj-Buto și-l scutură, într-un gest poznaș de prietenie.

♀

— De ce nu mă inviți niciodată să fac ce faci tu cu Pasar?

Întrebarea, pusă la ora odihnei de după prânz, pe terasă, o lovi pe Ankhensepaton precum o piatră căzută din cer. Cum de știa Tutankhamon ce făcea ea cu Pasar? Și ea, și ibovnicul ei se purtaseră întotdeauna cu reținere, zbenguindu-se mai ales noaptea, în adăpostul oferit de vechile odăi ale slugilor, pustii de atâta vreme. Iar dacă se întâmpla ca Pasar să doarmă cu ea, ca în noaptea cobrelor, o

părăsea în zori, întorcându-se în odaia sa, înainte ca servitorii din palat să se trezească.

Pasar plecase să cerceteze corabia cerută de Ankhensepaton, *Dreptatea lui Maât,* care tocmai ce acostase de dimineață la debarcaderul palatului. Din înălțimea terasei, îl urmărea pe băiat, care se plimba cu pași mari încoace și-ncolo pe puntea vasului și stătea de vorbă cu corăbierii.

Fără să vrea, își aminti de Nefer Heru, care crezuse că nu-l vedea nimeni când urca la bordul corăbiei sale. Cea cu ajutorul căreia fugise din Akhetaton într-o noapte anume, în urmă cu aproape un an și jumătate, smulgându-i pe Meritaton și pe fiul lor din vârtejul certurilor otrăvite și al morții.

Întrebarea lui Tutankhamon rămăsese fără răspuns. Însă Ankhensepaton simțea privirea soțului ei arzându-i obrazul. Se întoarse spre el și clipi de câteva ori. N-o să mintă, n-o să-l contrazică, dar nici n-o să mărturisească.

— Văd bine, când el e prezent, legăturile ce există între voi, continuă regele. N-aveți nevoie să vă vorbiți. Vă înțelegeți într-un mod mai presus de cuvinte.

Era o scenă de gelozie? Dar din tonul lui Tutankhamon nu răzbătea nicio pretenție, nicio învinuire. Rostise cuvintele cu glas egal, aproape senin, iar pe chipu-i ca o mască nu se citea nimic.

O mască, da. După noaptea cobrelor expresia feței i se schimbase. Trăsăturile îi deveniseră mai puțin mobile. Câștigase siguranță de sine. Dar se adâncea uneori în tăceri neliniștitoare. La ce se gândea, oare, atunci când rămânea clipe întregi cu privirea pierdută în gol?

— Sunt soțul tău, zise el. N-am și eu dreptul să fac asta?

Și eu. Așadar nu era o criză de gelozie. Își cerea dreptul, acceptând însă prezența și privilegiile lui Pasar.

— Desigur, sfârși ea prin a răspunde.

Nu *da,* ci *desigur.* O prăpastie despărțea cele două cuvinte. *Da* ar fi însemnat recunoașterea, izvorâtă din convingere, a dreptului pe care-l avea băiatul de a-i poseda trupul. *Desigur* însemna că lucrul acesta era de la sine înțeles și că ea nu-i dădea mare importanță.

Înțelegea el oare deosebirea? Fără îndoială că nu. O sclipire însufleți ochii măștii.

Ankhensepaton îi purta soțului său o afecțiune adâncă, o dragoste de soră, de mamă aproape, însă trupește nu se simțea atrasă de el. Nu cunoștea părerile lui Udj-Buto, grădinarul Casei Vieții din Karnak, dar în universul ei tainic arborele Pasar domina, fără putință de tăgadă, liana Tutankhamon.

Unul dăruia forță, celălalt o lua.

Pasar discuta cu corăbierii care strângeau vela cea mare. Curând se va alătura pe terasă cuplului regal.

— Desigur, repetă ea.

Tutankhamon încuviință din cap.

Așadar, va veni în odaia ei chiar diseară.

♀

Se dovedi tandru și darnic în mângâieri stângace. Însă nu cunoștea trupul femeii, nici pozițiile plăcute. Ea, în schimb, cunoștea trupul băieților și, când îl îndrumă, nu încercă o surpriză prea mare. El se grăbi să treacă la fapte. Ea încercă să participe atât cât putea răbda. Și, la fel de repede, el ajunse la capătul strădaniilor sale, scoase un strigăt și câteva clipe mai târziu adormi. Ea nu simțise, firește, decât o agitație nebunească.

Rămase îngândurată, cu privirea rătăcindu-i în jurul lămpii cu ulei care făcea umbrele din încăpere să danseze. Băiatul era, neîndoielnic, ocrotit de Uadjit, dar, tot neîndoielnic, nu și de Hathor.

Bine că nu era într-una din zilele în care putea zămisli, se gândi ea.

„Aș naște un pitic, își zise înainte de a se lăsa, la rândul ei, în voia unui somn resemnat. Și ar fi prinț. Dar oare eu sunt regină cu adevărat?”

• PARTEA A DOUA •

CALEA SÂNGELUI

♀ Capitolul 21

UN REGE-FLUTURE, CU ARIPI DE BRONZ

La câteva zile după vizita lui Thutu, un emisar al viziratului debarcă de pe *Înțelepciunea lui Horus.*

Tutankhamon și Itchan, tovarășul de studii pe care regele îl luase cu el în așa-zisul său exil, se odihneau după exercițiile de gimnastică și, mai ales, după cele de luptă din ziua aceea. Exerciții grele ce scoseseră la iveală talentele lui Itchan: respectul și stăpânirea de sine. Deși avea un trup bine clădit, trebuise, sub supravegherea lui Seferhor, să-l învețe pe rege cum să reziste atacului unui adversar care l-ar apuca de umeri și, crimă cumplită, l-ar arunca la pământ. De o sută de ori fusese nevoit să-și controleze forța ca să nu-și arunce cât colo regalul tovarăș pe pardoseala sălii. Acum, pe terasă, cei doi băieți își trăgeau sufletul gustând dintr-un soi de mied preparat, după rețeta lui Seferhor, din miere și vin de palmier îndoit cu apă, la care se adăugase apă de trandafiri.

Ankhensepaton și Pasar se distrau cu jocul câinelui și al șacalului.

Sati își plimba cobrele prin grădină spre groaza cucernică a grădinarului.

Emisarul îi înmânã celui de-al doilea șambelan două papirusuri în suporturile lor, iar acesta urcă la etaj pentru a le depune, la rândul său, în mâinile lui Tutankhamon. Primul papirus îl anunța pe Maiestatea Sa că vizirul îl numise pe generalul Horemheb locotenent al regelui. Urma un elogiu

adus generalului și vechilor sale legături cu familia regală.

Al doilea document îi înștiința pe rege și pe regină că, la ultima sa adunare, Consiliul regal dăduse glas dorinței ca suverana să-și potrivească numele cu cel al soțului ei, spunându-și de aici înainte Ankhensepamon.

— Aton, Amon, bodogăni ea când Tutankhamon îi arătă mesajul.

Discul solar adorat nebunește de tatăl ei nu-i inspirase niciodată vreun respect deosebit. Schimbarea numelui ar face din ea o altă persoană?

Și, în orice caz, existau prea mulți zei. Pe care trebuia să-l implore o femeie ce voia să-i dăruiască soțului un copil? Pe Min, cel cu membrul veșnic în erecție și cu ciudatu-i veșmânt strâns pe trup, sau pe respingătoarea Thueris, cu rânjetu-i de hipopotam pântecos? Dacă aveai o rugăminte către zei, îți trebuia un scrib care să te îndrume. De când începuse să chibzuiască la aceste lucruri, și mai ales după moartea tatălui ei, Ankhensepaton înțelesese că, la urma urmei, nu exista decât un singur zeu, așa cum scrisese odinioară scribul căruia stăpânul său îi recita lecția:

Nu conteneşti să dai la iveală
Din tine milioane de forme
Ce rămân în Unitatea Ta.

La auzul dorinței Consiliului regal, Ankhensepaton se abținu să ridice din umeri, căci al doilea șambelan, singurul slujbaș al Casei regale rămas la Akhetaton, Seferhor și Itchan o priveau.

— Locotenent al regelui… ce înseamnă asta? îl întrebă Tutankhamon pe medicul său Seferhor, unul dintre puținii apropiați ai familiei regale și care avea vârsta și experiența necesare ca să știe ce reprezenta un astfel de titlu.

Situația era bizară. Regele nu cunoștea îndatoririle locotenentului său.

— Maiestate, asta înseamnă, la drept vorbind, că e viceregent.

Ankhensepaton se arătă surprinsă. Ay acceptase să aibă cineva o putere aproape egală cu a lui? Regina începu să-și pună întrebări despre adevărata fire a vizirului, care dovedea mai multă tărie de caracter decât și-ar fi închipuit ea.

♀

De fapt, cele trei lovituri criminale plănuite de Api-hetep îl convinseseră pe Thutu că n-avea de ales: ca să țină piept primejdiilor ce amenințau regatul, nu mai putea să se mulțumească doar cu sprijinul tacit al preoțimii și al armatei. Era nevoie de isprăvi răsunătoare. Iar Ay, descumpănit poate de frământările recente, neputincios după înfruntarea cu vizirul și, pe deasupra, sătul, în taină, de regență, părea brusc lovit de slăbiciune fizică. Era ca un șacal ce fusese nevoit să se încaiere cu dulăii. Totuși, își devorase mielul și acum era ocupat să-l mistuie. De temut când lucra în umbră, devenea ciudat de nepriceput la lumina zilei. Amâna, se pierdea în raționamente întortocheate, umbla cu tot felul de șiretlicuri.

Acceptă numirea ginerelui său fără alte rețineri, în afara câtorva bodogăneli. La o adică, asta îl punea la adăpost de uneltirile și de tentativele de răzvrătire ale armatei.

Îndată ce primi numirea, Horemheb se mută într-o vilă la Theba și se dedică sarcinii pe care-o aștepta de trei ani: reorganizarea armatei. Zile la rând rămase închis în odaia sa de lucru împreună cu vistiernicul Maya, hotărând împreună să recruteze mercenari, să cumpere care de luptă și arme, să pună la punct intendența, cazărmile și soldele pe care soldații le primeau regulat, pe lângă prăzile de război.

În sfârșit, țara se reînarma.

Doar câțiva răutăcioși, în nopțile de desfrâu prin taverne, făceau haz întrebându-se de ce a fost nevoie să se aștepte până la urcarea pe tron a unui rege-fluture ca să se pună pe picioare armata. Născociseră și-o glumă care ajunsese și la urechile lui Mahu prin intermediul iscoadelor sale și care, în ciuda necuviinței ei, făcea să râdă întreaga vale. Cică Horus, sub formă de șoim, înghițise o muscă și, pentru că îi picase greu la stomac, a vomitat-o. Odată scăpată, musca îi zisese:

— Nu știam că zeii mănâncă muște.

Iar Horus îi răspunsese:

— Iar eu nu știam că regii sunt niște muște!

Însă iubitorii de fapte eroice nu s-au lăsat niciodată descurajați de glumeți, ba uneori chiar le-au șters acestora zâmbetul de pe buze.

Comandanții garnizoanelor din Theba, Memphis și din alte orașe, chiar și generalul Nakhtmin, fură chemați. Oficial, întrunirea urma să hotărască ce ofițeri vor fi avansați în grad. În realitate, aveau să li se explice schimbările plănuite în regat pentru a li se obține consimțământul. Comandanții armatei trăiau, încă din ultima perioadă a domniei lui Akhenaton, adică de vreo șase-șapte ani, într-o stare de continuă nesiguranță, regatul părându-li-se o barcă în derivă. Erau cuprinși de teama că va veni vremea hienei. Niciodată Cele Două Pământuri nu fuseseră atât de slabe în fața unor posibile atacuri. Vrăjmașii care s-ar ivi dinspre Sinai și ar pune stăpânire pe Pământul de Jos i-ar lipsi de tributurile protectoratelor din Asia, dintre care mai multe deja căzuseră. Or, armata depindea foarte mult de aurul, argintul, arama, cositorul și lemnul de esență tare din aceste protectorate, fără a mai pune la socoteală că toate armele folosite de trupele regatului proveneau din Siria. Cu o armată devenită neputincioasă, țara s-ar prăbuși.

La fel, dacă Țara Kush, păzită în prezent de garnizoanele regelui, s-ar întâmpla să se răzvrătească și să cotropească Pământul de Sus,

regatul s-ar rupe în două, ar sărăci încă și mai tare și, în final, s-ar nărui cu totul.

Ofițerii se bucurară să afle că unul de-ai lor, și cel mai ilustru, Horemheb, era de-acum la cârmă și că, în plus, lua măsuri grabnice pentru a restabili puterea armatei. Așa că îi acordară sprijinul lor deplin. Fraternitatea armelor lăsă în umbră certurile pricinuite de rivalități, stinse și ele de mândria avansărilor în grad. Ajutat de omul său de încredere, Khnumose, Horemheb însufleți întreaga armată, de la nord la sud.

Iar asta se vedea cât se poate de bine, judecând fie și numai după chipurile soldaților întâlniți pe stradă. Luni la rând se târâseră cu aerul unor sărăntoci ce stau la pândă după vreo pradă. Însă acum începuseră să-și umfle pieptul și să le zâmbească fetelor.

Când i se aduseră la cunoștință hotărârile luate de ofițeri, Thutu se pomeni sfâșiat între sentimente contradictorii. Pe de-o parte se simțea înfrânt, pe de alta, ușurat. Firește, Horemheb îl înștiințase despre toate acestea doar din curtoazie, fără să se aștepte la vreo împotrivire din partea vizirului. Dar în sfârșit un om priceput lua cu bună știință asupra sa o muncă anevoioasă, dând dovadă de o autoritate pe care vizirul n-o avea și pe care unii înalți demnitari o găseau chiar tiranică.

Însă vizirul merse și mai departe.

— Locotenente al regelui, îi spuse lui Horemheb, ai reparat unul dintre stâlpii monarhiei. Mai rămâne celălalt.

Horemheb îl privi întrebător. Celălalt stâlp îl reprezentau preoții, însă generalul socotise un lucru de la sine înțeles ca de aceștia să se ocupe vizirul.

— Le-am obținut sprijinul în măsura în care am putut, zise Thutu. Acum trebuie pecetluită această alianță printr-o proclamație și prin fapte clare.

Se ridică de pe scaun și începu să se plimbe cu pași mari prin încăpere.

— Nu mai putem continua să trăim cu un rege ca o umbră. Oricum ar fi el, curând va trebui să-l arătăm oamenilor.

— Ai văzut ce se întâmplă, obiectă Horemheb.

— Tocmai. Dacă regele însuși conduce repunerea în drepturi a preoților și a templelor, nemulțumirile și vorbele răutăcioase vor dispărea. Marii preoți l-au dezaprobat împinși mai degrabă de prejudecățile lor față de Akhenaton și familia lui decât de înfățișarea regelui. Odată înlăturate aceste prejudecăți, nu vor putea face altceva decât să preamărească virtuțile suveranului.

Horemheb chibzui puțin și zâmbi.

— Vom începe prin a ridica o stelă[114] purtând un text ce va deplânge părăsirea cultelor strămoșești și va proclama reașezarea lor la locul cuvenit. Stela va fi dezvelită de către rege.

Horemheb încuviință din cap.

— Și vreau ca tu, locotenent al regelui, să compui textul.

— Eu?

— Poți să-ți iei drept ajutor un scrib din Casa Vieții de la Karnak.

— Bine, vizire, fie, consimți Horemheb.

Apoi îl iscodi cu privirea pe Thutu.

— Te pregătești cumva să te retragi?

— Nu, răspunse vizirul, așezându-se pe scaun. Încă mai pot fi de folos.

Însă în ochi i se citeau și alte gânduri.

— N-ai deplină încredere în mine? întrebă generalul.

Thutu clătină din cap.

— Atunci, vrei să-mi vorbești de rege?

Hotărât lucru, militarul ăsta avea minte ageră, își zise Thutu.

— De când l-am văzut la Akhetaton, recunoscu el în sfârșit, mă gândesc mereu la chipul lui. Nu un chip, ci o mască. Ciudat de încremenită.

— Te temi că nu-i în toate mințile?

— Mă tem că n-are destulă vlagă în trup. La fel ca frații săi, murmură Thutu cu glas scăzut.

♀ Capitolul 22

STELA ȘI NEBUNIA

În a nouăsprezecea zi din luna a patra a anotimpului Akhet, cel al inundației, o mulțime nemaivăzută se adunase la *Ipet sout,* templul din Karnak, pe celălalt mal al Thebei. Erau acolo vreo trei mii de oameni, ofițeri de rang înalt, dregători și slujbași de vază ai cârmuirii, demnitari ai palatului și regatului, mari preoți și preoți, nobili și soțiile lor.

Peste o sută de corăbii, unele splendide, altele mai modeste, închiriate anume pentru acest prilej de la negustori, erau ancorate la țărm în fața templului.

Firește, nu-și puteau găsi cu toții loc în marea sală hipostilă[15]. Horemheb, care se așteptase la o asemenea îmbulzeală, postase trei sute de lăncieri, care trebuiau să împiedice mișcările dezordonate ale mulțimii și să alcătuiască un gard viu pe drumul de la debarcader la palat.

Regele se afla în sală, în fața unei stele înalte. Humose, Ay și regina stăteau în spatele lui. După ei urmau Horemheb și Thutu. Apoi preoții de rangul doi și trei, o sumedenie de scribi, demnitari, nobili. Ankhensepamon o zări printre șirurile de femei pe mătușa sa Mutnejmet și pe soția lui Thutu, împodobite ca niște statui ale lui Isis.

Mai devreme se aduseseră jertfe la altarul lui Amon. Regele trase de o sfoară subțire prinsă de o uriașă pânză galbenă, dezvăluind o stelă impunătoare.

În partea boltită, monumentul înfățișa două imagini ale monarhului, una la dreapta și alta la

stânga, oferind flori, ofrande și libații[16] zeului Amon și zeiței Mut.

Marele preot înaintă spre stelă și începu s-o citească solemn:

> *Anul întâi, luna a patra a lui Akhet, ziua a nouăsprezecea, sub măreția lui Horus, Taurul Puternic, născut întru bucuria Celor Două Doamne, Înfăptuitor al Legii, care stăpânește Cele Două Pământuri, Horus de Aur, cu înfățișarea plăcută și care-i bucură pe zei.*
>
> *Fiul lui Ra, iubit de Amon, Tutankhamon, cârmuitorul Heliopolisului de Sud…*

Urmau titlurile regelui, care asculta cu chipu-i ca o mască încremenită. Îl numeau „Fiul cel bun, Fiul lui Amon, Fiul lui Kamutef", ceea ce însemna Taurul-Mamei-Sale și era un titlu al lui Horus, și-l socoteau „oul sfânt pe care Amon l-a plămădit, părinte al Celor Două Pământuri" și alte titluri ezoterice.

> *El e adevăratul rege care a înfăptuit ceea ce e bun pentru tatăl său și pentru toți zeii. Tot ce căzuse în ruină el a reparat ca să-i fie monument de-a pururi.*
>
> *A biruit haosul pe întregul pământ și i-a redat lui Maât locul cuvenit. A făcut din minciună o crimă și toată țara a fost refăcută așa cum era în ziua Creației…*

Ankhensepamon asculta textul ciudat într-o stare vecină cu toropeala. Cel care-l scrisese spunea despre rege că, imediat după urcarea sa pe tron, se bucura de lucrarea pe care tocmai o înfăptuise, căci înlăturase Răul de pe întregul cuprins al țării și „făcuse ruinele să înflorească" preschimbându-le în monumente ce vor dăinui veșnic.

El? se întrebă Ankhensepamon, neîncrezătoare, și se scutură ca să alunge amorțeala ce-i cuprinsese mintea.

> *Când Maiestatea Sa a fost încoronat rege, templele și domeniile zeilor și ale zeițelor de la Elephantina până la mlaştinile din Pământul de Jos erau căzute în ruină. Altarele lor fuseseră răsturnate, devenind ruine și moloz și le năpădiseră ierburile…*

De unde să fi știut el asta? se întrebă Ankhensepamon. În afară de Akhetaton n-a mers în altă parte decât la Theba! În plus, ea nu găsise că din templele de la Karnak rămăsese doar moloz.

> *… Sanctuarele lor părea că nici nu existaseră vreodată, templele lor deveniseră loc sterp. În lume stăpânea dezordinea și zeii întorseseră spatele acestei țări…*

Ca să vezi ce de exagerări! Adică zeii începuseră iar să zâmbească? Și noaptea cobrelor ce fusese? Tot un zâmbet? Îi aruncă o privire lui Ay și-i descoperi ochii lipsiți de expresie. Ce era aici? O curte regală sau o adunare de mumii?

Dacă o armată ar fi fost trimisă în Djahy[17] pentru a lărgi hotarele țării, n-ar fi repurtat vreo victorie. Dacă-i cereați unui zeu sfatul, el nu vă răspundea, iar dacă vă adresați unei zeițe, ea nu vă răspundea nici atât. Inimile slăbeau în trupuri pentru că tot ce existase fusese distrus. Câteva zile mai târziu, Maiestatea Sa a urcat pe tronul tatălui său și a purces să cârmuiască amândouă malurile lui Horus[18], Pământul Negru și Pământul Roșu erau supuse autorității sale și țara întreagă se înclina în fața puterii lui…

Ankhensepamon își înăbuși un chicot. Auzi în spate pe cineva dregându-și glasul și se întoarse: Thutu aținti asupra ei o privire severă.

Maiestatea Sa stătea în palatul său care se găsește la Aakheperkare[19], aidoma soarelui pe cer și Maiestatea Sa se îngrijea de treburile țării și de tot ce aveau nevoie Cele Două Pământuri în fiecare zi. Apoi Maiestatea Sa și-a întrebat inima și a căutat ceva care să-i fie de folos tatălui său Amon…

„O să înnebunesc!” își zise Ankhensepamon. Dar el n-a pus niciodată piciorul în Memphis! Toate astea sunt pure născociri! Era adevărat însă că autorul textului aiuritor îl datase în anul întâi al

domniei soțului ei, deși se aflau în anul doi, își mai zise ea și se hotărî să nu mai asculte. Privi tavanul, apoi propriile picioare, însă din nou un tușit ușor îi aminti de îndatoririle sale.

> *El a poruncit să se făurească o statuie din electrum adevărat, pentru care a dăruit mai mult decât s-a dăruit vreodată. L-a înfățișat pe părintele său Amon înalt de treisprezece vergi*[20], *sfânta statuie fiind din electrum, incrustată cu lapislazuli, peruzea și tot soiul de pietre nobile și fine…*

Și unde-i această statuie măreață? se întrebă regina, uluită de nenumăratele scorneli atât de-amănunțite!

Lucrurile continuară la fel încă o oră. Ankhensepamon crezu că o să moară, mai ales când textul susținu că regele pusese să se construiască noi bărci ale zeului, din cel mai de preț lemn și suflate cu aur. Și toate scornelile astea erau gravate în piatră!

Regina nu știa că autorul inscripției de pe stelă, Horemheb, în fapt un învățat, studiase în tinerețea sa într-o Casă a Vieții. Acolo deprinsese preceptul suveran:

> *Dacă ești nemulțumit de realitate,*
> *modelează o alta.*
> *Dacă nu poți,*
> *modelează-te pe tine*.

Ceea ce, în cuvinte lipsite de respect, se putea tălmăci astfel: „Minte până o să ai dreptate.” Ankhensepamon nu-și dădea seama că minciunile

de pe stelă schițau de fapt planurile unor mari schimbări. Însă ea nu studiase într-o Casă a Vieții, căci femeile nu mergeau într-un asemenea loc.

Dar el, se întrebă regina, ce gândea despre aceste plăsmuiri? Își începea domnia cu astfel de lăudăroșenii bizare?

> *… Maiestatea Sa care e cea a tatălui său Osiris, fiu al lui Ra, fiu bun pentru cel care l-a zămislit, generos în monumente, bogat în minunăţii, cel care a făurit monumentul potrivit pentru tatăl său Amon, darnic în naşteri, regele care a rostuit Tauy*.

Se sfârșise. Cei prezenți începură să se împrăștie. În templu, la palat și la vizirat îi așteptau banchete. Theba se veselea. Se împărțiseră vin și grâu populației. Muzicanți, dansatori și dansatoare își etalau talentele pe străzi. Cântăreții nu-și cruțau nici ei glasurile. Avea să urmeze o noapte albă.

♀

Tutankhamon se întoarse spre soția sa. Însă veselia din ochii ei se preschimbă în uluire când se uită la el. Masca. Un zâmbet superior, trufaș și privirea fixă. El chiar crezuse ce auzise! Crezuse în personajul născocit și descris de curtenii săi! Lui Ankhensepamon îi îngheță sângele în vene. Boala familiei își făcea iarăși simțită prezența.

— Haide, să mergem, îi zise el pe un ton semeț, de parcă era cu adevărat întruparea lui Amon.

Ea se întoarse și zări chipul grav al lui Thutu. Înțelesese, oare, și el? Și de ce Mutnejmet zâmbea sfidător?

Se alătură regescului ei soț și porni spre ieșire cu pas măsurat, respectând ritmul ceremonial,

observând șchiopătatul băiatului de lângă ea, care mergea sprijinindu-se într-un baston.

♀ Capitolul 23

MAI-MARELE PESTE CAI

Fraza făcu aceeași impresie ca un bolovan căzut din cer în sala palatului din Akhetaton unde regele juca dame cu Pasar, după cină.

— Ești expresia mea.

Itchan o auzi. La fel ca și Rekhmere.

Și Ankhensepamon, firește. Cu inima bătându-i cu putere își ridică ochii din carte.

— Ești expresia trupului meu. Trebuie neapărat să fii preamărit potrivit rangului tău.

Trecuseră mai bine de doi ani de la încoronare. Tutankhamon avea doisprezece ani, Ankhensepamon paisprezece, iar Pasar avea să împlinească, în curând, cincisprezece. Izolarea cvasitotală în care trăise cuplul regal în decursul primului an al așa-zisei sale domnii se încheiase. Într-adevăr, de la dezvelirea Stelei Restaurației, Tutankhamon călătorea adesea în regat pentru a inaugura lucrările de înfrumusețare și lărgire a diferitelor temple, pentru a asista la așezarea vreunei statui a lui Amon, Ptah, Osiris, Maât, Mut sau a altei zeități. În ultimele două-trei decenii, Cele Două Pământuri fuseseră lovite de câteva cutremure, zvârcoliri ale lui Apopis, așa cum le considerau preoții. Unele edificii suferiseră stricăciuni, altele însă se prăbușiseră. Arhitecții, ce trândăveau de mulți ani, se reapucară de muncă, iar legiuni de muncitori și sclavi trecură la treabă de-a lungul întregii văi. Multe statui fuseseră distruse, așa că sculptorii avea și ei mult de lucru. Se alcătuiră noi echipe de preoți și se împărțiră noi terenuri.

Cu încuviințarea lui Horemheb, Thutu puse să se șteargă discret în regiunile Thebei și ale

Memphisului basoreliefurile ce-l slăveau pe Aton. Unele temple ale discului solar fură închinate unor divinități tradiționale, dar, în cursul călătoriilor sale, prefecții care-l conduceau pe băiatul-rege îl țineau departe, prin diferite șiretlicuri, de astfel de locuri ale apostaziei.

Ce-i drept, încă nu se proclamase renunțarea oficială la cultul lui Aton.

Tutankhamon se dedicase sarcinii sale în măsura în care îi îngăduiau puterile. Luase în serios înscrisul de pe Stela Restaurației. Niciun zeu nu scăpa freneziei de care dădea dovadă în privința repunerii în drepturi a vechilor culte. De-acum își împărțea timpul între echipele de arhitecți și de sculptori.

Pasar încremeni auzindu-i vorbele.

Ankhensepamon îi mărturisise că după trei, patru încercări la fel de jalnice ca prima, regele renunțase la drepturile și îndatoririle sale de soț. Își conștientizase neputința și lipsa de pricepere într-astfel de treburi trupești și, dacă mai era nevoie, câteva oftaturi de nerăbdare ale soției sale îi confirmaseră bănuielile.

Nu era înzestrat de la natură ca să zămislească prunci, ca să nu mai vorbim despre plăcerile sale!

Printr-o conspirație pusă la cale cu afecțiune de însăși Ankhensepamon, împreună cu Itchan și Thutu, îi fuseseră scoase regelui în cale, în timpul călătoriilor lui de-a lungul văii, o mulțime de prostituate dintre cele mai iscusite și mai seducătoare. În zadar. Ajunse în odaia Maiestății Sale cu ajutorul mai-marelui garderobei, ori erau date afară fără alte explicații, ori se străduiau din greu să-i trezească poftele.

— O oră întreagă pentru un strănut! îndrăznise o nefericită să-i spună mai-marelui garderobei care apoi îi repetase totul lui Thutu, care, la rândul lui, în cuvinte alese cu grijă, o înștiințase pe regină.

Regele îi încredințase sarcinile ce țineau de trupul reginei lui Pasar. Prin urmare, făcea

dragoste printr-un mijlocitor. Mersese până acolo, deși fără a o recunoaște.

Și, brusc, împuternicirea lui Pasar devenea oficială. De vreme ce făcea dragoste cu regina, Pasar era expresia lui.

— Am să încep prin a-ți preamări tatăl, zise Tutankhamon mutând un pion pe tabla de joc.

Pasar se zăpăci cu totul.

— E o cinste fără de margini, maiestate.

— Tatăl tău, Huy, a lucrat deja la palat, mi s-a spus.

Ankhensepamon nu mai reușea să citească nici un singur cuvânt. Vasăzică, Tutankhamon se informase dinainte despre tatăl lui Pasar. Nu aruncase niște vorbe în vânt.

— A fost scribul lui Merimes, viceregele Țării Kush pe vremea augustului tău părinte, Amenhotep al III-lea, mărturisi Pasar.

— Era mesagerul suveranului pe tot cuprinsul pământurilor sale, adăugă regele. Iar tatăl lui a fost mai-marele vămilor tatălui meu.

Ankhensepamon era uluită. Deși în curând se împlineau cinci ani de când se cunoșteau, Pasar nu-i vorbise niciodată despre tatăl sau despre familia lui. Ea nu aflase decât întâmplător cum îl cheamă pe tatăl lui. Din modestie sau bun-simț, încă din ziua memorabilă când el îi înmânase acea bucată de piatră pe care scrisese un avertisment, Pasar se mărginise la a-și arăta dragostea și devotamentul față de ea. Se temuse oare să nu se creadă că avea vreun interes? Ce-i drept, nu ceruse niciodată altă favoare decât să se găsească în preajma celei care era pe-atunci Ankhensepaton.

Totuși, dezvăluirile pe care tocmai le auzise îi deschideau ochii asupra unei alte laturi a afecțiunii lui Pasar. Dacă tatăl său îl slujise ca înalt demnitar pe Amenhotep al III-lea, însemna că dragostea pentru dinastia regală se moștenea din generație în generație în familia lui.

— Thutu mi-a spus, continuă Tutankhamon, că Înălțimea Sa Huy se număra printre purtătorii de evantai ce stăteau la dreapta părintelui meu. Și a fost Viteaz al Maiestății Sale în trupele de călăreți ale fratelui meu Akhenaton.

Pasar, stânjenit, îi aruncă pe furiș o privire lui Ankhensepamon. Ea făcu ochii mari: ibovnicul ei aparținea deci unei familii de vază a regatului. Băiatul se străduia din răsputeri să se concentreze asupra partidei.

— Am hotărât, rosti Tutankhamon, luând un pion advers, că tatăl tău va fi vicerege în Țara Kush. Am stabilit asta împreună cu vizirul.

Nu un bolovan din cer căzuse în odaie, ci însăși Luna.

— Iar tu ai să fii mai-mare peste caii mei. Nu mai joci?

— Maiestate…, se bâlbâi Pasar. Atâtea onoruri…

— Ai sânge nobil. Și ești expresia mea.

— Îngăduie-mi, maiestate, să-ți sărut mâna.

Tutankhamon își întinse mâna-i delicată peste tabla de joc, iar Pasar i-o sărută.

— Și ce părere are despre asta regentul? întrebă Ankhensepamon, care se ridicase din jilț.

— E întrutotul de acord.

Regina se gândi că Ay și Huy se cunoșteau, probabil, de multă vreme. Se întrebă dacă o asemenea hotărâre nu ascundea vreo sforărie a regentului sau vizirului ori a amândurora. Dar nu izbuti să-și dea seama care putea fi aceasta. Voiau oare să-l îndepărteze pe Pasar de ea?

— Și Pasar va pleca în Țara Kush? întrebă ea.

— Nu, de vreme ce este mai-mare peste caii mei.

Reginei îi trecu fulgerător prin minte ce anume ar putea să simbolizeze rangul de mai-mare peste caii regelui și se zăpăci într-un asemenea hal, încât nu mai putu să lege două idei.

— Veștile astea mi-au stârnit setea, zise ea.

Și porunci unui servitor să le aducă bere.

— Dacă nu mai joci, zise Tutankhamon, am câștigat.

— Iartă-mă, maiestate, răspunse Pasar aplecându-se peste tabla de dame.

Ankhensepamon își aminti în treacăt de zbenguielile pe câmpul din nordul palatului în tovărășia lui Pasar. Se întâmplase mai ieri și, parcă, niciodată. Fuseseră singuri. Acum, că devenise oficială, legătura nu le mai aparținea.

♀

Învestirea lui Huy avu loc două săptămâni mai târziu, la Theba. Ankhensepamon se încredință că soțul ei pusese la lucru pe toată lumea, nu doar pe intendentul sărbătorilor regale și pe Uadj Menekh, firește, ci și pe toți slujbașii regenței și ai viziratului.

Ceremonia se desfășură în marea sală de audiențe. Pe un podium atât de înalt încât o cădere de-acolo ar fi fost mortală, regele și regina stăteau pe tronuri placate cu electrum, sub un baldachin.

Ay era așezat pe un al treilea tron, în fața lor, pe un podium mai jos, cu doi purtători de evantai alături. Thutu, Horemheb și Maya stăteau în picioare, la stânga și la dreapta tronului său.

Cu acest prilej, Tutankhamon îmbrăcase roba lungă din pânză de in plisată care îl făcea mai impunător decât arăta în mod obișnuit cu o pânză în jurul șoldurilor. La spate, de centură, era prinsă coada de panteră. Stăruise ca Ankhensepamon să poarte, ca și el, sandale în întregime aurite. Pe cap avea coroana albastră de paradă *kheperesh,* numită și „coiful de război”, într-o mână ținea sceptrul și biciul, emblemele regale, iar în cealaltă crucea vieții, *ankh.* Deși soțul ei dovedea o grijă excesivă pentru veșmintele lui, ca și pentru rânduiala ceremoniilor și a cadrului lor, Ankhensepamon fu surprinsă de fastul copleșitor pe care-l ceruse pentru învestirea lui Huy. Ce putea să-nsemne asta?

Își privi soțul. Aceeași mască neclintită.

„Dar ce se află, oare, în spatele măștii?” se întrebă ea. Crezuse că-l cunoștea pe băiat, pe vremea când nu era decât un prinț timid, dar își dădea seama acum că el devenise o enigmă.

De-o parte și de alta a unui culoar larg, înalți slujbași, curteni și demnitari alcătuiau grupuri tăcute, în veșminte de ceremonie. În primul rând din dreapta, Ankhensepamon observă două femei, nu tocmai tinere, dar cu ținută mândră, purtând fiecare câte un pectoral sclipitor, brățări de aur, sandale garnisite cu pietre scumpe, spunându-și că trebuiau să fie Unher, mama lui Huy, și Taemuadjisy, mama lui Pasar. Oare aceasta din urmă bănuia motivele favorurilor pe care le acorda soțul ei? Dar, oare, motivele erau cu-adevărat cele pe care și le-nchipuia Ankhensepamon? O tot mai mare nedumerire punea stăpânire pe ea.

Uadj Menekh anunță cu glas răsunător sosirea lui Huy. Și tatăl lui Pasar intră, îmbrăcat și el într-o robă lungă, din pânză de in plisată. Regina îi cercetă chipul cu atenție. Pasar peste treizeci de ani, își zise ea. Pentru această împrejurare, bărbatul abordase, firește, o expresie de nepătruns.

După Huy intrară cei doi fii ai săi, căci Pasar avea un frate mai mare. Apoi secretarii lui Huy. Toți cu spinările încovoiate și frunțile în pământ.

Maya merse să-l întâmpine în numele regelui și-i spuse:

— Ți s-a dat în grijă ținutul care se întinde de la Nekhen până la Nesut Tauy[21].

— Fie ca Amon din Nesut Tauy să facă în așa fel încât tot ce-ai poruncit tu să se-mplinească, o, rege, stăpânul meu, răspunse Huy.

Iar secretarii săi intonară:

— Tu ești fiul lui Amon. Fie ca prin vrerea lui să vină la tine cârmuitorii tuturor țărilor străine, aducându-ți roade alese din ținuturile lor.

Ankhensepamon încercă să prindă însă privirea lui Pasar. Însă chiar atunci Maya îi întinse solemn

lui Huy inelul de aur al noii sale demnități, iar cei doi fii urmăreau încheierea ritualului.

Un nou val de nedumerire o tulbură pe regină. Tot nu-i venea a crede că Tutankhamon rânduise asemenea ceremonie doar pentru a-l rostui pe Pasar drept ibovnicul ei. Având complicitatea lui Thutu? Și pe cea a lui Maya? Nu, exista cu siguranță un alt motiv, mai profund.

Proaspătul vicerege rosti încă o formulă de laudă pentru a-i mulțumi monarhului.

Vicerege, își zise Ankhensepamon. Și se lumină brusc. La fel cum Ay își asigurase sprijinul unui viceregent, Tutankhamon își lua un vicerege. Asta era! De vreme ce Ay se sprijinea pe armată, Tutankhamon punea mâna pe veniturile din Kush: aur, fildeș, lemn prețios, sclavi. Cum de nu se gândise până atunci!

Noul vicerege își îndreptă pentru ultima oară privirea către stăpânul său și ieși din sală, apoi din palat, urmat de familie și de numeroși demnitari și curteni. De-afară se auziră uralele slujbașilor ce-l așteptau. Toată lumea avea să-l însoțească la debarcader.

Acolo, va urca pe o corabie somptuoasă, cu o cabină la pupa pentru el și suită și o alta pentru cai la proră, în spatele unei sculpturi ce-l înfățișa pe rege supunând un războinic negru. O cântăreață va intona imnuri de slavă și Huy va ridica pânzele și va naviga spre întinsa și misterioasa Țară Kush. Și se va strădui să-i smulgă aurul, arama, fildeșul, nestematele, abanosul vegetal și uman, ca și vitele care se găseau din belșug în această regiune cucerită.

Ankhensepamon nu avea să-l revadă pe Pasar decât pe seară sau, cel mai probabil, a doua zi. „Mai-mare peste cai”, își zise ea încă o dată.

După ce sala se goli, Itchan, ridicat la rangul de întâi secretar al regelui, îl ajută pe monarh să coboare treptele, îi luă însemnele regale din mâini, apoi îi întinse bastonul.

Căci de-acum era lucru știut: regele nu se mai despărțea de baston pentru a-și sprijini mersul. Nu era unul obișnuit, nici pe departe, ci o cârjă înaltă, cu capătul de sus încovoiat și împodobit cu chipurile schimonosite de durere ale unui sirian și unui negru, dușmanii tradiționali ai regatului.

Deodată, pe când cobora la rândul ei de pe podium și apuca mâna pe care i-o întindea întâia doamnă a curții, Ankhensepamon înțelese într-o străfulgerare: băiatul acesta care-i era soț încifra tot. Chiar și nenorocul în căsătorie. Se încifrase chiar și pe el însuși: un rege, fiu de zeu, a cărui existență nu putea fi însă decât un șir neîntrerupt de ceremonii solemne și de spectacole. Dar era, totodată, șiret: pusese mâna pe veniturile ce trebuiau să slujească gustului său pentru fast.

Ankhensepamon îl privi pe Ay care, după ce termină de discutat cu secretarul său, se apropie de Tutankhamon. Probabil că bătrânul șacal își închipuia că înfulecase iepurele.

Dar regina își dădu seama că Tutankhamon nu-l iertase pentru moartea lui Semenkhere. Și nu-l va ierta niciodată.

♀ Capitolul 24

O CEREMONIE NESFÂRȘITĂ

Uneori, în vise apar persoane apropiate, însă comportamentul lor e atât de diferit, încât îl umple de groază pe cel care doarme. Omul se trezește tresărind și începe să se teamă că visul urât e un semn prevestitor. Oare persoana ce i-a apărut în somn o să se îmbolnăvească ori o să moară?

Ankhensepamon fu smulsă din liniștea nopții de o imagine a lui Tutankhamon, șezând în fața ei și jucând singur dame într-un spațiu imens și

lugubru. Tânăra se ridică brusc în capul oaselor, iar Pasar se trezi și el.

— Ce se întâmplă? o întrebă, punându-și palma peste degetele iubitei sale.

Ea îi povesti ce visase, adăugând:

— Parcă murea.

— Nu poate să moară. E mort deja.

— Cum? exclamă ea.

— Nu-l vezi? Trupu-i împuținat e gol pe dinăuntru. Privirea lui e cea a unei măști mortuare. Nicio pasiune nu-l însuflețește. Câteodată, când mă uit la el cum mănâncă, am impresia că înghite alimente de ipsos pictat, dintr-acelea ce se pun în morminte pentru așa-zisele mese ale morților. Și-a transformat viața într-o nesfârșită ceremonie funerară.

— Taci, îi zise Ankhensepamon fără convingere.

Dar în mare parte era adevărat, în adâncul inimii sale o știa. În discuțiile cu soțul ei nu mai exista loc pentru emoție sau pentru fleacuri, ce-și aveau, totuși, importanța lor și cu care ea se obișnuise. Toate întâlnirile dintre ei deveniseră ritualuri, în deplinul înțeles al cuvântului, și îndată ce se îndepărtau de la regulile stabilite tot de el, Tutankhamon amuțea, arătându-și dezaprobarea prin tăcere. În fiecare dimineață când se întâlneau prima oară, el îi punea întotdeauna aceeași întrebare:

— Divina mea soție a dormit bine?

Uneori, enervată că un băiat de doisprezece ani e într-atât de ceremonios și lipsit de spontaneitate, ea răspundea, chiar dacă nu era adevărat, că țânțarii o deranjaseră ori că cina din ajun îi picase rău la stomac. El o privea neclintit ca o stană de piatră, nu dădea atenție răspunsului și nici nu rostea cuvinte de mângâiere.

Prin urmare, n-avea niciun rost să-i spui ceva, orice, care nu făcea parte din ritualul prevăzut.

Câteodată, Ankhensepamon mânca pește, preparat special pentru ea. El nu se atingea

niciodată de o asemenea mâncare. Mai întâi că era o hrană pentru oamenii de rând, apoi era exclusă din alimentația celor puri, iar regele, susținea el pe un ton afectat, trebuia să fie mai pur decât cei mai puri. Nu punea în gură nici ceapă, deoarece aflase că această legumă le era interzisă preoților care se pregăteau pentru săvârșirea ritualurilor. Dar pentru care ritualuri? Ankhensepamon mânca într-adins pește, chiar mai des decât avea poftă, ca să-i facă în ciudă. Dar oare izbutea? El nu rostea nicio vorbă de reproș, își întorcea doar ochii de la bucatele scârbavnice, privind pe deasupra mesei.

Ankhensepamon înțelegea însă cauzele acestei purtări aspre. După moartea fratelui său Akhenaton, orfanul fusese scos din adăpostul palatului, ca o statuie dintr-o prăvălie cu mărunțișuri, și aruncat în mijlocul unei încleștări a monștrilor. Mama lui, Satamon, propria fiică a tatălui micului prinț, murise la puțin timp după nașterea sa. Iar el nu se bucurase atunci de altă mângâiere în afară de compasiunea slugilor și a sclavilor.

Apoi îi uciseseră celălalt frate, pe Semenkhere, singurul său sprijin. Iar el îl cunoștea pe cel care pusese la cale omorul, dar nu putea cere să se facă dreptate.

După aceea, îl căsătoriseră și-l încoronaseră. Și-l siliseră să-și conștientizeze slăbiciunea trupului.

În sfârșit, încercaseră să-l asasineze.

Și atunci se închisese în el însuși. De aici masca și viclenia.

Regina se gândi că rădăcinile acestei schimbări păreau să se afle în noaptea cobrelor, când animalele sacre ale lui Sati îl apăraseră. Se crezuse el atunci de esență divină? Asta să fie pricina încremenirii, a morții interioare a cărei mască și-o așezase pe chip înainte de vreme?

Se întinse în pat, chibzuind la ce spusese Pasar.

În ciuda numeroaselor îndeletniciri ale soțului ei, la care era și ea chemată adesea să ia parte,

viața dinainte a lui Ankhensepamon dispăruse, ca răzuită cu dalta de muncitorii unui faraon însărcinați să șteargă vestigiile predecesorului său. Precum o pietricică scăpată în apă, care, după ce stârnește câteva valuri concentrice, este înghițită sub suprafața redevenită netedă.

Niciodată nu se rostea vreo vorbă despre Semenkhere, despre dispariția lui Meritaton, a lui Nefer Heru și a fiului lor, despre noaptea cobrelor sau despre încercarea de răzvrătire a lui Api-hetep. Nimic din toate astea nu existase. Era legea regatului. Trăiau numai prezentul și pregătirile pentru moarte. Realitatea nu era pomenită niciodată.

Nu exista trecut. Doar un nesfârșit ritual.

Apoi, pacea pe care-o răspândea trupul lui Pasar, ce adormise la loc, o călăuzi din nou pe Ankhensepamon spre tărâmul somnului.

♀

— Am primit de dimineață rapoartele despre ceremonia Stelei Restaurației, rosti Ay pe un ton mulțumit.

În jurul lui se găseau strânși Thutu, Horemheb, Maya, Mahu, mai mulți slujbași de rang înalt, precum și unul dintre noii săi preferați, Usermon.

— Asta arată, continuă el, că un pic de autoritate și câteva daruri au trezit gânduri mai bune chiar și în sufletele cele mai îndârjite. De-acum regele e iubit cum se cuvine de către întreaga țară.

Vorbele fură primite fără prea mare convingere.

— Că veni vorba de daruri, zise Maya, am oferit din belșug templelor. În afară de statuia din aur a lui Amon, înaltă de treisprezece vergi, mai există o alta de patru vergi, o statuie a lui Ptah de cinci vergi, paisprezece statuete de aur și argint emailate… Ca să nu mai pomenesc de statuile din granit, nici de artiștii și meșterii ce trebuie plătiți… Vistieria regatului e aproape goală.

— O să se umple cu aurul pe care ni-l va trimite Huy, i-o întoarse Ay. Se pricepe foarte bine să

adune comori. Important e ca preoții să fie mulțumiți.

Thutu rămase tăcut. Pe viitor, regele va controla tributurile din Kush. Aurul Sudului nu va ajunge în veci în lăzile vistieriei. Toți oamenii ăștia, cu excepția lui Maya, nu pricepuseră nimic din numirea lui Huy.

— Trebuie să ne gândim la carele de luptă și la armele pe care le cumpărăm din Siria, grăi Horemheb. Dacă vistieria ar seca, armata s-ar confrunta cu mari necazuri. N-am mai putea să înrolăm mercenarii de care avem nevoie.

— Am spus-o, Huy va îndestula vistieria, repetă Ay. O să-i trimitem un mesaj, rugându-l să grăbească lucrurile. Dările s-au strâns?

— Ultima oară acum trei luni, dar au fost deja cheltuite, răspunse Maya, cu o undă de nerăbdare în glas. După cum știi și tu, regentule, oamenii trebuie să plătească următoarele dări abia peste opt luni și nu vom reuși să le strângem mai devreme de zece luni.

— Va trebui să le mărim puțin.

— Nu asta-i și părerea prefecților, se amestecă în discuție Thutu. Li se par și așa prea mari.

Fusese nevoit să rabde toată dimineața bodogănelile lui Maya în privința cheltuielilor fără măsură ale lui Tutankhamon și rugămințile lui stăruitoare de a interveni pe lângă monarh.

Încă din timpul ultimilor ani de domnie a lui Akhenaton, vistieria se golise și, cu siguranță, perioada care urmase nu adusese nicio îmbunătățire.

Veni rândul lui Ay să-și piardă răbdarea.

— Toate astea sunt amănunte, rosti el apăsat. Contează ca liniștea să revină în regat. Prezența regală pe tron se impune de-acum în mod strălucit. Curând va fi de dorit să-l poftim pe Maiestatea Sa să părăsească Akhetatonul pentru a se înfățișa poporului.

— Ai de gând să-l chemi la Theba? întrebă Horemheb.

Regentul părea nehotărât. Își dădu seama că dovedise cam multă înfumurare în cuvântările lui. Vechile și stânjenitoarele argumente legate de lipsa de vigoare a persoanei regelui riscau să se facă iar auzite. Printr-o înțelegere tacită, nimeni nu pomenise, dar nimeni n-avea cum să tăgăduiască faptul că regele suferea de un beteșug din naștere și că se sprijinea mereu într-un baston când mergea.

— Poate la Memphis, mai degrabă, zise Ay.

Thutu se întrebă ce diferență putea să existe între Theba și Memphis.

— Și va trebui să ne gândim la organizarea unei Sărbători a lui Opet[22], pe care s-o conducă regele, încheie Ay.

Deoarece viitoarea sărbătoare urma să aibă loc abia peste șase luni, nu i se păru nimănui nimerit să discute acum despre asta. Sărbătoarea dura unsprezece zile și avea să fie pentru Tutankhamon o încercare cel puțin la fel de anevoioasă ca și ceremoniile de încoronare.

Reuniunea luă sfârșit.

Întâlnindu-se pe coridor cu vizirul, Horemheb îi mărturisi:

— Am sentimentul că regentul se cam pripește când vede lucrurile ca și aranjate. Liniștea din țară e doar aparentă și de moment. Vorbește de creșterea dărilor! Vrea încă un Api-hetep?

Thutu încuviință din cap.

— De la inaugurarea Stelei Restaurației, mi se pare că se servește de rege ca de-un bandaj pentru a obloji țara, adăugă Horemheb.

— Poate că-i va fi mai greu decât își închipuie să se servească de acest bandaj, rosti Thutu schițând un zâmbet.

Nu uitase o observație făcută de Semenkhere: micul și ciudatul rege era un bun jucător de dame.

♀ Capitolul 25

FIUL ÎȘI ÎNSOȚEȘTE TATĂL LA HAREM

Anotimpul semănăturilor se sfârșise. Primele zboruri ale păsărilor călătoare desenau hieroglife pe cerul de argint, îndreptându-se spre miazănoapte.

Rămăseseră mai bine de două luni până la luna Paophi și Sărbătoarea lui Opet. În cadrul ritualurilor ce se vor desfășura atunci, Amon și soția sa Mut, însoțiți de fiul lor, zeul lunar Khonsu, Mărinimosul, potrivit titlului său teban, mergeau la Haremul de Sud, la Luxor[23]. Poporul avea prilejul să-l zărească pe Creatorul lumii sau măcar efigia sa.

Tutankhamon nu asistase niciodată la această sărbătoare. Rugat de către Ay, Consiliul regal și marele preot din Karnak să binevoiască să conducă sărbătoarea, regele nu stătu deloc pe gânduri. Nu construise el, după cum susținea Stela Restaurației, cele trei bărci ale zeului?

— E tatăl meu, le spuse el cu seriozitate și siguranță de sine lui Ankhensepamon și Pasar, ce-l ascultau înmărmuriți.

Și porni fără întârziere către Theba, urmat de Seferhor și Itchan, ca să primească de la marele preot lămuriri despre toate ritualurile ceremoniei și simbolurile lor. Ankhensepamon și Pasar aveau să i se alăture în ajunul plecării zeului.

La scurt timp, cei doi aflară că un înscris regal o numea pe Taemuadjisy, mama lui Pasar, supraveghetoare a haremului regal. Nici regina, nici mai-marele peste cai nu bănuiseră nimic. Vestea îi lovi ca un trăsnet. Asemenea nebunie sau plăcere răutăcioasă îi tulbură adânc.

— O transformă pe mama într-o codoașă! tună Pasar.

Apoi izbucni în râs.

— Dar ce să facă el cu un harem? murmură Ankhensepamon, sincer surprinsă.

Dintotdeauna regii avuseseră câte un harem. Dar Tutankhamon, atât de tânăr?… Taemuadjisy va trebui, așadar, să aleagă cele mai frumoase fete din țară pentru plăcerile trupești ale monarhului.

Care plăceri? Hotărât lucru, băiatul ăsta nu înceta s-o uimească.

În ziua stabilită, Ankhensepamon coborî spre Theba împreună cu Pasar. Găsi palatul de aici în mare fierbere. Întâiul șambelan, Uadj Menekh, copleșit de pretențiile nobililor care cereau cutare sau cutare loc la ceremoniile din templu, părea pe cale să-și iasă din minți. Pe Pasar parcă îl înghiți o mașinărie care se învârtea nebunește. Fiind mai-mare peste cai, avea datoria să pregătească drumul regelui de la palat la debarcader. Acesta nu dura mai mult de un sfert de oră, însă ai fi zis că era vorba despre o ofensivă militară cu o sută de care. Sarcina lui Pasar presupunea să stea alături de suveran și să mâne cei patru cai înhămați la carul regal, în care Tutankhamon urma să călătorească în picioare, strunindu-i pentru a evita zdruncinăturile. Odată regele urcat în barca cu care va traversa fluviul, Pasar va duce caii înapoi la grajduri.

Ankhensepamon avu bucuria să-și revadă cele trei surori, Neferneru-Aton-Tashery, Neferneferure și Setepenre, de care se despărțise imediat după încoronare. Împliniseră unsprezece, zece și nouă ani și nu se mai jucau deloc cu păpușile. O regăsire scăldată în lacrimi, plină de nedumeriri. Lăsate în grija doicilor și, uneori, a mătușii lor Mutnejmet ori a soției lui Thutu, cele trei tinere prințese păreau să aibă un aer pierdut. Niște păsări ale paradisului rupte cu totul de lume. Cerură vești despre Meritaton și se mirară că n-o văd venind la sărbătoare, apoi se interesară de Semenkhere. Încă puțin și ar fi cerut să-și vadă părinții.

— Tu ești regina? o întrebă Setepenre.

Oare își pierduseră mințile? Încercarea se dovedi prea grea pentru Ankhensepamon care le

părăsi cu lacrimi în ochi și se duse direct în odăile sale, așteptând întoarcerea lui Pasar.

A doua zi începu chinul.

Regina și toți demnitarii și înalții slujbași porniră de cu zori să-și aștepte regele la debarcader. Merseră agale sub ochii mulțimii, având parte de atenția încăpățânată a muștelor.

În jurul orei zece, Tutankhamon ieși pe poarta palatului într-un car din electrum, în ecourile răsunătoare ale muzicii militare. Pasar, cu o pânză simplă în jurul șoldurilor, mâna caii. Un locotenent, de asemenea cu torsul gol și mărunt de statură, ca să nu rănească orgoliul recelui, urcase și el în car pentru a-l sprijini pe monarh. Între cei doi tineri, Tutankhamon, purtând robă lungă din pânză albă de in plisată și coroana *kheperesh,* ce nu trebuia să alunece, urma să străbată drumul ținând într-o mână cârja, iar în cealaltă sceptrul. Și nu se putea agăța de nimeni și de nimic.

O mulțime uriașă se adunase de-a lungul drumului, amestecându-și uralele cu vuietul trompetelor, freamătul cornilor și răpăitul tobelor și aruncând flori.

La ponton, împodobit cu flamuri albe și roșii ce fâlfâiau în vârful unor vergi înalte, Pasar și locotenentul îl ajutară pe rege să coboare. Uadj-Menekh îi luă însemnele regale și-i întinse bastonul. Suveranul urcă în barcă împreună cu regina. Numeroase vase erau ancorate în preajmă. O jumătate de oră mai târziu, pe celălalt mal, cortegiul se îndreptă pe jos spre templul lui Amon, acompaniat de o orchestră militară.

Marele preot îl aștepta pe rege și-l conduse să facă libații și să tămâieze ofrandele. Apoi grupuri de preoți și scribi se duseră să caute în templu prima dintre cele trei bărci divine, pomenite de Stela Restaurației, o ridicară pe umeri și o apucară spre mal ca s-o lase la apă. Fiecare putu să se încredințeze cu propriii ochi: barca era cu adevărat

din lemn de cedru incrustat cu aur. La fel făcură cu a doua barcă, apoi cu a treia.

Nu era deloc o treabă ușoară, căci locul dintre templu și mal era înțesat de vânzători ambulanți care le ofereau oamenilor de-ale gurii: frigărui de pește și carne friptă, castraveți cu oțet, plăcinte cu susan sau miere, curmale, bere la pahar – unul singur pentru toți. Asudând și opintindu-se, cele două sute de purtători ai fiecărei bărci trebuiau să se strecoare printre mesele înjghebate la repezeală și înjurăturile izbucneau acoperite, mai mult sau mai puțin, de muzică.

Preoții și scribii se înapoiară la templu și culcară statuia cea mare de aur, înaltă de treisprezece vergi, pe o targă imensă, ca s-o care până la cea de-a doua barcă, *Userhet Amon.*

Sute de mâini se întinseră să-l atingă în treacăt pe zeu, ce zâmbea privind cerul.

Tot așa duseră și statuia lui Mut, făurită, de asemenea, din aur.

Apoi pe cea a lui Khonsu.

Pe malul dinspre Karnak se îmbulzea deja puzderie de lume. Ce să mai vorbim de malul celălalt! Mai multe corăbii se desprinseseră de acolo, purtându-i pe curioșii ce voiau să vadă de aproape plecarea zeului. Acordurile diferitelor trupe de muzicanți se amestecau cu muzica militară dând naștere unui vacarm nemaipomenit ce se răspândea pe deasupra apei unind malurile.

Preoții și scribii se străduiră să înalțe statuile în bărci și să le proptească, legându-le bine. După ce terminară, se întoarseră încă o dată să caute cabinele în formă de capelă ce trebuiau așezate în bărcile divine, una în spate, alta în față, și care urmau să-i adăpostească pe călători timp de cincisprezece zile, cât aveau să navigheze.

În sfârșit, pe la ora patru a după-amiezii, regele sui în *Userhet Amon,* însoțit de Itchan, de mai-marele garderobei, de medicul Seferhor, în caz că va fi nevoie de el și de un preot. Apoi corăbierii și

vâslașii, cărora le reveneau o bună parte din meritele acestei isprăvi, își ocupară locurile la bord.

Amon sclipea în soare.

Prințesele căscară gurile de uimire. Ankhensepamon își miji ochii.

Se dădu semnalul de plecare. Barca lui Amon porni prima și se îndreptă spre mijlocul Marelui Fluviu, tulburat în timpul inundației de curenți înșelători și de creșteri bruște ale nivelului apei. Bărcile soției și fiului său porniră la rândul lor, apucând în aceeași direcție. Neavând pânze și urcând împotriva curentului, mai puternic în acest anotimp, bărcile divine erau împinse doar de forța vâslelor. Alte trei vase, aflate în fața lor, le remorcau, supraveghindu-le cu strășnicie.

Amon, soția sa și fiul lor se mișcau înainte și-napoi, la stânga și la dreapta, ca niște petrecărești amețiți de băutură. În fapt, asta îi făcea să pară vii.

Bărcile demnitarilor îi urmau.

La un moment dat, toți privitorii de pe cele două maluri putură să-l vadă pe rege postându-se la pupa lui *Userhet Amon* cu ajutorul unui tânăr pe care Ankhensepamon îl recunoscu ca fiind Itchan. Sprijinit de acesta, Tutankhamon apucă vâsla-cârmă[24] și se prefăcu a o mânui, ca și cum ar fi condus el însuși barca tatălui său.

Aplauzele izbucniră numaidecât. Ankhensepamon se temu ca regele să nu plătească o asemenea cutezanță printr-o baie zdravănă. Dar nu se întâmplă nimic, căci, după ce conduse simbolic o clipă, regele ridică brațul pentru a răspunde aplauzelor și intră în cabina sa.

Alaiul avea să-și continue astfel călătoria până la Luxor și, vreme de alte unsprezece zile, regele își va însoți tatăl ceresc pe drumul de întoarcere, ca să-l aducă alături de soția sa și de fiul lor înapoi la Karnak.

Frântă de oboseală, biruită de căldură, agitație și larmă, Ankhensepamon se simți nespus de fericită

să pornească spre palat. Se întrebă dacă Tutankhamon se va întoarce teafăr din această călătorie. În ceea ce-o privea, ea îl lăsa bucuros pe fiul zeului să-și întovărășească tatăl la harem.

Coincidența o izbi: Tutankhamon se înzestrase c-un harem exact în momentul când își urma tatăl spre haremul acestuia. Două haremuri închipuite.

♀ Capitolul 26

BĂIATUL CARE SE CREDEA ZEU

Ca fiu al Creatorului, regele era centrul lumii și nu i-ar fi trecut nimănui prin minte să-l acuze că face lucruri bizare. Ea însăși de esență divină, ca fiică a unui zeu viu, Ankhensepamon nu se putea împiedica să-și spună că purtarea divinului ei soț începea să sfideze bine cunoscutele tradiții.

Cum el nu se înapoiase încă de la Sărbătoarea lui Opet, regina avea răgazul să mediteze asupra naturii pământești și divine a lui Tutankhamon.

În timpul unei discuții despre calitatea oglinzilor ce se găseau de cumpărat în vale, întâia doamnă a Curții îi spuse:

— Maiestatea Ta se întreba cu îngrijorare mai deunăzi dacă poporul va reuși să vadă augustul chip al divinului tău soț în timpul ceremoniilor. Pot să-ți mărturisesc că oamenii, chiar dacă abia l-au zărit din pricina distanței ce-i despărțea de rege, încep să-i cunoască limpede trăsăturile.

Ankhensepamon nu înțelese ce voia să spună femeia.

— Efigiile sale sunt acum atât de numeroase, o lămuri aceasta, încât există puțini supuși care să nu cunoască trăsăturile mult-iubitului tău soț.

Chiar atâtea să fi fost?

— Regiunea Thebei e plină de ele, adăugă întâia doamnă, cu vădită admirație.

Surprinsă, Ankhensepamon mărturisi că ea, una, nu aflase nimic despre asta și dădu glas dorinței de

a le vedea. Cele două femei îi convinseră, așadar, pe Uadj Menekh și pe intendentul general să organizeze o plimbare de-o zi. Aveau să meargă în spinarea catârilor, însoțite numai de două gărzi, întrucât pe lumină împrejurimile capitalei nu erau primejdioase. Se îmbrăcară ca două doamne respectabile, ferindu-se să atragă atenția prin veșminte sau podoabe scumpe. Oricum, chipul reginei era aproape necunoscut.

Ieșiseră din palat de vreo oră, când întâia doamnă îi arătă reginei două statui noi ce străjuiau poarta orașului. Se opriră. Ankhensepamon descoperi două statui uriașe ale soțului său, înfățișat cu un trup pe care ea nu-l recunoștea. Însă cel mai mult o surprinse coroana pe care o purta monarhul în aceste reprezentări: nu dubla coroana tradițională a Pământului de Sus și Pământului de Jos, *pschent*-ul, ci pe cea a lui Osiris, numită și coroana *atef,* proprie zeului Geb. O coroană albă, cu două pene de struț înalte de-o parte și de alta și cu două coarne de berbec orizontale.

O coroană divină.

Exista însă un amănunt neobișnuit: coroana lui Geb, zeul Enneadei[25] și întâiul faraon al țării înaintea tuturor regilor, fusese un pic schimbată. Discul lunar care de obicei apărea deasupra, între cele două pene de struț, fusese așezat direct pe capul regelui.

Ankhensepamon fu tulburată. În primul rând discul era mult mai mare decât cerea tradiția și amintea în mod periculos de cel al lui Aton. În al doilea rând, chiar și tatăl ei, Akhenaton, se înfățișase cu coroana regală, nu cu cea divină. Însă se abținu de la orice întrebare sau comentariu. Dacă însoțitoarea sa nu era o mare cunoscătoare a însemnelor și a simbolurilor regale, mai bine să nu-i atragă atenția asupra acestei ciudățenii.

Micul cortegiu își continuă drumul și ajunse la debarcader. Peste o jumătate de oră coborî, cu catâri cu tot, pe celălalt mal. Întâia doamnă a

Curții se îndreptă spre un templu nou. Îi era închinat lui Khonsu, fiul lui Amon, a cărui statuie de aur o urmase pe cea a tatălui său de-a lungul fluviului în timpul Sărbătorii lui Opet. Sculptorii terminau de lustruit alte două statui colosale ce străjuiau intrarea, iar pictorii zoreau să le zugrăvească în galben, alb, ocru și roșu. Încă două reprezentări ale regelui. Inscripțiile proaspete de pe socluri spuneau că sunt imagini ale zeului. Dar, în locul capului de șoim erau trăsăturile lui Tutankhamon. Totuși, pasărea divină nu lipsea. Își întindea aripile în spatele capului regal. Imaginea tradițională fusese schimbată în favoarea monarhului.

Din nou, Ankhensepamon reuși să nu-și trădeze tulburarea. Se prefăcu a admira edificiul și intră să cerceteze basoreliefurile. Spre uimirea ei, găsi coți întregi cu imagini ale soțului ei războindu-se cu dușmanii țării. La treisprezece ani? Când? Și unde?

Poate că întâia doamnă se mira și ea. Când privirile li se încrucișară, Ankhensepamon deslușì în cea a însoțitoarei sale o umbră de îndoială, ușor zeflemitoare parcă. În orice caz, tăcerile lor spuneau multe.

— Maiestatea Ta ar dori să vadă și marele ansamblu al celor trei statui din templul lui Amon? propuse întâia doamnă.

Ankhensepamon încuviință din cap și o luă spre templul cu pricina. Trecură pe lângă capela de alabastru a lui Amenhotep I și ajunseră la templul lui Aton. Regina vru să se oprească puțin aici. O dorință îndreptățită, căci tatăl ei îl construise. Și, de altfel, nu era o vizită oficială. Iar templul părea părăsit. Niciun credincios. Niciun preot.

De cum păși înăuntru, regina încremeni. O gigantică efigie a lui Akhenaton domina sala cea mare. Cu inima bătând să-i spargă pieptul, ea privi portretul stilizat în exces și totuși mai adevărat decât natura: gura dăltuită, ochii îngustați și acel

chip alungit, împietrit, vădind o dârzenie încăpățânată. Tatăl ei. Își stăpâni lacrimile. Tatăl ei și totuși un tată ce fusese mereu absent. Își aminti în treacăt de ultimii lui ani, de nebunia mistică, de timpul pe care-l petrecea închis în odăile sale împreună cu Semenkhere, de zilele în care scria imnuri închinate lui Aton, pe care i le încredința apoi lui Panesy ca să fie recopiate în Casa Vieții. Își revăzu mama, trufașă și învăluită de mister, adâncită în ura ei, precum și propria izolare în care trăise alături de doici și de slujbașii palatului.

I se făcu un dor nespus de Meritaton. Și-ar fi dorit din tot sufletul s-o cuprindă în brațe și să-i plângă pe umăr. Însă cealaltă regină nu se afla acolo.

Pe un altar de ofrande, nisipul alb acoperise rămășițele unor jertfe arse cândva, demult. Urmele ultimelor libații îngălbeneau soclul. Printre dale creșteau ierburi, iar șopârlele alergau peste basoreliefuri.

Ankhensepamon își înghiți lacrimile și ieși din capelă. Sicomorii își răspândeau umbra răcoroasă, păsărelele cântau, iar fluturii zburau veseli. Însă decorul era funebru.

Cele două femei și gărzile se îndreptară spre templul lui Amon.

Aici vârfurile aurite ale obeliscurilor sclipeau în soare. Flamurile galbene tremurau în bătaia brizei. Femeile străbătură curtea unde faraonul se purifica înainte de-a intra în prima sală. Preoții forfoteau de colo-colo. Un servitor dădea cu mătura. Un preot înconjurat de credincioși săvârșea un sacrificiu, iar mirosul cărnii de animal și al laptelui ars umplea aerul.

Întâia doamnă își conduse stăpâna spre zidul de răsărit al capelei. Lipită de el se afla o imensă sculptură. Lui Ankhensepamon i se tăie răsuflarea. Tutankhamon stătea în picioare, între Mut și Amon, ținându-i cu familiaritate de mijloc, de parcă tustrei erau deopotrivă și luau parte cu toții

la un dans câmpenesc. Pe cap purta tot coroana *atef*.

Luase locul zeului Khonsu.

Orfanul își născocise niște părinți.

Întâia doamnă îi propuse reginei să viziteze încă un templu, însă Ankhensepamon pretinse că se simțea obosită și că voia să se înapoieze la Theba.

♀

Când el o vizită la întoarcere, pe la mijlocul celei de-a treia luni a inundației, îi zâmbi triumfător, o sărută pe obraz și-i spuse:

— L-am adus pe tata înapoi.

Ea fu cât pe ce să-l întrebe dacă descoperise plăcerea în Haremul de Sud. Îndoielile despre sănătatea mintală a soțului ei o copleșiră din nou.

La cină, el îi oferi o poveste ce părea că nu se mai sfârșește, dar pe care nimeni nu îndrăznise s-o întrerupă, despre călătoria pe Marele Fluviu și despre drumul înapoi.

Trei zile mai târziu, după o întrevedere cu Ay, o înștiință că el se va muta cât de curând la Memphis.

— Dar haremul tău, îl întrebă ea pe neașteptate, unde se află?

— Oriunde mă aflu eu, răspunse el.

Pasar îi destăinuise că un etaj dintr-o aripă a palatului din Theba unde ea nu punea piciorul niciodată fusese pregătit să găzduiască vreo douăzeci de tinere din vale, din Kush și din Punt, trimise de Ay. Dar, pe numele lui Min, la ce-i folosea lui un harem?

— Mama ta ce zice despre asta?

— Că el și-a petrecut acolo vreo trei, patru nopți.

Ankhensepamon se simți jignită. Situația devenea tot mai lipsită de noimă.

A doua zi Tutankhamon porni spre Memphis cu un alai întreg de arhitecți, sculptori și scribi ai Casei Vieții din Karnak. Așadar, se pregătea să construiască alte temple și să ridice noi statui cu

divinizata sa persoană. Îl luă cu el pe Pasar. Se părea că începuse să prindă gustul plecărilor și sosirilor în carul de electrum.

Ori poate socotea că în lipsa lui regina nu avea dreptul la plăcerile trupului sau ale inimii, chiar și printr-un mijlocitor. Prin urmare, Ankhensepamon rămase singură, în tovărășia lui Sati. Bătrâna doică, devenită confidentă, îi vorbea despre cobrele ei și despre înțelepciunea fără pereche a animalelor.

— Ele citesc în inima ta mai clar decât citești tu într-o carte.

Trei luni mai târziu, printr-o scrisoare trimisă anume în acest scop reginei, i se impunea să se alăture soțului său la Memphis. La început Ankhensepamon se bucură, gândindu-se c-o să-l revadă pe Pasar, însă faptul că era tratată de parcă făcea parte din mobilierul regal îi strică toată plăcerea. Ce nevoie avea Tutankhamon de ea?

— Blestemată fie regalitatea care m-a forțat să-l fac rege! îi spuse ea, aproape strigând, lui Sati, când rămaseră singure pe seară.

— Sora ta ducea alături de Semenkhere o viață mult mai tihnită și tot a plecat, observă doica.

— Dar eu nu pot să plec! Cum să plec? Și unde?

— Haide să vedem ce-o să fie și la Memphis, zise Sati punându-și mâna pe umărul celei pe care o știa de mic copil și a cărei poveste o cunoștea mai bine decât oricine.

Ankhensepamon începu să plângă.

— Îmi ești ca o mamă, șopti.

Doica o cuprinse în brațe.

După ce-și șterse lacrimile, Ankhensepamon îl chemă la ea pe Thutu ca să afle mai multe despre amestecul ciudat de imagini ale divinităților și ale regelui, pentru care nimeni nu era pregătit. Vizirul se arătă împăciuitor:

— Maiestatea Sa este pătrunsă de natura divină a persoanei sale și e convins că sarcina de a repune în drepturi vechile culte nu suferă amânare. De

aceea își dă toată silința pentru a readuce în regat prezența divinităților.

Pricepând din privirea reginei că răspunsul n-o mulțumea, adăugă prudent:

— Uneori mi se pare că regăsesc la Maiestatea Sa râvna fără pereche a răposatului său frate, regele Akhenaton.

Vizirul nu putea spune mai mult. Tutankhamon era atins, așa cum bănuise și ea, de aceeași pasiune religioasă ca și tatăl ei.

— Ce părere are regentul despre asta? întrebă Ankhensepamon.

— Cred că nu greșesc când spun că se bucură nespus de armonia din regat, pe care lucrările regelui o sporesc.

Cu alte cuvinte, clerul era încântat de această activitate nestăvilită, iar regentul, ce avusese nenumărate pricini de îngrijorare în ultimele luni, se socotea acum mulțumit.

— Dar Horemheb?

Un licăr se aprinse în ochii vizirului:

— Locotenentul regelui speră că armonia țării se va răsfrânge și asupra trupelor sale.

Mai clar spus, găsea că treburile armatei nu mergeau la fel de bine ca ale preoților.

Ankhensepamon își lăsă capul în piept, ca să-și arate încuviințarea, dar și ca să-l cruțe pe vizir. Să trăiești într-o lume închipuită, își zise ea tulburată, e tot o formă de a-ți duce viața. Încercă acest sentiment cu o intensitate copleșitoare. Toată lumea vedea și înțelegea delirul soțului ei. Și toată lumea începea să se obișnuiască deoarece el era regele și isprăvile lui născute din râvnă religioasă îi măguleau din cale-afară pe preoți.

Asta ținuse șaptesprezece ani la tatăl ei. Oare la Tutankhamon cât va dura?

♀ Capitolul 27

SCHIȚE DE FILOSOFIE BOTANICĂ LA APROPIEREA UNEI FURTUNI

— Le iau pe surorile mele la Memphis, rosti Ankhensepamon, vorbind parcă de una singură.

Nici măcar nu știa cui se adresa. Doamnelor de la Curte? Mai-marii garderobei? Nimeni n-ar fi putut să rostească vreun cuvânt de împotrivire, oricât de neînsemnat. Uadj Menekh nu reușise cu niciun chip să-l găsească pe Thutu. Horemheb se afla la Memphis împreună cu regele. Ay plecase într-o călătorie de câteva zile la Akhmim. În orice caz, era o problemă ce ținea numai de autoritatea ei. Așa că le rugă pe doici să binevoiască a pregăti cuferele prințeselor pentru drumul de a doua zi.

Nu-și putea lăsa cele trei surori mai mici să lâncezească în indiferența și nebunia palatului din Theba. Dar oare palatul din Memphis va fi mai bun? se întrebă ea.

În dimineața următoare, prințesele, sporovăind bucuroase la gândul unei plecări, ba încă și mai bine, al unei mutări, urcară alături de sora lor la bordul *Înțelepciunii lui Horus.* O altă corabie ducea cuferele reginei și ale prințeselor, precum și pe unii slujbași regali, chemați și ei degrabă la Memphis.

În fapt, când regina, surorile sale și suita lor urcau pe vas, Thutu și Horemheb stăteau de vorbă în grădinile palatului, departe de urechile curioase. Și unul, și altul tocmai ce primiseră același înscris ce-l ridica pe Pentju la rangul de înalt demnitar însărcinat cu corespondența străină. Altfel spus, însărcinat cu relațiile cu aliații ale regatului. O slujbă dintre cele mai importante.

După josnicele-i mărturisiri, făcute cu aproape patru ani în urmă, Pentju fusese decăzut la rangul mărunt de mai-mare al arhivelor regale, la care Semenkhere îl condamnase din mărinimie. Dar iată că otrăvitorul ieșea iarăși la lumină. Și parcă

ferindu-se să dea vreo lămurire despre asta, Ay plecase numaidecât spre Akhmim.

— Ce crezi că înseamnă această repunere în drepturi? întrebă Thutu. Mie mi se pare că aduce a viclenie. Și, dacă nu mă înșel, nu prevestește nimic bun. Adu-ți aminte că atunci când am discutat cu Ay, după isprava de la Sais, l-am silit să accepte procesul lui Api-hetep, deși el nu voia cu niciun chip. L-am amenințat atunci că voi pune să fie arestat pentru otrăvirea lui Akhenaton și a lui Semenkhere și am pomenit, în chip nesăbuit, de mărturisirile lui Pentju. Iar acesta a devenit pentru el o sabie atârnată deasupra capului. Ay nu putea să rabde așa ceva. Însăși existența lui Pentju și riscul dezvăluirilor lui îi îngrădeau libertatea de a lua anumite hotărâri. Ca atare, l-a ademenit cu șiretenie și, ridicându-l în rang, l-a câștigat, trup și suflet, de partea sa. Pentju se credea căzut în dizgrație pe veci. Și iată-l redevenind un om puternic și respectat. Nu-și va trăda niciodată binefăcătorul. De-acum gura i-a fost pecetluită, pricepi? Nu-l vom mai putea amenința pe Ay cu mărturisirile lui Pentju.

Thutu mai chibzui o vreme și încuviință din cap. Interpretarea era corectă și limpede. Dar supărătoare.

Generalul părea îngândurat.

— De fapt…, zise el.

Thutu aștepta urmarea.

— De fapt, reîncepu Horemheb, poate că noi am greșit executându-l pe Api-hetep. Ar fi trebuit să ne prefacem că l-am trimis la moarte și să-l ținem într-o ascunzătoare secretă.

Sugestia era neașteptată. Vizirul se încruntă, nedumerit.

— Nu știu dacă Api-hetep ne-a spus tot, continuă Horemheb. Ceva mă îndeamnă să cred că Ay nu numai că i-a făgăduit rangul de vizir, ci l-a și încurajat să pună stăpânire pe Memphis și pe Pământul de Jos.

Thutu medită la bănuiala generalului. Apoi clătină din cap. Vasăzică regentul încercase să distrugă unitatea regatului pentru a-l devora mai ușor!

— Acesta e adevăratul motiv, spuse Horemheb, pentru care, odată ce Api-hetep a dat greș, Ay i-a ordonat lui Nakhtmin să-l ucidă pe loc și s-a împotrivit cu atâta îndârjire judecării sale. Toată treaba asta are rădăcini mai adânci. Dacă Api-hetep ar mai fi fost în viață, l-am fi putut face să vorbească. Să dezbini regatul e o crimă cu mult mai gravă decât complicitatea cu un stăpân de provincie răzvrătit și niște promisiuni nesăbuite. Acum am fi putut să-l judecăm pe Ay.

Generalul vântură cu putere apărătoarea de muște cu mâner de fildeș ca să alunge insectele obraznice.

— Și să-l executăm, adăugă el.

Încă o dată, Thutu realiză cât de mult îl ura Horemheb pe socrul său. Generalul își continuă explicațiile:

— Ay este, la drept vorbind, stăpân peste Egiptul de Sus. Cu atât mai mult cu cât l-a convins pe rege să-l numească pe Huy vicerege în Kush. Dar asta nu-i de-ajuns ca să preia puterea. Are nevoie și de sprijinul Pământului de Jos, în primul rând al Memphisului. Însă la comanda garnizoanei din acest oraș mă aflu eu. Sunt forța potrivnică de care se teme Ay.

Oricât ar fi fost el de vizir, Thutu scăpase din vedere acest aspect.

— Iată de ce nu crâcnește când regele cheltuiește fără măsură la Memphis și în întregul ținut și nici când înalță cu nemiluita statui ale lui Ptah, după ce a umplut regatul cu statui ale lui Amon. Ca să-și atragă bunăvoința lui Nefertep și a nobililor din Memphis și din Pământul de Jos. A câștigat deja sprijinul deplin al marelui preot al lui Amon, dar nu și pe cel al marelui preot al lui Ptah.

Thutu se întreba în ce fel putea fi oprită această mașinărie demonică.

— Adică în toate aceste luni ne-a adormit atenția lăsându-ne să credem că se supune voinței noastre. Apoi, deodată, ne lipsește de o armă importantă: mărturisirile lui Pentju. Trebuie să recunoaștem că a lucrat cu mare măiestrie.

— Asta înseamnă că se pregătește să treacă la fapte mari, observă Horemheb.

— Dar la ce râvnește?

— La tron. Tu ce crezi?

— Dar tronul este ocupat de rege, nu?

Generalul Horemheb îi aruncă vizirului o privire zeflemitoare.

— A fost ocupat și de Akhenaton, și de Semenkhere.

Cu alte cuvinte, Tutankhamon risca să-i urmeze în mormânt înainte de vreme. Crima își reintra în drepturi. În colțul gurii lui Thutu se ivi o cută amară.

— Nu curând, adăugă Horemheb, luând-o înaintea întrebării vizirului. Asta ar semăna dezordine în țară și ar fi primejdios pentru el. Deocamdată a obținut ce-a vrut. Ne-a făcut să lucrăm pentru el…

Un zâmbet ușor subție buzele lui Horemheb. Thutu aștepta o lămurire:

— Regele copleșește cu favoruri preoțimea și reușește să aducă liniștea pe care Ay n-ar fi putut s-o obțină decât cu prețul unor tratative nesfârșite și anevoioase. Pentru regent, Tutankhamon e un soi de înalt demnitar ce se îngrijește de culte. Iar eu am readus unitatea armatei și am pus-o pe picioare, ca să fie gata oricând de război. Țara prezintă toate aparențele armoniei și bunăstării.

— Doar aparențele?

— Dările sunt prea mari. Există riscul să apară oricând noi tulburări.

— Ce putem face?

— Să rămânem vigilenți. În locul tău, nu m-aș încrede în acest Usermon, proaspătul favorit al lui Ay.

Thutu băgase și el de seamă, așa că încuviință.

— Au plecat împreună la Akhmim, adăugă generalul. Numai zeii știu ce pun la cale acolo.

O dată în plus, acea oboseală nelămurită, vecină cu sila, îl cuprinse pe Thutu.

Când ajunse la ușa odăii sale de lucru îl găsi pe Uadj Menekh, mâhnit, în tovărășia lui Panesy, marele preot al cultului părăsit al lui Aton. Surprins, vizirul schimbă câteva cuvinte curtenitoare cu marele preot.

— Putem sta puțin de vorbă, vizire?

Thutu îl pofti să intre, îi aduse aproape un jilț, apoi se așeză. Cei doi bărbați se priviră o clipă.

— I-am trimis regentului două scrisori, zise într-un târziu Panesy. Nu mi-a răspuns.

Thutu ghici deja cum stăteau lucrurile.

— I-am scris regelui, adăugă Panesy. Au trecut de atunci două luni. N-am primit nici de la el vreun răspuns. Așa că am venit la tine. Preoții mei și cu mine nu mai avem ce mânca. Trăim din mila câtorva credincioși.

Vreme de șaptesprezece ani, marele preot fusese soarele Curții și al regatului. Sub domnia lui Semenkhere, se îngrijise ca toți marii preoți din țară să se adune laolaltă, ceea ce însemnase începutul împăcării. Acum se uita la Thutu cu aceeași seninătate de odinioară. Lipsa de recunoștință a regentului, ușurința cu care acesta se înstrăinase de cultul lui Aton, tăcerile regelui, toate astea nu păreau să-i pricinuiască vreo amărăciune. Doar un surâs puțin trist.

— Trebuie să mă duc să cer ajutor de la marele preot al lui Amon? El o duce bine acum.

Thutu clătină din cap. Își chemă secretarul și-i porunci să ia grâu din rezervele Thebei, să cumpere zece vite grase, douăzeci de oi, urcioare

cu vin și să le încarce pe corabia viziratului care-l va însoți pe marele preot înapoi la Akhetaton.

Panesy încuviință din cap. Îi mulțumi vizirului și-i spuse:

— Aton există, totuși. Nu-i drept să îndure umilințe.

— Nu, răspunse Thutu. Nu-i drept ca vrajba dintre oameni să se întindă și asupra zeilor. Scrie-mi ori de câte ori ceilalți nu-ți răspund. Cât timp mă voi afla în această slujbă, vei căpăta răspuns de la mine.

La ultimele cuvinte ale vizirului, marele preot înălță nedumerit din sprâncene, dar se abținu să pună întrebări.

După ce Panesy plecă, Thutu se așeză și se întrebă ce credeau zeii despre toate astea.

♀

De cealaltă parte a Marelui Fluviu, marele preot Humose ieși din vila sa și, urmat de secretar, porni spre Casa Vieții de pe lângă templul lui Amon. Își lăsă privirea să alunece peste siluetele celor două slugi ce întindeau rufe la uscat în curtea din spate și intră în prima dintre sălile scribilor. Aceștia ridicară ochii și-i urară o zi fericită. Humose le întoarse urările. Apoi se apropie de unul dintre ei, Uab-Merut, „Dragoste pură”, și se aplecă spre el.

— Frate, putem schimba o vorbă?

Uab-Merut se ridică numaidecât în picioare. Era un tânăr de douăzeci și șapte de ani, cu privirea pătrunzătoare și un chip pe care meditația adâncă săpase cute timpurii.

— E o cinste pentru mine, mare preot.

Își puse tăblița de scris jos, își astupă călimara și, așezându-și calamusul după ureche, îl urmă pe marele preot în grădină. Humose se uită o clipă la el, de parcă-l măsura, după care schiță un zâmbet și-i spuse:

— Uab-Merut, am fost însărcinat să-ți transmit prețuirea Maiestății Sale pentru sârguința și

inteligența cu care l-ai sfătuit în alegerile sale și te-ai făcut tălmaciul său pe lângă sculptori și pictori.

Uab-Merut își plecă adânc fruntea.

— Tu m-ai ales, mare preot, și-ți sunt îndatorat pentru asemenea onoare.

— Regele m-a însărcinat să-ți înmânez acest inel, ca semn al prețuirii sale.

Scribul luă bijuteria în căușul palmei: un inel de aur cu un scarabeu de aur emailat cu roșu, simbol al Ființei și al Devenirii, adică al Veșnicei Întoarceri. Apoi își aținti privirea-i sfredelitoare asupra lui Humose.

— Ție ți se cuvine un obiect atât de splendid, mare preot.

— Eu am fost deja răsplătit, răspunse acesta.

Expresia marelui preot era cea a unui om care mai are ceva de spus, iar scribul avea destulă experiență ca să-și dea seama. Așa că așteptă.

— Ai văzut statuile comandate de rege? reîncepu marele preot.

— M-am dus de mai multe ori la atelierele sculptorilor ca să-i îndrum în măsura în care mi-au îngăduit umilele mele cunoștințe. Dar nu le-am văzut așezate la locul lor, în afara celei din templul lui Khonsu și a marii triade din templul lui Amon, bineînțeles.

Humose încuviință din cap.

— Și nu ți s-a părut că există cam multe coroane *atef*?

Iată deci care era subiectul discuției. Uab-Merut se așteptase la asta.

— E o coroană rezervată zeilor, îi aminti marele preot. Lui Geb, mai ales.

— Într-adevăr, aceasta e regula, recunoscu scribul.

— Am numărat opt efigii ale regelui purtând coroana *atef.*

— Așa a cerut suveranul.

Vasăzică, băiatul ăsta de treisprezece ani se crede zeu, gândi Humose. Fusese atins de aceeași

nebunie a grandorii ca fratele său Akhenaton. Prin comparație cu el, Semenkhere se dovedise un munte de modestie! Și cine ar fi săvârșit imprudența să-i amintească de convenințe? Humose oftă.

— I-ai arătat greșeala?

— N-aș fi avut cum să n-o fac, mare preot. Schițele mele pentru triadă cuprindeau un *pschent.* Regele le-a corectat cu mâna lui, desenând o coroană *atef.* La fel, continuă Uab-Merut, desenul pe care sculptorul l-a propus pentru triadă îi înfățișa pe zeul Amon și pe zeița Mut ținându-și câte o mână pe umărul regelui. Însă regele l-a respins și a impus imaginea pe care-am văzut-o.

— E aproape necuviincioasă, spuse Humose. Ai zice că monarhul le conduce pe divinități.

— Tot regele i-a cerut sculptorului să-i facă zeului un chip cât mai asemănător cu al său.

Îndrăzneala aduce a blasfemie.

— Va trebui să ne împotrivim cu mai multă hotărâre folosirii peste măsură a coroanei *atef,* grăi Humose. Sculpturile sunt menite slăvirii zeilor, nu doar a persoanei regale.

— Atunci, trebuie ca un astfel de ordin să ajungă la Memphis, zise Uab-Merut. Regele a plecat acolo pentru o vreme. Și a luat cu sine desenele statuilor și basoreliefurilor făurite pentru el aici.

— Adică riscăm să găsim o puzderie de coroane *atef* și în regiunea Memphisului.

— I-ai putea atrage atenția marelui preot Nefertep. Însă Maiestatea Sa are multă voință.

Cu alte cuvinte, e încăpățânat. Humose își trecu palma peste țeasta rasă, neliniștit.

— Așa că va trebui să-i atragi atenția chiar regentului, adăugă Uab-Merut.

La cotitura unei alei, cei doi bărbați se întâlniră cu Udj-Buto, „scribul-grădinar”, ce ținea în mână un fir de izmă. Se înclină respectuos în fața marelui preot și-i oferi un zâmbet îngândurat.

— Ce crezi tu despre noile statui ce împodobesc templele noastre? îl întrebă Humose.

— Că sunt splendide, mare preot, și că dovedesc renașterea cultului nostru. Am observat îndeosebi o evlavie crescândă la Maiestatea Sa, regele.

Fraza era întoarsă cu dibăcie, gândi Humose, care cunoștea finețea lui Udj-Buto. Îl iscodi din priviri pe scribul-grădinar, pe buzele căruia dădea să înflorească un zâmbet șovăielnic. Uab-Merub râdea în barbă. Tustrei se gândeau la același lucru fără să-l rostească.

— Nu e minunat că stăpânul Celor Două Pământuri se identifică atât de strâns cu Khonsu? adăugă într-un târziu Udj-Buto. Până la coroana *atef*!

Bărbații schimbară priviri cu subînțeles.

— Studiul plantelor…, începu Udj-Buto.

Însă nu-și încheie fraza, temându-se să nu pară prețios.

— Studiul plantelor? întrebă Humose.

— Studiul plantelor, mare preot, arată că, dacă un vlăstar crescut dintr-o sămânță e slab, se întâmplă ca semințele din același spic să fie, și ele, slabe.

Un mod foarte nimerit de a spune că Tutankhamon începea să pună tot atâtea probleme ca Akhenaton.

Humose făcu un gest de nerăbdare.

— Uab-Merut are dreptate. Trebuie să-l previn pe regent.

Hotărât lucru, norii se adunau în zare, așa cum se întâmpla adesea la începutul anotimpului inundației. Totuși, acum era anotimpul secerișului.

♀ Capitolul 28

SĂMÂNȚA DIVINĂ

Sosind la palatul din Memphis și intrând în odăile sale, Ankhensepamon rămase uluită:

aproape că n-aveai loc să te miști, într-atât erau de ticsite cu mobile și statui. Paturi, jilțuri, mese, cufere, draperii, piei de panteră, statui din aur, din lemn, din piatră, mai toate înfățișându-l pe Tutankhamon în chip de Osiris, de Khonsu, de Ptah.

Regina observă că nicio statuie n-o reprezenta pe ea. Însă ea nu era zeiță.

Oricât de mari erau odăile, nu exista loc nici măcar pentru cuferele aduse de la Theba. Ținând în mâini coșul cu cobre, pe care zarva le făcuse să devină neliniștite, Sati izbucni într-un râs nebun. Întâia doamnă a Curții își înăbuși un zâmbet. Mai-marea garderobei era descumpănită. Și ceilalți erau cu totul năuciți de sumedenia de obiecte îngrămădite laolaltă care ar fi putut împodobi două, dacă nu chiar trei palate.

— O adevărată magazie de mobile!

— Unde e regele? strigă Ankhensepamon.

Întâia doamnă plecă numaidecât să-l caute pe Uadj Menekh, care le condusese până la odăile regale.

Cele trei prințese mai mici și doicile ieșiră pe terasa ce domina Marele Fluviu, așteptând să se găsească o rezolvare pentru grămezile de lucruri prețioase. Ankhensepamon cercetă mobilierul. Stilul îi era necunoscut. Bogăția întrecea tot ce văzuse ea vreodată, chiar și la Akhetaton unde Akhenaton făcuse risipă de comori. Nu găseai decât abanos incrustat cu fildeș, cedru incrustat cu aur și argint, foițe de electrum și aur, vase de alabastru și lămpi cu forme complicate, capete și labe de leu, de bivol sau de hipopotam sculptate în toate colțurile posibile, la căpătâiul paturilor, pe brațele jilțurilor, pe picioarele mobilelor… Patru jilțuri erau decorate pe spătar și brațe cu imagini elaborate, făcute din aur, nestemate și pastă de sticlă de diferite culori: regele împreună cu regina care îi întindea o floare de lotus sau regele la vânătoare, străpungând cu lancea un crocodil. Pure

născociri: el îi oferise ei cândva, și doar o singură dată, flori de lotus. Cât despre scenele de vânătoare… Ankhensepamon ridică din umeri.

Se gândi la basoreliefurile și decorațiunile asemănătoare cu care tatăl ei umpluse palatele și templele, când se despărțise de Nefertiti și, retras în casa lui, renunțase de o bună bucată de vreme să mai meargă la vânătoare.

Uadj Menekh veni într-un suflet. Vădit încurcat, îi explică reginei că Maiestatea Sa plecase din zori pentru a asista la inaugurarea unui templu al lui Ptah și nu se va întoarce decât seara.

Alte coroane *atef,* negreșit, își zise Ankhensepamon.

Îndată ce monarhul se va înapoia, o asigură întâiul șambelan, o să-l înștiințeze despre sosirea reginei și a prințeselor.

— Până atunci, zise Ankhensepamon, trimite-ne câteva slugi să mute mobilele ca să ne putem instala și noi.

— Să mute mobilele? repetă șambelanul, îngrijorat. Dar sunt comori făurite, la porunca Maiestății Sale, de cei mai buni meșteri din Memphis, iar altele i-au fost trimise din Kush de către vicerege…

— Nu mă îndoiesc. Însă nu pot să le țin pe toate în odăile mele.

Necăjit, Uadj Menekh se supuse. Slugile veniră și începură să care mobilele în sala cea mare de la etaj. Ankhensepamon păstră doar o statuie a regelui, stând într-o luntre, cu lancea în mână, gata să străpungă un monstru oarecare. Apoi hotărî să ia o gustare înainte de a se odihni.

Slugile aduseră tăvi cu salate, bucăți de pasăre fripte, plăcinte și fructe.

Tocmai când Ankhensepamon se pregătea să iasă pe terasă ca să mănânce în tovărășia lui Sati, izbucniră niște țipete de groază.

C-un aer nepăsător, un leu tocmai intrase în odaia învecinată cu cea a reginei, unde mai-marea

garderobei înșira veșmintele Maiestății Sale, și se uita la ea cu mirare. Mai mult moartă decât vie, femeia fu cât pe ce să se prăbușească leșinată, însă una dintre slujitoare o prinse la timp. Fiara adulmecă veșmintele și le privi cercetător pe doici, atrase de strigăte și încremenite de frică. După leu, urmă un leopard, pășind la fel de mândru și disprețuitor. Cele două feline trecură în odaia lui Ankhensepamon. Sati rămase nemișcată, la pândă, cu ochii spre coșul cobrelor. Regina făcu ochii mari.

Alte ciudățenii, se gândi ea. Dacă fiarele astea se plimbă în libertate înseamnă că fie sunt ghiftuite, fie că agresivitatea le-a fost amorțită cu pudră de mac.

Doicile, întâia doamnă a Curții, mai-marea garderobei, gâtuite toate de spaimă, o priveau, prin ușa deschisă, pe regină înfruntând animalele.

Dar de unde veniseră?

Ankhensepamon își aminti că fiarele îți citesc în inimă: așa îi spusese Sati. Vom vedea. Le aruncă două bucăți de carne friptă. Leul și leopardul le înghițiră numaidecât, pe nemestecate, privind-o cu gravitate și așteptară urmarea.

— Restul e pentru mine, le spuse ea.

Fără îndoială, animalele înțeleseseră căci după o clipă se tolăniră la picioarele reginei, observând-o cum mănâncă. La celălalt capăt al terasei, cele trei prințese nu-și luau ochii de la spectacol, neîndrăznind nici să se miște, nici să vorbească.

— Aș vrea să beau puțin vin, le ceru regina slugilor înspăimântate.

Apoi mângâie spinarea leului. Acesta își coborî pleoapele și ridică botul spre ea. Slugile îi aduseră reginei vin, având grijă ca fiarele să nu le înhațe de picior când trecură pe lângă ele.

— De unde au venit? întrebă Ankhensepamon.

Răspunsul îl primi de la un bărbat ce dădu buzna, gâfâind, pe terasă.

— Maiestate…, abia îngăimă el, când zări fiarele. Iertați-mă… Au fugit din menajerie.

Setepenre îndrăzni să se apropie de leu și se aplecă pentru a-l vedea mai bine. Felina întoarse capul ca s-o privească. Înfruntarea dintre fiară și prințesa cu sânge regal ținu foarte puțin. Prima își recunoscu stăpâna și se îndreptă spre ea.

— Nu mă deranjează, zise regina către îngrijitor. Ce se mai află în menajerie?

— Două girafe, Maiestate. Doi elefanți. Și un rinocer.

Ankhensepamon se întrebă dacă nu se găseau și niscaiva oameni.

— Voi merge să le văd.

Coroane *atef.* Un harem. Mobile cu nemiluita. O menajerie.

Cu același pas molatic, leul și leopardul porniră în urma îngrijitorului.

♀

Tutankhamon se întoarse câteva zile mai târziu. Între timp, condusă de Uadj Menekh, Ankhensepamon avusese răgazul de a vizita palatul. Era plin de mobile aidoma celor pe care le găsise în odăile ei. La fel stăteau lucrurile și în harem, după cum putuse să-și dea seama regina, aruncând în treacăt o privire. Refuzase să-i fie prezentate tinerele, pe care le auzea pălăvrăgind într-o atmosferă încărcată de parfumuri ce se revărsau până pe culoare.

Al doilea șambelan veni s-o înștiințeze că Maiestatea Sa sosise. Soții se întâlniră în uriașa sală cu tavanul sprijinit de coloane în formă de lotus de la parter. Nu se văzuseră de mai bine de trei luni. El arboră un zâmbet și se îndreptă spre ea cu mersul lui vădit nesigur, sprijinindu-se în baston. Exercițiile lui Seferhor nu folosiseră aproape la nimic. Ori poate nu fuseseră făcute suficient timp. Regele părea fericit s-o revadă și îi dădu un sărut pe obraz, frățesc și copilăros.

Pasar rămăsese mai în spate, împreună cu purtătorii de evantai, cu mai-marele garderobei și cu primii doi ofițeri din suita regală. Se purta cu reținere pentru a nu încălca protocolul. În plus, vreo douăzeci de persoane asistau la întâlnirea regalilor soți. Însă chipul băiatului îi trăda îndeajuns emoția.

Cu ochi strălucitori, monarhul îi explică soției sale că, în cursul aceleiași călătorii, coborâse până la Busiris ca să inaugureze un nou templu al lui Osiris și Isis. Regina nu se îndoia că Osiris avea trăsăturile lui Tutankhamon și se întrebă de ce fusese chemată atât de în grabă la Memphis.

— Din ce pricină mobilele tale se află în sala cea mare? se miră el. Nu-ți plac?

— Sunt foarte frumoase. Dar am nevoie de loc pentru a mă mișca prin odăi.

— Au fost lucrate din porunca mea, respectându-mi-se sfaturile, în atelierele regale, cu tributurile pe care mi le-a trimis Huy.

Și, negreșit, cu sacii de pudră de aur pe care i-a trimis tot viceregele, gândi ea.

— Dar statuile? întrebă el, cu tristețe.

— Sunt splendide, dar nu cred c-aș putea trăi cu câte un portret al soțului meu la fiecare zece pași. Am păstrat sculptura care te înfățișează stând în picioare într-o barcă.

El arboră iar veșnica mască de nedescifrat. Cu siguranță se simțea jignit.

— O să le dăruiesc templelor, hotărî el.

După care porunci să se servească cina în sala de la parter. Așadar, va fi o masă fastuoasă, cu o mulțime de slujitori forfotind în jur. Ea îi mărturisi că ar prefera o cină restrânsă, la etaj, împreună cu Pasar și cu prințesele și cu cât mai puține slugi în preajmă. Când Ankhensepamon pomeni de prințese, Tutankhamon nu vădi niciun interes deosebit.

Le privi însă cu bunăvoință când se întâlni cu ele, le îmbrățișă și le întrebă ce mai fac, fără a

părea că ascultă răspunsurile. Apoi se așeză la masă și toată lumea îl imită.

Fără să stea pe gânduri se apucă să povestească despre templul lui Ptah reconstruit din porunca sa și mai ales despre statuile ridicate acolo, apoi despre ceremoniile și sărbătorile desfășurate cu acel prilej. La un moment dat, observă că Ankhensepamon își lăsa gândurile să-i zboare aiurea.

— Mă asculți? o întrebă.

— Câteodată, răspunse ea tăios. Ești rege. Însă regatul înseamnă și altceva decât temple și statui.

El se arătă surprins.

— Religia e temelia autorității regale, fără de care n-ar exista niciun regat. Iar regele e chezașul puterii divine, nu știai? El e întruparea zeului pe pământ.

Ankhensepamon încremeni de uimire.

— Avem niște ținuturi de cârmuit.

— Există un viceregent care se ocupă de asta. Misiunea mea e să răspândesc autoritatea divinului meu tată în întregul regat. Am readus pacea în sufletele Celor Două Pământuri.

Și începu o altă cuvântare despre opera pe care mult iubitul său frate Semenkhere n-avusese timp s-o ducă până la capăt.

— De altfel, va trebui să mă îngrijesc să i se aducă cinstirea pe care rămășițele sale pământești o merită.

Ea se întrebă câtă cinstire mai merita acest rege care de-abia dacă apucase să domnească. Ori o fi vorba despre o palmă dată celui care l-a otrăvit?

Prințesele ascultau cu gura căscată. Pasar nu scotea un cuvânt. După câteva clipe de tăcere, Tutankhamon întrebă:

— Dar voi doi încă n-ați făcut un copil?

Dumicații pe care Ankhensepamon și Pasar îi mestecau deveniră ca plumbul între dinții lor. Amândoi se uitară la Tutankhamon, nevenindu-le

a-și crede urechilor. Cu toate acestea, el le zâmbea, fără pic de răutate.

— Eu am făcut doi, îi anunță el.

Ankhensepamon înghiți cu greu.

— Două dintre concubinele mele mi-au mărturisit că sunt însărcinate cu mine. Copiii din sămânța divină se vor naște peste șapte luni. Supraveghetoarea haremului m-a asigurat că așa este.

Privi pe Pasar cu aceeași bunăvoință, falsă sau adevărată, nimeni nu putea spune. Cele trei prințese nu mai reușeau să rostească niciun cuvânt.

Ankhensepamon se sili să spună:

— Le doresc naștere ușoară și viață lungă și îmbelșugată.

Din fericire, cina se sfârși. Regele se ridică și porni spre odăile sale. Odată ajunsă în camera sa, Ankhensepamon se întoarse spre Pasar:

— Și-a pierdut mințile! Sămânța divină, într-adevăr!

♀ Capitolul 29

NICIUN OM N-A ÎMPIEDICAT VREODATĂ NOAPTEA SĂ COBOARE

Săptămânile treceau. Și, cum se întâmplă adesea, simpla succesiune a zilelor și nopților îl îndeamnă pe om să presupună că, întrucât s-a aflat pe pământ în ajun, se va afla și-n ziua următoare. Că poate aceasta va fi mai bună. Sau că, oricum, ce-a îndurat deja ar putea îndura încă o dată fără să-și pună viața în primejdie.

Pe tot cuprinsul regatului, fiecare om se străduia să uite dictonul care spune că un fruct se coace într-o lună și putrezește în trei zile.

În aparență, nimic nu se schimbase cu excepția chiar a aparențelor.

Așa se face că, într-o dimineață, prezența lui Shabaka în palat le dovedi tuturor că regentul se înapoiase la Theba. Tuturor, mai puțin vizirului Thutu. Acesta plecase spre celălalt mal, însoțit de fiul său mai mare, ce împlinise șaisprezece ani, de secretarul său și de unul dintre cei mai pricepuți arhitecți funerari din capitală, pentru a face ceea ce orice om înțelept trebuia să facă la vârsta maturității: să-și aleagă un loc pentru mormânt și să-l pregătească. Trebuia să fie destul de mare, astfel încât întreaga familie să se poată reuni acolo pentru vecie. Odată locul ales, se va săpa cripta, apoi, cu sfatul scribilor, se vor hotărî inscripțiile și desenele ce-o vor împodobi, muncă migăloasă care va dura luni bune.

Thutu nu simțea niciun pic de tristețe. Tatăl său și tatăl tatălui său făcuseră la fel, ca și toți bărbații pe care-i cunoștea. Ultimele luni petrecute la cârma viziratului îi dezvăluiseră imaginea clară a întregii sale vieți, așa cum de pe acoperișul unui templu descoperi, în lumina soarelui orbitor, esplanada. Regele pe care-l slujea era al treilea în decurs de șase ani. Pentru niciunul dintre cei doi predecesori ai săi nu-și cruțase forțele. Le închinase tot ce-avea mintea sa mai bun și-acum vedea dispărând rodul trudei sale.

Observase rătăcirile născute din dorința de putere și și-o înfrânase pe-a lui. Iar în tot acest răstimp, umbrele se lungeau pe esplanadă. Niciun om n-a împiedicat vreodată noaptea să coboare.

Mai devreme sau mai târziu, în luptele necontenite ce se duceau în palat, va sfârși ca victimă sau căzut în dizgrație. Nu se temea de moarte, ci de otravă. Doar animalele vătămătoare piereau otrăvite. Iar el era prea mândru ca să sfârșească asemenea unui șobolan sau disprețuit ca un trădător.

Îi explică fiului său:

— N-a rămas nimic din osteneala pe care mi-am dat-o pentru Akhenaton. Numele lui e acoperit de

rușine, amintirea sa e ștearsă, cultul său interzis, iar orașul pe care l-a clădit e părăsit pe zi ce trece. Îmi pusesem toate speranțele în Semenkhere. Domnia lui a fost însă prea scurtă pentru a lăsa urme.

— Dar Tutankhamon? întrebă băiatul. E tânăr, va avea vreme să…

— Nu știu ce se va alege de strădaniile mele, însă mă tem că nu le voi vedea concretizate.

Întoarseră spatele muntelui roșiatic și se îndreptară spre animalele pe care veniseră călare până acolo, niște măgari ce pășteau liniștiți firele răzlețe de iarbă. Secretarul și arhitectul îi urmau la oarecare distanță.

— De ce?

— Forțe prea puternice se înfruntă încă o dată. Mai bine să nu te amesteci între niște elefanți care se luptă.

— Ce forțe?

Însă secretarul și arhitectul se apropiară, și Thutu îi făcu semn fiului său că vor continua discuția mai târziu.

A doua zi, regentul îi adună laolaltă pe toți înalții demnitari ai regatului. Sau aproape pe toți. Viceregentul Horemheb nu se afla printre ei. În afară de vizir, erau de față Maya, Mahu, Pentju și noul favorit, Usermon. Spre marea sa surpriză, vizirul îl văzu și pe Nakhtmin. Ce căuta acolo generalul însărcinat cu paza hotarelor?

Lui Thutu îi sări în ochi un lucru: în afară de Maya și Mahu, pe care-i putea socoti nepărtinitori, Ay strânsese în jurul lui „banda Pământului de Sus”, cum era numită în șoaptă pe culoare. Nakhtmin era vărul lui Ay, iar Usermon era vlăstarul unei familii de vază din Pământul de Sus și nepotul lui Huy, alt nobil din Pământul de Sus, acum vicerege al Țării Kush. Iar Pentju era noul său câine credincios. După cum prevăzuse Horemheb, stăpânul din Akhmim se pregătea să treacă la fapte.

Iar această adunare avea loc tocmai în lipsa lui Horemheb, stăpânul din Memphis, considerat, la rândul său, conducătorul Pământului de Jos. Care ar putea fi scopul? se întrebă Thutu.

Pentru întâia oară de la căderea în dizgrație a fostului medic, Thutu se întâlnea cu Pentju altfel decât întâmplător. Cei doi bărbați schimbară vorbe de salut curtenitoare, dar fără prea mare zel. Tot pentru întâia oară îl revedea și pe Nakhtmin, după noaptea când îl arestase în vila lui Api-hetep din Sais și-l demisese. Însă saluturile dintre ei se dovediră mult mai reci.

— V-am chemat aici, începu Ay, ca să vă aduc la cunoștință hotărârile pe care le-am luat în cele câteva zile cât am stat la Akhmim și-am chibzuit. Uneori e bine, observă el cu un zâmbet ușor, să te rupi de lume și să te depărtezi puțin de toate.

Își plimbă privirea peste chipurile ascultătorilor săi, cu un aer mulțumit.

— Am hotărât să-l numesc pe generalul Nakhtmin mare intendent al gărzilor regatului.

Mahu își compuse o expresie senină.

— Generalul Nakhtmin, continuă Ay, e un om cu multă experiență și foarte respectat de întreaga armată din nordul până-n sudul Celor Două Pământuri. Devotamentul său s-a dovedit un ajutor prețios pentru restabilirea armoniei după moartea regelui Semenkhere. Generalul cunoaște îndeaproape toate ținuturile, nu doar orașele, precum vrednicul comandant al poliției Mahu, ci și zonele de câmpie.

Altfel spus, Nakhtmin îl întrecea în grad pe Mahu și avea la cheremul său toate gărzile regatului. Prin urmare, regentul putea dispune de ele după bunul plac.

Ay se întoarse spre Pentju, ce avea aerul complice al cuiva care gândea la fel.

— Vrednicul nostru Pentju, zise el rostind fiecare cuvânt cu un dram de batjocură în glas, a condus până acum arhivele regale, unde a dobândit

o învățătură temeinică. Știu că experiența pe care a câștigat-o e prețioasă.

Făcu o pauză.

Experiență prețioasă! se gândi Thutu. Va fi aflat, cu siguranță, la ce greșeli poate duce slăvirea fără măsură a zeului Aton și ce nebunie de neiertat a săvârșit Akhenaton când a refuzat să răspundă cererilor de ajutor ale aliaților noștri de atunci! Va fi aflat, totodată, că favorurile pe care ți le arată cârmuirea de azi nu reprezintă un talisman care să te apere de dizgrația celei de mâine.

— Am socotit, continuă regentul, că experiența unui astfel de om ar putea fi folosită și la altceva decât la păstrarea documentelor vechi. Ca atare, am hotărât ca el să se-ngrijească de-acum de corespondența cu țările străine.

Responsabil cu schimbul de scrisori dintre regat și aliații săi. Un post prestigios.

Și, brusc, în mintea lui Thutu se făcu lumină. Pentju era singurul om care putea să-l îngenuncheze pe Ay, dând în vileag implicarea regentului în otrăvirea lui Akhenaton. Grațiindu-l, Ay îi închidea gura! Nimeni nu l-ar mai putea amenința pe regent cu mărturia fostului medic, așa cum făcuseră vizirul și Horemheb!

O lovitură de maestru. Thutu se vedea nevoit a recunoaște că și bătrânul șacal știa să joace dame.

De altfel, privirea zeflemitoare a regentului stăruia asupra lui. Ay aștepta în mod vădit un semn din partea vizirului. Însă Thutu se feri să arate vreo emoție, cât de măruntă, și arboră o expresie calmă de încuviințare. Mahu îi aruncă o privire care însemna: „Cum? Nu zici nimic? O să consimți ca ucigașul ăsta să devină un înalt demnitar?” Dar nu scoase o vorbă.

— În sfârșit, am hotărât încă o ridicare în rang, continuă Ay. Usermon, aici de față, e nepotul viceregelui nostru Huy. Până de curând a fost mândria Casei Vieții de pe lângă templul lui Osiris din Ombos. Apreciind adânca sa învățătură într-ale

lucrurilor cerești, dar și omenești, am hotărât să-l smulg de acolo ca să tragă folos de pe urma științei lui întregul regat.

Toate privirile se întoarseră spre tânărul care zâmbea cu modestie.

Încă un recrut din Pământul de Sus, gândi Thutu.

— Prin urmare, am hotărât să-l numesc vicevizir, pe lângă vrednicul nostru Thutu.

Ochii tuturor se îndreptară spre Thutu, pe chipul căruia nu se putea citi nimic.

— Își va sprijini mai-marele cu toată râvna de care e în stare și-l va ajuta să poarte mai ușor povara îndatoririlor sale care, mă tem, nu s-a ușurat defel în ultima vreme.

Ay își aținti privirea asupra lui Thutu, așteptând, fără îndoială, un răspuns.

— Usermon se va bucura din partea mea de aceeași bunăvoință pe care i-o arăți și tu, regentule. Deplâng, totuși, faptul…, zise Thutu fără a-și încheia imediat fraza, ca să facă impresie.

În sală se așternu o tăcere deplină. Ce deplângea oare vizirul? Toți se așteptau să audă o observație usturătoare. Nakhtmin se încordă.

— Deplâng faptul că nu voi trage foloase de pe urma științei lui Usermon decât prea puțină vreme. Căci la viitorul seceriș, regentule, vreau să-mi iei de pe umeri povara slujbei mele.

Chibzuia la această hotărâre de câteva luni. Iar acum i se oferise prilejul s-o ia.

Întreaga adunare amuți. Sentimentul ce-i copleșea pe toți era consternarea pricinuită de toate acele lucruri a căror existență o intuiau nelămurit: conflictul, care începea să prindă contur, trufia și chiar disprețul. Negreșit, Thutu își dădea seama limpede ce planuri avea „banda Pământului de Sus” și nu năzuia să lupte nici de partea ei, nici împotrivă.

— Dar ce-o să faci? întrebă Ay, nemulțumit, deși ar fi trebuit să se bucure de retragerea lui

Thutu.

Nu-l demisese chiar el, într-un acces de furie, după luarea cu asalt a vilei lui Api-hetep? Ironie a sorții, acum tocmai pe el îl necăjea plecarea vizirului! Însă Thutu nu se amăgea în privința motivelor supărării lui Ay. Regentul dorea ca situația să rămână liniștită până-n clipa când se va socoti în măsură să pornească atacul final și să ia tronul. Iar Thutu era unul dintre stâlpii ce asigurau această liniște.

— Regentule, există mulți bărbați în țară care nu sunt viziri.

Nakhtmin se încruntă și-l întrebă pe un ton aproape provocator:

— Munca noastră nu mai e oare demnă de atenția ta, de-aia ne părăsești, vizire?

Pe scurt, acesta era adevărul. Însă obrăznicia întrebării îl deranjă pe Thutu.

— Generale, mă voi ruga pentru reușita muncii voastre. Câtă vreme ea va fi în interesul regatului.

Un răspuns la fel de clar.

— Râvnești la o altă slujbă? îl iscodi Ay.

— Da, regentule. Râvnesc să fiu cap de familie cât e ziulica de lungă. Până în prezent, slujirea regatului mi-a fost adevărata nevastă. Jinduiesc la un somn tihnit.

Nakhtmin își stăpâni un rânjet.

— Bine, zise Ay abătut. Acum vreau să ascultăm ce are de spus intendentul vistieriei.

Maya luă cuvântul:

— Știți bine, pentru că m-ați mai auzit spunând-o, că încă din ultimii doi ani de domnie a lui Akhenaton, vistieria era îngrijorător de goală. Următorii trei ani n-au umplut-o. În fapt, tributurile militare s-au împuținat din motivele pe care le cunoaștem și reprezintă doar o cincime din cât erau pe vremea lui Amenhotep al III-lea. Am sperat că numirea viceregelui Huy va ajuta la salvarea ei. Ce-i drept, în cele șase luni de când a fost numit, Huy a trimis în capitală, după calculele

oamenilor mei, șapte mii de *debeni*[26] de aur, fără a mai pune la socoteală vitele, abanosul, fildeșul, perlele, mărgeanul și pietrele semiprețioase. Maya făcu o pauză. Chiar și Thutu îl asculta. Însă în vistierie n-a ajuns decât a zecea parte.

— Ce s-a întâmplat cu restul? vru să afle Usermon.

— Viceregele îi trimite totul direct regelui, răspunse Maya. Reiese că șase mii trei sute de *debeni* de aur s-au folosit pentru a se construi și a se repara temple, pentru statui și o mulțime de mobile.

Usermon făcu ochii mari. Maya adăugă:

— Generalii Nakhtmin, Horemheb și Anumes tot stăruie pe lângă mine, cerând mijloace pentru înzestrarea armatei, potrivit promisiunilor ce le-au fost făcute. Dar eu nu-i pot ajuta cu nimic.

— Cheltuielile pentru reintroducerea vechilor culte erau neapărat necesare ca să se restabilească armonia în regat, îl lămuri Ay. Și cele mai multe dintre ele mi se pare că au fost deja acoperite. Îl voi ruga pe rege să binevoiască a îndrepta spre vistierie o mai mare parte din tributurile Kushului.

Lipsa de vigoare a răspunsului lui Ay păru să-l dezamăgească pe Maya. Însă Thutu ghici lesne pricina: regentul nu se grăbea să vadă armata redobândindu-și forțele sub conducerea lui Horemheb. Întârziind să-i ofere mijloacele materiale făgăduite, îi slăbea generalului autoritatea în fața ofițerilor săi. Totodată, știrbea imaginea lui Tutankhamon care avea să fie considerat vinovat de risipirea fără măsură a rezervelor vistieriei și ațâța dușmănia lui Horemheb împotriva tânărului rege.

Thutu se felicită în sinea lui pentru hotărârea pe care-o luase. Se părea că înfruntarea nu mai putea fi ocolită.

Fără îndoială scos din răbdări, Maya azvârli o piatră în baltă:

— Socot nimerit să amintesc de neliniștile ce-l frământă pe marele preot din templul lui Amon de la Karnak, grăi el.

Ay se încruntă. Cunoștea nemulțumirile marelui preot, întrucât le auzise cu urechile sale. Însă nu-i putea impune lui Maya să tacă.

— Marele preot și toată preoțimea lui Amon se îngrijorează deoarece sculpturile regelui conțin mult prea multe însemne divine, printre care și coroana *atef* a zeului Geb, cu coarne de berbec. Poate-ar fi bine să i se amintească suveranului de rânduiala simbolurilor și mai cu seamă a coroanei. Astfel de abateri riscă să dăuneze reintroducerii vechilor culte.

— Nu-i vorba de sculpturi ce-l înfățișează pe rege, îl contrazise Ay binedispus. E vorba de statui ce-i înfățișează pe zei.

— Marele preot nu este de aceeași părere, i-o întoarse Maya. Triada din templul de la Karnak îl înfățișează clar pe rege în locul zeului Khonsu. A fost sculptată anume ca să-i semene, la porunca expresă a lui Tutankhamon.

— O să mă lămuresc eu cu marele preot! exclamă Ay. E o neînțelegere la mijloc. Oricum, asta nu-i treaba vistieriei!

Thutu își reținu un zâmbet. În primul rând, Maya îl făcuse pe Ay să-și iasă din fire. În al doilea rând, semănase tulburare în sânul bandei Sudului, dând la iveală o pricină de vrajbă pe care nici Nakhtmin, nici Usermon și, fără îndoială, nici alții n-o cunoșteau: Humose, vădit binevoitor față de ei, începea să-și piardă răbdarea din cauza bizareriilor regelui.

Ori poate că Ay era fericit să-l lase pe Tutankhamon să se compromită prin lipsa lui de măsură.

♀ Capitolul 30

O LUPTĂ ÎNTRE ZEI

Și astfel regatul ajunse în anotimpul secerișului.

Cu masca-i veșnic indescifrabilă, Tutankhamon asculta observațiile regentului. Acesta din urmă nu se simțea deloc în largul său. I se părea că-i vorbește unei statui pe chipul căreia nu putea zări niciunul dintre obișnuitele semne de încuviințare sau împotrivire și, cu atât mai puțin, de emoție. Ar fi vrut să-l atragă pe rege într-o discuție pe care ar fi condus-o cu ușurință prin obișnuitele-i șiretlicuri, amestec de lingușeli și amenințări. Osteneală zadarnică. Nu deslușì decât o răceală indiferentă. Se întrebă dacă nu se înșelase considerându-l pe băiat sărac cu duhul și dacă nu cumva acesta își dăduse seama de adevărata pricină a morții lui Semenkhere, de care știa că fusese foarte legat. Așa că se mărgini la câteva vorbe de dojană despre cheltuielile exorbitante și despre mult prea numeroasele statui ce-l înfățișau pe rege purtând coroana *atef*.

Apoi plecă nemulțumit și oarecum tulburat.

Totuși, în săptămânile care urmară, regele își domoli pasiunea de a construi temple, de a înălța statui și de a aduna mobile și îndreptă spre vistierie o parte mai mare din sutele de *debeni* de pudră de aur pe care-i trimitea Huy.

Timpul părea să se scurgă într-un ritm tihnit.

Cu glas pierit, Pasar o înștiință într-o seară pe Ankhensepamon că una dintre concubinele regale însărcinate lepădase copilul în luna a șaptea. Pasar aflase de la mama sa. Ca atare, se pregătiră amândoi să-i arate regelui, la cină, întreaga lor tristețe. Ankhensepamon le sfătui pe prințese să nu dea dovadă de o veselie nepotrivită în asemenea împrejurări.

Regele se așeză la masă. Ankhensepamon, surorile sale și Pasar făcură la fel și-i scrutară chipul. Nicio diferență. Ba mai mult, Tutankhamon începu să vorbească despre puterea magică a

sceptrului său cu care putea, dintr-odată, să facă în așa fel încât ofrandele aduse zeilor să ajungă pe tărâmul celălalt.

Oare nu i se adusese la cunoștință nenorocirea?

— Una dintre concubinele tale a pierdut copilul, îi spuse Ankhensepamon.

— Știu, îi răspunse el fără ca pe față să i se citească dezamăgirea. Era băiat. Păcat. Am poruncit să fie mumificat.

Ankhensepamon înghiți în sec. Prințesele se aplecară înainte, nedumerite.

— Se întâmplă și asemenea lucruri, adăugă el.

Și își reluă cuvântarea despre puterea magică a simbolurilor regale și despre flacăra ce-i cuprinde fruntea atunci când poartă coroana.

Reginei i se făcu milă de el. Nu-și pierduse fiul, ci lacrimile. Suferise atât de mult în trecut, încât acum respingea orice formă de durere. Și lacrimile se iviră în ochii ei.

— De ce plângi? o întrebă el.

— Vă plâng pe tine și pe fiul pierdut.

El îi aruncă o privire rece.

— Un altul e pe drum, îi zise.

— Nicio făptură nu o poate înlocui pe o alta.

El nu-i răspunse. Privirea i se pierdu în gol. La cine se gândea? Pe cine iubise și pierduse?

Bău puțin vin. Și abia dacă mai scoase vreun cuvânt până la sfârșitul cinei. Însă îi ceru lui Pasar să joace împreună dame. Și pierdu. Doicile le conduseră la culcare pe prințesele uluite.

Nu era sărbătoare în fiecare zi în viața palatului din Memphis.

♀

— Ce ne oprește acum să facem un copil? întrebă Pasar, când rămaseră doar ei în cameră.

Camera *lor,* la drept vorbind. Ankhensepamon o îndepărtase pe mai-marea garderobei, care o dezbrăca atunci când dormea singură. Însă legătura lor era cunoscută de toți apropiații.

— Care-ar fi rostul unui copil? zise ea, așezându-se pe pat.

— Noi.

Răspunsul era neclar, însă Ankhensepamon înțelese ce voia să spună. Pasar nu mai era un băiețandru, se apropia de vârsta de șaptesprezece ani. N-avea soție. Nici cămin. Era doar un supus al reginei. Și totuși, făceau dragoste de trei ani. Un prunc ar fi însemnat o împlinire și, totodată, rodul unei legături mai puternice decât o căsătorie.

— Ar fi un copil regal, zise el.

Voia să spună că Tutankhamon nu l-ar respinge. L-ar prezenta drept al său.

— Un copil cu doi tați, rosti ea, gânditoare. Apoi adăugă: mă tem de înrâurirea pe care acest copil ar avea-o asupra lui.

Asupra lui, adică a soțului ei.

— Parcă-i din sticlă, adăugă Ankhensepamon. La trup și la suflet. Te-ai uitat la încheieturile mâinilor lui? Sau la glezne? Are paisprezece ani și oasele unei fetițe de zece. Ai impresia că o furtună l-ar sparge. Ideea că alții pot face copii și el nu…

— Ba poate și el… un pic, zise Pasar zâmbind și așezându-se lângă ea.

— Seva seminției lui e stearpă.

— Vorbești ca mama.

Ea își scoase peruca și o puse pe un suport. Apoi își lepădă rochia, o aruncă pe un scaun încărcat de ornamente și-și azvârli cât colo sandalele. Oricum, adăugă ea lungindu-se în pat, era prea zdruncinată în seara aceasta de discuția cu soțul ei ca să-i mai ardă de plăceri trupești și, pe deasupra, nu era într-una din zilele când ar fi putut rămâne însărcinată. Adormi ghemuită în brațele lui Pasar. Ultimul gând care-i trecu prin minte fu acela că întotdeauna viața fericită părea să se afle pe celălalt mal.

♀

Însoțit de Usermon, succesorul său, Thutu se duse să-și ia rămas-bun de la rege.

— Care e pricina plecării tale? îl întrebă Tutankhamon, ațintind asupra lui o privire sfredelitoare.

— Maiestate, când seara coboară, păstorul se întoarce acasă, îi răspunse vizirul zâmbind.

— Seara n-a coborât și tu nu ești păstor, vizire. Ești în puterea vârstei.

— Maiestate, în viața oricărui om vine o vreme când se poate spune că a dat tot ce avea mai bun. Înțelepciunea îl îndeamnă atunci să lase locul altora ce vor fi mai de folos decât el, precum vizirul Usermon, pe care am marea onoare să vi-l prezint.

Tutankhamon își întoarse chipu-i ca o mască spre noul-venit și-i adresă umbra unui zâmbet. Ai fi crezut că se uită pe fereastră.

— Te-ai certat cu Ay?

Thutu nu-și putu reține un surâs.

— Nu, maiestate.

— I-ai slujit pe frații mei Akhenaton și Semenkhere cu un devotament ale cărui ecouri mi-au ajuns la urechi. Mai ales pe Semenkhere, care a fost pentru mine frate și părinte. Și dintr-odată îți strângi bagajele așa, pur și simplu?

Thutu rămase înmărmurit. Regăsea la Tutankhamon același ton pe care-l folosea Semenkhere, același mod de a nesocoti protocolul, de a sfida limbajul de la Curte și de a dezgoli sufletul interlocutorului său.

— Prezența succesorului tău îți leagă limba?

Băiatul ăsta, își zise Thutu, vorbește de parcă e cu adevărat un zeu. Anubis. Maât. Un zeu ce cântărește în balanță sufletele oamenilor.

— Maiestate, ai adus laudă devotamentului meu, grăi el, mișcat. Îngăduie-mi atunci să fac și dovada sincerității.

— Ar trebui să mă retrag, Maiestate? întrebă respectuos Usermon.

— Poți să rămâi, dacă ți-e inima tare, îi zise Tutankhamon. Dar, dacă ți-e robită de certurile

părtinitoare care otrăvesc viața Curții, îți dau voie să te retragi până la sfârșitul discuției.

Era o provocare. Usermon o acceptă.

— Maiestate, sunt slujitorul tău mai presus de orice.

— Atunci stai și-ascultă.

Și se întoarse către Thutu:

— Ce s-a întâmplat cu Ay?

Thutu trase aer în piept. Nu-și închipuise niciodată că acest băiat plăpând era un șoim ce sfârtecă inima prăzii. Chibzui o vreme înainte de a răspunde:

— Maiestate, la moartea regelui nostru Akhenaton, regatul își pierdea puterea. Fratele tău Semenkhere a domnit prea puțin ca să-i redea forța. Dragostea divină te-a împuternicit să împlinești ceea ce a visat el să facă. Apoi demonul Apopis și-a băgat coada. Pământul de Jos și Pământul de Sus au fost cât pe ce să se despartă. Un mare stăpân din Pământul de Jos a crezut că poate să pună mâna pe acesta și să se proclame rege. A fost înfrânt și și-a pierdut viața. Însă alți doi mari stăpâni au început deja să se înfrunte.

— Horemheb și Ay, zise regele. Horemheb, stăpânul din Pământul de Jos, și Ay, cel din Pământul de Sus.

Usermon căscă gura de uimire, gâtuit de indignare. Thutu chicoti.

— Sunt slujitorul armoniei, grăi Thutu. Nu judecătorul certurilor dintre Seth și Osiris, dintre Anubis și Hathor, dintre Seth și Apopis. Vreau să dorm în pace.

Tutankhamon încuviință ușor din cap.

— Ești ostenit și sătul de toate. Și eu la fel. Așa că vei înțelege de ce caut ajutor în puterea zeilor.

Vorbele lui Akhenaton, cu unele mici deosebiri, gândi Thutu.

— Dar, precum ai spus și tu, continuă regele, și lumea zeilor e atinsă de lupte. Totul a început cu josnica ucidere a lui Osiris de către Seth. Am vrea

să-l urâm pe Seth și, totuși, el e cel care a salvat lumea de furia lui Apopis.

Usermon era mai mult decât surprins. Fără îndoială, Ay i-l descrisese pe rege drept un băiat nevolnic la trup și la minte. Iar acum descoperea un monarh ce meditase îndelung la tragedia începuturilor, cea a creării lumii.

Thutu își aminti că el însuși îi spusese cândva lui Semenkhere că omorul se afla în centrul lumii și că otrăvirea lui Akhenaton fusese justificată de păstrarea unității regatului. Iar voința de a trăi a efemerului faraon nu rezistase în fața acestei dezvăluiri. Niciodată n-o să se căiască îndeajuns!

— Aton a înlocuit viciul cu splendoarea Ființei unice, adăugă Tutankhamon.

Usermon nu-și credea urechilor. Era întâia dată când augustele buze îl slăveau pe Aton.

— Viciul? întrebă Thutu.

— Viciul, repetă regele. Adică neputința oamenilor de a-și îndrepta obiceiurile. Cel mai mare dintre toate viciile. Așadar, regatul e legat de obiceiurile sale. Preoții fiecărui cult vor ca zeul lor să fie mai presus de ceilalți. Trebuie să ne așteptăm ca, din nou, Seth să-l ucidă și să-l taie în bucăți pe fratele său Osiris, ca Anubis să reteze capul mamei sale Hathor și ca un ucigaș de frate să salveze lumea din haos.

Thutu încuviință din cap.

— Divina Ta Persoană a reflectat pe îndelete asupra zeilor, grăi el, cu admirație.

— Și-acum, zise Tutankhamon, o să avem o înfruntare între Amon și Ptah. Între un creator al lumii și altul. Între părintele lui Osiris și părintele lui Nefertum[27]. Oare am reintrodus vechile culte ca să ajungem aici?

O înfruntare între Pământul de Sus, peste care domnea clerul lui Amon, și Pământul de Jos, condus de clerul lui Ptah.

— Iar tu, zise regele către Usermon, pe un ton din care nu puteai să-ți dai seama dacă se simțea

un dram de dispreț sau de bunăvoință, tu vei fi un soldat al lui Amon.

Știa că vorbele sale îi vor fi raportate lui Ay. Poate că tocmai asta urmărea. Voia să-i amintească bătrânului șacal că nu era un copil ascultător și sărac cu duhul așa cum credeau unii.

Printr-o intuiție bruscă, Thutu înțelese patima de a construi a monarhului. Precum cei doi frați ai săi, unul din adorație față de un zeu superior, iar altul de dragul împăcării, Tutankhamon sperase să înstăpânească în regat acea armonie ce-i lipsise, în mod atât de crud, în viață.

— Și ce-o să faci cu timpul tău? îl întrebă el pe fostul vizir.

— Maiestate, nu mi-am câștigat dreptul la odihna pământească, înaintea celeilalte odihne?

— Te-ar obosi dacă ți-aș cere să-mi fii sfetnic? Vei fi plătit din veniturile mele. Nu-mi vei da socoteală decât mie.

Îi cerea să îndeplinească același rol ca pentru Semenkhere.

— E o onoare imensă, Maiestate. Cum aș putea s-o refuz?

— Bine, zise regele. Puteți pleca.

Două luni mai târziu, cea de-a doua concubină ce purta în pântece copilul regelui născu. Pruncul trăi doar trei zile. Ankhensepamon se duse s-o mângâie și s-o încurajeze pe sărmana mamă. O nubiană la fel de plăpândă ca regele.

♀ Capitolul 31

TĂCEREA ȘI CIOCANUL

Cuvintele generalului Horemheb răsunară în marea sală a casei sale din Memphis.

— Dacă șacalul ăsta bătrân își închipuie că mă duce de nas încă o dată cu prefăcătoriile și mutrele lui de muribund se înșală amarnic!

Locotenentul Khnumose și marele preot Nefertep nu erau mai puțin tulburați. Horemheb nu făcuse decât să dea glas supărării, dacă nu chiar mâniei lor.

Ghemuit într-un colț, piticul Menei urmărea scena cu ochii săi bulbucați.

— Profită de absența mea ca să-l numească pe Nakhtmin mare intendent al gărzilor regatului! Și pe Usermon vizir!

— Își organizează trupele, grăi Nefertep pe același ton calm dintotdeauna: banda Sudului. Nakhtmin îi e văr, iar Usermon e nepotul lui Huy, un vechi complice.

— Ce păcat că Sosenbal nu i-a făcut de petrecanie! oftă Khnumose.

Nefertep îi aruncă o privire cu coada ochiului. Marele preot știa cu siguranță că Khnumose îl prinsese pe emisarul trimis de el la Thutu ca să-l pună în gardă împotriva lui Api-hetep și Sosenbal. Nu putuse face altfel, însă îl prevenise în secret pe Khnumose, căpetenia iscoadelor lui Horemheb, despre conținutul mesajului și purtătorul acestuia.

— Sosenbal se afla în slujba lui Api-hetep, care pretindea să mi-o ia înainte, observă Horemheb. Dacă Api-hetep ar fi reușit să cucerească Memphisul și Pământul de Jos, situația ar fi fost dezastruoasă. Api-hetep era ambițios și lipsit de răbdare. Un nătărău.

Khnumose umplu paharele cu bere.

— Să nu lăsăm rațele să ne abată atenția de la crocodil, zise Nefertep. Nu mai putem schimba nimic în ceea ce privește numirile făcute de regent. Primejdia ce ne pândește e că, la anul, regele devine major. Va putea cârmui țara fără a mai ține seama de regență, care se va încheia. Însă Tutankhamon îi poartă de mult pică lui Ay. Nu știu de unde a aflat, însă nu încape îndoială că regele cunoaște bine ce amestec a avut Ay în moartea lui Semenkhere, de care era foarte legat.

— Dar tu, mare preot, cum de știi că regele cunoaște acest amestec? întrebă Khnumose.

— Pentru că mi-a spus-o un scrib din Casa Vieții, pe care i l-am trimis lui Tutankhamon drept sfătuitor. Discutau amândoi despre justiția lumii de dincolo și regele a deplâns faptul că ea nu se întinde și asupra regatului pământesc, căci ucigașii ce i-au otrăvit pe Akhenaton și pe Semenkhere au rămas nepedepsiți. Scribul, firește, mi-a povestit tot și m-a întrebat cine sunt aceștia. De altfel, nici nu trebuie să fii profet ca să ghicești motivul crimei când Semenkhere și medicul său au fost găsiți morți în același pat. Pun rămășag pe un bou gras că, îndată ce va ajunge stăpânul absolut al țării, Tutankhamon îl va înlătura din slujbă pe Ay.

Horemheb își aduse aminte că el însuși îl amenințase pe regent, când se înfruntaseră, că, dacă nu acceptă procesul lui Api-hetep, o să-l aresteze și o să-l dea pe mâinile judecătorilor pentru otrăvirea lui Akhenaton și a lui Semenkhere. De n-ar fi făcut-o!

Îi porunci piticului să se ducă la bucătărie să caute niște plăcinte cu susan.

— Nu mă îndoiesc nicio clipă, adăugă marele preot, că Ay își dă seama în aceeași măsură ca și noi de primejdia ce-l paște la majoratul regelui, fără a le mai pune la socoteală și pe celelalte.

— Și? întrebă Horemheb.

— Ay nu-i omul care să se dea bătut, o știm cu toții. Șacalul ăsta, cum îi spui tu, ascunde un suflet de vulpe. De prea multă vreme râvnește la tron. Nu-l va lăsa să-i scape fără a încerca toate vicleșugurile cu putință.

Piticul se înapoie cu plăcintele și le așeză pe masă. Horemheb îi făcu semn să plece și-l rugă să nu asculte pe la uși. Piticul ieși din odaie izmenindu-se cu un aer înciudat.

— Așadar, o să se descotorosească de rege, rosti Khnumose.

Nefertep își întoarse spre el fața netedă și clipi iute de câteva ori. Lucrul era de la sine înțeles.

— Cu otravă, de bună seamă, își dădu cu părerea locotenentul.

— Numai că asta cam începe să bată la ochi, zise Nefertep mestecând o plăcintă. Regele e plăpând. O căzătură mai zdravănă ar putea avea efecte dramatice pentru el.

Horemheb păru impresionat de raționamentul marelui preot.

— Nici n-ar fi o mare pierdere! exclamă el.

Expresia rece a marelui preot îi arată că poate acesta nu-i împărtășea părerea.

— Băiatul nu-i prost, observă Nefertep.

— Risipește tot aurul din Kush construind temple în tot regatul, de sus până jos, punând să fie înfățișat ca zeu!

— Da, însă tot el a redat vechilor culte locul cuvenit. Și-și dă seama de înfruntarea ce se anunță între Ptah și Amon, stărui marele preot.

Horemheb ridică din umeri.

— Ziceai că e amenințat cu moartea timpurie de către regent. Și? întrebă generalul pentru a doua oară.

— Și atunci înfruntarea va avea loc între tine și Ay. Banda din Pământul de Sus și-a consolidat deja forța. Se cuvine ca tu să judeci dacă și cea din Pământul de Jos e la fel, ori chiar mai puternică.

Cei trei bărbați știau bine: chiar dacă era viceregent, Horemheb nu dispunea, totuși, de niciun aliat la putere. Thutu, a cărui dușmănie față de Ay o cunoștea, tocmai renunțase la putere. Cât despre numeroșii săi aliați din Memphis și din Pământul de Jos, își cam pierduseră curajul după nefericita pățanie a lui Api-hetep și-i îngrozea gândul unei eventuale ruperi în două a regatului.

Însă Horemheb avea la dispoziție un an ca să-și întemeieze propria bandă.

♀

Un iz dulceag se amesteca, în împrejurimile Casei Vieții din Karnak, cu un altul, ușor grețos. Mirosul provenea, fără îndoială, de la zecile și zecile de foi de papirus noi ce se uscau la soare. Cele mai proaspete și mai umede erau galbene, cele mai uscate, aproape albe și prăfoase la atingere.

În atelierul din apropiere un scrib șezând pe vine lângă un mănunchi de papirus curăța tijele și, cu ajutorul unei lame ascuțite, le tăia încet, cu mare migală, în fâșii subțiri. Alături de el, un altul lua fâșiile și le alinia în lungime pe o placă de lemn de cedru udată cu apă. Le apropia unele de altele cu precizia unui medic ce coase o rană și, după ce placa era acoperită în întregime, ungea fâșiile cu apă fierbinte în care amestecase făină din cea mai fină și oțet. Apoi așeza iute deasupra alte fâșii de-a latul. Când isprăvea, tăia cu un cuțit de aramă fâșiile ieșite în afara plăcii și le dădea iar cu clei de făină.

După care, bătea cu un ciocan de lemn foaia proaspătă, lua cu totul placa și o punea sub un teasc la care munceau doi sclavi, ca să-i niveleze suprafața. Apoi foaia era dezlipită cu grijă de pe placă și lăsată să se usuce la soare pe niște împletituri fine de stuf.

Doi oameni trebuiau să lucreze trei ore pentru a face o foaie. Și era nevoie de zece ore, punând la socoteală și uscatul, pentru a obține una de pe care cerneala să nu curgă.

Izul dulceag pe care-l simțise Udj-Buto venea de la măduva papirusului, iar cel grețos de la cleiul de făină.

Scribul care tocmai întinsese o foaie pe împletitura de stuf ridică ochii, îl recunoscu pe Udj-Buto și-i dădu binețe.

— Atâta trudă pentru a face cuvintele să devină veșnice! adăugă el cu un râset scurt.

— Nu pe toate, slăvit fie Toth! îi răspunse Udj-Buto pe același ton glumeț. Doar pe cele care

merită!

Scribul se duse să pipăie foile ce se uscau.

— Veșnicia nu-i o însușire a zeilor? întrebă el.

— Bineînțeles, frate, rosti Udj-Buto cu o afectare prefăcută. Dar cine hotărăște ce cuvinte merită să dăinuie? întrebă el, ridicând degetul ca un profesor.

— Oamenii, răspunse celălalt, vânturând cinci foi uscate.

Râseră amândoi pe înfundate. Mai bine să recunoști că nu se știa cu adevărat care cuvinte meritau veșnicia și că oamenii erau cei care statorniceau divinul. Scribul duse foile în atelier și le așeză în fața unui coleg, care le cercetă în lumină, apoi, înarmat cu o piatră ponce dreaptă, începu să le dea lustrul final.

Aceeași piatră ponce servea la pregătirea papirusului pentru a primi cerneala cuvintelor și după aceea la ștergerea lor pentru a folosi iar prețioasele foi.

La urma urmei, piatra ponce dobândea tot atâta putere ca și cuvintele. Iar tăcerea, tot atât har ca și vorbele. În Casele Vieții și în atelierele sculptorilor, care gravau cuvintele în piatră, lucrul acesta începuse să fie înțeles de câțiva ani.

Căci se răzuia și se ștergea mult cu dalta. Și încă nu se sfârșise.

♀ Capitolul 32

DARUL DE MAJORAT

Înainte ca anul ce-l despărțea pe Tutankhamon de vârsta majoratului să se scurgă, Ankhensepamon rămase însărcinată. Îi dădu vestea lui Pasar pe la mijlocul celei de-a doua luni, când anotimpul semănăturilor se apropia de sfârșit. Discuția dintre ei avu loc chiar în seara unui mare

banchet dat la palatul din Memphis, în timpul căruia Tutankhamon fusese celebrat public de către Nefertep drept zeul-lotus al regatului.

Pasar o strânse în brațe și o ridică atât de mult, încât era mai-mai să atingă tavanul bogat decorat al odăii lor.

— Ești Isis a mea! strigă el.

Ea regăsi beția fericirii, pe care o cunoscuseră odinioară pe câmpuri, dincolo de palatele din Akhetaton. În copilărie. Acum în sfârșit erau uniți, precum arborele și pământul. Și când făcură dragoste, ea avu sentimentul că nu el o îmbrățișa, ci cerul și pământul se amestecau și pătrundeau în ea, făcând-o să strălucească. Lumea din jurul lor își pierdu conturul.

Tutankhamon înțelese numaidecât totul, doar privind-o.

— O nouă zi răsare în tine, îi zise.

Iar masca regelui păru mai zâmbitoare decât de obicei.

Nu-i mai rămânea decât să aștepte nașterea copilului, ce avea să coincidă aproape cu cea de-a cincisprezecea aniversare a lui Tutankhamon.

— Vom organiza cea mai mare sărbătoare din regat, hotărî el.

Plecă apoi împreună cu Pasar pe câmpurile din nordul Thebei ca să se antreneze la vânătoarea cu bățul zburător[28]. Era un obiect de abanos a cărui formă amintea de un arc mic. În mod ciudat, oricât de departe îl aruncai, descria întotdeauna un arc mare de cerc și revenea în punctul de unde plecase. Pe rege îl încânta faptul că un obiect neînsuflețit se întorcea la stăpânul lui aidoma unui șoim sau a unuia dintre ogarii ce-l însoțeau în această ucenicie.

Mai-marele vânătorii regale, lipsit ani întregi de ocupație, întrucât Semenkhere nu vânase deloc, iar Tutankhamon abia începea să deprindă această îndeletnicire plăcută suveranilor, îl învățâ pe rege meșteșugul aruncării bățului zburător. Trebuia să

alegi ținta, să-ți dai seama încotro se îndreaptă și cu ce viteză, apoi să arunci bățul socotind timpul de care el are nevoie ca s-o atingă. Toată arta aruncării ținea de rapiditatea evaluării și de calcularea punctului în care bățul tăia calea animalului.

— Bățul zburător, îl asigură mai-marele vânătorii pe rege, e grozav pentru vânătoarea de rațe și de iepuri.

Totuși, adăugase el, vânatul cu blană era mai greu de nimerit, întrucât asta presupunea să arunci bățul razant și doar printr-o practică îndelungată puteai să reușești.

La început, Tutankhamon azvârli bățul prea devreme sau prea târziu, prea jos sau prea sus, ori fără destulă forță. De câteva ori, când arma se întoarse, fusese cât pe ce să-l izbească în cap sau în alte părți ale trupului și doar îndemânarea lui Pasar și a mai-marelui vânătorii îl feri de o lovitură. Însă cu timpul, ajutat și de faptul că se lua la întrecere cu Pasar, începu să stăpânească meșteșugul aruncării și, după câteva săptămâni, doborî prima rață sălbatică.

Masca sa, observă Pasar, suferi o schimbare. Strălucea de mândrie. Dusă la bucătăriile palatului, pasărea fu friptă și pregătită cu un sos de ghimbir cum nicio rață, din câte-și amintea bucătarul, nu avusese vreodată parte. Ankhensepamon gustă din ea râzând.

Tutankhamon deveni curând un împătimit al bățului zburător. Îi era mai la îndemână decât arcul, care îi punea din greu la încercare puterile. După trei săgeți, chiar și cu arcurile anume construite pentru el, nu mai reușea nici să-l încordeze.

La rândul său, mai-marele vânătorii deveni un apropiat al monarhului. După un timp, îi mărturisi regelui că persoanele de vază din Memphis râvneau de luni întregi la onoarea de a vâna gazele alături de Maiestatea Sa.

Lăsă să se înțeleagă că de o vreme încoace oamenii se mirau că regele nu se îndeletnicea și cu o astfel de vânătoare și chiar se întrebau dacă era în stare de așa ceva.

— Nu trag cu arcul, răspunse Tutankhamon. Gazelele se pot vâna cu bățul zburător?

— E posibil, Maiestate, însă e împotriva tradiției. Gazelele se vânează cu arcul. Așa au făcut toți regii.

— La ce bun să fiu de față la o vânătoare la care n-aș putea lua parte?

— Maiestate, zise cu finețe mai-marele vânătorii, știe cineva vreodată de unde vine săgeata? Maiestatea Sa ar putea să-și încordeze arcul și să slobozească săgeata. Un arcaș mai deprins cu această artă va răpune animalul, iar noi i-am asigura pe toți că meritul îi revine regelui.

Tutankhamon chibzui câteva clipe.

— Ar fi o păcăleală nedemnă de un suveran, răspunse.

Citi în ochii lui Pasar că băiatul îi împărtășea părerea.

— Maiestate, stărui mai-marele vânătorii, ce-ar însemna o păcăleală nevinovată față de favoarea pe care le-ai acorda-o notabilităților din Memphis?

Argumentul atârnă cu atât mai greu, cu cât Tutankhamon ceruse să fie înfățișat pe nenumărate basoreliefuri practicând tocmai vânătoarea cu arcul. Totuși, îi era silă de ceea ce el socotea a fi o înșelătorie.

Peste câteva zile, Memphisul fierbea de zvonuri potrivit cărora regele se pregătea să organizeze o mare vânătoare de gazele. Pasar nu se îndoi că mai-marele vânătorii le răspândise ca să-i forțeze regelui mâna și-l preveni pe monarh. Însă toți ardeau de nerăbdare să ia parte la această primă vânătoare regală și cererile, ba chiar și-amenințări, îl copleșiră pe șambelan. Tutankhamon se lăsă înduplecat, pentru că altfel ar fi dezamăgit prea multă lume.

Porniră dimineața devreme. Nobilii, care vânau călări, erau vreo cincizeci, însoțiți de scutierii și de câinii lor. Regele se bucura de privilegiul de a conduce vânătoarea din carul său, mânat de Pasar. Ca și la parade, pe platforma atelajului se afla un ofițer care să-l sprijine pe rege la hopuri, când avea să-și încordeze arcul.

Thutu venea călare în urma carului, alături de mai-marele vânătorii.

Pe la ora zece, pândarii zăriră o turmă de gazele la o depărtare de o mie de pași. Pasar îmboldi caii, care se avântară în galop. Terenul nu era deloc potrivit pentru o cursă în car, și ofițerul trebui să-l sprijine numaidecât pe Tutankhamon care, după ce scosese o săgeată din tolbă, se străduia să-și încordeze arcul.

Deodată, un călăreț sosit în galop se apropie periculos de car și, temându-se de o ciocnire, Pasar îi strigă să se îndepărteze. Oare călărețul îl auzise? Fapt e că se repezi brusc spre caii înhămați la carul regal. Aceștia se speriară, scoaseră un nechezat și se smuciră cu putere în lături. Carul se aplecă într-o parte și se izbi de un bolovan. Ca o piatră scăpată din praștie, Pasar fu aruncat în aer și se prăbuși pe pământul stâncos. Ofițerul îl cuprinse în brațe pe rege și-l protejă în cădere. Amândoi se prăvăliră din carul răsturnat. Atelajul își continuă câteva clipe drumul, târând într-un zgomot asurzitor carcasa de electrum cu osia ruptă, apoi se opri.

Călărețul dispăruse.

Thutu, sosit în grabă, descălecă dintr-o săritură și-l ajută pe Tutankhamon să se ridice în picioare.

— Maiestate, cum te simți? Ești rănit?

Venindu-și anevoie în fire, Tutankhamon încercă să-și dea seama dacă avea vreun os rupt. Însă gestul ofițerului îi salvase și oasele, și viața. Era doar lovit la umăr.

— Dar tu cum te simți? îl întrebă el pe ofițerul ce zăcea alături.

Cum nu căpătă niciun răspuns, se aplecă asupra salvatorului său. Tânărul nu sângera, dar avea ochii daţi peste cap. Se cutremură. Îl zgâlţâi pe ofiţer şi, după felul în care capul acestuia se mişca, înţelese că omul era mort, cu ceafa zdrobită. Tutankhamon se clătină, dar Thutu îl prinse numaidecât.

Mai-marele vânătorii veni în fugă, gâfâind.

— Maiestate… Ce s-a întâmplat?

Tutankhamon îl privi fără să-i răspundă şi-şi duse mâna la pumnal.

— Unde e mai-marele peste cai? întrebă el într-un târziu.

Ceilalţi vânători alergară să-l caute. Găsiră repede trupul lui Pasar, undeva în urmă, întins peste pietre, într-o lugubră nemişcare.

— Pasar? strigă regele.

O pată de sânge înnegrea pământul, sub capul tânărului. Pasar murise, cu ţeasta spartă.

Regele se îndreptă de spate şi privi în zare. Masca lividă, observă Thutu, era ca de piatră.

— Cine este călăreţul care ne-a lovit şi a pricinuit nenorocirea? îi întrebă regele pe nobilii înmărmuriţi.

Uimirea acestora era fără de margini. Niciunul din ei nu-şi amintea să fi săvârşit, chiar fără să vrea, greşeala de a se apropia de carul regal.

— Bine, zise regele, doi dintre voi să urce pe cai trupurile acestor oameni viteji care mi-au salvat viaţa, iar unul să-mi dea calul său.

Tonul nu îngăduia vreun răspuns, aşa că trei nobili descălecară pentru a-i da ascultare, deşi le era silă să atingă leşurile.

Mai-marele vânătorii se repezi să-l ajute pe rege să încalece.

— Nu, nu mă atinge! strigă monarhul. Ajută-mă tu! zise el către Thutu.

Afrontul era public. Mai-marele vânătorii se trase înapoi, înspăimântat. Sfetnicul îşi împreună mâinile pentru a-i servi drept scară monarhului.

Odată suit pe cal, acesta privi din nou în zare și toată lumea îl imită. Undeva departe, mult prea departe, un nor de praf se îndrepta spre apus.

— Călărețul! strigă un nobil. Am să…

— Nu, spuse regele, e prea departe deja. Să ne întoarcem.

Mergeau la pas, ca un cortegiu funerar. Nimeni nu rosti o vorbă în cele trei ore cât ținu drumul înapoi până în oraș.

În curtea palatului, cu ajutorul străjilor, cadavrele fură coborâte de pe cai.

Tutankhamon ordonă să fie arestat mai-marele vânătorii.

— Tu ai pus totul la cale, îi zise.

— Maiestate, eu…

— Să i se taie capul, porunci regele de față cu condamnatul, să fie pus într-o lădiță și trimis fără întârziere regentului Ay împreună cu scrisoarea pe care am să v-o dau!

Apoi se îndreptă spre odăile sale, urmat de șambelan și de un Thutu de-a dreptul îngrozit.

♀

Tutankhamon merse el însuși să-i dea vestea soției sale. De altfel nici nu trebui să rostească vreo vorbă, deoarece înfățișarea sa grăia de la sine.

Spaima crescu în ochii lui Ankhensepamon pe măsură ce clipele se scurgeau și atinse punctul culminant când Tutankhamon o cuprinse în brațe. Un gest de tandrețe cu totul neobișnuit.

— Pasar?… șopti ea.

El încuviință ușor din cap.

Ankhensepamon se prăbuși.

Sati scoase un țipăt. O doamnă de la Curte veni în goană și amândouă o întinseră pe regină în pat.

Thutu se ivi în cadrul ușii.

Regele îl apucă de braț, căci nu știa unde îi este bastonul, și-l conduse în odaia sa de lucru.

Se așeză și-și chemă secretarul. Îi dictă un mesaj ce-l făcu pe scrib să caște ochii de uimire. Întrucât ajunsese la vârsta majoratului, regele îl demitea pe

regent și-l ruga, cu acest prilej, să primească darul alăturat documentului. Apoi pecetlui înscrisul și-l însărcină pe secretar să-l înmâneze curierilor pentru a-l duce lui Ay împreună cu lădița aflată în grija străjilor.

Odată treaba isprăvită, Tutankhamon îl privi pe Thutu.

— Maiestate, ai neapărată nevoie să-ți asiguri sprijinul lui Horemheb, înainte chiar ca acest mesaj să părăsească palatul.

Tutankhamon chibzui o clipă și încuviință.

— Ai dreptate. Spune-le curierilor să mai aștepte și roagă-l pe secretarul meu să-l cheme aici pe general. Și poruncește să ni se aducă bere.

♀ Capitolul 33

LECȚIA

Era aproape ora șapte seara când însuși secretarul regelui fu condus în marea sală unde Horemheb, Khnumose și Mutnejmet luau cina. Generalul, soția sa și ofițerul rămaseră uimiți. Piticul Menei se holbă și mai abitir ca de obicei. În mod obișnuit, palatul folosea un mesager, dar acum trimisese un scrib de rang înalt. Pe deasupra, o înțelegere tacită cerea ca treburile regatului să fie lăsate deoparte după ce soarele asfințea. Mesagerii nocturni erau adevărate raritați. Doar un eveniment ieșit din comun îndreptățea venirea secretarului regal. Și, unde mai pui că acesta sosise călare!

— Ce se petrece? întrebă Horemheb.

— Înălțimea Ta, niște întâmplări ciudate și triste…

— Ce anume?

Mâhnirea din ochii scribului îi alarmă și mai tare pe cei trei meseni.

— Regele a pățit ceva? se neliniști Horemheb.

— A fost cât pe ce. Maiestatea Sa îți cere sfatul și vrea să-ți vorbească neîntârziat.

Legăturile lui Horemheb cu monarhul fuseseră întâmplătoare și câtuși de puțin călduroase. Însă un rege rămânea un rege și, oricum, viceregentul nu putea trece cu vederea un eveniment ce amenințase tronul, adică regatul, și, în definitiv, propriile ambiții. Horemheb se ridică de la masă, se îndreptă spre grajduri, încălecă pe armăsarul său și se alătură secretarului, ce-l aștepta în fața casei. Apoi luară împreună drumul palatului, însoțiți de o mică escortă.

Generalul nu văzuse niciodată o asemenea expresie pe chipul monarhului. Tutankhamon stătea încremenit într-un jilț, cu o privire atât de întunecată, că părea să mediteze la toate relele infernului. În fața lui se găsea fostul vizir, Thutu, la fel de abătut. Acesta din urmă se ridică să-l întâmpine pe viceregent, iar secretarul îi aduse oaspetelui un scaun.

— Să rămân, maiestate? întrebă secretarul.

— Da. Închide ușa.

Regele îi povesti lui Horemheb tot ce trebuia pentru ca generalul să înțeleagă ce se petrecuse la vânătoare. Odată depășite surpriza și consternarea, Horemheb se întoarse spre Thutu.

— Vasăzică am văzut bine.

Thutu încuviință din cap.

— Șacalul a trecut la fapte.

— Se temea că voi atinge majoratul. Graba lui funestă îl va costa regența, spuse regele.

Horemheb se uită la el, nedumerit.

— Am pregătit un înscris prin care-l demit, îl lămuri monarhul.

Horemheb nu putea căsca ochii mai mult de atât.

— Pentru asta e de dorit să am consimțământul tău.

De dorit? Neapărat necesar, mai bine zis. Horemheb cântări iute situația, întorcând-o pe

toate fețele. Pe de-o parte, regele era hotărât să nu ierte încercarea de asasinat. Pe de altă parte, dacă era demis, Ay va încerca o lovitură în forță, probabil cu sprijinul armatei aflate la ordinele lui Nakhtmin, ca să-și recapete regența, dacă nu chiar mai mult. Doar Amon știe unde s-ar ajunge. Probabil la un haos în toată legea. În orice caz, Ay s-ar apropia și mai mult de tron, iar Nakhtmin ar avea la dispoziție armata. Horemheb nu putea îngădui una ca asta. Așa că trebuia să-l protejeze pe rege cu ajutorul armatei și să-l sfătuiască pe Nakhtmin să nu se amestece în conflict, deoarece o înfruntare între trupele comandate de cei doi generali n-ar fi decât păgubitoare pentru amândoi.

De bună seamă, interesele tronului și ale lui Horemheb coincideau. Trebuia cu orice preț să spulbere ambițiile bătrânului șacal.

Ah! Dacă Sosenbal ar fi izbutit să-i implânte pumnalul în inimă! gândi generalul.

— Nu e suficient ca Ay să fie demis, va trebui și judecat, grăi el.

— Asta ar da naștere la urmări incontrolabile, se împotrivi Thutu.

Horemheb încuviință din cap. Marele preot Nefertep îl prevenise: nu avea însă destui susținători ca să înfrunte banda Sudului. Era mai bine, deocamdată, să se mărginească la a-l sprijini pe rege și să se folosească de liniștea astfel dobândită pentru a întemeia o bandă a Nordului.

— Maiestate, rosti generalul, ai sprijinul meu.

Regele îi făcu semn secretarului și-i porunci să trimită lădița și înscrisul.

— Lădița? se miră Horemheb.

— Capul mai-marelui vânătorii, îl lămuri scurt Tutankhamon.

Generalul tresări, surprins. Iată că micul rege era în stare de violență. Se uită întrebător la Thutu. Acesta îi răspunse că venise momentul să li se dea un avertisment fățiș regentului și celor devotați lui.

— Ay, spuse Horemheb, o să încerce cu siguranță o manevră militară împotriva Memphisului.

— Și ce propui? întrebă regele.

— Cele mai bune bătălii sunt cele care nu au loc, maiestate. Am să-i explic lui Nakhtmin că lupta despre care vorbim nu-i în interesul lui.

Întrevederea se încheiase. Horemheb își luă rămas-bun de la rege și-i sărută mâna. Se minună că niște degete atât de fine dovedeau atâta energie, iar masca netulburată, atâta ferocitate. Thutu și secretarul îl conduseră până la ușă.

Regele cină târziu împreună cu Thutu. Fu mai degrabă o gustare decât o cină: două bucățele de carne, câte o plăcintă și curmale.

Câteva bărci cu opaițe aprinse pluteau pe fluviu ca niște licurici. Zeii păreau să doarmă. Și atunci cine veghea asupra lumii?

Tutankhamon îl chemă pe mai-marele garderobei, iar Thutu, la fel de ostenit ca și regele de întâmplările de peste zi, se bucură că se putea duce la culcare.

♀

Furia lui Ay, când primi lădița cu capul mai-marelui vânătorii și înscrisul regal cu sigiliul lui Tutankhamon, fu una dintre cele mai înfricoșătoare urgii la care Shabaka asistase vreodată.

Bătrânul se ridică în picioare și urlă. Urlă din toți rărunchii.

Străjile ce păzeau odăile de lucru ale regenței de la Theba îndrăzniră să crape ușa și să arunce o privire înăuntru ca să verifice dacă nu cumva stăpânul lor era ucis.

Într-un fel, așa și era. Iar un asemenea gând se dovedea greu de îndurat.

În primul rând, complotul pus la cale cu complicitatea mai-marelui vânătorii, un vechi tovarăș de nădejde de pe vremea lui Akhenaton, dăduse greș. Tutankhamon supraviețuise.

Iar el, Ay, se pomenise decăzut din rangul de regent.

În al doilea rând, planurile lui ieșiseră la iveală.

Mai-marele vânătorii fusese executat, iar capul său, deja scofâlcit și răspândind o duhoare grea, zăcea în lădița de pe masă. Buzele începeau să dezvelească dinții.

— E război! Război! răcni Ay. O să-i vin eu de hac acestui vierme nemernic, ieșit din scârna putregăită a lui Apopis!

Când umorile pe care, vreo treizeci și cinci de secole mai târziu, învățații din alte Case ale Vieții le vor numi adrenalină secară în trupul vârstnic al lui Ay, Shabaka se duse, cu de la sine putere, să-l cheme pe Usermon.

Intrând în vasta odaie de lucru a regentului, noul vizir descoperi o fiară cu chip de om, prăbușită într-un jilț. Fiara îi aruncă în silă o privire. Apoi Usermon tresări de scârbă când ochii îi picară însă pe lădița deschisă. Shabaka îi arătă înscrisul regal de pe masă. Usermon îl citi. Nu știa nimic despre complotul de la vânătoarea de gazele. Negreșit exista o legătură între cumplitul trofeu și document, dar care? se întrebă el. Shabaka îi povesti pe scurt faptele așa cum credea el că s-au petrecut, fără a stărui asupra complotului.

— Să desființeze regența? se miră vizirul. Poate s-o facă?

— Peste câteva zile devine major, reuși în sfârșit Ay să rostească.

— Trebuie că se consideră îndeajuns de puternic dacă a dictat un asemenea document, observă Usermon.

— Trimiteți după Nakhtmin, porunci Ay.

O oră mai târziu, generalul intră în încăpere, cu un aer mohorât. Tocmai isprăvise de citit mesajul pe care i-l trimisese Horemheb. Știa tot. Se uita la capul mai-marelui vânătorii și la înscrisul regal fără să pară surprins.

— Putem să încercuim Memphisul? îl întrebă fără ocolișuri Ay.

— Nu, răspunse Nakhtmin, sec.

Ay se îndreptă brusc în jilț.

— De ce?

— E apărat de garnizoana orașului și de trupele de întărire care se află pe drum ori au sosit deja, din ordinul lui Horemheb.

Ay clipi iute de câteva ori, nevenindu-i a crede.

— Adică sunt demis și nu pot face nimic? Eu? Nimeni nu poate face nimic?

Vocea i se stinse într-o pițigăială îngrijorătoare.

— Tutankhamon a acționat astfel pentru că e sigur de sprijinul lui Horemheb, răspunse generalul. Ar fi o nebunie să aruncăm o jumătate din trupele regatului împotriva celorlalte.

— Nu poți să-l convingi pe Horemheb?

Nakhtmin se uită la Ay de parcă acesta bătea câmpii. Ce întrebare! Să-l convingă pe cel mai înverșunat dușman al fostului regent să treacă de partea lui! Nici măcar nu se osteni să răspundă.

Ay se rezemă de spătarul jilțului.

— Cel mai bun lucru pe care îl putem face acum este să ducem tratative, rosti Nakhtmin.

Usermon își împinse bărbia înainte.

— Să ducem tratative? repetă Ay.

— Pune-l pe Humose să intervină ca să capeți rangul de vizir al Pământului de Sus.

Asta ar însemna ca fostul regent să asculte de ordinele lui Usermon, pe care chiar el îl numise de curând vizir.

Ay scoase un sunet ce aducea a mormăit. Nu mai avea putere nici să strige.

— La ora aceasta Memphisul fierbe de zvonuri uimitoare, începu Nakhtmin. Cincizeci de nobili au luat parte la vânătoare. Un călăreț necunoscut a răsturnat carul regal. Două persoane aflate în el au murit, însă regele a scăpat teafăr. Prin urmare, zeii îl ocrotesc. Oamenii se întreabă cine e acel dușman viclean care a pus la cale mârșavul atac. Iar dacă

nu și-au dat seama singuri, străjile palatului, în limbuția lor, cu siguranță le-au dezvăluit deja secretul: dușmanul e cel căruia regele i-a trimis capul mai-marelui vânătorii…

— Destul! țipă Ay.

— … Așa că momentul ar fi tare prost ales pentru o manevră în forță, continuă Nakhtmin, netulburat. Ar sfârși jalnic, așa cum s-a întâmplat cu cea a lui Api-hetep.

Generalul se îndreptă spre ușă și se opri în prag.

— Pune să fie îngropată grozăvia asta, îi zise el lui Shabaka.

Apoi ieși, lăsându-i pe cei trei bărbați din cale-afară de abătuți.

Șacalul primise o lecție.

♀ Capitolul 34

ORDINUL DAT DE UN LEU

Mutnejmet, Sati și moașa vegheau la căpătâiul lui Ankhensepamon. Cu ochii întredeschiși, regina respira slab.

Pierduse copilul în zori.

Sati auzise prima gemetele și sărise din pat. Văzuse dezastrul. Luase copilul lepădat, îi dăduse ei toate îngrijirile și strigase după ajutor. O slujitoare venise în fugă și împreună ridicaseră trupul țeapăn al reginei și-l întinseseră pe pat.

Apoi Sati trimisese după Seferhor și după moașă. Medicul împărțise numaidecât poruncile necesare și cu mâna lui îi făcuse bolnavei o spălătură vaginală cu apa lui Thueris, adică macerat de pletele-muierii, de viorele și de salcie albă în apă distilată. Apoi îi dăduse reginei să bea o licoare din hamei și mac, care liniștea sufletul și inima și aducea somnul.

Tremurăturile și sudorile ce-o chinuiseră pe bolnavă în primele ore ale dimineții se mai domoliseră. Respirația sacadată deveni mai ușoară. Însă regina rămânea foarte palidă. Inima putea în orice clipă să-și piardă forța.

Mutnejmet, care venise să-i mărturisească regelui credința și indignarea ei după groaznica încercare de asasinat, aflase abia atunci că regina, nepoata ei, era suferindă. Urcase s-o vadă și descoperise nenorocirea.

Ankhensepamon se uită la cele trei chipuri ce-o înconjurau. Nimeni nu-și putea închipui durerea ei. Își retrase mâna dintre palmele lui Mutnejmet și spuse cu un zâmbet pierdut că vrea să doarmă.

La drept vorbind, își dorea din tot sufletul somnul veșnic.

Sati le conduse pe Mutnejmet și pe moașă până la ușă. Aici dădu cu ochii de prințesele care așteptau pe coridor, întrebând dacă pot să-și vadă sora.

— Mai târziu. Acum se odihnește.

I-ar trebui, își zise Sati, o odihnă îndelungată, foarte îndelungată ca să se pună pe picioare. Ea, una, știa.

Doica se duse în odaia sa și deschise coșul cu cobre. Unul dintre șerpii cei mari o fixă cu privirea-i curioasă.

— V-am cerut s-o ocrotiți, zise ea. N-ați înțeles că trebuia să ocrotiți și ceea ce purta în pântece și ceea ce iubea. E o nenorocire, rosti Sati cu lacrimi în ochi. O mare nenorocire.

Lacrimile picurară pe trupul reptilelor care o priveau de parcă se simțeau adânc mâhnite.

Nu, nu înțeleseseră.

♀

Sala cea mare de la intrarea în palat și sala de audiențe gemeau de nobili, demnitari și emisari străini veniți să-și arate tulburarea. Secretarii și scribii nu mai știau unde să pună mesajele și darurile, iar când regele apăru pentru scurtă vreme

ca să le mulțumească, sprijinindu-se într-un baston bogat ornamentat, fu copleșit de jurăminte de credință, de strigăte de durere și revoltă și de cereri privind pedepsirea vinovaților. Îi sărutau necontenit mâinile și veșmintele. Urmat de întâiul șambelan, Uadj Menekh, mai trist ca niciodată, de Thutu, de secretarul său, de Itchan și de purtătorii de evantai, monarhul împărți vorbe liniștitoare, mulțumiri și asigurări.

Putea fi considerat un prilej potrivit pentru proclamarea majoratului.

Însă Tutankhamon ar fi dorit s-o facă în împrejurări mai plăcute. Urcă la etaj și stătu de vorbă cu Seferhor.

— Maiestate, îi spuse medicul, regina doarme acum și mă voi strădui s-o ajut să doarmă cât mai mult. Somnul e pentru suflet ca apa pentru trup. Socot că nu se va înzdrăveni decât peste câteva zile.

Regele se duse apoi la harem. O tăcere dureroasă domnea aici. Sălașul plăcerilor trupești devenise unul al doliului. Când Tutankhamon păși înăuntru, concubinele se ridicară și se prosternară, sărutându-i picioarele și cuprinzându-i-le cu brațele. Se pierdură în tânguieli despre mărșăvia celor întâmplate și în laude aduse puterii divine pentru că-l cruțase pe monarh.

— Unde e Taemuadjisy? întrebă el.

— Lângă răposat.

Tutankhamon străbătu palatul ca să ajungă în aripa unde se găseau odăile mai-marelui peste cai. Încăperile erau pline de lume, rude și prieteni înlăcrimați, adunați în jurul patului pe care zăcea trupul lui Pasar, înainte de a fi dat în grija îmbălsămătorilor. Oamenii se traseră în lături ca să-i facă loc regelui să intre. Supraveghetoarea haremului se căzni să se ridice, dar se clătină, abia ținându-se pe picioare.

— Stai jos, îi spuse regele.

Ea se lăsă să cadă pe scaun și apucă mâna pe care el i-o întinse, o sărută și o acoperi de lacrimi. Monarhul se așeză în jilțul ce-i fusese adus și rosti:

— Parcă-aș fi pierdut un frate.

— Onoarea, maiestate…

Taemuadjisy nu reuși să-și încheie fraza, căci izbucni în plâns. Oare știa că era de două ori în doliu? În fapt, pierduse și un nepot, un băiețel. Însă nu se cădea ca regele să-i spună asta.

Tutankhamon privi îndelung chipul lui Pasar.

Dacă soția sa îl iubise, și el la rândul lui era dator să-l iubească și să sufere. Dar n-o făcea silit. Băiatul îi fusese tovarăș în zilele fericite. Îl invidiase adesea, dar nu-l urâse niciodată.

Era atât de tânăr. Osiris va continua să cadă neîncetat sub loviturile lui Seth.

— Voi porunci să i se construiască un templu, grăi Tutankhamon.

Taemuadjisy încuviință din cap. Un templu. Trupul unuia dintre cei doi fii ai ei va fi încredințat peste două zile îmbălsămătorilor. Tutankhamon părăsi odaia.

Simțea că, în afară de capul mai-marelui vânătorii, ar fi vrut să-l pună într-o lădiță și pe cel al regentului decăzut.

♀

Serile se dovediră lungi în lipsa lui Ankhensepamon și a lui Pasar. În afară de rarele ospețe la care avea oaspeți, Tutankhamon lua ultima masă a zilei în tovărășia lui Itchan, singura persoană apropiată ce-i mai rămăsese, și a prințeselor. După un joc sau două de dame, însoțit de discuții neutre despre întâmplările de peste zi, despre cum mergeau lucrările la cutare sau cutare templu, despre talentele unui sculptor, ale unui bijutier sau ale altcuiva sau despre cumpărarea de cai și de ogari, regele se retrăgea, mergea să ceară vești despre Ankhensepamon și se culca.

Uneori Itchan îl observa pe furiș. Îi scruta masca, întotdeauna binevoitoare față de el, dar

mereu de nepătruns. Oare acest rege era preot? se întreba Itchan. Dormea singur și nu intra în harem decât din datorie. Nu mai pusese piciorul acolo după atacul de la vânătoarea de gazele. Într-o singură seară, regele rosti câteva vorbe despre sine:

— Zeii mi-au răpit familia și mi-au înlocuit-o cu a lor.

Totuși, tristețea stăruitoare din privirea regesculuі său tovarăș îl convinse pe Itchan că Tutankhamon suferea, deși n-o arăta, din pricina încercărilor prin care trecea Ankhensepamon.

Cele trei prințese ar fi trebuit să-i țină locul reginei. Însă singurul lucru ce-l lega pe Tutankhamon de ele era amintirea plimbărilor de odinioară la bordul *Gloriei lui Aton.* De altfel, ele nici nu aveau o viață a lor. După ce isprăveau de sporovăit cu fiicele nobililor, se găteau și se parfumau. Starea surorii lor nu făcuse decât să le mai potolească un pic enervanta frivolitate. Tutankhamon încercă să descopere în viețile lor pe cineva precum Pasar, dar nu află pe nimeni. Prințesele așteptau însă ca, în interesul regatului – și cine să-l cunoască de-acum dacă nu însuși regele – să li se aranjeze căsătoria cu un slujitor al coroanei. Tutankhamon pândi să vadă dacă Itchan dă vreun semn de interes față de vreuna dintre ele. Neferneru-Aton-Tashery, cea mai mare dintre surori, mergea pe cincisprezece ani și frumusețea ei un pic cam trufașă amintea de cea a mamei sale. O dată sau de două ori, Itchan o privise cu ceva mai multă căldură decât cerea curtoazia.

Regele s-ar fi bucurat să-l aibă pe Itchan drept cumnat. Așa că îi vorbi prințesei. Ea îl ascultă cu o expresie de surprindere zugrăvită pe chip.

— Surorile mele s-au măritat cu regi, îi răspunse. Eu de ce m-aș mulțumi cu un om de rând?

— Nu există decât un rege în această țară.

— Dar peste hotare nu există alții? i-o întoarse ea. Cere-i unuia dintre emisarii tăi sau mai bine solilor străini să-mi găsească un soț care să-mi placă.

Tutankhamon nu mai stărui.

♀

Poți muri pe dinăuntru cât încă ești viu. În fapt, doliul e o destrămare a ființei.

În negurile amestecate ale hameiului și macului, unde leacurile lui Seferhor o țineau adâncită, Ankhensepamon era precum o înecată cu mintea trează, care privește suprafața apei fără dorința de a ajunge acolo.

Ce exista acolo, sus? Pasar plecase. Iar viitorul cuibărit în pântece îi scăpase. Așa că se lăsa purtată de somn, dorindu-și ca el să fie și mai adânc și niciodată întrerupt.

Însă Seferhor își păzea cu strășnicie lădița cu leacuri.

Fel de fel de imagini îi copleșiră mintea începătoșată. O revăzu pe Meritaton pe terasa palatului din Ankhetaton. Pe Nefer Heru în barca lui. Pe Pasar întinzându-i mesajul de avertisment. Pe Pasar gol, pe câmpuri. Îi simți chiar și răsuflarea dulceagă. I se arătă aidoma înmormântarea lui Semenkhere și plânse, crezând, în tulburarea ei, că e cea a lui Pasar.

Nu-și părăsea patul decât pentru a merge, pe jumătate adormită și sprijinită de Sati, să-și facă nevoile și să se spele puțin.

Apoi, în timpul toropelii ei chinuite, o spaimă surdă o cuprinse: dacă ea murea, Pasar murea în ea.

— Nu! strigă îngrozită.

Deschise ochii și văzu fața neliniștită a lui Sati, aplecată deasupra ei.

După o discuție cu Seferhor, doica luă o hotărâre neobișnuită. Se duse la îngrijitorul menajeriei și-l rugă să aducă un leu la picioarele patului reginei.

— N-am s-o fac fără consimțământul regelui, răspunse bărbatul.

Sati îi vorbi lui Tutankhamon. Regele nu cunoștea secretele doicii, însă cobrele ei îl scăpaseră de ucigași. Ea îl asigură că urma sfatul lui Seferhor. Tutankhamon încuviință.

Așa se face că leul stătea acum de veghe, supus, la picioarele patului. Năucit și cu un dram de neliniște în suflet, îngrijitorul menajeriei îi aducea de mâncare pe terasă. Într-o dimineață, Ankhensepamon deschise ochii și văzu animalul care-o privea, de parcă îi dădea un ordin. Ochii lui galbeni îi vorbeau. Întinse mâna spre el, iar leul i-o linse. Regina zâmbi și își lăsă mâna pe botul lui. Felina părea să-i arate ceva. Dar ce? Își tot mișca în sus și-n jos capul.

— Ce zici? murmură ea.

Animalul puse cu autoritate o labă pe pat, așteptând nu se știe ce. Sati și Seferhor supravegheau scena de la depărtare.

— Ce zice? o întrebă Ankhensepamon pe Sati.

— Zice să te ridici, răspunse Seferhor.

Ea se strădui să se salte și doica se grăbi s-o sprijine. Fiara o privea și mai stăruitor. Regina zâmbi din nou, pentru întâia oară de când căzuse bolnavă. Coborî și încercă să pășească. Însă capul i se învârtea și picioarele n-o țineau. Sati o ajută să iasă pe terasă și să se așeze într-un jilț. Leul veni după ele și se culcă la picioarele lui Ankhensepamon.

Pentru prima dată regina simți senzația de foame. I se aduseră numaidecât plăcinte și smochine. Leul se uită la ea cum mănâncă.

— E un adevărat duh ocrotitor! exclamă Ankhensepamon a doua zi.

— Da, îi răspunse în șoaptă Seferhor, care tocmai sosise pentru vizita de dimineață. El e tămăduitorul. Insuflă forță. De aceea bunicul tău i-a dedicat o sumedenie de efigii[29]. Găsești vreo

șase sute în întregul regat. Eu sunt unul dintre preoții săi.

Și astfel Ankhensepamon află că medicul se număra printre preoții lui Sekhmet, cea mai veche confrerie de medici din Regat.

Dar cum anume vindecau leii și leoaicele?

♀ Capitolul 35

MORMÂNTUL COPILULUI LEPĂDAT

La douăsprezece zile după dimineața în care pierduse copilul, imediat după ce-l pierduse și pe tatăl acestuia, Ankhensepamon își veni în fire. Sati, care n-o părăsise nici zi, nici noapte, o observa cu atenție. La fel și leul. Îngrijitorul menajeriei venise cu o oră în urmă să-l hrănească. Fiara părea să considere că odaia reginei îi aparținea.

Prima dorință a lui Ankhensepamon fu să se spele pe-ndelete. Sati se bucură: îngrijirea trupului păstra sufletul sănătos. Ajutată de două servitoare, se ocupă o dimineață întreagă să curețe pielea reginei de urmele de sudoare și de sare, rămășițele trecerii ei prin infern. Ankhensepamon își redescoperi cu surprindere mădularele și-și privi picioarele și sânii de parcă le pusese la păstrare într-un cufăr timp îndelungat.

Cea mai anevoioasă se dovedi toaleta sexului. Ce căuta acolo deschizătura aceea?

Leul supraveghea baia reginei, stârnind râsetele servitoarelor.

Frizerul veni să radă țeasta reginei, cu o expresie lacomă așternută pe față. În sfârșit, Ankhensepamon putea să poarte iar perucă.

După ce îmbrăcă veșminte curate, regina ieși să se așeze pe terasă. Aburii pe care soarele îi smulgea din pământul îmbibat de apă, căci inundația începuse deja, acopereau cu văluri

argintii împrejurimile Memphisului. Spre miazănoapte, dincolo de plantațiile de palmieri, de-abia se zăreau marile piramide și sfinxul veșnic neclintit. Am să-i cer lui Tutankhamon, își zise regina, să construiască o piramidă pentru noi. Servitoarele îi aduseră o gustare.

— Ce s-a întâmplat cu pruncul pe care l-am pierdut? o întrebă ea pe Sati.

— Se află în mâinile îmbălsămătorilor, stăpână. Însuși regele l-a dat în grija lor.

O numise „stăpână”, ca odinioară.

Ankhensepamon se miră de atenția pe care soțul ei o arătase pruncului lepădat, el, care dovedise atâta indiferență față de ai săi.

— Peste o săptămână va fi gata de înmormântare, adăugă Sati.

Înmormântare? Unde? Ankhensepamon întoarse spre doică o privire rătăcită.

— La Akhetaton? întrebă ea.

Dar în care criptă? Cea a lui Akhenaton? Se gândi cât de neomenos și fără rost era să faci o călătorie până acolo ca să îngropi o ființă sărmană și atât de mică lângă un rege și o regină înconjurați de tot fastul funerar. Să se redeschidă mormântul? Dar Tutankhamon unde-și îngropase propriii copii avortați de concubinele lui? Ankhensepamon se învinui că nu-i trecuse niciodată prin minte să-l întrebe.

— Stăpână, regele va construi la Memphis un templu pentru mai-marele peste cai. I-a mărturisit-o mamei acestuia.

Mai-marele peste cai. Mușchii îl scoaseră din răbdări pe leu care își întoarse brusc capul, clănțănind din dinți.

Sati își cântărea cuvintele, urmărindu-le efectul pe măsură ce le rostea. Câteva clipe, regina nu scoase nicio vorbă, adâncită în gândurile sale. Nu plângea, poate pentru că nu-i mai rămăseseră lacrimi. Ori își dăduse seama de zădărnicia lor. Căci până și lacrimile erau deșertăciune. Îi veni

iarăși în minte masca lui Tutankhamon. Și el trebuie să fi suferit mult pentru ca ochii să-i sece.

Doica îndrăzni să-i sugereze:

— Pentru că înmormântarea va avea loc la Memphis, am putea să așezăm copilul alături de tatăl său.

Ankhensepamon încuviință din cap.

— Când va fi gata mumia mai-marelui peste cai?

— Peste șaizeci și două de zile, stăpână.

— Și-atunci eu de câte zile…

Nu-și încheie fraza pentru că nu-și găsea cuvintele. Era cât pe ce să spună: „De câte zile sunt moartă?”, dar Sati o cruță de rostirea unor astfel de vorbe cumplite.

— De douăsprezece zile, stăpână.

Ankhensepamon încercă să-și închipuie cum aveau să fie funeraliile, cu rudele în jur și cu un mic sarcofag în plus. Vom vedea. Gândurile acestea funebre o istoveau.

— Să trimit veste Maiestății Sale și prințeselor că regina s-a întremat?

— Nu acum. Mâine.

Nu se simțea pregătită să dea ochii nici cu gâsculițele ei de surori, nici cu sfinxul de bărbatu-său.

Când veni s-o vadă, ca în fiecare dimineață, Seferhor se arătă încântat de rezultatele îngrijirilor sale. Ai fi zis că e un grădinar care se bucură de cum îi merge unui măr. O sfătui să caute tovărășia oamenilor, însă regina nu părea convinsă. Medicul îi aminti că nu va putea să fugă la nesfârșit de atenția persoanelor apropiate, chiar dacă în această atenție se amesteca și un dram de curiozitate.

— Nu e bine să stai retrasă, Maiestate. Singurătatea e ca umbra jilavă: face sufletul să prindă mucegai.

Leul căscă. Ea încercă să-și imagineze cum era un *Ka* mucegăit, dar nu reuși, așa că încuviință din cap. Seferhor își lăsă sfatul să se aștearnă în

urechea reginei precum o mână de pulbere aruncată în apă și mângâie coama fiarei, acest frate a lui Sekhmet cea Milostivă. Fie, atunci mâine, se învoi Ankhensepamon.

În dimineața următoare, întâia doamnă a Curții merse să-i dea regelui de știre că regina se ridicase din pat, înzdrăvenită.

Era chiar ziua proclamării majoratului. Tutankhamon poruncise să se împartă grâu și bere supușilor. Cânturile de sărbătoare pătrundeau până în odăile palatului. În piața cea mare se desfășura o pantomimă a meșterilor, ce-l înfățișa pe zeul Ptah, în veșmântul său strâns pe trup, zămislind rasa omenească. Bărbatul ce-l întruchipa pe zeu turna bronz topit într-o matriță de pământ, iar preoții înălțau cântece de slavă zeului și regelui. După ce bronzul se întărea, Ptah spărgea matrița și vântura deasupra capului statuia regelui, iar uralele izbucneau.

Tutankhamon se ridică, întrerupându-și discuția cu Thutu și Nefertep, și urcă la etaj. Ankhensepamon stătea pe terasă, cu leul la picioare. Văzându-și soțul, se strădui să zâmbească și să se salte din jilț. Era foarte slăbită și îngrijorător de palidă. Tutankhamon se aplecă spre ea, îi cuprinse fața în palme și o sărută.

Primul gest de tandrețe după multă vreme, de când o ceruse în căsătorie pe terasa palatului din Akhetaton. Ankhensepamon își aminti că rămăseseră singuri și începu să plângă.

— Gândește-te la ziua de mâine, îi spuse el privind-o îndelung.

Oare ce aștepta el de la ziua de mâine? Ea arătă spre leu:

— Dă-i bineț tămăduitorului meu.

— Vezi și tu acum ce putere au zeii, îi răspunse el surâzând.

Și se aplecă să mângâie ceafa animalului, care-și înălță capul spre palma monarhului, ca o pisică uriașă.

— O să construiești un templu… zise ea.

Nu se hotăra să rostească numele lui Pasar.

El încuviință din cap.

— Va fi gata în curând, îi răspunse. Acolo vom ține ceremoniile cuvenite pentru tată și fiu.

— Și… funeraliile?

— La sfârșitul inundației.

— De unde va porni cortegiul?

— De la palat, bineînțeles.

— Și… pruncii tăi?

— În munte, aproape de-aici.

Ea se întrebă dacă el își alesese propriul loc de îngropăciune.

— Dar noi? vru ea să știe.

— Nu m-am gândit încă. Avem timp, îi răspunse Tutankhamon zâmbind.

După care își luă bastonul și coborî să-l caute pe Nefertep.

Puțin mai târziu, Ankhensepamon primi un buchet de lotuși albaștri. De unul dintre ei era agățat un inel împodobit cu un scarabeu de aur, care avea gravate pe carapace cartușul regelui și cel al reginei, unite. Simbolul devenirii.

Prințesele, care ieșiseră și ele pe terasă, se strânseră roată în jurul surorii lor, spunându-i vorbe de alint și mângâind-o. Îi propuseră chiar și o plimbare cu barca. Nefericită idee: Ankhensepamon se luptă din răsputeri să alunge amintirile ce-i sfâșiau inima.

♀ Capitolul 36

DESCHIDEREA GURII

Proclamarea majoratului ridica anumite probleme. În primul rând, se cuvenea ca regele, luând asupra sa de-atunci înainte cârmuirea regatului, să locuiască la Theba, în capitală. În al doilea rând, trebuia să găsească noi slujbe pentru dușmanul său Ay, dar și pentru aliatul său

Horemheb, al cărui titlu de viceregent nu-și mai avea rostul.

În ajun, Humose, marele preot al lui Amon, îi trimisese regelui un mesaj, arătându-i că pacea regatului ar avea de suferit din pricina unei dizgrații prea bătătoare la ochi a lui Ay și rugându-l să-i găsească fostului regent un titlu demn de rangul său.

Thutu îl chemă pe Nefertep să-i ceară sfatul.

— Cred că e bine să menținem pacea dobândită cu atâta trudă, zise marele preot. Memphisul e de partea ta, trebuie acum să câștigi și Theba, pe care umbra lui Ay a acoperit-o în toți acești ani.

Thutu încuviință din cap. Erau vorbe pline de înțelepciune.

— Cât despre Ay, continuă Nefertep, împărtășesc părerea vrednicului meu coleg Humose. Îi trebuie un titlu demn de rangul său.

Ptah și Amon căzuseră la învoială. Ce-i drept, cei doi zei dețineau, într-o egalitate ambiguă, titlul de creator al lumii.

— Propun să-i dai un titlu care să se potrivească puterii sale adevărate: vizir al Pământului de Sus. Asta nu va schimba nimic.

Tutankhamon încuviință din cap.

— Iar Horemheb, vizir al Pământului de Jos, adăugă el.

Veni rândul lui Nefertep să încuviințeze din cap.

— Maiestate, mai presus de orice țara are nevoie de pace. Și apoi de micșorarea dărilor.

Tutankhamon chibzui la rezolvarea prezentată de marele preot. Cu siguranță, ea chezășuia armonia regatului și, neîndoielnic, pacea.

— Întrezăresc totuși o piedică: Theba e capitala Pământului de Sus, așa cum Memphisul e cea a Pământului de Jos. Nu cred că fostul regent ar putea sta la Theba în același timp cu mine.

— Firește, Maiestate, recunoscu Nefertep. În privința asta ajutorul dat de colegul Humose se va dovedi prețios.

— Ce-o să facă el?

— Îl va convinge pe Ay să părăsească Theba, unde va veni doar atunci când îl vei chema, răspunse Nefertep zâmbind. Mi s-a spus că are o locuință somptuoasă la Akhmim. Un surghiun fastuos.

Tutankhamon consimți. La fel și Thutu. Regele îl opri pe marele preot la masa de prânz.

În sfârșit, cerul se înseninа. Regele se arătă neobișnuit de binedispus.

♀

Mai rămânea însă o problemă pe care Thutu o aduse în discuție după-amiază: cine să facă parte din consiliu?

Vizirul Usermon? Era unul dintre favoriții lui Ay. Însă deocamdată putea fi păstrat, chiar dacă nu i se va da nimic de făcut, pentru a-i contracara orice influență.

Vistiernicul Maya? Nu se amestecase în niciun complot și, în plus, muncea cu pricepere. Fostul ibovnic al lui Nefertiti învățase că puterea e doar vremelnică și o slujea cu devotament pe cea aflată acum la cârmă.

Mahu? Credincios și de nădejde. Însă trebuia scos de sub comanda lui Nakhtmin. Acesta din urmă avea să fie trimis să supravegheze străjile de la hotarele regatului. Cât mai departe cu putință de mai-marele său, Ay. Dacă fostul regent ar vrea să-i trimită un mesaj, Nakhtmin nu l-ar primi decât în câteva zile.

Pentju? Delicată treabă! Simpla pomenire a numelui său îl tulbura pe rege, care aflase de la fratele său că fostul medic al lui Akhenaton se făcea vinovat de moartea acestuia și a soției sale, Nefertiti.

— Dar nu și de cea a lui Semenkhere, maiestate, îl asigură Thutu.

Și îi povesti despre mărturisirile făcute de Pentju în fața fostului monarh.

— Așadar Ay singur l-a ucis pe Semenkhere? întrebă Tutankhamon.

— Tot ce se poate, maiestate. Pentju fusese îndepărtat de la palat pe atunci. Fratele tău îl mutase la arhive. Din câte știu, Pentju nu avea cum să ajungă la regele Semenkhere.

— Dar e un ucigaș!

— Negreșit. Însă trăiește. Ay i-a închis gura oferindu-i un rang înalt. Putem să-l câștigăm de partea noastră cruțându-l de o nouă dizgrație. Altminteri se va pune iarăși în slujba lui Ay.

Câtă bătaie de cap stârnea acest sac de mărturii criminale pe care și-l disputau amândouă taberele. Până și ideea în sine îl dezgusta pe Tutankhamon.

— Să-l câștigăm de partea noastră în ce scop?

— Horemheb și cu mine ne-am folosit de mărturiile lui ca de-o armă, când a trebuit să-l silim pe Ay să accepte procesul lui Api-hetep. Putem s-o facem iarăși, dacă Ay se arată prea îndărătnic.

Regele consimți, dar fără nicio tragere de inimă.

Cât despre viceregele Huy, chiar dacă la drept vorbind făcea parte din banda Sudului, se afla departe, tocmai în Țara Kush, și nu i-ar fi putut fi de mare ajutor lui Ay, în cazul unui nou conflict.

Thutu porni degrabă spre Theba, ca sfetnic de taină, pentru a pune la cale împreună cu Humose plecarea lui Ay.

Veștile despre încercarea de a-l ucide pe rege se răspândiră în toată Theba, mult înflorite, desigur. Se vorbea despre lupte nemaipomenite, în care zeul Amon, drept răsplată pentru pioșenia regelui, înarmase brațul lui Tutankhamon, ajutându-l să doboare un călăreț ce încercase să-l decapiteze, după care regele însuși retezase capul dușmanului. Nobilii șopteau că asasinul fusese trimis de către regent.

Destul pentru ca Thutu să-l poată convinge pe Humose că situația nu-i era prielnică lui Ay, care nu mai avea nici regența. Dacă marele preot se

învoia să intervină pentru a-l îndupleca pe Ay să renunțe, regele ar consimți să-i acorde dizgrațiatului titlul de vizir al Pământului de Sus. Însă ar aștepta, în schimb, ca Înălțimea Sa Ay să binevoiască a-și duce zilele în liniște pe pământurile sale.

Ay nu sperase la atât. Încercă să-și protejeze aliații, mai ales pe Nakhtmin și Pentju. Dar Humose îl lămuri că nu era în măsură să mai tărăgăneze lucrurile. Theba și Memphisul îl bănuiau de crima supremă, aceea de a fi vrut să curme viața zeului viu. Fostul regent își înghiți vorbele de ocară și-și luă tălpășița, urmat de Shabaka.

După trei săptămâni, cât ținuse misiunea, Thutu se întoarse la Memphis să-l înștiințeze pe rege că Theba era liberă. Tutankhamon porunci mutarea Curții acolo. Trei luni nu se dovediră îndeajuns pentru o atare muncă, întrucât regele dorea să ia cu el întregul mobilier strâns în palat. Astfel, vremea se scurse și începu anotimpul semănăturilor.

Ankhensepamon primi fără tristețe vestea plecării. Memphisul fusese al doilea oraș al dragostei ei cu Pasar. Pentru a duce de-aici înainte o viață lipsită de suferințe prea mari, trebuia să scape de povara amintirilor.

Căci între timp avusese loc înmormântarea fiului pierdut și a lui Pasar.

♀

Cortegiul porni de la palat. Putea să pară ciudat, însă aici locuise Pasar, ca mai-mare peste caii regelui.

Două sarcofage, unul mare și unul mic, se aflau în carul tras de doi cai albi. Și lucrul acesta putea să pară ciudat, căci Pasar n-avusese soție. Părinții săi, viceregele Huy și Taemuadjisy, aflaseră despre legătura fiului lor, însă avuseseră buna-cuviință să nu discute despre ea. Onoarea fără pereche de a-i avea în cortegiu pe rege și pe regină le domolea spaima de ce va crede lumea. Și o asemenea

prezență putea să-i surprindă pe mulți, însă se știa că mai-marele peste cai îi salvase viața monarhului. Așa că era un gest îndreptățit și nobil ca acesta să-și însoțească salvatorul și slujitorul spre locașul de veci.

De altfel, un al doilea cortegiu venea în urma primului. Cel al ofițerului care îl protejase pe rege în cădere, cuprinzându-l în brațe. Înmormântarea sa avea să se desfășoare imediat după cealaltă.

Așezată în lectică lângă Tutankhamon, purtată spre necropolă și în larma bocitoarelor ce-i împresura, Ankhensepamon retrăi drumul despărțirii pe care-l bătuse atât de des. Akhenaton. Nefertiti. Semenkhere. Maketaton. Iar acum Pasar și fiul său. Fără să plângă, întărită de poțiunea pe care i-o dăduse Seferhor, își zise că viața ei fusese un lung cortegiu funerar. Chiar și atunci când trăiesc, se gândi ea, îi însoțim spre moarte.

Ajunseră la templul construit din ordinul regelui și care tocmai fusese terminat. Un pavilion spre care dădea o singură ușă, flancată de două statui. Osiris și Isis. Ankhensepamon rămase încremenită. Osiris avea trăsăturile lui Pasar, iar Isis, pe ale ei.

Coborâră sarcofagele din car. Ankhensepamon îl văzu pe cel micuț, alb, acoperit cu inscripții aurite și dădu să se apropie și să se aplece deasupra lui, însă Tutankhamon o prinse de mână, împiedicând-o. Huy și Taemuadjisy, precum și fratele lui Pasar, înconjurați de familie, se aflau în rândul din față.

Trei preoți oficiau slujba. Doi dintre ei tămâiau sarcofagul, iar al treilea, ținând într-o mână o furcă din silex, iar în cealaltă o teslă, atinse chipul sarcofagului. Era ritualul de deschidere a gurii[30].

Mama lui Pasar împlini pentru Ankhensepamon ritualul refuzului despărțirii. Îngenunche lângă sarcofag, cuprinzându-l strâns cu brațele. Cu lacrimi în ochi, Huy se aplecă și-o ridică. Ankhensepamon izbucni și ea în plâns. De altfel, multe femei plângeau. Un alt preot recită un text pentru morți:

Eu, scrib al lui Ptah, îți spun ție, ești purificat. Am săvârșit ritualurile sub ochii zeului, ești purificat și renumele tău strălucește. I-ai dat zeului ceea ce el ți-a dat…

Vântul îi risipea cuvintele ori, poate, simțurile lui Ankhensepamon erau acoperite de un văl. Cărăușii săltară sarcofagul și intrară în templu. Huy se întoarse spre rege și-l pofti să păsească înaintea lui. Fumul de tămâie și de rășină și parfumurile cununilor de trandafiri și iasomie umpleau încăperea. O groapă adâncă se deschidea în pământ. Patru oameni așteptau lângă ea. Tutankhamon îi făcu un semn secretarului său și doi slujitori aduseră o statuetă placată cu aur înfățișând un cal, ce avea să fie coborâtă în groapă.

— Ți-ai dat viața în lupta împotriva lui Seth, zise regele. Viața ta e acum veșnică, Pasar, mai-mare peste cai, căci Osiris, Horus și Ptah te primesc printre ei.

Începură să coboare sarcofagul. Familia aruncă flori. Ankhensepamon intră și aruncă o cunună de rezedă și iasomie. Coborâră apoi calul aurit, statuetele *ushebti,* ofrandele, statuile slugilor ce-l vor sluji pe defunct în lumea de dincolo, alimentele…

Tutankhamon se întoarse către soția sa. Acum ea era cea care avea o mască în loc de chip.

Un cărăuș așeză pe suportul de lemn micul sarcofag alb. Ankhensepamon se repezi înainte. Tutankhamon o strânse de încheietura mâinii. Ea îl ascultă, cu privirea pierdută, pe unul dintre preoți recitând formule pentru deschiderea gurii. Taemuadjisy se răsuci spre ea și-i întinse cădelnița pe care o luase de la un preot. Gestul era cu totul în afara ritualului. Ankhensepamon apucă numaidecât cădelnița, însă rămase împietrită,

ținând-o cu vârful degetelor în fața sarcofagului. Dându-și seama de buimăceala ei, preotul i-o luă cu blândețe și recită rugăciunea pentru pruncii morți.

Ai trecut cele două praguri înainte ca floarea vieții tale să se veștejească. Bucură-te, căci tu ești drept și pur și n-ai cunoscut nici nedreptatea, nici murdăria. Ptah te cuprinde în brațe…

Ankhensepamon înțelese brusc că niciodată nu va mai avea un copil cu Pasar și hohote cu neputință de stăpânit îi zdruncinară trupul. Tutankhamon și Sati, căreia nu-i păsa de protocol, se grăbiră s-o sprijine.

Coborâră și al doilea sarcofag în groapă. Întrucât Ankhensepamon nu avea pregătite alte flori, Taemuadjisy îi întinse o cunună de crini. Însă regina nu reuși să găsească puterea s-o arunce, așa că o făcu Tutankhamon pentru ea. Încălcând încă o dată protocolul, Mutnejmet, care-și supraveghea din ochi nepoata, și Sati o scoaseră afară și o conduseră până la lectică.

Oricum, n-ar fi avut tăria să asiste și la înmormântarea ofițerului, zise în șoaptă Sati. Era de-ajuns o regină moartă la funeralii. Nu trebuia ca deschiderea unei guri să închidă o alta. Nici cobrele, nici leii nu erau destul de puternici pentru a-i proteja pe oameni împotriva durerilor fără margini.

♀ Capitolul 37

SPLENDOARE ȘI JOSNICIE

Între două dansuri, un povestitor înaintă spre mijlocul stabilimentului doamnei Nes-Hathor. Aceasta le oferea uneori muşteriilor mici pauze distractive câtă vreme dansatoarele îşi refăceau machiajul ochilor şi al sfârcurilor.

Omul era întrucâtva pântecos, cu o privire piezişă şi gură lacomă.

— Cunoaşteţi povestea oului şi a vasului de lut? îi întrebă el pe cei de faţă.

Firește, nimeni n-o ştia.

— Un ou se sfădise cu un vas de lut. Acesta îi rănise mândria, bătându-şi joc de fragilitatea lui. „La prima lovitură, te crăpi şi-ţi pierzi apa ca o femeie ce stă să nască”, zise povestitorul, cu accentul aspru al locuitorilor Pământului de Sus. „Dar tu – de data asta vorbind ascuţit şi pe nas – cine te crezi? N-ai nimic în cap. Eşti tot timpul mânjit de grăsime şi, după ce s-au folosit de tine, oamenii te aruncă într-un colţ, iar gândacii vin să se înfrupte din rămăşiţele ce se preling pe pereţii tăi!” Vasul de lut se mânie: „Ia uitaţi-vă la oul ăsta cum mă jigneşte! Ai uitat că ai ieşit din fundul unei găini?” „Iar tu, din fundul pământului!” i-o întoarse oul.

Ascultătorii începeau să se veselească. Urcioarele cu vin şi bere treceau din mână în mână.

— Oul se simţea în primejdie. Aşa că se duse să stea de vorbă cu un vas de aramă. Cum îl văzu, îi zise: „Salut, prietene! Ce roşu eşti azi!” „Pentru că am fost lustruit.”

Pentru vasul de aramă, povestitorul întrebuinţă o a treia voce, una care să vădească o fire energică.

„— Tu măcar arăţi bine când te lustruieşte. Şi ştii să te porţi. Nu ca alţii.

— Despre cine vorbeşti?

— Închipuie-ţi că m-am întâlnit deunăzi cu vasul de lut care a vorbit de rău pe toată lumea.

— Pe toată lumea? Chiar şi pe mine?

— Chiar şi pe tine.

— Dar ce-a găsit de spus despre mine țărănoiul ăla?

— Că dacă nu te-ar lustrui ai fi mai urât decât o gaură-n pământ. Și că, oricât te-ai grozăvi tu, te scâlciezi la cea mai mică izbitură și faci un zgomot asurzitor ca să atragi atenția asupra ta.

— A zis el asta?

— Jur pe Onuris. Mi-a mai spus că sunt plăpând ca un pântec de femeie însărcinată și că am ieșit dintr-un fund de găină. Ți-am spus că e un necioplit."

Doamna Nes-Hathor nu cunoștea povestea, așa că se așeză s-o urmărească, sorbind dintr-un pahar cu bere. Începea să se împace cu ideea pierderii ibovnicului. Povestitorul își depănă istorioara mai departe:

— Înfuriat, vasul de aramă plecă în căutarea vasului de lut. Îl găsi curând și-l luă la rost:

„— Ia ascultă, țărănoiule, mă vorbești de rău?

— Ia ascultă tu, lăudărosule, cu ce drept mă faci țărănoi?

— Te fac cum vreau, oală hodorogită!" Și iată că de la ceartă se ajunse la bătaie. Firește, la început vasul de aramă se deformă puțin, dar, în scurtă vreme, îi veni de hac vasului de lut, care se sparse în zeci de țăndări.

Ascultătorii așteptau morala.

— Vreți să v-o spun, oameni buni? Să nu aveți încredere în ouă. Adesea au aliați puternici!

Mușteriii se dezlănțuiră. Râsete deșucheate izbucniră, culminând cu hohote stridente. Până și harpistul cel orb râdea. Și muzicanții. Pe Amon, pricepeau cu toții ce voia să spună povestioara. Oul era regele, vasul de pământ, Ay, iar vasul de aramă, Horemheb. Râse și doamna Nes-Hathor, căci buna dispoziție îi îndemna pe mușterii să mănânce și să bea. Îi aruncară câteva inele povestitorului. Tobele *kemkem* bătură măsura. Numărul de dans era gata să înceapă. Povestitorul

se așează la o masă și Nes-Hathor porunci să i se aducă vin.

♀

Theba se bucura să fie iarăși reședința regalității. Nebăgată în seamă de vreo douăzeci de ani încoace, găzduindu-l doar în treacăt pe Semenkhere, ajunsă abia la rangul de reședință a regenței pe vremea lui Ay, ea îl adăpostea, în sfârșit, între zidurile sale, pe rege.

În primele săptămâni după instalarea familiei regale în palat, nobilii și demnitarii cercetară cu atenție mulțimea de mobile, de statui și de obiecte pe care monarhul le adusese cu el de la Memphis. Nu văzuseră niciodată ceva asemănător. Mobilierul ultimului rege ce locuise la Theba, Amenhotep al III-lea, era demn, firește, de un monarh, însă părea grosolan pe lângă cel lucrat pentru Tutankhamon. Ce bogăție! Abanos, cedru, fildeș, mărgean, electrum! Ce incrustații! Ce finețe! Ce taburet de abanos împodobit cu rozete de fildeș! Ce jilțuri din lemn de cedru cu spătare placate cu aur! Și nu doar cu aur, ci și cu pietre ornamentale colorate, prinse în metalul modelat cu măiestrie!

Crezură că o să leșine de admirație la vederea unei mese din abanos cu tăblia din fildeș cloazonat cu argint, așezat pe picioare de forma labelor de leu, puse la rândul lor pe cilindri din aur ornați cu caneluri. De jur împrejur pe brâul mesei se înșirau hieroglife de aur! Și toate astea pentru un simplu joc de zaruri!

Tronul îi făcu să amuțească de uimire și pe cei mai nesimțitori. Acoperit cu foiță de aur, avea brațele terminate cu capete de leu și picioarele, precum labele aceleiași feline, iar spătarul era decorat cu un basorelief incrustat cu pietre semiprețioase și pastă de sticlă, ce-i înfățișa pe rege șezând și pe regină ungându-i umărul cu o pomadă. Însă, firește, nu-l puteai vedea în timpul audiențelor. Dar cei care se bucurau de privilegiul de a fi primiți, așteptau ca monarhul să se ridice,

apoi se îngrămădeau spre podiumul tronului ca să admire minunăția.

Un cufăr din lemn placat cu fildeș și gravat cu hieroglife trasate cu negru, aflat în sala de audiențe, trezi el singur tot atâtea comentarii cât surghiunul fostului regent. Era ajurat cu semne *ankh* și *uas* împletite, însemnând „Toată viața divină”.

Dar paharele de sticlă albastră de Siria din care erau serviți oaspeții palatului!

La drept vorbind, susțineau sus și tare cei cu gusturi alese, chiar și aceste obiecte erau divine!

Stilul cucerise cu atât mai multă lume, cu cât nu prezenta acele exagerări, niciodată apreciate, din vremea lui Akhenaton și pe care bunul-simț le respingea. Stilul de acum idealiza fără a se îndepărta prea mult de realitate și vădea o mare finețe, fără a-și pierde strălucirea. Și era atât de somptuos!

Locuitorii Thebei, oraș la fel de bogat ca Memphis, se aflau pe punctul de a se ruina, încercând să imite toate aceste minunății. Cine nu-și putea permite abanos se mulțumea cu cedru, iar în lipsă de cedru se folosea sicomor. N-aveai aur? Era bună și arama. N-aveai fildeș? Atunci îl înlocuiai cu os! Ca și locuitorii Memphisului înaintea lor, și cei ai Thebei luară obiceiul să-și atârne în case draperii de lână vopsite și brodate, să-și aștearnă pe jos piei de animale și să mănânce stând la mese înalte.

Femeile priveau iscoditor fiecare detaliu al ținutelor reginei, de la perucă până la noile sandale cu vârful întors, ce împiedicau praful să se ridice la fiecare pas și să înnegrească degetele de la picioare. Tocmai când se credeau elegante cu perucile lor nubiene, modă impusă de Nefertiti, rămaseră uluite s-o vadă pe regină, la prima ei apariție în public, cu o somptuoasă perucă lungă, încadrată de două cozi groase, strânse la spate și terminate cu mărgele albastre. Începură și ele

numaidecât să poarte rochii cu talia înaltă, cingători foarte lungi, brodate cu fir de aur pentru cele mai înstărite, plase de aur și argint presărate cu mărgele colorate înfășurate peste mijloc, mâneci coborâte până la încheietura mâinii și șaluri cu franjuri, garnisite cu aur sau mărgele, după cum le îngăduiau averile soților.

Aceștia își smulgeau părul din cap în fața unor asemenea cheltuieli smintite, însă, deoarece nu voiau să se lase mai prejos, umblau și ei cu brățări de aur la încheieturile ambelor mâini, așa cum făceau regele și demnitarii de la Curte.

De bună seamă, prezența lui Tutankhamon la Theba trezise iar în locuitorii capitalei grija de a avea o înfățișare plăcută.

♀

Întrevederea cu Pentju fu amânată cât de mult posibil, pentru a-i arăta acestuia câtă plăcere îi făcea regelui să-l vadă.

Cu Thutu alături, Tutankhamon îi primi pe rând pe Usermon, pe Maya, pe Mahu și pe alți dregători.

Pe Usermon pentru a-i da de înțeles că de-aici înainte voința regelui cârmuia destinul țării și că, la primele semne de credință față de fostul regent, vizirul risca să stârnească furia monarhului.

Pe Maya pentru a-l felicita că se îngrijea cu atâta răbdare de îndatoririle sale și pentru a-l ruga să vegheze ca dările să fie strânse corect de la cei bogați, fapt ce însemna că vistiernicul era însărcinat să pună stavilă înșelătoriilor și favorurilor. Totodată, Tutankhamon îl îndemnă să lucreze umăr la umăr cu Mahu pentru a cerceta, cu fereală sau în secret, după cum găsea de cuviință, complicitatea ticăloasă dintre marii stăpâni de pământuri și perceptori.

În sfârșit, regele îl primi pe Mahu pentru a-l informa că nu se mai află la ordinele lui Nakhtmin și că fusese ridicat la rangul de mare comandant al tuturor gărzilor regatului. Îi revenea de-acum

sarcina să prindă bandele de tâlhari, unele bănuite a fi plătite de marii proprietari de pământuri. Trupele pe care aceștia le întrețineau, chipurile pentru propria pază, dar care numărau peste cincizeci de oameni, aveau să fie desființate, iar mercenarii trecuți în slujba prefecților, și nu a primarilor, mult prea delăsători.

Horemheb, chemat la Theba, fu numit comandantul întregii armate, lucru ce avea să-i îngăduie să-și întindă autoritatea asupra garnizoanelor din Pământul de Sus, lipsind astfel viziratul acestuia de orice putere.

În sfârșit, fu primit și Pentju. Tutankhamon de-abia dacă-i cunoștea chipul, căci îl zărise doar în treacăt pe când trăia Semenkhere. Thutu, în schimb, îl știa bine. Se uită cu atenție la semnele lăsate de ani și de umilințe pe fața acestui om care se transformase într-o unealtă a puterii. Aceleași semne pe care le găseai și pe picioarele mobilelor vechi. Obrajii îi căzuseră și mai tare, iar privirea căpătase întunecimea proprie celor care se tem de ochii gărzilor.

Intră în odaia de lucru a regelui cu un aer de oboseală amestecată cu obrăznicie. Aceasta din urmă se reflecta în încetineala măsurată a pașilor, iar cealaltă în felul în care-și ținea capul. De parcă devenise prea greu.

La simpla vedere a lui Thutu, înțelese ce avea să i se spună.

Îngenunche înaintea regelui și-i sărută mâna. Apoi se ridică și privirea îi alunecă spre fostul vizir. În ea licăreau urmele slabe ale unei vechi complicități.

— Pentju, zise Tutankhamon, prevenit de către Thutu în legătură cu trecutul acestui bărbat ce fusese cel care se apropie de trupul regelui, fostul regent te-a numit responsabil peste arhivele corespondenței cu străinătatea.

Pentju păstră tăcerea. Vorbele monarhului nu cereau vreun răspuns.

— Ay, continuă regele, avea totuși anumite motive să nu te numere printre apropiații săi.

Pentju clipi nedumerit. Fără îndoială nu se aștepta la un rezumat atât de precis al situației sale.

— Așadar, din motive mai puternice decât ura ce ți-o purta, te-a ridicat la rangul pe care-l ai acum. Ca atare, numirea ta reprezenta un jurământ de credință față de Ay, încheie regele.

Thutu se neliniști. Îl sfătuise pe Tutankhamon să nu-și urmărească niciodată potrivnicul până în pânzele albe. Își drese încetișor glasul.

Aidoma unui om căzut în dizgrație, căci tocmai ce fusese descris în acest fel, Pentju înfruntă privirea măștii tinere și, totuși, neîndurătoare a regelui. Oare își va petrece întreaga viață făcând mărturisiri ticăloase? Puțin lipsise să nu-și piardă viața după ce i se destăinuise monarhului precedent. Își căută cu grijă cuvintele.

— Maiestate, răspunse el după ce oftă adânc, divina ta înțelepciune a observat că, în sferele auguste ale tronului, ajungi uneori să slujești doi stăpâni și se întâmplă să nu-i fii pe plac unuia sau altuia.

Și el e un slujbaș desăvârșit, se gândi Thutu, amintindu-și o discuție mai veche cu Maya: un cameleon ce-și schimbă culoarea după împrejurări. Puterea îi corupea pe cei care-o serveau. Le strecura în inimi secrete care putrezeau și le păta mâinile cu sângele unor crime pe care fuseseră siliți să le săvârșească și ale căror stigmate le purtau pe veci. Și astfel, cu inima descompusă și mâinile înroșite de sânge, se înfățișau înaintea lui Anubis. Fostul vizir se întrebă cum de scăpase de josnicia slujitorilor tronului.

— Îți dai seama că de-acum înțelegerea ta cu Ay nu mai există, zise regele către Pentju.

— Maiestate, puterea ta e ca soarele. Deschide florile de lotus și inimile oamenilor.

— Iar noaptea le închide, adăugă Tutankhamon.

Avertismentul fusese rostit.

— Poți pleca, îi spuse regele.

Pentju îngenunche iarăși și sărută mâna monarhului.

După ce Pentju ieși, Thutu rămase cu ochii pironiți pe mobilele regale luxoase și simți deosebirea izbitoare dintre ele și ticăloșia resemnată a omului care tocmai părăsise încăperea. Oare pentru a uita priveliștea mocirlei se înconjura monarhul cu atâta aur?

♀

Însă fostul vizir nu văzuse tot.

În lunile care urmară, Tutankhamon se apucă, lucru cu totul neobișnuit, să mai adauge câte ceva la mormântul lui Semenkhere. Potrivit părerii sale, îi explică el lui Thutu, regele dispărut atât de timpuriu fusese adevăratul făptuitor al îndreptării regatului. Însă, aidoma lui Osiris, căzuse jertfă lui Seth. Și se cuvenea cinstit cu mijloacele potrivite, chiar și după moartea sa.

Pentru început trebuiau aduse unele îmbunătățiri mormântului. Ce-i drept, i se făcuse onoarea de a avea trei sarcofage. Însă mobilierul funerar nu era complet.

— Știu că te-ai îngrijit de funeraliile sale, îi mărturisi Tutankhamon lui Thutu. Și îți mulțumesc pentru asta. Dar un asemenea rege merită dovezi mult mai mari de prețuire.

Regele se gândise la o capelă care să adăpostească sarcofagele.

— O capelă! se miră Thutu.

— O capelă cvadruplă, preciză Tutankhamon.

— Dar cum o să încapă în mormânt? se îngrijoră Thutu care-și amintea că mormântul lui Semenkhere fusese umplut până sus.

— Voi lărgi cripta, răspunse liniștit Tutankhamon.

Thutu nu îndrăzni să pună în discuție hotărârea monarhului, însă asta însemna să se scoată din mormânt, câtă vreme aveau să dureze săpăturile, tot ce se găsea în el. Va fi nevoie de un detașament

de cel puțin o sută de soldați pentru a păzi comorile.

Însă ordinele fuseseră date și arhitecții se apucară de treabă. O lună mai târziu, îi prezentară regelui planul unei capele cvadruple, adică patru capele din lemn acoperit cu foiță de aur ce intrau una în cealaltă și întruchipau palatele de nord și de sud. Capela exterioară măsura unsprezece coți lungime, șapte coți și un sfert lățime și zece coți înălțime[31]. Cele patru zeițe protectoare ale viscerelor morților, Isis, Nephthys, Neith și Selket, urmau să străjuiască întregul ansamblu.

Un plan monumental. Thutu rămase fără cuvinte. Cum vor fi cărate aceste căsuțe până la Lăcașul lui Maât?

Totuși, peste cinci luni, ansamblul era terminat. Regele îi duse pe regină și pe sfetnicul său să-l admire.

Thutu cercetă pereții capelelor ce nu fuseseră încă îmbinate una înăuntrul alteia. Pe panourile interioare ale capelei ce reprezenta palatul de nord descoperi fragmente întregi din Cartea Morților, precum cel în care Amon vorbea despre facerea lumii și despre propria sa natură divină, și din Cartea despre Amduat[32]. În schimb, nu reuși să descifreze inscripțiile exterioare. Îl întrebă pe rege din ce pricină.

— Pentru ca un neinițiat să nu poată afla taina lumii de dincolo, răspunse Tutankhamon, ridicând solemn un deget, aidoma unui preot.

Thutu încuviință din cap.

— Cele șapte *hekau,* rosti fostul vizir.

Cele șapte cuvinte ce îngăduiau sufletului unui mort să ia pe celălalt tărâm orice formă dorea: pasăre, animal sau om. Ele constituiau adevăratul motiv al ritualului deschiderii gurii: dacă nu i se reda darul vorbirii, cel mort nu putea trece într-o altă făptură.

— Da, zise regele, surprins că și sfetnicul său le cunoștea.

Thutu nu înceta să se minuneze. Ankhensepamon se uită cu atenție la cele patru zeițe, înalte cât un stat de om, ce-și întindeau brațele peste pereții capelei exterioare, într-un gest protector, ținându-și capul întors spre stânga. Regina rămase cu gura căscată de uimire.

— Dar…, șopti ea, toate patru au trăsăturile lui Meritaton. Cred că visez…

Tutankhamon zâmbi. Așadar, el plănuise și asta.

— Dar cum ai făcut? îl întrebă ea.

— Avem basoreliefuri cu chipul surorii tale, o lămuri el. Și l-am dus pe sculptor s-o privească pe Nefernere, apoi i-am arătat micile deosebiri ce există între ele.

Ankhensepamon căzu pe gânduri în fața dovezilor unei amintiri atât de fidele. Pentru Tutankhamon, Semenkhere nu murise, Meritaton nu dispăruse, din zilele fericite de odinioară nu se schimbase nimic. Totul era încremenit într-o splendoare ireală și veșnică.

Sărbătoarea lui Osiris, desfășurată în cea de-a patra și ultima lună a iernii, luna *khoiak,* îi oferi regelui prilejul să celebreze a doua și glorioasa înmormântare a lui Semenkhere, în prezența întregii familii regale.

La început, Humose își mărturisise nedumerirea, însă Thutu îi smulse consimțământul, arătându-i că, în ochii regelui, Semenkhere începuse reintroducerea vechilor culte, iar el, Tutankhamon, se socotea doar urmașul său în această privință.

Mormântul, aflat în necropola din Theba, fusese redeschis și golit sub paza strașnică a armatei. Apoi muncitorii lucraseră cu sârg pentru a-l lărgi, mărindu-i de patru ori suprafața. Capelele fuseseră încărcate pe o corabie mare și acoperite cu pânze pentru ca tot acest aur scânteind în soare să nu atâțe lăcomia hoților.

Mai multe cufere cu mobile și obiecte funerare, încă și mai somptuoase decât cele de care se

îngrijise Thutu la prima înmormântare, umpleau o altă corabie.

Familia regală călătorea pe *Gloria lui Amon.* Apele se retrăseseră și fluviul curgea domol. Ajunseră în sfârșit la Lăcașul lui Maât. Cărăușii descărcară capelele, urcând-o pe fiecare într-un car tras de patru boi. Apoi cortegiul porni spre mormânt. Trei preoți, un ofițer de armată, un detașament de o sută de soldați și guvernatorul orașului așteptau în fața deschizăturii tăiate de curând în piatra roșie a muntelui. Începură noile ritualuri. Regele porunci să se citească un text pentru morți pe care îl scrisese el însuși:

> *Zeii au vrut ca destinul tău, fiu al lui Osiris, de trei ori purificat, să-i lumineze pe oameni așa cum luminează și răsăritul întru gloria lui Amon. Ritualul tău nu se va încheia niciodată, ci va dăinui un milion de ani în capela ta cvadruplă. În felul acesta, Isis îți va călăuzi drumul spre răsărit, Nephthys, drumul spre miazăzi, Neith, drumul spre apus, iar Selket, drumul spre miazănoapte, căci așa veghează zeii la veșnica renaștere a lui Osiris…*

Vântul învolbura poalele veșmintelor. Din văzduh, uliii supravegheau ceremonia. O armată de muncitori duseră prima capelă, cea mai mare, în mormântul lărgit. Apoi pe a doua, pe a treia și, în sfârșit, capela a patra. Sarcofagul fu coborât, la rândul său, în cea din urmă. Cele două ajutoare ale preotului închiseră ușile unele după altele și monarhul le sigilă. La sfatul scribilor, așezară cele patru statui ale zeițelor în ordinea pomenită în

textul regal. Apoi rânduiră mobilierul depus la primele funeralii și-l adăugară și pe cel adus de rege. Din nou, mormântul era plin până sus.

Ankhensepamon se întrebă o clipă la ce folosea grămada aceea de obiecte zidite pe veci în munte.

Ceremonia, începută la ora zece a dimineții, luă sfârșit la patru după-amiaza. Locașul funebru fusese sigilat. Schimbul de vorbe curtenitoare între guvernator, ofițer, marele preot și familia regală se încheie, de asemenea.

Regele și suita sa se întoarseră pe *Gloria lui Amon* la ora când aurul lui Ra căpăta culoarea aramei.

Călătorii mâncară de seară la lumina torțelor, apoi se întinseră în paturile aflate la bord.

Ankhensepamon rămase multă vreme trează, cu toată oboseala acumulată peste zi. Regatul avea mai multe morminte decât palate. Atâtea splendori pentru moarte! se gândi ea. Și în viață atât de puține bucurii! Și-atât de scurte! Pentru întâia dată se simți singură, în ciuda prezenței atâtor oameni în jurul ei.

♀

— *Bin tchao*!

Iscoada ridică o privire jignită spre papagal, ascuns printre crengile înalte, apoi își continuă raportul:

— … o capelă de aur cvadruplă, cu statui înalte cât niște fete tinere, înfățișându-le pe zeițele Isis, Nephthys, Neith și Selket, care să o păzească… Era tare frumos… vechiul mormânt a trebuit lărgit…

Ay și Shabaka ascultau, curioși, povestea celei de-a doua înmormântări a lui Semenkhere.

— La fel ca frații lui! rosti Ay. Se cred preoți! Atât aur închis într-o groapă!

♀ Capitolul 38

FURIA LUI APOPIS

Anotimpurile treceau unul după altul.

Viața își regăsise curgerea domoală și Ay părea să fi renunțat la uneltirile lui tenebroase. Masca regelui își găsise liniștea.

Ankhensepamon petrecea zile întregi în grădină, alături de prințese și de câteva doamne de la Curte care îi povesteau ce se mai întâmpla în capitală. Uneori însă rămânea singură și gândul îi zbura atunci către cei doi mari dispăruți: Pasar și Meritaton.

Dragostea ei pentru Pasar fusese atât de împlinită și de pură, încât nu găsea nicio imperfecțiune de care memoria ei să se agațe. Nu putea decât să-și amintească privirea, brațele și răsuflarea lui. Zburaseră împreună spre înaltul cerului ca doi șoimi.

Însă unul din ei fusese răpus de o săgeată. Iar oul pe care-l cloceau căzuse din cuib și se spărsese.

Amintirea lui Meritaton, în schimb, se lovea de misterul ce-i învăluia dispariția. Oare mai trăia? Și, în acest caz, sora ei nu putea să-i trimită un mesaj? Câteodată, Ankhensepamon se ducea să caute tăblița de scris din fildeș, singurul obiect ce aparținuse reginei dispărute pe care Ankhensepamon reușise să-l ia dintre lucrurile surorii sale. Și-o așeza pe genunchi și o mângâia de parcă spera ca un mesaj să apară ca prin farmec. Ori poate Meritaton se temea că li s-ar da de urmă, ei, lui Nefer Heru și fiului lor, moștenitorul tronului, din cauza unui mesaj? De bună seamă, un moștenitor al tronului l-ar alerta pe Ay.

Însă Meritaton n-avea de unde să știe că lui Ay îi fuseseră smulși colții. Demonii se întorseseră în grotele lor.

Apopis părea să fi adormit.

Dar într-o dimineață, cu câteva zile înaintea Sărbătorii lui Osiris, în cel de-al nouălea an al domniei lui Tutankhamon, Sati intră în odaia lui Ankhensepamon și îi zise pe un ton îngrozit:

— Stăpână, se pregătește ceva cumplit.

— Ce anume?

— Vânzătorii veniți de la câmpie spun că șerpii ies din pământ. E semnul furiei lui Apopis!

Dacă șarpele fioros dormea, pesemne că visa urât. Și, într-adevăr, cu o oră înaintea miezului zilei și la aproape trei după avertismentul lui Sati, un cutremur violent zgudui nordul regatului.

La palatul din Theba, cornișele se desprinseră, statuile se răsturnară, de pe ziduri și din tavane căzu moloz, lămpile se rostogoliră de pe polițe, iar cele atârnate de tavan începură să se legene amenințător. Însă trosnetele care urmară se dovediră mult mai puțin înspăimântătoare decât vuietul ce urca din adâncul pământului.

Leul lui Ankhensepamon sări brusc în picioare, zbârlindu-și coama. Stăpâna lui se albi la față. Țipetele slugilor, ale sclavilor și ale slujbașilor se amestecară, ștergând diferențele de rang.

Regele se pomeni târât afară din sala de audiențe de către secretarii săi și de Thutu. Ajunse în marea curte interioară în același timp cu o mulțime de înalți demnitari, bucătari și străji. Pământul se unduia sub tălpile lor. Chiar și zidurile păreau să se legene într-o mișcare șerpească.

Zarva cuprinse întregul oraș, înlocuită curând de urlete. Bărbați, femei, copii, câini. Strigăte de durere izbucneau de pretutindeni. Casele se prăbușiseră și oamenii zăceau sub dărâmături.

După ce urgia se potoli, toată lumea se apucă să socotească pagubele. Se alcătuiră fără întârziere

echipe de ajutor care să-i scoată pe supraviețuitori de sub ruine.

Lucrul era în toi când, pe înserat, un al doilea cutremur spori groaza trezită de primul și nărui o parte din clădirile ce mai rămăseseră încă în picioare.

Sati alergă spre odaia lui Ankhensepamon și-i strigă:

— Stăpână, nu trebuie să mai rămânem aici! Adună-le pe prințese și spune-le să vină după mine.

Strângând în brațe coșul cu cobre, doica se repezi în jos pe scări, urmată de Ankhensepamon și de prințesele care țipau și plângeau. Leul o luase înainte. Toată lumea se strânse în grădinile create odinioară din porunca lui Semenkhere, unde se găseau bănci și scaune. Hotărâră să-și petreacă noaptea aici și trimiseră slugile să le aducă de la etaj niște învelitori. La căderea nopții, apăru un cortegiu cu purtători de torțe. Era regele, însoțit de Thutu și de Usermon, care aducea hrană și băutură.

Tutankhamon și Ankhensepamon se priviră la lumina torțelor. Ea își spuse că, pesemne, morții din lumea de dincolo se priveau la fel. Căci moartea îi atinsese în treacăt pe toți. Nu, nu moartea obișnuită, ci aceea care ștergea tot, astfel încât nimeni să nu supraviețuiască pentru a păstra amintirile. El o luă în brațe. Toropeala îi cuprinse pe amândoi, iar frigul nopții le amorți trupurile.

Până la ivirea zorilor nu mai avu loc niciun cutremur. Grupul din grădină începu să umble încolo și-ncoace. Tutankhamon ridică ochii și cercetă fațada palatului. Se vedea bine, după crăpăturile ivite ici și colo în zugrăveală, că zguduitura fusese de o mare violență. Însă zidurile grele de piatră și stâlpii rezistaseră. Usermon plecă să-l aducă pe mai-marele arhitecților ca să verifice dacă structura clădirilor fusese afectată.

Regina, prințesele și suitele lor se întoarseră în odăile din palat, călcând peste grămezi de moloz.

O pulbere fină li se așternea neîncetat pe umeri și pe cap, ca pentru a le îndemna la doliu. Ankhensepamon își găsi obiectele de toaletă împrăștiate pe jos și sparte. Statuia lui Tutankhamon stând în picioare într-o barcă și pregătindu-se să-l străpungă pe Apopis cu lancea căzuse de pe postamentul ei. Lucrul o impresionă neplăcut pe regină.

Doamnele de la Curte sosiră și ele palide și se apucară să facă ordine pentru ca locul să-și recapete înfățișarea liniștitoare de mai înainte.

Zile la rând o echipă de arhitecți ciocăni zidurile și tavanele ca să le verifice trăinicia. Pictorii veniră să dreagă frescele din care se desprinseseră bucăți mari.

În oraș, vaietele bocitoarelor răsunară zile în șir, de dimineața până seara.

Nu doar palatul fusese amenințat, ci întregul regat.

Apopis avusese un coșmar cu adevărat înfiorător.

♀

De la o vreme, Ankhensepamon vedea cum Sati devine tot mai posomorâtă.

— Ce ai?

— Nimic, stăpână.

Dialogul se repetă fără să ducă la alt răspuns, până în ziua când doica mărturisi că una dintre cobre murise, iar ea considera asta un semn rău-prevestitor.

— Și șerpii mor, observă Ankhensepamon.

— Adevărat, stăpână. Însă acesta a murit în noaptea când am văzut dublul reginei.

Uimită, Ankhensepamon amuți preț de câteva clipe.

— Ce vrei să spui?

— Că am văzut dublul reginei.

Nu *ka*-ul, ci dublul, cel care rătăcește veșnic în preajma locuinței sale.

— Ce regină?

— Regina, mama ta, stăpână.

Ankhensepamon vru să ridice din umeri cu nepăsare, însă își aduse aminte că Sati poruncea cobrelor, că salvase viața regelui într-o noapte anume la Ankhetaton și că tot ea îi grăbise, cu siguranță, vindecarea, aducându-i leul la căpătâi.

— Ai văzut dublul mamei mele?

— Da, stăpână. Era tare tristă.

— De ce?

O întrebare fără noimă. Un dublu nu vorbea. De altfel, Sati nici nu răspunse, pironind-o cu privirea pe regină.

— De unde știi că era tristă? stărui Ankhensepamon.

— Se vedea pe fața ei.

Regina se îndoia că, dincolo de măștile cu care erau acoperiți, morții ar fi avut fețe vesele.

— Și, după ce-a plecat, am găsit fașa asta mortuară pe jos.

Și scoase obiectul cu pricina din buzunarul rochiei. O bucată de pânză murdară, scârboasă chiar. Regina refuză s-o atingă.

— Citește ce scrie pe ea, stăpână.

— Nu vreau să pun mâna pe spurcăciunea asta.

Sati desfăcu pânza între degete pentru ca stăpâna ei să poată descifra presupusul mesaj. Ankhensepamon se întinse puțin spre ea. La început nu zări decât niște urme de murdărie. Însă uitându-se mai atent, deslușì ceva ce părea să semene cu o frază așternută în scriere cursivă. Se apropie ca să vadă mai bine.

— Păzitorii… regatului… citi ea, sunt slabi. Apopis se va dezlănțui.

Își ridică ochii temători spre doică.

— Ai găsit asta pe jos?

— Da, stăpână.

— O fi pierdut-o careva… Ori se afla undeva pe tavan și a căzut la cutremur.

— Niciun om nu lipește fețe mortuare pe tavan, stăpână, și nici nu le poartă la el. Iar textul nu-i o

formulă sacră. Nici vorbă. N-are cum să fie.

Adevărat. Un astfel de text era o sfidare a puterilor regale. Niciun scrib nu l-ar fi scris vreodată, niciun îmbălsămător n-ar fi folosit o asemenea fâșie de pânză. Lui Ankhensepamon i se strânse inima de groază.

— Ai găsit-o înainte de cutremur?

— Nu, acum opt zile. Când a murit cobra. Ocrotitorul n-a reușit să-i țină piept lui Apopis. Regina a venit să mă prevină.

Ankhensepamon se adânci în gânduri. *Păzitorii regatului sunt slabi*… Oare cineva plănuia să-i facă rău lui Tutankhamon?

— Dar ce poate să însemne?

— Nu știu, stăpână.

— Ascunde pânza aceasta cumplită și nu vorbi nimănui despre ea.

— Da, stăpână.

♀

O lună mai târziu, Setepenre căzu grav bolnavă. După ce vomită în neștire, rămase țintuită la pat, zdruncinată de fierbințeli puternice. Așa cum spuse Neferneru-Aton-Tashery, mâncase curmale impure, adică murdare de pământ. Chemat degrabă, Seferhor folosi toate rețetele pe care le știa și toate descântecele, încercă orice, de la praful cenușiu la formulele pentru alungarea demonilor, de la fierturile pentru domolirea fierbințelii la felurite leacuri preparate din flori pentru întărirea inimii.

Însă nimic nu se dovedi de vreun folos. Setepenre începu să aiureze, apoi își pierdu cunoștința. Muri după cinci zile.

Ankhensepamon plânse până ce îi secară lacrimile.

— Când se va isprăvi odată? strigă ea. Când?

Sati o privea încremenită și dusă pe gânduri.

Doliul. Îmbălsămătorii. Sarcofagul. Cortegiul funerar. Bocitoarele. Călătoria spre Lăcașul lui

Maât. Mormântul, preoții, incantațiile, mobilierul…

Apoi veni rândul reginei să aibă nevoie de îngrijiri, întrucât căzu iarăși pradă tristeții.

♀

Într-o seară, după ce se retrăsese în camera sa, cu leul credincios la căpătâiul patului, Ankhensepamon se trezi. O durea glezna pe care și-o scrântise, așa că se duse să-i ceară lui Sati o pomadă pe care doica o păstra într-un sipet de-al ei.

Când intră în odaia lui Sati, aceasta, aplecată deasupra unei lăzi, strecură în pripă ceva, aparent o tăbliță, sub o pânză.

— Ce-ai ascuns?

— Nimic, stăpână, nimic.

— Pentru ce stăteai aplecată?

— Cercetam lada…

Ankhensepamon se apropie de mobilă și, dând la o parte brațul doicii și pânza, descoperi o tăbliță din lemn vopsită în alb și gravată cu cifre negre. O luă în mâini și o studie la lumina lămpilor, dar nu înțelese nimic.

— Ce e asta?

Sati zăbovi o clipă înainte de a răspunde fără tragere de inimă:

— O tablă de socotit.

Ankhensepamon privi cu luare aminte obiectul și observă niște coloane de numere:

---

1 10 19
2 11 20
3 13 23
4 14 25
7 16 26
9 17 27

---

5 15 22
6 18 28

8 21 29
12 24 30

Păreau să n-aibă niciun înțeles. Ankhensepamon nu se pricepea la matematică, dar era suficientă o simplă privire ca să-ți dai seama că cifrele nu se înlănțuiau logic nici într-un dreptunghi, nici în celălalt. În plus, avea îndoieli că Sati se îndeletnicea cu socoteli în timpul liber.

— La ce folosește tăblița asta? întrebă regina.

Doica oftă.

— E un mijloc magic de a prezice destinul.

— De a prezice destinul? Cum anume?

— Se ia data nașterii unui om și numele pe care l-a primit la naștere. Apoi se socotește numărul de luni lunare pe care le-a trăit și numărul de zile rămase până la sfârșitul lunii lunare în curs. Dacă prima cifră a numărului de luni pe care le-a trăit se află în căsuța de sus, omul va trăi. Dacă se află în cea de jos, va muri. Dacă numărul de zile rămase din luna lunară se află în căsuța de sus, omul va trăi. Dacă se află în cea de jos, va muri[33].

Ankhensepamon se încruntă.

— Pentru cine faci socotelile astea? întrebă ea.

— Pentru nimeni.

— Pentru mine?

— Nu, stăpână, jur.

— Atunci pentru cine?

Sati ridică spre stăpâna ei un chip pe care se citeau tristețea, dar și îndărătnicia. Cuprinsă de furie și teamă, Ankhensepamon o zgâlțâi pe doica ghemuită lângă ladă.

— Răspunde-mi! Nu plec de aici până nu-mi răspunzi!

Sati își trecu palmele peste față.

— Le făceam pentru un bărbat, grăi ea într-un târziu.

Ankhensepamon se trase un pas înapoi.

— Ce bărbat?

Sati clătină din cap.

— Un bărbat.

De ce refuza să-i spună numele? Asta însemna că bărbatul era cineva important.

— Un bărbat, se încăpățână ea.

— Regele? rosti Ankhensepamon cu glas pierit.

Sati se ridică atât de greu de parcă ar fi avut o sută de ani și-și încrucișă brațele peste piept.

— Regele? repetă Ankhensepamon ca pentru sine.

Atitudinea lui Sati dovedea că într-adevăr el era. Cele două femei se priviră în ochi. Chipul doicii părea atât de înnegurat, încât Ankhensepamon se repezi spre ea și o apucă de braț într-o întrebare mută de astă-dată. În lumina roșiatică a lămpilor, chipul lui Sati părea cel al unei statui de zeiță în noapte. Ankhensepamon se cutremură.

— Și el?

Își aminti de fâșia blestemată de pânză și de faptul că mama ei i se arătase nu de mult doicii.

— Câte zile? întrebă regina cu voce răgușită.

— Douăzeci și una.

Ankhensepamon se lipi cu spatele de perete. Trei săptămâni.

— O să mor, șopti ea.

— Nu, tu nu. Cobrele te protejează.

— Să trăiesc cu o astfel de suferință e mai rău decât să mor.

— Să știi că e o povară.

— Nu se poate să te fi înșelat? întrebă Ankhensepamon, luând iarăși tăblița în mâini.

— A trăit cinci sute șaptezeci de luni lunare. Cinci se află în căsuța de jos. Și au mai rămas douăzeci și una de zile până la sfârșitul lunii în curs.

— Dar poate că nu-i vorba de el!

— Ce alt păzitor al regatului mai există? El e singurul. La el s-a referit regina. Crezi că ea ar fi venit până aici pentru un demnitar oarecare?

Cum voi putea de-acum să-l mai privesc în față? se întrebă Ankhensepamon. Îi ceru doicii pomada și-și masă glezna. Însă n-o ajută deloc. După ce-i trecu durerea, nu mai izbuti să adoarmă.

♀

O mare harababură domnea la Curte cu prilejul apropiatei vizite la Theba a unui prinț străin, urmașul pe tron al lui Aziru, regele amoriților. Acest Aziru avusese, în vremea lui Ankhenaton, o soartă nefericită, demnă de pretențiile sale de a pune la îndoială puterea regatului în Asia. Începuse prin a se război cu regele din Byblos, Ribaddi, un aliat al Celor Două Pământuri. Apoi se unise cu tâlharii beduini, care încercaseră chiar și să atace Memphisul. După ce armatele regale îl biruiseră, fusese silit să meargă la Theba unde rămăsese prizonier. Întrucât se răzvrătise cu violență împotriva condiției sale și proferase amenințări, Horemheb pusese să i se scoată ochii. În cele din urmă, Ay, considerând că Aziru nu mai reprezenta un pericol, îl trimisese înapoi în regatul său dintre nisipuri, unde și murise.

Așa că o vreme nu mai avură niciun fel de vești de la amoriți. Apoi iată că un prinț, dându-se drept moștenitorul lui Aziru, venea el însuși să ceară favorurile regelui.

Dar era cu adevărat moștenitorul lui Aziru? Oamenii aceștia aveau mulți copii și doar anevoie se putea stabili care e cel mai mare și dacă dispunea de puterea necesară ca să pretindă coroana poporului său. Doar n-o să se apuce acum Maiestatea Sa să semneze tratate cu primul venit!

Cădea în sarcina lui Mahu, a lui Khnumose și, firește, a lui Pentju să verifice dacă oaspetele chiar era conducătorul amoriților, lucru de care depindeau fastul cu care va fi primit și darurile ce i se vor face, ca și termenii tratatului de alianță.

De dimineață, Pentju trebuia să-i aducă la cunoștință regelui cele mai noi informații, culese de iscoadele sale din Asia și de ofițerii generalului

Nakhtmin. Fusese chemat în odaia de lucru a lui Tutankhamon, de la etaj, și-acum îl urma pe scări, spre sala de audiențe, unde așteptau Usermon și Thutu.

— Părerea noastră, zise Pentju mergând cu un pas în spatele regelui, așa cum cerea protocolul, este că amoriții au în continuare legături de alianță cu beduinii și împart cu ei tot ce jefuiesc…

Și-atunci, dintr-un motiv nevăzut și misterios, bastonul în care se sprijinea regele alunecă pe piatra lustruită a treptelor și-i scăpă din mână. Tutankhamon își pierdu echilibrul și se prăbuși pe scara cu pantă abruptă. Căzu cu pieptul înainte, încercă să se agațe de ceva, dar se rostogoli, fără a-și mai putea controla căderea, până în sala cea mare de la parter. Capul i se lovi de muchia piedestalului unei coloane.

Rămase acolo, nemișcat.

Pentju era deja lângă el.

— Maiestate? Maiestate?

Un freamăt de voci se înălță din piepturile oamenilor care se găseau în sala cea mare. Freamătul crescu și cuprinse întregul palat.

Regele murise.

♀ Capitolul 39

DOUĂZECI ȘI PATRU DE ORE DIN VIAȚA UNUI PALAT CUPRINS DE SPAIMĂ

Ankhensepamon se afla în odaia ei, la etaj, împreună cu două dintre doamnele de la Curte și cu Sati, când Uadj Menekh veni să-i aducă vestea. Expresia de pe chipul șambelanului grăia de la sine. Regina păli.

— Maiestate…, zise Uadj Menekh.

Ea se uită la el cu o privire înfricoșător de fixă. Dormea puțin din noaptea când Sati îi împărtășise ce spuneau socotelile ei. Cu douăzeci și una de zile în urmă.

— Regele a murit.

Sati se grăbi s-o sprijine.

— Când?

— A căzut pe scări acum câteva clipe.

Zarva se apropia de etaj. Erau servitorii care duceau trupul regelui în camera lui.

Ankhensepamon ieși și se luă după ei. Se aflau acolo Usermon, Pentju, Thutu, Maya, scribi, slugi, sclavi. Ca niște șerpi goniți de cutremur din găurile lor. Servitorii întinseră pe pat trupul regelui, îi traseră veșmântul în jos ca să-i acopere picioarele și-i puseră la loc sandalele pe care le pierduse în cădere. Apoi mai-marele garderobei vru să-i potrivească peruca, dar Thutu îl opri căci ar fi ascuns vederii rana. La rândul lor, doamnele de la Curte, prințesele, doicile și slugile se adunară în fața ușii.

Regina se aplecă deasupra soțului ei. Avea ochii deschiși, de parcă se mira. Își pusese pentru ultima oară masca. Ea îi luă mâna și lacrimile începură să-i curgă pe obraji.

Încă o dată Osiris fusese ucis.

Rămase în picioare lângă pat, fără să poată spune cât timp, și plânse în tăcere. Apoi sosi Seferhor. Apucă încheietura mâinii monarhului pentru a-i căuta pulsul, apoi îi dădu drumul.

— Vreți s-o fac eu sau o face Maiestatea Voastră?

Ankhensepamon se răsuci spre el fără să înțeleagă.

— Vreți să-i închideți ochii?

Ea se apropie de chipul blând și visător și-i coborî pleoapele, pentru ca el să poată dormi. Apoi părăsi încăperea.

♀

Îndată după moartea regelui, un mesager călare părăsi palatul, o luă pe drumul spre miazănoapte și galopă mâncând pământul, astfel încât pe înserat ajunse la Akhmim[34]. Fu imediat condus înaintea celui pe care venise să-l informeze.

La vederea lui, Ay tresări alarmat în jilț. Îl privi întrebător pe mesager.

— Stăpâne, Tutankhamon a murit.

Ay se ridică.

— Când?

— Azi-dimineață.

Shabaka lăsă paharul cu bere din care se pregătea să soarbă. Ay se întoarse spre el.

— Să fie aduși trei cai de la grajduri. Cei mai iuți, porunci Ay. Mâine cel târziu trebuie să fiu la Theba.

Shabaka șovăi o clipă. Cel puțin zece ore de călărit în galop, pe timp de noapte. Și fără lună. O încercare grea pentru un bărbat de vârsta stăpânului său. Ay îi ghici temerile.

— Trebuie. Înaintea lui Horemheb.

Shabaka înțelese: înainte ca Horemheb, înștiințat de asemenea, să ajungă la Theba, și înainte ca trupele lui să-l împiedice pe el, care era rivalul său, să intre în oraș. Ieși fără să mai stea la discuții.

În mai puțin de-o oră, Ay, secretarul său și Shabaka apucau spre miazăzi pe cei mai buni armăsari. Cu toate că se apropia de șaizeci de ani, fostul comandant al carelor de luptă nu uitase nimic din anii petrecuți călare. Importanța mizei îl însuflețea.

Porniseră în galop și o ținură tot așa câtă vreme mai stărui o geană de lumină pe cer. Apoi, până în zori, Ay, deși ardea de nerăbdare, trebui să se mulțumească să înainteze la trap. Shabaka adusese cu el o torță pe care-o aprinse și o ținu cât putea de sus, mergând înaintea celorlalți doi călăreți când bezna nopții se adânci. Totuși, cum se crăpă de ziua, își îmboldiră armăsarii la galop. Curând, în

auriul blând al dimineții văzură conturându-se în zare templele din Karnak.

Primul surprins se dovedi a fi Humose. Primise abia în ajun vestea morții regelui. Se minună de forța fizică a oaspetelui său. Cu siguranță, răposatul rege n-ar fi putut săvârși o asemenea ispravă. Îi primi pe cei trei bărbați sub umbrarul locuinței sale și le oferi lapte și plăcinte. Apoi schimbă o privire lungă cu Ay. Nu aveau nevoie de cuvinte. Scopul vizitei era clar: pregătirea succesiunii lui Tutankhamon.

— Lucrul cel mai important, rosti fără ocolișuri marele preot, va fi ca tu să conduci doliul.

— Dar armata?

— În ținutul Thebei ea se află oficial sub comanda lui Horemheb. Însă vechile jurăminte de credință se șterg anevoie. Ai la dispoziție șaptezeci de zile ca să le reînnoiești.

Șaptezeci de zile! Timpul necesar îmbălsămării regelui.

— E prea mult. Horemheb va avea răgaz să-și rânduiască oamenii, astfel încât nici măcar să nu pot trece fluviul.

— Acesta e totuși timpul cerut de ritual, observă Humose cu uimire.

— Și nu te-ai învoi să schimbăm puțin ritualul în funcție de nevoile regatului?

Humose chibzui. Scurtarea timpului de îmbălsămare a unui rege era aproape o profanare. Oare banda din Sud o să-i ofere un avantaj căpeteniei bandei din Nord doar pentru o simplă problemă legată de ritualuri? Spinoasă întrebare.

— Însă ar trebui să te afli la locul cuvenit pentru asta, răspunse el prevăzător.

— Usermon mai e vizir? întrebă Ay.

Humose încuviință din cap. Ay aflase ce voia, așa că se ridică.

— Mă duc acolo, îi spuse marelui preot.

Călăreții și armăsarii lor fură urcați pe prima corabie ce traversa Marele Fluviu. Cam peste o

oră, cei trei bărbați se găseau la porțile palatului. Shabaka se gândi să verifice dacă stăpânul său se mai bucura de vreo autoritate în capitală și se duse să dea caii în grija supraveghetorului grajdurilor. Primirea călduroasă pe care i-o făcu acesta îl liniști.

— Shabaka! Înălțimea Ta! Să-ți fie ziua plăcută! Ce minunății te-au ținut atâta vreme departe de Theba?

Shabaka invocă niște treburi de-ale stăpânului său. Vasăzică zvonurile apărute după întâmplarea de la vânătoarea de gazele nu lăsaseră urme.

— Ai aflat ce mare doliu ne-a lovit? îl întrebă supraveghetorul grajdurilor.

Shabaka îl lămuri că aceasta era și pricina ce-l adusese pe fostul regent la Theba. Celălalt mirosi o răsturnare de situație.

— Pacea lui Amon fie cu el! Te rog să-l asiguri de întreaga mea supunere.

Shabaka se alătură lui Ay și secretarului său în sala cea mare a palatului. Nobilii se înghesuiau deja în jurul lui Uadj Menekh prezentându-i tot soiul de plângeri. Însă șambelanul, zărindu-l pe fostul regent, îi părăsi și se grăbi să-l întâmpine. Nobilii remarcară și ei atunci prezența lui Ay. Uitară bârfele de odinioară și se repeziră spre el. Un văl de formule de doliu și felicitări se țesu în câteva clipe.

Însă Ay venise să-l vadă pe Usermon. Fiecare minut conta, iar clepsidra de bronz le măsura, scurgându-se fără milă într-un colț al sălii. Câteva clipe mai târziu sosi și vizirul, însoțit de Pentju. Îi luă pe oaspeți în odaia sa de lucru.

— Să lăsăm vorbele curtenitoare, începu Ay. Timpul ne zorește. Cine e în Consiliul regal?

— Eu, Maya, Mahu, Thutu și Horemheb, răspunse Usermon. Și regina.

Ay îi aruncă o privire lui Pentju. Regele îl ținuse departe de cercul consilierilor regali. Fără îndoială,

Thutu îl prevenise pe Tutankhamon despre trecutul medicului.

— Thutu face parte acum din Consiliul regal? întrebă Ay.

— Regele l-a impus.

Așadar Ay avea de partea lui doi oameni din șase, Usermon și Maya. Ceilalți trebuiau câștigați cât mai iute.

— Avem de ales între două căi, zise Usermon. Ori eu te numesc vizir, ori Consiliul regal te numește regent.

Ay chibzui. Doar regența i-ar da rangul necesar pentru a conduce doliul.

— Regența, rosti el.

— Asta depinde de regină.

♀

Ay se sili să pășească încet și istovit când intră în odăile lui Ankhensepamon. O găsi șezând între doamnele de la Curte și Sati, cu leul culcat la picioarele ei. Fiara își întoarse capul și-l adulmecă pe noul-venit. Regina se aplecă să-l mângâie pentru a-l liniști.

— Fiica mea…, începu Ay, lăsând dinadins fraza neterminată.

Ultima oară când o văzuse, era o tânără fermecătoare și încăpățânată. Însă pe atunci avea șaisprezece ani. Acum număra douăzeci și unu. Tristețea și durerea ce-o măcinau pe dinăuntru dădeau frumuseții ei un aer înduioșător. Cele două riduri fine care se conturau de-o parte și de alta a gurii îi aminteau lui Ay de fiica lui, Nefertiti, spre sfârșitul vieții. Se pregătise să se prefacă emoționat, dar nu fu nevoit să facă asta. Se simțea cu adevărat mișcat, lucru ce-l tulbură și pe el însuși.

— Intră, tată.

Regina îi aruncă o privire ce venea parcă de undeva, de departe. Așadar, el câștigase. Oare el era apărătorul puternic pe care-l aștepta dublul lui Nefertiti? Femeile îi aduseră oaspetelui un scaun și

se retraseră. Leul continua să-l cerceteze pe necunoscut.

Ankhensepamon se ridică, iar Ay o cuprinse în brațe cu atâta însuflețire, încât ea rămase mirată. Dacă voia să pară afectuos, atunci era un actor desăvârșit. O sărută.

— Pierderea unui soț e o încercare la fel de crudă ca și cea a unui tată.

Ea îl privi fără să răspundă. Se făcea vinovat de moartea lui Pasar. Însă Ankhensepamon renunțase să ceară dreptate. Știa de-acum că în ochii zeilor regatul era mai presus de dreptate.

— Îți înțeleg durerea, fiica mea.

Nu venise să-i vorbească despre sentimente, ci despre regat, își zise ea. De altfel, leul nu părea să se fi împăcat cu prezența oaspetelui. Își întinse gâtul spre picioarele lui. Ay și le trase înapoi.

— Trebuie să-ți aduni forțele, reîncepu el, în clipa de față primejdia e mare și regatul se află în mâinile tale.

Ankhensepamon se găsea în aceeași situație ca mama ei și ca Meritaton după moartea acesteia. Și nu se întrezărea niciun bărbat care să ia coroana, în afară de cel din fața ei.

— Cum adică regatul se află în mâinile mele? întrebă ea într-un târziu. Erau primele cuvinte pe care reușise să le rostească.

— Știi bine, fiica mea, că Horemheb jinduiește la coroană. L-ai vrea ca rege?

— Dar cu ce titlu ar pretinde tronul?

Ay zâmbi silit.

— Cu niciun titlu. L-ar lua pur și simplu.

S-ar fi putut. Gândul de a-l vedea pe Horemheb pe tron nu-i surâdea deloc lui Ankhensepamon, deși soția generalului era propria ei mătușă. Îi cunoștea ura și disprețul pe care el le purtase lui Nefertiti, lui Semenkhere, lui Tutankhamon. Uneori, doamnele de la Curte făceau tot felul de mărturisiri.

Ankhensepamon se îndreptă în jilț.

— Ce vrei?

— Faci parte din Consiliul regal. Hotărăște să fiu numit regent. E singura ta pavăză împotriva urcării pe tron a lui Horemheb. Căci el ar distruge tot. Cu el s-ar sfârși ordinea succesiunii dinastice.

Ankhensepamon presimțise asta, însă adevărul i se dezvălui brusc în toată cruzimea lui: Horemheb nici măcar nu și-ar da osteneala să ia de soție o femeie din familia regală. Ar însemna sfârșitul neamului Tuthmosis.

— Dar armata?

Bunicul observă că nepoata sa cunoștea mai bine treburile regatului decât își închipuise el.

— Majoritatea trupelor sunt la ordinele lui Nakhtmin, care îmi este devotat. Restul sunt sub comanda lui Horemheb. Ca atare, se impune să trecem degrabă la fapte. În orele următoare Horemheb va ajunge la Theba.

Avea de îndurat nu doar doliul și durerea, ci și graba. Oricâtă neîncredere simțea față de bunicul său, regina recunoscu adevărul spuselor lui.

— Reunește numaidecât Consiliul regal.

— Câți te susțin?

— Trei, cu tine. Însă vreau să sper că Thutu și Maya vor împărtăși părerea ta.

Regina nu asistase niciodată la adunările consiliului. În ultimii ani de domnie a soțului ei, hotărârile cârmuirii se luau fără ajutorul acestei instanțe supreme. Însă Ankhensepamon știa cum se iau deciziile acolo: cu încuviințarea a două treimi dintre consilieri.

— Și Horemheb? întrebă ea.

— Nu va fi chemat. Soțul tău a avut nechibzuința de a-l numi vizir al Pământului de Jos. Consiliul va trebui să desființeze acest rang. De vreme ce eu nu voi mai fi vizir al Pământului de Sus, și titlul lui Horemheb va dispărea.

Ea se întrebă cum să facă să adune consiliul. Ay îi propuse să-și trimită secretarul să-l prevină pe

Usermon. O oră mai târziu, consiliul se reunise în sala de audiențe.

♀

O adunare ținută așa în pripă nu-l surprinse, totuși, pe niciunul dintre membrii consiliului. Pe de-o parte, fiecare îl aștepta pe Horemheb să sosească la Theba așa cum șoarecele așteaptă atacul unui motan. Pe de altă parte, întregul palat aflase despre sosirea lui Ay.

Ankhensepamon se feri să privească jilțul de lângă ea, cel care fusese al lui Tutankhamon.

— Propunerea pe care-o vom discuta, grăi ea, este numirea Înălțimii Sale Ay ca regent al regatului. Asta dacă nu cumva suntem dispuși să-i încredințăm coroana generalului Horemheb.

Se miră că-și aude propriul glas vorbind despre regat. Însă nu mai era ea însăși, ci urmașa lui Nefertiti.

— Nu i-o vom încredința, Maiestate, zise Thutu pe un ton sarcastic. O va lua singur, cu forța.

Ankhensepamon încuviință din cap.

— Tocmai de aceea eu sunt în favoarea acestei numiri. Vizire? îl întrebă ea pe Usermon.

— Sunt din tot sufletul în favoarea ei.

— Vistiernice?

— Înălțimea Sa Ay, răspunse Maya, are experiența regenței și-l cred pe deplin în stare să și-o asume. Totuși, dacă-mi îngăduiți să-mi spun părerea, socot că, de data aceasta, nu se va mulțumi doar cu regența și va cere coroana.

— Ar fi în interesul regatului, sări Usermon. Nu putem lăsa multă vreme Cele Două Pământuri fără un rege.

— Tu ce zici, comandant al gărzilor?

— Maiestatea Sa a rezumat cu înțelepciune situația. Ultimele informații pe care le-am primit arată că generalul Horemheb a pus trei garnizoane din Pământul de Jos pe picior de luptă ca să le aibă pregătite să înconjoare Theba.

O tăcere plină de îngrijorare se lăsă după vorbele lui Mahu.

— Garnizoanelor le-ar trebui pe puțin trei zile ca să ajungă aici, continuă comandantul gărzilor. Iar, până atunci, hotărârea noastră va fi fost deja luată. Sunt de părere că regența Înălțimii Sale Ay e de dorit.

— Sfetnicul regelui ce crede?

Thutu nu se grăbea să răspundă. Vedea năruindu-se toate strădaniile ce păstraseră armonia între Cele Două Pământuri vreme de patru ani. Încercase să cumpănească balanța între banda Sudului și cea a Nordului. Mersese până într-acolo încât îl amenințase personal pe Ay și, culmea ironiei cu sprijinul lui Horemheb, pentru a obține un asemenea echilibru. Această imagine a regatului era de-acum spulberată. Și se vedea nevoit să recunoască el însuși că regența și, la drept vorbind, urcarea pe tron a lui Ay reprezenta o tulburare mai mică decât preluarea brutală a puterii de către Horemheb. Era la fel ca toți acești oameni cuprinși brusc de teamă în fața unei furtuni.

Oare cutremurul ce zguduise regatul fusese un semn prevestitor?

Zise simplu:

— Sunt pentru regența Înălțimii Sale Ay.

Scribul întocmi actul de numire, întărit apoi cu sigiliul regal și cu cele ale membrilor consiliului.

— O a doua hotărâre mi se pare, de asemenea, că nu suferă amânare, spuse Ankhensepamon. Noul regent era vizirul Pământului de Sus. Nu mai este. Găsesc de cuviință să fie desființat și viziratul Pământului de Jos.

Toți îi împărtășiră părerea. Se întocmi și al doilea act. Apoi Usermon propuse să i se smulgă lui Horemheb cea mai temută dintre gheare: comanda întregii armate. Decizia fu numaidecât aprobată. Al treilea act, semnat de toți.

Thutu își privi propria mână desfăcând ceea ce făcuse. Regele era mort și nici el însuși nu mai

exista.

Ankhensepamon zise că, având în vedere situația, generalul nu mai putea face parte din Consiliul regal.

Al patrulea act.

— În aceste împrejurări, adăugă Usermon, consider că trebuie să numim neîntârziat un nou comandant al armatei. Propun să fie generalul Nakhtmin.

Al cincilea și ultimul act. Scribului aproape că i se împăienjeniseră ochii.

Abia apucase cerneala să se usuce, că Usermon părăsi sala și merse să-i dea vestea noului stăpân al regatului, care aștepta în odaia de lucru a șambelanului, împreună cu acesta. Ay veni în sala de audiențe, îngenunche înaintea reginei, îi sărută mâna, o privi îndelung și, în văzul tuturor, se aplecă și-o sărută pe amândoi obrajii. Apoi îi mulțumi fiecărui membru al consiliului. În fața lui Thutu zăbovi mai mult.

— Sfetnice, știu că m-ai susținut. Îți mulțumesc. Însă deplâng timpul pierdut.

Cei zece ani de domnie a lui Tutankhamon.

— Am fost credincios regalității de sorginte divină, răspunse Thutu.

— Să trecem numaidecât la treabă, zise Ay întorcându-se spre Usermon și înalții demnitari.

Thutu nu se mai număra printre aceștia. Sfetnic al regelui, rămăsese de-acum fără slujbă. Hotărî că se va întoarce acasă.

♀

Consiliul se încheie la ora prânzului. Membrii săi luară doar o gustare pe fugă în vechea odaie de lucru unde regentul se instalase iarăși.

După-amiază o mare agitație se stârni la palat. Douăzeci de lăncieri străini se postaseră la porți și-i controlau pe toți cei care intrau. Horemheb tocmai sosise. Escortat de patru ofițeri, pătrunse cu pas apăsat în sala cea mare, provocând uimirea, apoi spaima slujbașilor ce forfoteau încolo și-

ncoace. N-avea câtuși de puțin înfățișarea unui om venit să prezinte condoleanțe. Ceru s-o vadă pe regină, dar șambelanul îi spuse că Maiestatea Sa se odihnea. Ceru atunci să-l vadă pe vizir. De bună seamă, nu știa nimic despre adunarea ce se încheiase cu câteva ore înainte.

Indiferența lui Usermon îl surprinse.

— Vizire, ca membru al Consiliului regal, cer ca acesta să se reunească de îndată.

— Generale, îi răspunse Usermon cu glas mieros, adunarea s-a încheiat la ora prânzului. Te înștiințez cu părere de rău că nu mai ești membru al consiliului.

Horemheb rămase ca lovit de fulger.

— Adunarea s-a ținut deja? întrebă el, nevenindu-i a crede.

Usermon încuviință din cap.

— Consiliul a hotărât, cu consimțământul tuturor membrilor, numirea imediată a Înălțimii Sale Ay ca regent al regatului.

Chipul lui Horemheb căpătă o culoare purpurie dintre cele mai neliniștitoare, iar fețele celor patru ofițeri din spatele său se crispară. Usermon se bucură că vreo treizeci de străji patrulau în spatele ușilor. Într-adevăr, era posibil ca militarul să se arunce asupra vizirului ca să-i zdrobească oasele.

— Îți bați joc de mine?

— Nici nu mi-ar trece prin minte o asemenea lipsă de curtoazie, generale.

— Dar Ay… este la Akhmim… cum poate să…?

— A sosit azi-dimineață, generale.

Horemheb uitase de sfatul piticului său: puterea se cucerește noaptea. Goana călare pe timp de noapte a rivalului său se dovedise mai iute decât a sa.

În ciuda a ceea ce susținea ofițerii, Usermon se gândi că generalul plănuise, fără îndoială, să-i bareze regentului intrarea în oraș.

— În calitatea mea de comandant al armatei…

Oare ce voia să ordone în atare calitate? Usermon înălță din sprâncene și, cu un aer nepăsător, îi aruncă:

— Generale, acest titlu ți-a fost retras de dimineață, odată cu cel de vizir al Pământului de Jos.

Horemheb îl privi pe vizir ca și cum acesta s-ar fi preschimbat brusc într-un vultur sau într-un crocodil.

— Și cine-i noul comandant?

— Generalul Nakhtmin.

Horemheb strânse din dinți. Ay ridicase toate stavilele posibile ca să-i taie calea.

Usermon recurse atunci la un șiretlic ce avea să cunoască mult mai târziu un succes universal sub numele de cacealma:

— Știu, generale, că ai pus trei garnizoane în stare de alertă. Însă alte cinci garnizoane sunt, de asemenea, pe picior de luptă.

De fapt, era un ordin pe care-și propusese să-l dea îndată după plecarea aprigului său interlocutor.

— Te rog, încheie vizirul, să binevoiești a-i lua cu tine și pe lăncierii pe care i-ai postat la porțile palatului.

Horemheb îl sfâșie din priviri pe vizir. Apoi se răsuci pe călcâie, fără să rostească nici cea mai neînsemnată vorbă de curtoazie și, urmat de cei patru locotenenți ai săi, se îndreptă spre ușă.

În douăzeci și patru de ore lumea își schimbase axa. Până și Apopis trebuie să fi rămas surprins. Însă e-adevărat că reptilele cele mari au mai puțină judecată decât cele mici, care au o mai mare experiență în privința oamenilor.

♀ Capitolul 40

COPIII LUI ISIS

Ankhensepamon, în rochie de doliu albastru-închis, se uită cu tristețe la alimentele înșirate pe

masă: veșnicul prânz de doliu – plăcinte, castraveți, pepeni, smochine – gustări reci, căci era interzis să gătești mâncăruri în primele trei zile după moartea unui rege. Oare toate femeile sunt veșnice văduve? se întrebă ea. Apoi ridică ochii spre Ay care se găsea în fața ei. Regentul îi ceruse stăruitor să ia masa împreună. Ea l-ar fi refuzat bucuroasă. Se simțea atât de obosită! Însă gesturile de afecțiune pe care el i le arătase o surprinseseră. Erau, oare, sincere? Și, în acest caz, de ce bătrânul șacal își schimbase atitudinea în privința ei? Pentru că avea de gând să urce pe tron și s-o ia de soție? Sau din vreun alt motiv ascuns?

— Mănâncă puțin, îi zise el. Ai trecut prin clipe îngrozitoare.

— Horemheb a plecat? întrebă ea luând o ceapă cu oțet.

— Da. Deocamdată nu cred că mai reprezintă o amenințare. Însă e un animal care nu renunță ușor. Când mă gândesc că tocmai din această pricină l-am ales ca ginere!

Clătină din cap, parcă nevenindu-i a crede.

— Va încerca iarăși să atragă de partea sa trupele din Pământul de Sus, continuă Ay. De aceea trebuie să acționăm repede!

Trebuie să acționăm, repetă Ankhensepamon în sinea ei. Vasăzică Ay o făcea părtașă la planul lui.

Regentul bău un pic de vin și continuă:

— Fiica mea, e ultima șansă de a evita un dezastru. Dacă Horemheb pune mâna pe tron, lumea noastră s-ar sfârși. Îl cunosc bine.

Câteva cuvinte răsunau în mintea lui Ankhensepamon: *Să acționăm repede.*

— Ce înțelegi prin „să acționăm repede”?

— Cele șaptezeci de zile ale îmbălsămării sunt un răgaz prea lung. Tronul nu poate rămâne gol atâta vreme în actualele împrejurări. I-ar oferi lui Horemheb prea multe oportunități de a trece la fapte.

Pe Ankhensepamon o cuprinse brusc o spaimă cumplită. Nu la gândul că Ay s-ar încorona, ci la acela că ar face-o Horemheb. Vedea limpede ce s-ar întâmpla atunci: ea și surorile ei ar ajunge să-și implore mătușa să nu fie alungate din palat, să nu fie tratate drept urmașele unui neam decăzut, să nu le fie distrusă lumea atât de familiară, o lume ce fusese a lor în toți acești ani. Amintirile. Nenumăratele basoreliefuri ce păstrau amintirea regilor morți. Statuile. Totul.

Se pomeni părtașă la planul omului pe care odinioară îl urâse.

— Se poate scurta perioada de îmbălsămare? întrebă ea.

— M-am sfătuit și cu Humose. N-a găsit niciun motiv de împotrivire.

— La câte zile vrei s-o scurtezi?

— La cât mai puține. O să stau de vorbă mâine și cu meșterul îmbălsămător.

Ei i se păru aproape necuviincios să discute asemenea subiecte în timp ce mâncau brânză și castraveți. Însă ceremoniile morții deveniseră un subiect mai familiar decât nașterile.

— Și… funeraliile? Drumul până la Lăcașul lui Maât?

— Trebuie să rânduim totul dinainte, astfel încât ceremoniile să se desfășoare cât mai curând cu putință.

— O lună?

— Cel mult.

Această goană spre criptă semăna cu un rămășag, se gândi ea. Și brusc își aduse aminte că soțul ei nu-și alesese un loc pentru mormânt. Spusese că avea suficient timp pentru asta.

Dar cine cunoaște oare timpul pe care i-l îngăduie clepsidra propriei vieți?

♀

În timp ce-l asculta cu dovezile de respect cuvenite, Asekhem, meșterul îmbălsămător, îl privea pe Ay cu o profundă curiozitate. Era pentru

a doua oară când împielițatul ăsta de om îi succeda unui rege. Oare cum reușea?

Ca ațâți alții, meșterul Asekhem părăsise Akhetatonul cu mulți ani în urmă. Acolo nu mai rămăsese aproape nimeni, căci puterea e pentru oameni precum mierea pentru muște. Când ea se mută, oamenii o urmează. Totuși, faima pe care-o dobândise deja îl însoțise. Devenise îmbălsămătorul recunoscut al palatului și Tutankhamon era al cincilea cadavru regal de care se îngrijea.

După ce regentul își isprăvi de înșirat cererile, meșterul îmbălsămător îi răspunse:

— Prea Augustă Alteță, mă pot supune dorinței tale de a scurta perioada de îmbălsămare, deși n-am mai făcut-o niciodată și nu știu ce urmări va avea în timp. Însă există anumiți pași legați de pregătirea divinului trup asupra cărora n-am nicio putere.

Ay încuviință din cap.

— Sarcofagul, rosti el, mișcându-și apărătoarea de muște cu un gest ce-i trăda nerăbdarea.

— Nu doar sarcofagul, Prea Augustă Alteță. Fețele de pânză în care se înfășoară mumia. Înscrisurile de pe ele cer mult timp. Când l-am pregătit pe divinul rege Semenkhere, scribii nu ne-au putut trimite fețele mai devreme de șaizeci de zile.

— Voi da ordinele necesare în această privință, răspunse regentul.

În ciuda siguranței arătate, Ay strâmbă din nas. Sarcofagele deveneau deja o problemă. Să făurești într-o lună cele trei sicrie demne de un rege și măștile lor de aur împodobite cu migală părea pur și simplu o minune, însă puteai oricând să-i zorești pe ebeniști și pe aurari. Dar fețele erau o treabă mai delicată, deoarece scribii din Casele Vieții nu acceptau să fie grăbiți și să lucreze în pripă, așa că scrierea textelor sacre pe fâșiile de pânză…

O să rezolve această problemă cu Humose. Se întoarse spre Usermon, prezent la întâlnire:

— Vizire, hotărăște cu meșterul Asekhem măsurile necesare pentru sarcofage, ca să le putem comanda chiar azi.

— Sunt aceleași ca pentru divinul său frate, zise meșterul îmbălsămător.

— Atunci comandă neîntârziat sarcofagul exterior din lemn.

După ce îmbălsămătorul plecă, regentul îi zise lui Usermon:

— S-ar putea să existe mult adevăr în spusele meșterului Asekhem. Nu vom avea răgaz să facem toate obiectele funerare obișnuite. Prin urmare, trimite un scrib la Lăcașul lui Maât să deschidă mormântul lui Semenkhere. Mi s-a spus că răposatul l-a umplut peste măsură. Să ia o parte din ele ca să le consacrăm lui Tutankhamon. Dă-i un permis de trecere ca să nu întâmpine greutăți.

♀

Doamna Nes-Hathor avusese grijă să nu-și deschidă casa de dansuri în cele trei zile de doliu ordonate de gărzile din Theba și din întregul regat. Cartierul Marii Străzi a lui Amon era supravegheat de patrule de arcași și muzica le-ar fi atras, cu siguranță, atenția. Fie c-ar primi vreo amendă ori ar fi nevoită să mituiască vreun slujbaș, tot în propriul buzunar ar trebui să bage mâna.

Însă în a patra zi deschise cu băgare de seamă, sperând să nu ducă lipsă de mușterii. De obicei, perioadele de doliu regal atrăgeau în capitală numeroși locuitori din provincii, iar cei mai înstăriți dintre ei căutau, la sfârșitul zilei, vreo tavernă sau un alt loc, mai mult sau mai puțin legal, unde să se distreze. Doamna Nes-Hathor își preveni clienții să nu se aștepte la obișnuitele numere de dans. Îl vor vedea doar pe povestitor. Mulți fură dezamăgiți, dar, dacă tot se aflau acolo, se așezară la mese. De pe podium, harpistul orb,

singurul muzicant prezent, înșiră câteva note visătoare.

Povestitorul se postă în mijlocul încăperii, după cum îi era obiceiul.

— Ați aflat, prieteni, că de câteva zile s-au împuținat simțitor șobolanii din regat?

Ascultătorii se prefăcură mirați. Omul tăcu preț de câteva clipe, apoi continuă.

— Și asta din pricina marii petreceri a șoimilor. Dar trebuie să vă spun că petrecerea șoimilor a început cu o petrecere a șobolanilor. Nici de asta n-ați aflat? E-adevărat că nu-i prea ascultați pe șobolani. Însă mai deunăzi au dat o mare petrecere. Toți șobolanii din regat prinseseră de veste că regele pisicilor, atins de bătrânețe, își pierduse dinții. Scăpați de vajnicul lor dușman, au pus la cale cea mai strașnică petrecere din istoria șobolanilor, care nu-i deloc scurtă, după cum știți. Se strânseseră cu duiumul, nici nu puteai să-i numeri. Am primit asigurări că erau acolo vreo zece mii. Aduseseră mai multă brânză decât văzuse vreodată un șobolan. Existau chiar și bucăți de brânză sculptate în formă de pisică, pentru că șobolanilor le place să râdă. Aveau vin și bere. O trupă de greieri cânta, iar șoarecii dansau. Dansau foarte frumos.

Povestitorul își legăna șoldurile. Ascultătorii izbucniră în râs.

— Un prieten șobolan mi-a mărturisit că semenii lui se apucaseră să-și facă o sumedenie de planuri. Urmau să ocupe cutare ogor, cutare lăptărie, cutare hambar. Erau încredințați că sosise, în sfârșit, Vremea Fericirii Șobolanilor. Au benchetuit până în zori. Chiar și soarele s-a minunat văzând atâția șobolani. Dar asta nu explică de ce acum există mai puține rozătoare în regat. S-a întâmplat ca un șoim să treacă în zbor pe deasupra petrecerii. I-a observat pe cumetrii adunați laolaltă și s-a dus să-și cheme tovarășii. „Veniți repede! Aveți cu ce vă ospăta mai abitir ca

oricând!” La început, șoimii nu l-au crezut, dar s-au gândit, totuși, să-i verifice spusele. Ah, ce mai zaiafet au tras!

Povestitorul se frecă pe burtă.

— Și așa petrecerea șobolanilor s-a preschimbat în petrecerea șoimilor.

Hohote vesele izbucniră printre clienții tavernei.

— Și vreți să vă mai spun ceva, prieteni? Când vedeți o petrecere, întrebați-vă cine vor fi ultimii meseni.

Oamenii râseră pe înfundate. Pricepeau că era vorba nu de o petrecere, ci de funeralii. Și de faptul că Ay îi succeda iarăși unui rege.

Devenea deja un obicei.

După ce râse și ea, ascultând alte câteva istorioare obraznice, doamna Nes-Hathor închise mai devreme decât se așteptase. Era dezamăgită. Doliul regal nu-i mai aducea câștigurile de odinioară. Regii mureau cam des de la o vreme încoace. Iar ultimul nu fusese din cale-afară de iubit. Oamenii de rând preferau spectacolul funeraliilor care, firește, nu costa nimic.

Gândul îi zbură la ibovnicul ei osândit la moarte. Ah, ce rege frumos ar fi fost!

♀

Părăsind palatul pentru, spera el, ultima dată, Thutu uitase să-și ia din fosta sa odaie de lucru tăblița de scris, primită în dar de la Semenkhere. Un obiect somptuos, din fildeș garnisit cu aur și având în mijloc, gravat și conturat cu aur, cartușul regelui. Thutu se întristă brusc, întrebându-se dacă o s-o mai găsească. Poate că, în harababura ultimelor zile, vreun slujbaș necinstit o furase. Urcă la etaj, ca un suflet mort strecurându-se prin lumea celor vii. Totuși, secretarul regelui îl liniști. Zărise obiectul pe o poliță și-l pusese la loc sigur. Acum i-l întinse, dimpreună cu suportul din aur pentru calamusuri și călimara de alabastru. Ba chiar îi oferi și o traistă din piele ca să le care mai ușor.

Coborând scara ce ducea în marea sală de la parter, Thutu observă treptele lustruite și se gândi la felul în care murise regele. Oare, într-adevăr, bastonul îi alunecase? Ori fusese împins? Cine va ști vreodată?

La baza scării dădu nas în nas cu Pentju. Coincidența îl buimăci pe Thutu. Regele își găsise sfârșitul în urma unei căzături exact când cobora treptele împreună cu Pentju. Cei doi bărbați se priviră țintă câteva clipe înainte de a schimba saluturile cerute de buna-cuviință.

— Ce slujbă vei avea de-acum? întrebă Pentju.

— Niciuna.

Celălalt se arătă surprins.

— Erai sfetnicul regelui. Ai putea fi cel al reginei.

Thutu scutură din cap.

— Un titlu onorific și, la urma urmei, caraghios. Puterea se află de-acum în mâinile viitorului rege. Sfaturile mele nu și-ar avea rostul.

— Așadar, vizirul Thutu se îndepărtează de putere? zise Pentju cu un dram de răutate în glas.

Thutu se uită la el calm, dar stăruitor.

— Treptele ei sunt alunecoase, Pentju.

Chipul fostului medic se crispă brusc. Păli și căută, buimăcit, un răspuns.

— Capeți anumite obiceiuri, adăugă Thutu, cu viclenie.

— Ai grijă!

— Eu nu mă sprijin într-un baston, Pentju.

Și, fără să mai aștepte, Thutu se îndreptă spre ieșire. Acum înțelegea. Ce înceată e mintea omului! Pentju răscumpărase în ochii lui Ay otrăvirea lui Nefertiti. O nouă crimă ca să ți se ierte una veche!

Se simți ușurat când ajunse în stradă și redescoperi strigătele vânzătorilor și zarva cărucioarelor încărcate cu pepeni galbeni. Se săturase pentru totdeauna de fast, de aur și de gâlceava divinităților. Sarcina unui vizir nu se

cădea să fie aidoma celei a îmbălsămătorului, nici celei a ucigașului.

♀

Dimineață, Sati intră ca de obicei în odaia reginei pentru a-i aduce o gustare. Apoi rămase uitându-se țintă la stăpâna ei. Ankhensepamon cunoștea bine această privire.

— Ce e?

Sati clipi de câteva ori, după care scoase de la brâu un toc mic, de felul celor folosite pentru a purta un papirus menit unei călătorii îndelungate, și i-l întinse stăpânei.

— În zori un mesager a adus asta pentru tine. Ankhensepamon scoase capacul tocului, își strecură înăuntru arătătorul și trase afară papirusul. Era micuț și cuprindea doar câteva rânduri:

> *Am aflat vestea de la un negustor. Inima mea sângerează pentru tine. Când vei merge la mormântul lui, să depui din partea-mi, printre daruri, tăbliţa mea de scris. Poartă pe ea numele meu. Noi suntem bine, toți trei. Fie ca Isis să-ți reverse în inimă pacea.*

— Cine l-a adus?

— Un străin.

— Nu putem să dăm de el?

Sati scutură din cap.

— Nici nu știu cum arată la față. I-a înmânat papirusul comandantului străjilor.

— Tu ai citit mesajul?

— Bineînțeles că nu, stăpână.

Ankhensepamon începu să plângă. Căci se poate plânge și de bucurie. Știa de la cine era mesajul: o singură persoană pe lume i-ar fi cerut să depună

tăblița ei de scris în mormântul regelui[35]. Sati luă papirusul și-l citi.

— Trăiește, izbuti să rostească Ankhensepamon.

— Toți trei trăiesc.

— Cât aș vrea să fie aici cu mine!

— Atunci, povara ei ar fi și mai grea.

Regina ridică ochii spre doică.

— Aurul vostru arde mâinile, zise Sati.

♀

— E unul dintre cele mai firave trupuri de care ne-am îngrijit vreodată, zise ajutorul meșterului Asekhem.

Trupul neînsuflețit zăcea pe o masă din lemn de cedru, într-o sală a palatului folosită anume pentru îmbălsămare. Moartea subțiase încă și mai tare formele tinerești și plăpânde. După tăietura făcută de *paraskyte* și golirea de măruntaie, așezate separat în vase de alabastru, cadavrul amintea de un duh de-abia întrupat.

— Bun, înseamnă că nu va fi atât de greu să grăbim uscarea cu natron, spuse meșterul Asekhem.

Ebeniștii și aurarii veniseră în zori să ia măsurile pentru sarcofage. Cât despre portretele cu trăsăturile regelui defunct, nu duceau lipsă de modele. În ținutul Thebei găseai cu nemiluita. Îl aleseră pe cel din templul de la Karnak, aflat între statuile lui Amon și Mut. Vizirul Usermon în persoană supraveghea toate aceste lucrări. E o problemă de stat, îi explicase el secretarului său.

— Țeasta are o gaură, zise ajutorul meșterului. Iar sternul e rupt.

— Din pricina căzăturii.

Un ucenic trase lângă masa de cedru un bazin cu o pulbere cenușie și puțin lipicioasă. Era natronul, acea sare impură și incomplet uscată, scoasă din fundul lacurilor de Nord. Meșterul Asekhem luă natron cu o lopățică din lemn și se apucă să acopere cu el cadavrul regal.

Regii ăștia, își zise, încep să dispară tot mai des. Iar cel de aici a fost, oare, cu adevărat, sălașul puterii divine?

♀

— Stăpână, exclamă Sati, nu mai suport să te văd chinuindu-te astfel.

— De două ori văduvă. Și-acum măritată cu un leu, zise Ankhensepamon privind spre felina de la picioarele sale.

— Ia-ți un ibovnic!

Numai afecțiunea sălbatică și veche pe care doica i-o purta reginei îi îngăduia să rostească această supremă necuviință. Ankhensepamon se uită la Sati, surprinsă de sugestia ei. Apoi își aminti de mesajul lui Meritaton. Doica o îndemna să urmeze pilda surorii sale.

— Trupul trebuie distrat, continuă cu convingere doica.

— Dar sufletul?

— Unul nu trăiește fără celălalt. Ține-o tot așa și ai să te mumifici de vie. Și cui ar folosi?

— Unde să găsesc un ibovnic?

O întrebare plină de fățărnicie, Ankhensepamon știa. O sută de bărbați s-ar îngrămădi să câștige onoarea fără pereche de a fi ibovnicul reginei.

— E nevoie să merg eu să-l caut?

Gândul că bătrâna ei doică s-ar preschimba în codoașă o făcu pe Ankhensepamon să râdă. Sati râse și ea sau, mai bine zis, scoase niște sughițuri ascuțite.

— Mi-ar trebui un bărbat în care să am încredere. Cei mai mulți nu vor vedea în mine decât o regină.

— Itchan, zise doica.

Ideea o surprinse pe Ankhensepamon. Vechiul tovarăș de lecții al lui Tutankhamon. Prezența lui Pasar îl pusese în umbră. Însă era un tânăr plăcut și cu purtări reținute.

— Itchan, repetă doica. Și-ți vei ostoi durerea.

— Și l-aș îngropa a doua oară pe Pasar.

— Preferi să te îngropi tu de vie?

Precum una din acele semințe ce se răspândesc prin aer, numele lui Itchan se ținu scai de Ankhensepamon. Dacă nu voi rămâne credincioasă amintirii, se gândi ea, am să mă simt veșnic vinovată. Însă, dacă voi rămâne, îmi voi îmbălsăma inima.

Și ce-ar zice Isis?

♀

La două săptămâni după moartea regelui, îngrijorarea îl cuprinse iarăși pe Ay. Cum se desfășura îmbălsămarea? Dar lucrul la sarcofage? La mobilierul funerar? La mormânt? Usermon intră în odaia sa de lucru ca să-i dea raportul.

— Scribul pe care l-am trimis la Lăcașul lui Maât s-a întors ieri, alteță. L-au uluit sumedenia de obiecte prețioase pe care le-a depus regele în mormântul lui Semenkhere.

— Mânca-l-ar Apopis necopt pe Semenkhere! se oțărî Ay. Ce-a adus scribul tău?

— Din porunca mea, n-a adus nimic, alteță, pentru că nu există nicăieri un loc unde să ținem în siguranță asemenea comori. A întocmit, doar, o listă a obiectelor și apoi a închis provizoriu mormântul, lăsându-l în paza unor *medjayus*[136] și a câinilor lor. Vom alege noi înșine obiectele de care avem mare nevoie, ținând cont de cum înaintează lucrul aurarilor. Sau, mai bine zis, de cum întârzie, adăugă Usermon. Pentru că aurarii sunt în întârziere. Doar lucrul la sarcofagul exterior, cel din lemn, e pe cale să se încheie. Poate că și sarcofagul de piatră va fi gata la timp.

Ay își flutură nemulțumit apărătoarea de muște. Așezat pe un scăunel jos pe care-l găsise în odăile regelui și pe care, judecând după stil, îl recunoscuse a fi fost lucrat în țara lui de baștină, Shabaka urmărea scena cu ochii săi de șobolan.

— Luați tot ce puteți din mormântul lui Semenkhere, dacă asta ajută la grăbirea

pregătirilor! se răsti Ay. A fost un rege închipuit. Măcar s-a terminat de săpat mormântul?

— Va fi gata înaintea aurarilor, alteță.

— Înțelegi că trebuie să conduc doliul ca să ajung pe tron? Funeraliile trebuie să aibă loc cât mai repede cu putință. Demonul de Horemheb se tot agită. Nakhtmin m-a înștiințat că gărzile au arestat mai mulți emisari ce încercau să îndemne la răzvrătire garnizoanele din Ombos și Gebtyu[37]. Nakhtmin are de furcă și cu alți trimiși ce recrutează mercenari dintre evreii din Pământul de Jos. Oamenii ăia erau aliații hicsoșilor și sunt gata să pornească oricând într-o aventură împotriva tronului Celor Două Pământuri. E necesar ca totul să se încheie în două săptămâni.

— N-o să-mi cruț puterile, alteță, pentru a-ți împlini dorințele. Dar nu sunt aurar.

Ay încuviință din cap, cu un aer morocănos. După ce Usermon plecă, Shabaka zise:

— Stăpâne, nimic nu va fi gata la timp. N-o să isprăvim. Mereu va rămâne un amănunt nerezolvat, pe urmă un altul și tot așa. Usermon e scrib, nu un om cu simțul cârmuirii. Vom îngădui ca morții să-i îngroape pe cei vii? Crezi că Horemheb și-ar bate capul cu tot felul de mărunțișuri? Pregătește-ți încoronarea.

Ay își mușcă buzele. De fapt, pe Shabaka ar fi trebuit să-l numească vizir. Nubianul nu s-ar împiedica de orice fleac.

— Ai dreptate. O să merg să discut despre asta cu Humose.

Privi afară prin ușa deschisă a terasei. Începea inundația, iar fluviul creștea până la dimensiunile unei mări. Atâta forță! Iar el se lovea de atâtea amânări!

♀

Cum se cucerește un bărbat?

Aventura îi punea asemenea probleme, de parcă ar fi fost o fecioară nătângă.

Itchan, invitat să cineze singur cu regina, se purta cu un respect desăvârșit. Vorbea despre înțelepciunea regelui, de care-și dăduse întotdeauna seama, despre onoarea ce i se acordase atunci când fusese chemat să-l însoțească pe suveran în exilul său la Akhetaton, despre evlavia arătată de Tutankhamon față de zei, pe care o dovedise prin monumente splendide și daruri către temple…

Doar ascultându-l, leul căscă. Un curtean perfect. Ankhensepamon îl privi cu atenție. Avea un chip blând și care vădea aplecarea spre studiu. Curând va deveni un slujbaș fără cusur.

Se îndrăgostise de vreo femeie? întrebă ea. Tânărul se zăpăci. Maiestatea Sa, răposatul rege, plănuise să i-o dea de soție pe Neferneru-Aton-Tashery, însă nu avusese onoarea de a-i reține atenția prințesei. Fusese mâhnit. Dar durerea doliului îl umplea de o mâhnire încă și mai mare… Acum nu-l trăgea inima la astfel de lucruri…

Slugile se apucară să strângă masa. Regina le făcu semn să plece. Rămase singură cu Itchan în lumina lămpilor cu ulei care-i înnebunea, ucigându-i, pe fluturi. Ici și colo pe pardoseală începeau să se aștearnă fulgii aproape imateriali ai acelor insecte fără rost, mistuite de dragostea pentru foc.

Afară, broaștele își recitau litaniile sub strălucirea lunii.

Ankhensepamon se uită la băiat. Era descumpănit. Neîndoielnic, se întreba ce căuta el acolo, singur cu regina, la o oră așa de târzie. Nu putea să se retragă înainte ca ea să-i dea voie. Ankhensepamon savură stânjeneala lui, ba chiar i-o spori turnându-i vin. Curând tânărul ajunse în culmea chinului. Pe frunte îi apăruseră picături fine de sudoare.

Dar ea nu astfel îl dorea. Voia mai cu seamă să-și aducă aminte de cei deveniți Osiris.

Itchan scotea tot mai rar câte o vorbă.

— Vrei să dormi? îl întrebă Ankhensepamon într-un târziu.

— Aștept ca Maiestatea Sa să-mi îngăduie să mă retrag.

— Să dormi aici? precizează ea.

L-ar fi biciuit doar-doar l-o face să-și vină în fire mai repede.

El nu pricepea nimic.

— Nu ți-am auzit răspunsul, rosti ea blând.

— Unde?

Regina se ridică.

— Urmează-mă.

♀

Nu vor isprăvi niciodată! Shabaka avusese dreptate. Aurarii terminaseră abia prima mască a sarcofagului și cereau încă treizeci de zile ca s-o incrusteze cu pastă de sticlă pe cea de-a doua și s-o făurească pe cea de-a treia. Treizeci de zile! Ay își pierdu răbdarea. Porunci să se ia o mască de la unul din sarcofagele lui Semenkhere. Pe Usermon îl îngroziră în aceeași măsură nerăbdarea lui Ay și sacrilegiul pe cale de a fi săvârșit.

— Trimite chiar acum pe cineva. Să plece într-o oră și să ne aducă o mască!

— Dar o să se vadă, alteță, că e făcută să-i semene lui Semenkhere!

— Cine-o să vadă? Apopis? O s-o așezăm între prima, care e gata, și cea de-a treia. Sarcofagul din lemn va fi închis.

— Dar cea de-a treia, alteță, nu-i încă împodobită cu incrustații!

— Ei bine, nu va mai fi împodobită! Iar faimoasele capele din aur să fie luate și ele din mormântul lui Semenkhere. Vor adăposti sarcofagele lui Tutankhamon.

— Dar au deja înscrise pe ele, alteță, numele lui Semenkhere!

— Trimite niște meșteri acolo care să înlocuiască inscripțiile cu numele lui Tutankhamon.

Usermon căscă niște ochi înspăimântați. Nu-și închipuise vreodată o atare prădăciune, nicio asemenea ofensă, nicio astfel de nenorocire. Să jefuiești efigia veșnică a unui rege ca s-o acoperi pe-a altuia! Însă simțea că se apropie furtuna și făcu să se răsfrângă asupra oamenilor săi proasta dispoziție a lui Ay. Scribii și emisarii avură impresia că le suflă în ceafă toți demonii dintre lumi. Patru zile mai târziu se întoarseră din Sud, livizi la față, de parcă fuseseră la cumpărături în țara morților. Aduseseră cu ei nu doar o mască a lui Semenkhere, ci multe alte obiecte, menite a fi gravate din nou în atelierele din Theba. Se atinseseră de identitatea veșnică a unui mort, și rege pe deasupra. Încă se cutremurau de sacrilegiul pe care-l săvârșiseră.

Ay în persoană asistă la fixarea măștii lui Semenkhere pe cel de-al doilea sarcofag. Ce-i drept, portretul nu semăna câtuși de puțin cu Tutankhamon, orice slujbaș de la palat ar fi recunoscut trăsăturile lui Semenkhere. Însă, după cum Ay însuși spusese, nimeni n-o să-l vadă, întrucât sarcofagele vor fi închise unul într-altul înainte de înmormântare. Și lui îi sufla cineva în ceafă: Horemheb.

De-abia părea că se rezolvase problema sarcofagelor și a mobilierului, că apăru cea a fețelor. Humose refuzase să se amestece. Scribii nu se grăbeau să înscrie pe ele formulele sacre și cereau un răgaz de trei-patru săptămâni. Susțineau că asemenea texte nu se întocmesc la fel de iute ca și când ai frige o gâscă! Și apoi, răgazul cuvenit era de șaptezeci de zile și șaptezeci de zile vor fi! Îl înștiințară pe meșterul Asekhem, care îl înștiință pe Usermon care tremura numai la gândul de a-l înștiința pe regent.

— Câte fețe ai până acum? îl întrebă vizirul pe îmbălsămător.

— Destule fețe înguste pentru a înfășura și lega trupul. Însă n-am mai deloc fețe late pentru

învelișul exterior.

— Dar mumificarea cum merge?

— E aproape încheiată. Nu-i un trup care s-atârne greu.

Usermon chibzui câteva clipe și, imediat după plecarea lui Asekhem, îl chemă pe scribul trimis nu de mult la mormântul lui Semenkhere cu misiunea de a-l jefui.

— Ascultă: ai să te întorci acolo și ai să scoți fețele exterioare ale mumiei lui Semenkhere.

Scribul se holbă la el speriat.

— Dar asta ar însemna distrugerea mumiei, vizire!

— Preferi să distrugi o mumie ori să ne distrugi pe amândoi, pe mine și pe tine?

Scribul căzu adânc pe gânduri.

— Dar voi rămâne spurcat pe veci, vizire!

— Îl voi ruga pe însuși marele preot să te purifice.

— Trebuie să iau toate fețele?

— Doar pe cele late.

— Sunt prinse cu ceară.

— Descurcă-te. Și pornește numaidecât la drum.

Peste patru zile scribul se întoarse cu un aer rătăcit, îngrozit și posac. Îi întinse lui Usermon o traistă. Vizirul îi desfăcu baierele și-i cercetă conținutul: o grămadă de fețe late.

— Sarcofagul era pecetluit, zise scribul cu glas cavernos. S-a fărâmat. A trebuit să-l las așa, deschis. Furiile infernului mă vor urmări veșnic.

Usermon îi dictă secretarului său o scrisoare în care-l ruga pe marele preot din templul lui Amon să binevoiască a împlini ritualurile de purificare pentru scribul cu pricina, vinovat fără voie de sacrilegiu, apoi îi dădu nefericitului misiva și-l trimise la Humose. Odată încheiată treaba aceasta, apucă traista și se îndreptă spre sala de îmbălsămare[38].

Se scurseseră deja patruzeci și trei de zile de la moartea lui Tutankhamon. Nerăbdarea lui Ay

prevestea o catastrofă.

Usermon aruncă un ochi spre mumie. Înfășurarea în fețe înguste era pe sfârșite. Un miros puternic de mirodenii, amestecat cu izul grețos al natronului, umplea aerul. Asekhem se întoarse spre noul-venit și privirea îi căzu pe traista din mâna acestuia. Vizirul i-o întinse fără să scoată un cuvânt. După ce-i cercetă conținutul, Asekhem întrebă cu voce nesigură:

— De unde provin?

— Nu știi. Isprăvește înfășurarea mumiei. Mâine.

Îmbălsămătorul înghiți în sec. Oricum, înscrisurile de pe fețe îi vor dezvălui cui aparținuseră.

♀

Ankhensepamon deschise ochii. Era singură. Vrăbiile ciripeau pe terasa unde leul se învârtea de colo-colo așteptând ca îngrijitorul menajeriei să-i aducă mâncarea.

Îi veni în minte amintirea unui sărut pe picior. Itchan. Uimirea lui. Teama lui. Stângăcia lui. Emoțiile lui. Recunoștința lui. Gura lui. Trupul lui.

Își aminti că, într-o sală a aceluiași palat, trupul soțului ei era îmbălsămat. Și, la câteva sute de pași depărtare, ea și-l dăruise pe-al său unui alt bărbat. Însă adevăratul ei soț era mort de luni întregi. Oare se născuse să fie văduvă? Și cum putea să trăiască fără trupul unui bărbat?

Oare cum supraviețuise Isis după moartea lui Osiris?

Eu nu sunt Isis, hotărî ea.

Sati veni să-i servească lapte și fructe. Îngrijitorul menajeriei îi aduse leului ciozvârta de carne și un castron cu apă, apoi așteptă ca animalul să termine de înfulecat pentru a-l duce în lesă, pe malul fluviului, ca să-și facă nevoile.

Doica își iscodi stăpâna din priviri.

— Îmbălsămarea se va încheia curând, o înștiință ea.

— Atât de repede?

— Patruzeci și patru de zile cu cea de azi. Regentul e grăbit.

Cum se întâmpla de obicei, servitorii palatului erau primii informați.

— Din cauza lui Horemheb, îi veni cu lămuriri Ankhensepamon.

Sati continuă să se uite stăruitor la ea. Aștepta să audă o vorbă despre noaptea trecută.

— Trupul a fost răsfățat, spuse Ankhensepamon. Aștept ca și inima să fie.

♀

Trei zile mai târziu, era pregătită încă din zori. Rochie albastră de doliu. Legătură albă pe frunte. Sandale albe. Marea ținută de doliu.

Uadj Menekh veni s-o înștiințeze solemn pe regină de vizita regentului. Ay sosi, urmat de purtătorii de evantai, de secretarul său și de Usermon. Îngenunche, sărută mâna reginei, apoi se ridică.

— Maiestate, grăi el, trupul soțului tău, regele, e gata să pornească spre Apus. Îți așteaptă vizita înainte ca sarcofagele să fie închise.

Tradiția cerea ca ea să depună flori. Fusese prevenită încă din ajun. Întâia doamnă a Curții îi întinse o cunună din flori de mandragoră și albăstrele. Regina ținea lângă ea săculețul cu tăblița de scris a lui Meritaton. Ieși din odăile sale. În urmă pășeau purtătorii de evantai, cele două surori ale ei, două doamne de la Curte, apoi regentul, vizirul și suita lor. Pleca într-o călătorie de mai multe zile, însă înainte se îndreptă spre sala de îmbălsămare.

Meșterul Asekhem, ajutoarele lui și ucenicii stăteau înșirați lângă perete. La vederea reginei se prosternară până la pământ. Humose și slujitorul *ka*-ului, ca și mulți alți preoți, erau, de asemenea, prezenți.

Regina făcu cei câțiva pași ce-o despărțeau de mumia așezată pe un pat aurit. Jur-împrejur

fuseseră îngrămădite nenumărate mobile, scaune, sipete, vase canope, statui, urcioare cu vin, figurine și diverse ofrande. După cum se cuvenea, Neferneferure se așeză la căpătâiul patului ca să joace rolul lui Nephthys, sora lui Osiris, care o ajutase pe Isis să-l înfășoare pe zeu în giulgiu.

Ankhensepamon contemplă trupul firav, nemișcat întru vecie, cu degetele acoperite cu aur și cu masca de aur pe față. Aceeași mască pe care o purtase în timpul vieții, acum eternizată în metal, împodobită cu colierele impuse de ritual și cu nestemate atârnate la gât de fire din aur, sub ocrotirea cobrei și a vulturului. Mumia aproape că nici nu se mai vedea sub puzderia de bijuterii, coliere, brățări, pumnalul cu teacă din aur și mâner din cristal de stâncă…

Osiris, se gândi iarăși Ankhensepamon.

Depuse pe fruntea mumiei cununa din flori de mandragoră și albăstrele.

Ay rosti cuvântarea rituală de rămas-bun. Grăind limpede și răspicat, pentru ca preoții să-l audă bine, îl salută pe regele care pleca spre tărâmul părintelui său Amon. Ankhensepamon rosti și ea formulele rituale ale despărțirii de rege.

După care, trupul regal fu ridicat de preoți și așezat în primul sarcofag ce aștepta alături pe suporți de lemn. Puseră deasupra capacul și-l sigilară.

Ankhensepamon tresări. În fața ochilor avea portretul lui Semenkhere. Îi căută privirea lui Ay, dar nu izbuti s-o prindă. Era atât de profund uimită, încât nu-și veni în fire decât prea târziu. Dar ce-ar fi putut ea să facă? se întrebă. Încă o dată, un sarcofag regal slujea drept înșelătorie. Numai că, de astă dată, prin mijlocirea unei trădări, cei doi frați se întâlneau în moarte. Poate că zeii au vrut așa.

Primul sicriu fu săltat și, cu mare băgare de seamă, potrivit la rândul său în cel de-al doilea

sarcofag căruia i se puse de asemenea capacul. Apoi îl așezară și pe acesta în cel de-al treilea.

Cărăușii ridicară pe umeri al treilea sarcofag și îl depuseră în sarcofagul de piatră, așezat pe un fel de sanie. Ansamblul va fi urcat în cele din urmă într-un car ce aștepta în curte. Începu numaidecât și mutarea mobilierului funerar. Oare câte care pregătiseră? se întrebă Ankhensepamon. Corurile bocitoarelor se auzeau până în interiorul palatului.

Precedat de marele preot, Ay preluă conducerea cortegiului. Străbătură sala cea mare, apoi curtea, înțesată de slujbași și servitori și, în sfârșit, trecură de poarta monumentală a palatului. O sută de oameni urcară sarcofagul de piatră în carul tras de boi roșcați. Când ajunse și ea la poarta palatului, Ankhensepamon descoperi o mulțime imensă, strânsă în stradă. În spatele reginei se îngrămădeau prințese, dregători, înalți demnitari, toți în sandale albe. În inevitabila dezordine a formării cortegiului, regina se întoarse, căutându-l din ochi pe Itchan, dar nu-l zări. Nu avu răgaz să-l mai caute, căci, condus de Humose și Ay, cortegiul se urni din loc în larma trompetelor și a bocitoarelor. Un detașament militar avea să-l însoțească până la suirea pe corabie pentru călătoria spre Lăcașul lui Maât, iar un altul încheia convoiul de nouă care ce purtau sarcofagul și mobilierul funerar. În urma lor venea poporul.

Ankhensepamon merse o vreme, alături de toți acești oameni, gândindu-se la singurătatea soțului ei înăuntrul sarcofagelor lui. În sfârșit, ajunseră pe țărmul Marelui Fluviu. O flotă de corăbii de ceremonie, printre care regina recunoscu *Gloria lui Amon,* era legată de stâlpii pontonului. Alți numeroși supuși se îmbulzeau pe maluri.

Dar nu o mulțime alcătuită doar din oameni obișnuiți. Ankhensepamon observă o pădure de lănci care scânteiau în soarele orbitor și panașul ofițerilor. Deodată izbucniră strigăte. Militarii barau trecerea. Smulsă brusc din toropeala ei,

regina îl văzu pe regent discutând aprins cu un ofițer, un locotenent după cum arăta pana de struț de pe capul său. Așadar, aceasta era temuta piedică.

Humose înaintă spre ofițer.

— Orice om care vrea să-l oprească pe zeul viu din drumul spre lăcașul său de veci va fi blestemat până la a treia generație! rosti el cu glas răsunător.

Buimăcit, ofițerul se trase un pas îndărăt.

— Toți cei care se află aici și comandanții lor care zăgăzuiesc calea vieții veșnice nu vor cunoaște niciodată odihna, nici pe lumea cealaltă, nici altundeva în acest regat, de la nord la sud! încheie marele preot.

Era blestemul cel mai crunt. Și rostit de față cu toată lumea. Niciun om n-ar mai cuteza vreodată să dea ochii cu ai săi, dacă l-ar apăsa o asemenea ocară.

Soldații începură să cârtească, dintr-odată speriați, și-și pierdură îndârjirea. Locotenentul se întoarse spre ei și întinse brațul. O doamnă de la curte își înăbuși un țipăt. Cu inima bătând să-i spargă pieptul, Ankhensepamon se temea de o încăierare.

Însă soldații se codeau, dându-se în lături.

După ce șovăi câteva clipe, Ay dădu ordinul de urcare la bord și făcu primul pas pe pasarela ce ducea pe corabia regală. Locotenenții gărzii o ajutară pe soția zeului să suie și ea, apoi pe prințese și pe doamnele de la Curte. Urmară preoții, cu excepția lui Humose, care avea să rămână la Karnak. În timp ce erau încărcate cuferele de călătorie, pasagerii așteptau pe punte ca îmbarcarea sarcofagului și a mobilierului funerar să se încheie cu bine. Restul cortegiului regal, demnitari, înalți slujbași, emisari străini, va face călătoria pe alte corăbii, începând cu *Înțelepciunea lui Horus.*

Așadar, Ay reușise să ducă doliul până la capăt. Avea să fie rege, toți o știau de-acum.

După ce se vor sfârși cele patru zile de ceremonii la Lăcașul lui Maât, iar peretele încăperilor funerare, apoi intrarea în mormânt vor fi sigilate, toată lumea se va întoarce la Theba.

În bezna criptei, sub ochiul atent al tuturor zeilor ce-l înconjurau, ultimul vlăstar al dinastiei Thutmosis va cugeta la acest paradox: pacea regatului a depins de victoria dușmanului său.

Viața lui răscumpărase Ordinea. Întocmai ca viața lui Osiris.

Era, cu adevărat, un fiu al lui Isis.

• EPILOG •

Isis nu fusese decât dragoste. Însă Osiris și ea alcătuiau un cuplu celest. După ce el murise, iar ea îi adunase părțile trupului ciopârțit și le îngropase cu ajutorul lui Nephthys, Isis își dedicase viața tămăduirii copiilor înțepați de scorpioni.

Ankhensepamon nu avea de gând să străbată regatul în căutarea copiilor înțepați de scorpioni și, de altfel, nici nu era înzestrată cu puterile lui Isis.

Privea cum asfințitul așterne o nuanță arămie pe chipul lui Itchan care mânca, îngândurat, niște smochine.

— La ce te gândești?

— Mă gândesc că un ibovnic e întotdeauna un servitor, răspunse el zâmbind, însă un soț e întotdeauna un stăpân.

— Îl compătimești?

— Nu, pentru că un soț poartă povara amândurora.

Ea se gândi, la rândul ei, la povara suferințelor pe care le îndurase. Băiatul spunea adevărul: avea nevoie de un servitor. El îi susținea *ka*-ul. Și, din acea clipă, ea îl numi servitorul lui Kâ.

DESPRE EVENIMENTELE DIN ACEST ROMAN

Principalele personaje istorice sunt aceleași din *Ochiul lui Nefertiti,* primul volum al acestei trilogii. Lor li se adaugă Usermon, vizirul ce-i va urma lui Thutu, și Huy, vicerege al Țării Kush, teritoriu corespunzând aproximativ Sudanului actual. Huy a avut doi fii, dintre care unul purta chiar numele de Pasar. Huy a fost principalul furnizor de aur și de sclavi, ca și de alte produse rare, în decursul ultimelor domnii ale dinastiei a XVIII-a.

În ceea ce privește evenimentele, se cuvine să facem următoarele precizări.

Regența lui Ay

Contextul istoriei Egiptului antic oferă motive serioase pentru a concluziona că stăpânul din Akhmim, bunicul lui Ankhensepamon, și-a asumat regența în două rânduri. Când s-a urcat pe tron în anul 1332 î.Hr., Tutankhaton avea în jur de nouă ani, iar „soția" lui, numită încă Ankhensepaton, cu doi ani mai mult. Simplul titlu de vizir, atribuit adesea lui Ay, ar fi asigurat cu greu autoritatea regală până la majoratul regelui. Când acesta din urmă devine major la vârsta de cincisprezece ani, regența lui Ay nu mai are motive să existe. Ay o va exercita din nou, pentru o scurtă perioadă intermediară, cel mult câteva săptămâni, după moartea lui Tutankhamon și înainte de a urca el însuși pe tron.

Rivalitatea dintre Ay și Horemheb

Este un fapt de necontestat. Ea a fost dublată de rivalitatea dintre clerul lui Ptah din Memphis, a

cărui putere se întindea în tot Egiptul de Jos și care se aliase cu Horemheb, și clerul lui Amon din Theba, capitala oficială a regatului, dar și a Egiptului de Sus. Armata a jucat un rol dublu, participând activ sau acționând ca mijlocitor în această rivalitate.

Infirmitatea lui Tutankhamon

General admisă de către istorici – Christiane Desroches-Noblecourt îl califică drept „debil" din punct de vedere fizic –, infirmitatea lui Tutankhamon mi se pare a fi confirmată de reprezentări cât se poate de respectabile: a) pe spătarul bogat ornamentat al tronului placat cu aur (aflat la Muzeul Egiptean din Cairo), regina Ankhensepamon e înfățișată aplicând un unguent pe umărul regelui. Imaginea e neobișnuită. În primul rând, gestul tradițional al reginei era să-i ofere soțului o floare, iar, în al doilea rând, ceea ce face Ankhensepamon presupune că regele era suferind; b) pe sipetul din fildeș de la Muzeul din Cairo, îl vedem pe rege sprijinindu-se în baston, bastonul de comandament, reluând, de altfel, postura neobișnuită a fratelui său Semenkhere (basorelieful de la Staatliche Museen din Berlin); c) pe lângă bastoanele ceremoniale din aur și argint, un număr nefiresc de alte bastoane au fost descoperite în mormântul său.

Toate aceste aspecte sugerează o diformitate fizică accentuată.

Să mai adăugăm că, la fel ca fratele său vitreg Semenkhere, Tutankhamon n-a avut copii, lucru surprinzător dacă ne gândim că amândoi au fost căsătoriți, în floarea tinereții, cu fete pe care reprezentările iconografice și ascendența – Nefertiti – le înfățișează drept foarte grațioase.

Nu putem trece cu vedere nici în cazul lui Tutankhamon, nici în cel al fratelui său o anumită deficiență de ordin sexual care confirmă starea de

istovire fizică a familiei lor, rezultat al incesturilor repetate.

Moartea deloc accidentală a lui Tutankhamon

În anul 1968, radiografia scheletului lui Tutankhamon efectuată de către profesorul George Harrison, de la Universitatea din Liverpool, scotea la iveală prezența unui fragment de os în cutia craniană, subțierea caracteristică a peretelui cranian din spatele urechii, ca și absența sternului și a unei părți din cutia toracică. Trei egiptologi, Bob Brier, Cyril Aldred și Aidan Dodson, au emis atunci ipoteza potrivit căreia respectivele anomalii puteau dovedi că tânărul rege fusese asasinat. Evident, suspectul ar fi fost bunicul său Ay, care i-a urmat, de altfel, la tron.

Firește că au fost formulate și alte ipoteze. Potrivit uneia dintre ele, foarte amănunțită, Tutankhamon ar fi suferit de o maladie evolutivă fatală, ce duce la decalcifiere, cunoscută sub numele de „boala oaselor de sticlă”. Conform unei alte teorii, anomaliile ar fi rezultatul îmbălsămării în grabă a faraonului, lucru ce a pricinuit carbonizarea corpului și, deci, a scheletului. Acesta ar fi fost însă deteriorat în timpul manipulării ulterioare îmbălsămării.

Pe lângă prezența în cutia craniană a fragmentului de os, cert e că Tutankhamon a murit foarte tânăr, în jurul vârstei de nouăsprezece ani. Pentru a oferi o explicație s-a invocat faptul că pe atunci media de viață era scăzută, ceea ce e plauzibil. Însă diverse indicii ne fac să credem că speranța medie de viață se situa în jurul vârstei de patruzeci de ani și se știe, de asemenea, că putea fi depășită cu mult: Ramses I și Ramses al II-lea au atins vârste înaintate (cel din urmă a domnit șaizeci și cinci de ani).

Lista bolilor din pricina cărora Tutankhamon ar fi putut muri atât de tânăr este, cu siguranță, vastă, mergând de la tifos și friguri până la poliomielită, meningită și septicemie. Dar asta nu schimbă cu nimic faptul că Ay a beneficiat de pe urma morții sale și nici nu înlătură bănuiala că același Ay i-ar fi grăbit sfârșitul. Bănuială întărită și de dezordinea ce pare să fi domnit la funeraliile lui Tutankhamon.

Funeraliile dezordonate și afacerea măștilor

Extraordinara și curioasa dezordine ce domnea în siturile KV55, KV62, KV65 din Valea Regilor le e bine cunoscută arheologilor și celor interesați de Egiptul antic. În aceste camere mortuare s-a găsit un talmeș-balmeș de sarcofage și mobilier, a căror istorie oamenii de știință se străduiesc și-acum s-o reconstituie. Multe morminte din Valea Regilor par să fi servit mai ales drept depozite unde era strâns conținutul mormintelor regale pentru a-l pune la adăpost de lăcomia jefuitorilor. În felul acesta s-au găsit în situl KV62, unde Carter și Carnarvon au făcut memorabila descoperire a sarcofagului și a mobilierului funerar ale lui Tutankhamon, o mulțime de elemente ce nu aparțin domniei sale.

De altfel, mai multe detalii puse în evidență de numeroși egiptologi, începând cu Carter și, o dată în plus, cu Christiane Desroches-Noblecourt, arată incredibila grabă, ba chiar neglijență, cu care s-au desfășurat ceremoniile funerare ale lui Tutankhamon. Mumificarea s-a făcut în grabă, ceea ce a dus la cvasicarbonizarea trupului. Or, asemenea grabă e total incompatibilă cu realizarea capelelor și a măștilor.

Cele patru capele funerare, placate cu aur, dintre care prima măsoară 5 metri lungime, 3,30 metri lățime și 2,73 metri înălțime, necesită un volum

considerabil de muncă. Nici chiar artizanii moderni, cu toate mijloacele tehnice de care dispun, n-ar putea încheia lucrul în mai puțin de trei luni.

În plus, capelele au suferit anumite stricăciuni înainte de a fi descoperite de Carter și Carnarvon. Ușile primeia fuseseră forțate, după cum dovedește dispariția obișnuitului sigiliu de lut. Oare hoții au făcut asta? Așa s-a presupus inițial, la vederea găurilor astupate cu tencuială din zidul ce închide mormântul. Dar de ce și-ar fi dat osteneala jefuitorii să forțeze mormântul și prima capelă, lăsând însă intacte celelalte trei capele și faimoasele sarcofage?

Efracția a avut, deci, alte cauze decât furtul. Ea se explică mai degrabă prin adăugirile și împrumuturile ulterioare înmormântării regelui.

Astfel de împrumuturi par să reflecte, prin ele însele, întâmplări până acum obscure, din istoria Egiptului antic. Două dintre adăugirile care dau cel mai mult de gândit au fost găsite în mormântul lui Tutankhamon. Pe prima, care nu pare să fi reținut suficient atenția specialiștilor, o regăsim chiar în sarcofagele sale. Mumia regală, al cărei chip fusese deja acoperit cu o mască, a fost așezată în trei sarcofage, închise unul într-altul, fiecare purtând o mască menită să-l reprezinte pe rege. Pentru o expunere mai clară, o voi numi masca I pe cea care a fost depusă pe mumie, masca II, pe cea care se găsea pe sarcofagul al doilea, masca III, pe aceea de pe sarcofagul al treilea, cel exterior, și masca IV, pe cea de pe sicriul din lemn aurit care le cuprinde pe toate celelalte.

Or, e imposibil să nu te frapeze diferențele dintre aceste măști.

Masca I, din aur masiv, cu incrustații de cornalină și pastă de sticlă, e cu siguranță una dintre cele mai celebre imagini din lume. Ea reprezintă un băiat în floarea adolescenței, de o delicatețe aproape feminină, cu o expresie

îngândurată, dacă nu chiar tristă. Sprâncenele sunt subțiri. Modelul pare să fi avut între doisprezece și paisprezece ani.

Masca II e surprinzător de diferită. Fața indică o vârstă de peste douăzeci de ani, gura are o expresie mai autoritară, e mai mare, tristă și încadrată de două riduri nazo-labiale, „leonine", bine marcate. Sprâncenele sunt mai groase. Masca II prezintă, în plus, o importantă diferență fizionomică în raport cu măștile I, III și IV. La acestea din urmă se observă că maxilarul inferior este retras față de cel superior și cu bărbia teșită, fapt care arată că dantura de sus era proeminentă. Masca II, în schimb, prezintă un maxilar inferior ușor ieșit în afară. Analizele antropometrice nu constituie o dovadă irefutabilă, însă această diferență suplimentară pare semnificativă.

Masca III se apropie de prima, dar fața e rotundă, mai matură, gura exprimă trufie, iar sprâncenele sunt, iarăși, subțiri. Detaliu frapant: dungile de pastă de sticlă și de cornalină ce împodobesc la măștile I și II acoperământul de cap *nemes* lipsesc cu desăvârșire în cazul măștii III. De asemenea, lipsesc și ochii, prezenți la măștile I și II, ceea ce-i conferă măștii III o profunzime misterioasă.

Masca IV e și mai derutantă. Din expresia visătoare sau trufașă a celorlalte trei n-a rămas aproape nimic. E portretul unui tânăr suferind și plăpând, cu capul înfundat între umeri și cu o expresie nefericită. Din toate cele patru măști, aceasta pare să corespundă cel mai bine cu ceea ce știm despre persoana fizică a lui Tutankhamon, din datele istorice și din radiografiile scheletului: vârsta între optsprezece și nouăsprezece ani și o înălțime de un metru șaizeci și șapte. Absolut nimic în comun cu masca II. Evident, aceasta din urmă nu poate să corespundă cu chipurile reprezentate de celelalte două.

E greu să nu ne întrebăm dacă măștile II și III sunt, într-adevăr, imagini ale lui Tutankhamon.

Încă o bizarerie inexplicabilă: protocolul regal cerea ca suveranul să poarte un colier ritual din trei șiraguri de mărgele în formă de disc, lucru valabil pentru masca I, dar nu și pentru masca III, oricum neterminată și care nu are decât două șiraguri. Asta ar însemna că personajului i s-au retras o parte din prerogativele regale…

Cele trei măști mai uimesc prin ceva. Pe lângă faimoasa și fabuloasa lor strălucire, ele necesită totodată un volum colosal de muncă: sute de ore, cu echipe de aurari experimentați. Și tocmai lipsa incrustațiilor de pe masca III dovedește că n-a fost terminată.

Dar graba care explică de ce masca III nu a fost finalizată nu se potrivește deloc cu fastul meticulos al măștilor I și II. Prin urmare, ne este permis să tragem concluzia, în mod logic, că una dintre ele, dacă nu chiar amândouă, au fost „împrumutate” din zestrea funerară a unui alt faraon, cel mai probabil masca II.

De la cine s-ar putea să fi fost „împrumutată” masca II, cea mai derutantă dintre toate? Cu siguranță nu de la Ay și nici de la Horemheb, care la data respectivă încă trăiau și ale căror figuri le cunoaștem din alte opere de artă. Mai rămâne Semenkhere, cel care a domnit chiar înaintea lui Tutankhamon. Ridurile de care am pomenit și expresia tristă a gurii se potrivesc, de altfel, cu misteriosul „rege șezând” din steatit galben, aflat la Muzeul Luvru, a cărui identitate rămâne incertă.

Și n-a fost singurul împrumut. Încă de la descoperirea sarcofagului și a mumiei, Carter a observat că unele accesorii din aur ale mumiei fuseseră utilizate pentru o altă mumie, probabil cea a lui Semenkhere.

Pe de altă parte, studiul interiorului sarcofagului în miniatură – treizeci și nouă de centimetri înălțime – de la Muzeul din Cairo, acoperit cu foiță

de aur, a dezvăluit că numele lui Tutankhamon din cartușul regal l-a înlocuit pe cel al lui Neferneferure, adică Semenkhere, faraonul care a domnit înaintea lui Tutankhamon.

Semnificația celor trei „împrumuturi" e tulburătoare: mormântul lui Semenkhere a fost deposedat de cel puțin una dintre măștile sarcofagelor, de unele accesorii de aur ale mumiei, de statueta sarcofagului și, fără îndoială, de numeroase alte obiecte. Potrivit tradiției egiptene, lucrul acesta reprezenta o profanare de maximă gravitate. Sarcofagele unui faraon trebuiau să-l protejeze veșnic și să garanteze că va renaște intact în lumea de dincolo. Avem de-a face cu omorul absolut. „Cineva" a vrut, așadar, să-l distrugă, spiritual vorbind, pe Semenkhere. De fapt, sarcofagul lui Semenkhere n-a fost găsit; poate a fost distrus, iar profanatorii au cruțat doar mumia, descoperită tot în mormântul KV62 și care-și doarme somnul de veci într-o vitrină a Muzeului din Cairo, sub ochii nedumeriți ai egiptologilor.

Ca atare, „afacerea celor trei măști" nu este deloc un aspect secundar, care să prezinte interes doar pentru egiptologii minuțioși sau pentru amatorii de enigme polițiste. Ea este de o importanță capitală, întrucât reflectă o luptă feroce pentru putere, ce întrece cu mult uzurpările de monumente cu care civilizația faraonică ne-a obișnuit de multă vreme. Și dezvăluie, totodată, un Egipt foarte diferit de viziunile idealizate, având în centru înțelepciunea și respectul, care au hrănit atâtea fantasme.

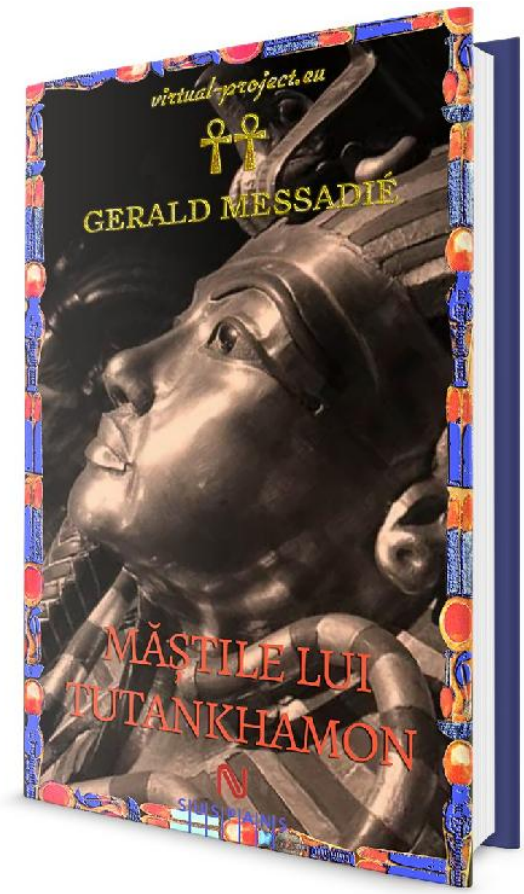

virtual-project.eu

{1} Egiptul de Jos, regiunea care cuprinde delta Nilului (n. tr.).

{2} Egiptul de Sus, regiunea care cuprinde valea Nilului (n. tr.).

{3} Specie de porc sălbatic (n.tr.).

{4} Strămoșul jocului de table (n.a.).

{5} Vechi nume semitic al Egiptului, folosit și azi în țările de limbă arabă. (n.a.).

{6} Aliaj de aur și argint. (n.a.).

{7} În aceeași perioadă, în Asiria fusese promulgată o legislație ce reglementa căsătoriile consangvine. (n.a.).

{8} Bijuterie masivă purtată pe piept. (n. tr.).

{9} Prelungire fibroasă lată care continuă un mușchi. (n. tr.).

{10} Un cot regal avea 524 milimetri, iar cotul scurt, folosit mai frecvent, 452 milimetri. (n.a.).

{11} În acea perioadă, șaua nu avea scări. (n.a.).

{12} Un khet echivala aproximativ cu 2 500 metri. (n.a.).

{13} Specie de cactus, Opuntia ficus-indica, cunoscută și sub numele de „limba-soacrei”. Fructele, asemănătoare smochinei, sunt comestibile. (n.tr.).

{14} Mic monument constituit dintr-un bloc de piatră, acoperit cu inscripții, însoțite uneori de desene. (n.tr.).

{15} Sală cu plafonul susținut de coloane. (n.tr.).

{16} Jertfă rituală adusă unei divinități, ce constă în vărsarea unui lichid (vin, lapte, ulei etc.) pe jos sau pe altar. (n.tr.).

{17} Siria (n.a.).

{18} Alt nume antic al Egiptului. (n.a.).

{19} Memphis (n.a.).

{20} E vorba, probabil, de o unitate de măsură folosită în timpul dinastiei a XII-a și care echivala aproximativ cu 26,50 centimetri. În consecință, statuia ar fi avut o înălțime de circa 3,45 metri. (n.a.).

{21} Hierakonpolis și Napata. (n.a.).

{22} Sărbătoare ce se desfășura anual, la jumătatea perioadei în care Nilul se revărsa. Ceremoniile erau prezidate de către rege. (n.tr.).

{23} În perioada respectivă, Luxorul se numea Haremul de Sud. (n.a.).

{24} În epoca respectivă, cârma nu fusese inventată. (n.a.).

{25} Grup de nouă divinități reprezentând forțele fundamentale ale universului, a cărui alcătuire a variat în funcție de epoci și de școlile

de teologie. (n.a.).

{26} Măsură egipteană echivalentă cu 91 grame. (n.a.).

{27} E vorba de Ptah, zeul tutelar al Memphisului, considerat în regiune drept creatorul lumii prin gândire și limbaj. Inventator al meșteșugurilor, el e soțul zeiței răzbunării, Sekhmet, care i-a dăruit un fiu, pe Nefertum, „Lotus parfumat”. În complexa teogonie egipteană, Ptah este în același timp asociat și rival al lui Amon. (n.a.).

{28} E vorba de bumerang. (n.a.).

{29} Într-adevăr, Amenhotep al III-lea a înălțat în vale șase sute de statui înfățișând-o pe zeița-leoaică Sekhmet. (n.a.).

{30} Rit funerar, străvechi și foarte important, ce urmărea să redea defunctului posibilitatea de a-și folosi gura, ca să mănânce și să vorbească. (n.a.).

{31} 5 metri lungime, 3,30 metri lățime și 2,73 metri înălțime. (n.a.).

{32} „Cartea despre ceea ce există în lumea de dincolo”. (n.a.).

{33} Papirusul Leyde, col. XI. (n.a.).

{34} Distanța dintre Theba și Akhmim este de două sute de kilometri. (n.a.).

{35} Tăblița de scris din fildeș a prințesei Meritaton, văduva lui Semenkhere, a fost descoperită, într-adevăr, în mormântul lui Tutankhamon. Darul e neobișnuit, mai ales din partea unei persoane încă în viață care se presupune că folosește frecvent tăblița. (n.a.).

{36} Corp de poliție special, de o mare eficacitate, alcătuit din nubieni care se pare că au fost primii care au folosit câinii în misiunile lor de supraveghere. (n.a.).

{37} Coptos (n.a.).

{38} Când a examinat mumia lui Tutankhamon, descoperitorul său, Howard Carter, a observat că fețele exterioare proveneau de la o altă mumie, cea a lui Semenkhere. Inscripțiile anterioare fuseseră răzuite și prezentau, într-adevăr, urme ale numelui lui Semenkhere. (n.a.).

Table of Contents

• PRIMA PARTE •

- ♀ Capitolul 1
- ♀ Capitolul 2
- ♀ Capitolul 3
- ♀ Capitolul 4
- ♀ Capitolul 5
- ♀ Capitolul 6
- ♀ Capitolul 7
- ♀ Capitolul 8
- ♀ Capitolul 9
- ♀ Capitolul 10
- ♀ Capitolul 11
- ♀ Capitolul 12
- ♀ Capitolul 13
- ♀ Capitolul 14
- ♀ Capitolul 15
- ♀ Capitolul 16
- ♀ Capitolul 17
- ♀ Capitolul 18
- ♀ Capitolul 19
- ♀ Capitolul 20

• PARTEA A DOUA •

- ♀ Capitolul 21
- ♀ Capitolul 22
- ♀ Capitolul 23
- ♀ Capitolul 24
- ♀ Capitolul 25
- ♀ Capitolul 26
- ♀ Capitolul 27
- ♀ Capitolul 28
- ♀ Capitolul 29
- ♀ Capitolul 30

♀ Capitolul 31
♀ Capitolul 32
♀ Capitolul 33
♀ Capitolul 34
♀ Capitolul 35
♀ Capitolul 36
♀ Capitolul 37
♀ Capitolul 38
♀ Capitolul 39
♀ Capitolul 40
• EPILOG •

Table of Contents

• PRIMA PARTE •
- ♀ Capitolul 1
- ♀ Capitolul 2
- ♀ Capitolul 3
- ♀ Capitolul 4
- ♀ Capitolul 5
- ♀ Capitolul 6
- ♀ Capitolul 7
- ♀ Capitolul 8
- ♀ Capitolul 9
- ♀ Capitolul 10
- ♀ Capitolul 11
- ♀ Capitolul 12
- ♀ Capitolul 13
- ♀ Capitolul 14
- ♀ Capitolul 15
- ♀ Capitolul 16
- ♀ Capitolul 17
- ♀ Capitolul 18
- ♀ Capitolul 19
- ♀ Capitolul 20

• PARTEA A DOUA •
- ♀ Capitolul 21
- ♀ Capitolul 22
- ♀ Capitolul 23
- ♀ Capitolul 24
- ♀ Capitolul 25
- ♀ Capitolul 26
- ♀ Capitolul 27
- ♀ Capitolul 28
- ♀ Capitolul 29
- ♀ Capitolul 30

♀ Capitolul 31
♀ Capitolul 32
♀ Capitolul 33
♀ Capitolul 34
♀ Capitolul 35
♀ Capitolul 36
♀ Capitolul 37
♀ Capitolul 38
♀ Capitolul 39
♀ Capitolul 40
• EPILOG •

Table of Contents

• PRIMA PARTE • 2

♀ Capitolul 1 2

♀ Capitolul 2 9

♀ Capitolul 3 18

♀ Capitolul 4 29

♀ Capitolul 5 34

♀ Capitolul 6 43

♀ Capitolul 7 50

♀ Capitolul 8 56

♀ Capitolul 9 69

♀ Capitolul 10 77

♀ Capitolul 11 86

♀ Capitolul 12 95

♀ Capitolul 13 103

♀ Capitolul 14 109

♀ Capitolul 15 114

♀ Capitolul 16 125

♀ Capitolul 17 137

♀ Capitolul 18 143

♀ Capitolul 19 152

♀ Capitolul 20 160

• PARTEA A DOUA • 171

♀ Capitolul 21 171

♀ Capitolul 22 177

♀ Capitolul 23 183

♀ Capitolul 24 190

♀ Capitolul 25 195

♀ Capitolul 26 201
♀ Capitolul 27 207
♀ Capitolul 28 216
♀ Capitolul 29 223
♀ Capitolul 30 231
♀ Capitolul 31 238
♀ Capitolul 32 243
♀ Capitolul 33 250
♀ Capitolul 34 256
♀ Capitolul 35 263
♀ Capitolul 36 267
♀ Capitolul 37 274
♀ Capitolul 38 287
♀ Capitolul 39 297
♀ Capitolul 40 309
• EPILOG • 332